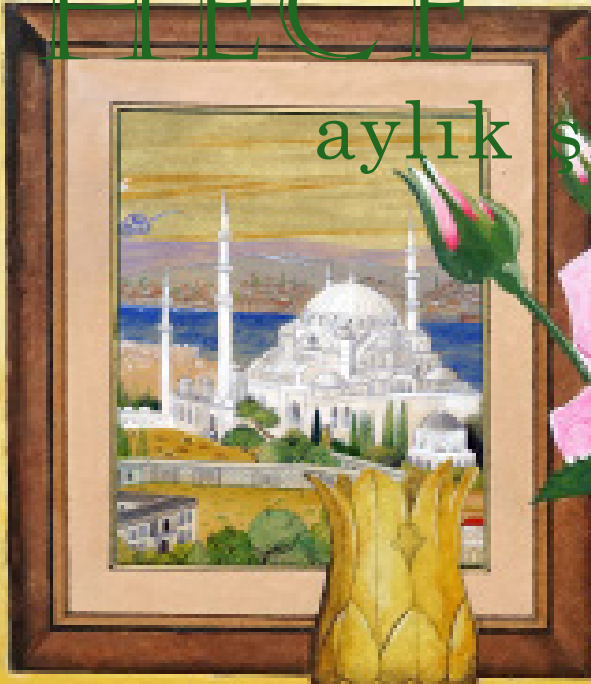

HİCE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

• Ahmed Akkurt •

85.on5mart2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak resmi

ahmet efe

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

85. sayı 15 mart 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Tacettin Şimşek / Gazel 3
- ◆ Yaşar Bayar / Yitik Bir Mesnevide
Eski 'iz'leri 4
- ◆ İsmail Kutlu Özalp / Yalnızlık 6
- ◆ Mustafa İmir / Sen de Ağlarsın 7
- ◆ Elvin Mütaliboğlu / Değil mi? 8
- ◆ Köksal Cengiz / Edebi Vustat Çağı 9
- ◆ Metin Mert / Anne ve Çocuk 10
- ◆ Mutlu Gavcar / Kerem Kıl Kuluna 11
- ◆ Lütfi Kılıç / Yedekli Koşma 12
- ◆ Yasin Şen / Nasıl Rahat Olur İnsan 13
- ◆ Ali Rıza Atasoy / Şiir ve Şaire Dair
Birkaç Kelam 14
- ◆ Tofiq Həsənli / Gözümün Qarası 17
- ◆ Birkan Akyüz / Sancak 18
- ◆ Mehmet Güneş / Bizim Türkülerimiz 19
- ◆ Emine Savaş / Yağmur 21
- ◆ Şəfa Vəliyeva / Yarpaq Ayrılığı 22
- ◆ Rafiq Oday / Düşür Qarmağa 23
- ◆ Metin Özarslan / Yolcu 24

◆ Tacettin Şimşek

Gazel

Vefatının 421. Yıl Dönümünde Baki'nin Şiirini Tahmis

Ferman çıkardın gel dedin hülyalara saldı beni
Mazmun düşürdün gül dedin imalara saldı beni
Sevdana şahit bul dedin davalara saldı seni
Hattım hesabın bil dedin gavgalara saldı beni
Zülfüm hayalin kıl dedin sevdalara saldı beni

Akşam sabah seyrân edip dağlar kadar iman edip
Yüzlerce can kurban edip binlerce dil viran edip
Bazen coşup isyan edip bazen susup figan edip
Geh âb-veş gıryan edip geh bâd-veş pûyan edip
Mecnun-ı ser-gerdân edip sahralara saldı beni

Varlık dedim sürgün dedin kurtulmamız mümkün dedin
Hem sevgimiz düzgün dedin her tutkudan üstün dedin
Âşklarım görsün dedin ben semtiyim hüznün dedin
Vaslım dilersin çün dedin lütf edüben olsun dedin
Yarın dedin bir gün dedin ferdalara saldı beni

Dünyada sen ahrette sen cennette sen cinnette ben
Manada sen hasrette sen sevdada sen gurbette ben
Devlette sen hicrette sen elbette sen elbette ben
Yûsuf gibi izzette sen Yâkûb-veş mihnette ben
Dil sâkin ü beytü'l-hazen tenhalara saldı beni

Taci sözün yalnız sitem lakin hayalin muhteşem
Yaşlar döker mahzun kalem sevda fısıldar her dizem
Sen Aslı oldun ben Kerem efsanemiz dillerde hem
Bâkî-sıfat verdin elem ettin gözüm yaşını yem
Kıldın garîk-i bahr-ı gam deryalara saldı beni

(öl. 7 Nisan 1600)

◆ Yaşar Bayar

Yitik Bir Mesnevide Aşk Eski'iz'leri

/Ruhumun onun ruhuna "hoş geldin" dediğini duydum/

Çemenzâr gözlerinin içinde güller biter
Bir merhamet serinliği akar saçlarından
Esrik bir dönemeçte; kaşların, tir tir titrer
Küle/sele karışır, şehla yamaçlarından
Işık, suyla öpüşür; ayna tutar semender

Ruhunun terkîbidir; upuzun kirpiklerin
Yeniay gülüşlerin sonsuzluk çağlayanı
Kalbinde konuk bekler; ülfetin, saf yasemin
Düşüveren kâkülün oyuncakçı dükkânı
Aşk kumbarasında birikir söylediklerin

Gamzen, gül renkli bulut; ince sudur serpilir
Gümüş çağılıyla, bir hüznün fıskiyesinden
Gözlerime bakıp usumdan geçeni bilir
Biçerim mutluluğu su akışı sesinden
Nirân düşmüş dudağın sanki bir gökçe şiir

Bilge dilinde esma: aşka uçan bir martı
Çiçek/ten yollarında gül-şafak rüzgâr eser
Umudun besmelesi, zamanın payitahtı
Ellerinde kınalı, keklik resmi gülümser
Çöl mahlâsı ezgindir ayışığı sonatı

Bengisuya kazınmış, her çiçek sırdaşındır
Sevincin yelpâzesi titrer ak ellerinde
Ateş renkli fânuslar, canfeza yoldaşındır
Binlerce bülbül şakır saçının her telinde
Kuşatmış dağı-taşı, yağmurlar gözyaşındır

Yüzün bozkır güzellemesi; kuğu ilkyazı
Gözyaşları dolaşır yorulmuş eteğinde
Sen gülünce ay döner, başlar yıldız niyazı
Irmağa düşen aksin; ecrim büyür gölgende
Fecrin öptüğü ay mı, yanağında kırmızı

Pek farkında değiliz, sensiz bir törpü zaman
Konup gün kasrından köpüksü kuşlar kalkar
Senden iz taşımayan her şey, haşat ve üryan
Sevinç âyetleriyle dilinden bahçe sarkar
Başaklar dans ederler bastığın topraklardan

Gülsen, uyanır toprak; suya firûze düşer
Hayal ilmihalinde bakışın kutlu sabah
Fersiz kalır aynalar; gülter hüsnün bir mahşer
Bir hasret adası, gönüllerde inşirah
Tebessüm valsine ile gölgene bûse düşer

Kalbinin balkonları: soylu, başıboş kısrak
En nadide zamanlar can olur, can teninde
Kuytu kıraçlarda, ağzın bir vahadır: berrak
Sündüs harfli serinlik, örtüdür bedeninde
Ey beni göğsüne, yerleşik kılan sağanak

◆ İsmail Kutlu Özalp

Yalnızlık

Sitemkâr çâreler sunup adınca
Gözlerime demir attı yalnızlık.
Sensizliği yudum yudum tadınca
Nasıl yüreğime battı yalnızlık.
Gözlerime demir attı yalnızlık.

Nedene mim koydu nasıl, nicede
Sevdalar üşüdü en son hecede
Ellerime yıldız düşen gecede
Mehtabıma gelip çattı yalnızlık.
Gözlerime demir attı yalnızlık.

Ateşten dudaklar suyla küşüştü
Başıma yenilmez devler üşüştü
Ansızın içime bir sızı düştü
Aklımda pusuya yattı yalnızlık.
Gözlerime demir attı yalnızlık.

Aldatıp acıyı haz eyleyerek
Bin türlü cilveyle naz eyleyerek
Tenhadan övgüyle söz eyleyerek
Kendisini bana sattı yalnızlık.
Gözlerime demir attı yalnızlık.

Eksiğimi tam etmedi tamından
Nedense geçmedi intikamından
Ruhumu çürüttü kendi gamından
Acımdan her zevki tattı yalnızlık.
Gözlerime demir attı yalnızlık.

Bir hayalden ince süzülüp indi
Hüznümü kahrına gölge edindi
Her gece uykuma, düşüme sindi
Ben oldu kendine kattı yalnızlık.
Gözlerime demir attı yalnızlık.

Sen de Ağlarsın

Müşfik ve vakurca söylenir ansız
Bir ölüm haberi gelir zamansız
Temelin sarsılır, kalırsın cansız
Dipsiz bir boşluğa kayar ağlarsın

Şehadet hüznüne ortak olursun
Kendini mateme durur bulursun
Ağıtlar içersin feryat solursun
Ferasete nokta koyar ağlarsın

Ezgilerle birden yaşarır gözün
Buğulu bir hüzne bürünür yüzün
Hissini tarife yetmez de sözün
Gamli bir havaya uyar ağlarsın

Canevinden haber ansızın vurur
Basiretin yiter, dimağın durur
Izdırabın akar, göz yaşın kurur
Omuzu duvara dayar ağlarsın

Bazan gözyaşını saklı tutarsın
İçine akıtır içip yutarsın
Metanete mecbur sabır katarsın
Acıyı ruhunda duyar ağlarsın

Katı yürekleri keder bağlamaz
Aşk çekmemiş gönül zaten çağlamaz
Yanılıp söyleme: 'erkek ağlamaz'
Endamı zihninde yayar ağlarsın

Hasretin dayanma gücünü aşar
Anılar canlanır hayalden taşar
Sebepsiz umutla yüreğin coşar
Yaşanmışlıkları sayar ağlarsın

Evladınla uzun bir yol koşarsın
Başarıyı kutlar, coşku yaşarsın
Yufka yüreğine kendin şaşarsın
Sessiz bir sevince doyar ağlarsın

Sevenin gözünden süzülen yaşa
İnanan, güvenen, seven bakışa
Bazen bir ağaca ya da bir kuşa
Bir anlık gafletle kıyar ağlarsın

İçini kahreden enerji dalar
Yaşama sevincin hüznle solar
Susayan ruhunu göz yaşın sular
Metanet hırkanı soyar ağlarsın

◆ Elvin Mütaliboğlu

Değil mi?

Bulutlar ağlıyor, miskin halından
Dökülen damladan ayan değil mi?
Sonbahar gelince ağaç dalından
Kopan her bir yaprak bir can değil mi?

Kader deryasına dalanda insan
Ölümle yüz yüze kalandan insan
Azrail canını alanda insan
Aldığı her nefes zaman değil mi?

Bütün zorluklara rağmen güç veren
Hayatı, yaşamı bize sevdiren
Ruhumuza huzuru ihsan eden
Ferahlık yaşatan iman değil mi?

Dünyanın gözleri mucizeden tok
Macera doludur, baştanbaşa çok
Başka Kitaplara ihtiyacı yok
Hayat baştan sona roman değil mi?

Yar küsmüş sözünden bugün besbelli
Çekip gitmiş hayatımdan temelli
Şimdi söyle bana ey güzeller güzeli
Benim şair kalbim viran değil mi?

◆ Köksal Cengiz

Ebedi Vuslata Çağrı

Bilmem ahvalimi nasıl anlatsam?
Kalam kâfi gelmez, dil kalır nâçar.
Yüreğimi hicranınla kanatsam,
Hasretinle sevda kokan gül açar.

Gülistanda sana hayran çiçekler,
Seni dillendirir börtü-böcekler,
Nasıl yandığımı ne bilecekler;
Emsalsiz aşkına olmuşum duçar.

Sensin dünyadaki huzur güneşim,
Tutuştukça kora döner ateşim,
Dilerim ebeden olasın eşim;
Bu mecnun beş vakit Hakk'a el açar.

Yokluğunla erim erim eririm,
Vuslatına neyim olsa veririm,
Niyazkâr'ım sana kurban olurum;
Gönlümden gönlüne turnalar uçar.

◆ Metin Mert

Anne / Çocuk

Yanında olsun annesi
Odalara sığmaz sesi
Bir saatçik ayrı kalsın
Tükeniyor hep nefesi

Etrafında şefkat ağı
Hem yavrusu hem de çağı
Gölge düşse gül yüzüne
Alevlenir gönül dağı

Her cümlenin önü anne
Sağı solu, sonu anne
Sözlerine yakışıyor
Ne söylese konu anne

Kimi sevinç, kimi yası
Ömür kenarı oyası
Bütün renkler bir tarafa
Gözlerinin tek boyası

Anne duasında derin
Haber olur uçar çabuk
Kalplerine meleklerin
Kırık yüzlü yetim çocuk

◆ Mutlu Gavcar

Kerem Kıl Kuluna

Derman-ı derdimi lütfet, sâkî kıl kuluna kerem,
Başka bir tabip aramam, kadeh-i gönlündür çarem.

Bahar soğuğu vurmamış, körpe dallarımızı bak,
Aşkımızın timsalidir çiçeklenmiş pembe badem.

Bela ve kışlara rağmen bıraktığın o yerdeyim,
Sırdaş-ı kâl ü belâya muhabbeti lütfet madem.

Pervane olup tutuştum lezzet-i âteş-i aşktan,
Ciğer-i kuş-u kalp yansa, eyvah etmemektir erdem.

Kays, çöllerin Mecnûn'uydu; ben ise buzun, ayazın,
Feryad ü figan dönerim kutuplarda devran-ı dem.

Bilmem aşk sarhoşu mudur, bencileyin ben-i âdem,
Derman-ı derdimi lütfet, sâkî kıl kuluna kerem.

Yedekli Koşma

Cemre düşmüş yüreğimde demlenip
Sular gibi akar idim bir zaman
Hayallerle süslediğim günümden
Yarınlar bakar idim bir zaman.

Yitirmezdim vakarı
Arardım buzu, karı
Karataş'a yukarı
Sap çektiğim günler hey!

Bir sevda uğruna tatlı telaşla
On yedi on sekiz körpecik yaşla
Ulu dağlar gibi dumanlı başla
Şimşek şimşek çakar idim bir zaman.

Yüreğimde nâr ile
Bin türlü efkâr ile
Ela gözlü yâr ile
Kem büktüğüm günler hey!

Dereler zamanla yarıştığında
Çiçekler çimene karıştığında
Ekinler boy verip, eriştiğinde
Yaylalara çıkar idim bir zaman.

Dana, kuzu bayırda
Tapuluyum bu yurda
Tırpan çekip, çayırda
Ter döktüğüm günler hey!

Boş durmadım ne baharda ne yazda
Otluk paklar, ot bağlardım ayazda
Elim işte, dilim ise niyazda
Güzün tohum eker idim bir zaman.

Varırdım düğünlere
Bakardım oyunlara
Kırlarda koyunlara
Zil taktığım günler hey!

Bilmez miyim eğri nedir, doğru ne?
Terim sinmiş bu toprağın bağrına.
Çırpınırdım, geleceğim uğruna
Bentlerimi yıkar idim bir zaman.

Tığa yaba saplayıp
Merekleri dipleyip
Tarladan taş toplayıp
Kök söktüğüm günler hey!

Dizlerim titrerdi, davul çalanda
Dişimi sıkardım, darda kalanda.
Lütfü der; dolardım bayram olanda
Hoş türküler yakar idim bir zaman.

Sırlı bohçalarına
Kurban, lehçelerine
Gönül bahçelerine
Gül diktiğim günler hey.

◆ **Yasin Şen**

Nasıl Rahat Olur İnsan

Nasıl rahat olur gönül
Bir kâmilî bulmayınca
İnsan bedene sığar mı?
Kişi kendin bilmeyince

Gündüz gece içim yanar
Gönül bir kuş menzil arar
Bu yüreğim durmaz kanar
Bu derd ile ölmeyince

Dağlar taşlar meskenimdir
Bilmem bu dünya neyimdir
Derdim gönülde dâimdir
O dost ile gülmeyince

Âşık burda dâim kalsa
Dünya her gün ona gülse
Neye yarar onun olsa
Dost gönüle gelmeyince

Yanar âşık o güllere
Benzer oldu bülbüllere
Dost visâli gönüllere
Gündüz gece dolmayınca

Dost olmadan n'olur hâli
Gerçek sanır bu hayâli
İnsan akar su misâli
Burdan ibret almayınca

Şiir ve Şaire Dair Birkaç Kelam

Gerek evrensel planda gerekse milli kültür mirasımız itibarıyla zengin bir şiir geleneği vardır. Edebiyat dünyasından gelip geçmiş bütün söz ustaları şu veya bu şekilde gelenekten hep beslenmişlerdir, bu kaçınılmazdır. O yüzden şiir sanatını kendilerine meşgale edinenlerin öncelikle edebiyat tarihinde temayüz etmiş belli başlı söz ustalarını sindire okumuş olmaları beklenir. Fakat bu yazının muhatabı olan bir kesim var ki onlara ne söyleseniz boştur. Bırakınız başkalarını okumayı, çağımızda edebiyatın ilk ve son temsilcilerinin kendileri olduğu vehmine kapılmış vaziyetler. Bu mecrada yol alırken kendilerini geliştirmek için çaba sarf etmek şöyle dursun, bilakis böylelerinin aynı yanlışlarda ısrarlı olmaları anlaşılır gibi değil. Hepsinin ortak özelliği şiiri çok seviyor olmalarıdır. Ama takdir edersiniz ki bir insanın tatlılar içinde en çok baklavayı seviyor olması, onun aynı zamanda iyi bir baklava ustası olabileceğini göstermez. Yok, illaki kendi eliyle yaptığını yemek istiyorsa o kişi önce iyi baklava yapmanın yöntemlerini öğrenmesi gerekir. Bunun için önce tatlı tarifi broşürlerine bakar, sonra bu işin ustalarını izleyerek işin inceliklerini öğrenir, en sonunda da tek başına yapmayı denemek suretiyle kendisini test eder. Ama edebiyat ve bilhassa şiir sahasında öyle değil, adam “Acaba bu işin de bir kuralı, bir ölçüsü olabilir mi?” diye hiç merak etmeden çalakalem yazıyor. Baklava yapmanın, çay demlemenin, denizde yüzmenin, bisiklet sürmenin, saç kesmenin, ayakkabı boyamanın bile kendine özgü bir takım kuralları olur da şiir yazmanın olmaz mı?

Elbette şiirin de bir vezni, bir kıvamı vardır. Vezin, zaten “ölçü” demektir. Aruz ve hece ölçüsünün kendine özgü teknik kuralları olduğu gibi serbest tarz şiirin de kendi içinde bir ölçüsünün, bir ritminin olması işin doğası gereğidir. Velhasıl şiiri çok seviyor olmak, bu vadide kalem oynatmak için yeterli değildir. Bir defa bu arkadaşların öncelikle şiirin ne olduğu veya ne olması gerektiği hususunda az çok bir malumat sahibi olmaları gerekir. Bilindiği üzere şiir sanatının bir şekil, bir de içerik yönü vardır. Şiirin şekil yönünü vezin, hece sayısı, uyak, durak, ses uyumu gibi unsurlar oluşturur. Serbest tarz şiirlerde dâhi dizeler arsında bir ahenk ve uyum sağlamak şiir sanatının olmazsa olmazla-

rıdır. Şiirin içerik yönüyle ilgili olarak ise işlenen temanın yanı sıra, Türk dilinin yazım kurallarına ve inceliklerine azami derecede vakıf olmak lazım gelir. Henüz (-mi) soru edatının, ad durumundaki (-de) ile bağlaç olan (-de)’nin, sahiplik eki (-ki) ile bağlaç olan (-ki)’nin nasıl yazılması gerektiği gibi ilkokul seviyesinde bile temel bilgisi olmayanlar, niçin ilk önce bunları öğrenmezler anlamıyorum.

Şiir, güzel sanatların en soylusu ve güzel söz söyleme sanatıdır. Şiir, edebiyatın en köklü ve en yaygın türüdür. Kadim çağlardan günümüze kadar nesir, şiiri bu tahtından indirememiştir. Şiir adını verdiğimiz “güzel söz söyleme” işini yapanlara şair ya da “söz ustası” diyoruz. O halde şiirde olmazsa olmaz ilk şart sözün güzel olmasıdır. Fakat “güzellik” kavramını tanımlayamıyoruz, bu yüzden de güzel olan şeylerden söz ederken “şiir gibi” diyerek tarif ederiz. Haliyle şiirin bizatihi kendisi güzel olduğu için, bugüne kadar dört başı mamur bir tarifi yapılamamıştır. Nasıl ki hocalar cenneti tam manasıyla tarif edemedikleri için bu dünyadan örnekler vererek tasvir etmeye çalışıyorlarsa, edebiyat tarihinde gelmiş geçmiş söz ustaları da şiiri başka nesnelerden, olgulardan örnekleme ya da kıyaslama yapmak suretiyle tarif etmeye çalışmışlardır. Bu yüzden bugüne kadar tartışmasız, itirazsız, üzerinde herkesin mutabık kaldığı kesin bir şiir tanımı yapılamamıştır.

İbn-i Sina’ya göre “Sözün sultanıdır” şiir. Mal-larme’ye göre “Sözcükler dinidir”. Lamartin’e göre “İç ahenktir, rüyaların ve hüznün dilidir”. Yahya Kemal’e göre “Şiir, kalpten geçen bir duygunun lisan halinde tecellisidir. Düşündüklerimizi vezinle de olsa lisanla ifade ettiğimiz şiir değildir. Bir dizenin şiir olup olmadığı gayet aşikârdır, eğer o dize derunu ahenk ile ifade edilmişse şiirdir”. Necip Fazıl Kısakürek ise “Arı bal yapar, fakat balı izah edemez. Ağaçtan düşen elma da arz cazibesi kanunundan habersizdir.” diye tarif etmeye çalışmış şiiri. Orhan Veli “Şiir bir edadır” derken, Cahit Sıtkı da “Şiir bir deyiştir, sözcüklerle güzel biçimler kurma sanatıdır, şair de bu sanatı bilen kişidir” diyor. Ahmet Haşim’e göre ise “Şair ne bir hakikat habercisi, ne bir belagat insanı, ne de kanun koyucudur. Şiir dili musiki ile söz arasında, sözden çok musikiye yakın bir lisandır”. Haşim’e göre şiirde anlam düz-

yazıda yani nesirde olduğu gibi açık bir şekilde yer almaz. Bu görüşünü “Mana araştırmak için şiiri deşmek, şakıması yaz gecelerinin yıldızlarını ürperten zavallı bülbülü, eti için öldürmekten farklı olmasa gerektir. Et zerresi, susturulan o büyüleyici sesin yerini doldurabilir mi?” diye izah etmektedir. Bahattin Karakoça’a göre ise şiir “Evrensel bir dua biçimidir”. Geçtiğimiz günlerde kaybettiğimiz Sezai Karakoç da “Şiir ve şair ölmeyecektir. Çünkü insan ölmeyecektir. Çünkü hakikat ölmeyecektir. Şiir, hakikatin yüzülebilecek bir derisi değil, çıkarıldığında insan hakikatinin hayattan yoksun kalacağı kalbidir. Şiir hakikatin doğa ve tarih içinde atan nabzıdır, çarpan yüreğidir.” diyerek şiir söylemekten maksadın ne olması gerektiği hususunda bir bakış açısı ortaya koymaktadır.

Edebiyat tarihinden bu gibi örnekleri çoğaltabiliriz elbette. Farklı farklı cümlelerle ifade edilse de hatta birbiriyle çelişir gibi görünen görüşler olsa bile netice itibarıyla hepsinin “sözün güzel olması” noktasında buluştuklarını görüyoruz. İster şiir, ister nesir olsun, yazdığımız ya da konuştuğumuz sözün “güzel” olmasının ilk şartı, eskilerin deyişiyle sözün “fâsih” olmasıdır. Başka bir ifadeyle dil kurallarına uygun, mana ve ahenk itibarıyla kursesiz ve pürüzsüz, aynı zamanda açık ve anlaşılır olması söz sanatının olmazsa olmazıdır. Fâsih söz yerinde ve kurallarına göre söylendiğinde ise “belâgat” tecelli etmiş olur. Dolayısıyla söz ancak “fâsih” ve “beliğ” olmasıyla edebî nitelik kazanır. Tanzimat dönemi şairlerimizden Muallim Naci sözün güzelleştirilmesini şöyle izah ediyor: “Söylenen sözde iki türlü güzellik aranır. Biri zâtî (aslında var olan) güzellik, diğeri arızî (sonradan olma) güzelliktir. Söz, bir güzel kıza teşbih edilse zâtî güzelliğini endamının düzgünlüğüne, hareketlerinin inceliğine, arızî güzelliğini de dış süslerine benzetmek lazım gelir. Bir güzel süslenmese de güzeldir, bir çirkin süslenirse de çirkindir. Zâtî güzelliğe sahip olunmadan, arızî güzelliğin ehemmiyeti olmaz. Fakat bir güzelde her iki unsur birleşip uyuşursa daha âlâ olur.” Dolayısıyla dış güzellik (şekil kuralları) ile iç güzellik (içerik) uyumu sağlandığında şair sözü sanat değeri kazanmış oluyor. O halde sanatçının eserini meydana getirirken dikkat edeceği en öncelikli husus, estetik kaygısı olmalıdır.

Burada izah etmeye çalıştığımız şiirin “fâsih” ve “beliğ” yani “açık ve anlaşılır” olmasından dümdüz anlatım anlaşılmalıdır. Bilakis şiirde az çok bir kapalılık, bir miktar da olsa müphemlik olmalı ki biraz da şiiri güzel kılan onun bu yönüdür. Bu bakımdan şiir, Haşim’in ifadesiyle “Peygamberlerin

sözleri gibi, çeşitli yorumlara elverişli bir anlam genişliği taşımalıdır. Bir şiirin anlamı başka bir anlam olmaya elverişli oldukça, her okuyan ona kendi yaşamında anlamını verebilir ve böylece şiir, şairlerle insanlar arasında ortak bir duygulanma dili olmak aşamasına erişebilir. En zengin, en derin ve en etkileyici şiir herkesin istediği biçimde anlayacağı ve bundan dolayı sonsuz duyarlıkları kapsayabilecek bir genişlikte olmalıdır.” Yoksa ahenk ve estetikten yoksun, alt alta sıralanmış tekdüze söz kümelerini şiir diye söylemek bu soylu sanata yapılabilecek en büyük bühtan olur. Bırakınız sosyal medya paylaşımlarını elime geçen bazı antolojilerde, şiir seçkilerinde öyle seviye altı metinler gördüm ki bunların bu kitaplara nasıl geçirilip kayıt altına alındığına hayret ediyorum. Bu noktada yayıncılara çok büyük sorumluluk düşmektedir. Bu durumun “Burası ticari müessesedir, bize basım için verilen eserin içeriğiyle ilgilenmeyiz” anlayışının sonucu olduğu kanaatindeyim.

Katıldığım bazı kültür sanat etkinliklerinde ve sosyal medyada şiir adıyla öyle uzun uzun manzumeler okunup paylaşılıyor ki “Gerçekten bu adamlar alt alta sıralanmış bunca laf kalabalığının şiir olabileceğine kendileri de inanıyorlar mı acaba!” diye merak ediyorum. Oysa şiir sanatında sözün ne eksik ne fazla, kısa ve öz olması esastır. Orhan Veli’nin “Gemliğe Doğru” isimli on altı hecelik, altı sözcükten oluşan, üç dizelik bir şiiri var.

*“Gemliğe doğru
Denizi göreceksin
Sakın şaşırma”*

Ben bu şiiri öğrencilik yıllarımda ilk kez gördüğümde “böyle şiir mi olur!” demiştim. Şairin böyle bir şiiri ne gibi bir saik sonucu yazmış olduğunu yerinde görünce bir kez daha anladım ki bir başka şairimiz Cahit Zarifoğlu’nun “Asıl marifet bulut-taydı, ama herkes yağmura şiir yazdı” dediği gibi söz sanatında asıl marifet nicelikte değil, nitelikteymiş. Geçtiğimiz yıllarda bir gün bestekâr arkadaşım Ramazan Özyurt ile bir kültür sanat etkinliğine katılmak için Yalova’ya gidiyorduk. Arkadaşım araba kullanıyordu, ben de bir taraftan onunla sohbet ediyordum, bir taraftan da geçtiğimiz yerleri seyre-di-yordum. Derken Gemliğe girerken bir dönemeci döner dönmez denizle burun buruna geliverdik, haliyle de çok şaşırdık. İşte şair böyledir, yerine göre hiç kimsenin fark etmediği küçük bir ayrıntıyı görür ve onun üzerine üç satırlık bir kelâm eder ki o şiir olur. Bir başkası da birbirinden kopuk yüzler-

ce satırı şiir diye alt alta sıralar ama hepsi bir ceviz kabuğunu doldurmaz.

Öğretmen şairlerimizden Mehmet Ali Yücel'in "Yakîn" şiirindeki şu dörtlükte çizilen tabloyu başka hangi metinde bulabiliriz şiirin dışında?

*"Sonra sen gelirsin yağmurlar gelir
Su yolunu bulur bense bulamam
Bir sabır ararım dayanmak için
Amma ki dünyadır fazla kalamam"*

Dünyanın bin bir mihnetinden bunalmış, yolunu şaşırılmış insanın tam sabır için bir dayanak aradığı sırada, hayatın geçici olduğu gerçeğini idrak edip rahatlaması nasıl bir asil duygudur. İllaki şiirden bir şey anlaşılacak gerekiyorsa, böyle bir ruh iklimine başka hangi sahada rastlayabiliriz?

Bir başka öğretmen şairimiz Musa Kabadayı'nın "Mal Beyanı" şiirindeki şu dizelerindeki kadar insanın yüreğine dokunan başka ne olabilir?

*"Zaman ki sizlere bölünmüş dörde
Aşığa her mevsim güzdür efendim
Aşk ile bakarız kuş ile kurda
En sarp dağlar bize düzdür efendim"*

Şeyhmus Çiçek'in "Bana Ne" şiirinde şu dizele-
rinde ifadesini bulan, kâinattaki her varlığa aşkla
ve hikmet nazarıyla bakmak gerektiğini bize şair
kelamından başka hangi söz hissettirebilir?

*"Bir baktım ki her varlıkta bir mana
Taklidinden erdim gerçek imana
Demir attım aşk denilen limana
Umanlardan denizlerden bana ne"*

Bir diğer öğretmen şairimiz Yavuz Cetin'in "Kış
Lirikleri" şiirindeki şu dizeler kadar canlı bir kış
tasvirine hangi ressamın tablolarında rastlayabili-
riz?

*"Ağaçlar üryan düşer
Hüzün büyütür bağlar
Bir kadın koynunda kalbi sorunlar
Saksılarda kalmış baharı sular
...
Kimse bilmez
Kuşlar ve yoksullar bilir
Kış ne demektir
Nedir kar"*

Kış geldi mı sıcak odaların anne kuağı kadar güvenli oluşunu, buna mukabil karın bir gurbet gibi kenti kuşattığı sokaklarda yoksulların düşlerinin kaldırımlarda üşümesini, babaların kömür telaşını, serçelerin mustarip halini, mevsimin en çok da kuşları ve yoksulları vurduğunu kim hatırlatırdı şairler olmasaydı?

Yine bir başka öğretmen şairimiz Talat Ülker'in "Cennet Meyvesi" şiirinde yaptığı aşkın tarifini şairler dışında başka kim, nasıl yapabilir?

*"Çok yükseğe konmuş aşkın çitısı
Ya vuslat ya ölüm yoktur ortası"*

Şair bu iki dizeyle aşkın öyle bir tanımını yapmış ki ne eksik ne fazla, ne ekleyecek ne de çıkara-
cak bir şey bırakmamış. Şiir işte böyle bir şey olma-
sı lazım gelir diyoruz.

Günümüzde şiir kitapları neredeyse artık basılmıyor, dolayısıyla iyi şiirler geniş kitlelere ulaşmıyor. O yüzden bu yazıda günümüz şairlerinden isim zikretmek suretiyle birkaç örnek vermeye çalıştım, şüphesiz iyi şiir yazan başkaları da var. Şiir sanatına gönül verenlerin gerek kültür sanat etkinliklerinde gerekse sosyal paylaşım platformlarında kendi çalışmalarının yanı sıra başka şairlere ait iyi şiirlere de yer vermeleri önemlidir. Ayrıca gerek antoloji çalışmalarına, gerekse süreli yayınlara alınacak eserlerin seçiminde azami titizlik gösterilmesi sanata ve sanatçıya saygının gereğidir. Böylece "Marifet iltifata tabidir" gerçeğinden hareketle, özgün sanat eserlerinin gün yüzüne çıkmasına bir nebze de olsa kapı aralanmış olacaktır diye düşünüyorum.

Bütün bunlara rağmen "Şiir bitti mi, öldü mü?" diyenlere inat şiirin hiçbir zaman bitmeyeceğine, ölmeyeceğine inanıyorum. Anadolu'da sınırlı imkânlarla yayın hayatını sürdürmeye çalışan edebiyat sanat dergilerinde yayınlanan ve bazı şehirlerde yerel yönetimler tarafından açılan şiir yarışmalarında dereceye giren şiirleri gördükçe şiirimizin geleceğine ilişkin ümitlerimiz daha da pekiyor. Serbest tarz şiirin yanı sıra ülkemizde halen iyi aruz şiiri ve iyi hece şiiri yazan bir damar, bir kuşak var. Geçmişten günümüze intikal eden bu kadim sanatı, şüphesiz geleceğe onlar taşıyacaklardır. Diğerleri akarsuyun üzerindeki saman çöpleri misali göründükleri gibi kaybolup gideceklerdir.

◆ Tofiq Həsənli

Gözümün Qarası

Yığışb gözümün içinə köçdün
Gözümə bir daha girən olmasın.
Sərirəm üstünə kipriklərimi,
Səni gözlərimdə görən olmasın.

Gözümün ağında yuxulayırsan,
Gözümün qarası sənə balıncdı.
Üstünə sərdiyim kipriklərim də,
Yuxumu kəsməyə neçə qılıncdı.

Gözümə çəkirəm baxışlarını,
Baxıram, nə zaman oyanacaqsan?
Yığış saxlamışam gözyaşlarımı,
Yuxudan oyanıb yuyunacaqsan.

Gözlərin gözümdən boylanır nəsə,
Gözümün içindən görmürsən məni.
Əgər gözlərimin içindəsənsə,
Bəs niyə yollarda gəzirəm səni?

◆ Birkan Akyüz

Sancak

Bir gece ansızın ufkuma doğan
Hüznümü kaplayan duman sancağım
Yıldız yıldız düşen, hilalle yağan
Kanayan yarama derman sancağım.

Semaya yansıyan Kudret'in sesi
Peygamber kokusu, şehit nefesi
Asumanın süsü, aşk prensesi
Gönüller fatihi yaman sancağım.

Bir mazi adını andığı zaman
Ya Yavuz olursun ya da Alparslan
Ne çok sevmiş gülüm, seni Yaratan
Toprağa dikilmiş ferman sancağım.

Öpsem koklasam da naza sığmazsın
İçimde tutuşan köze sığmazsın
Kelama nakşetsem söze sığmazsın
Kalbime yazdığım destan sancağım.

Şühedaya canan, bir tende bin can
Nurla doldu cihan, yandı heyecan
Gözlerimde nihan, kalpte helecan
Emanet-i Rahman, mihman sancağım.

Efendi Barutçu ve Ali Akbaş Ağabeylerime

Gökyüzünü çadır, güneşi tuğ yapan bir ecdat... Orta Asya bozkırlarından Anadolu yaylasına ezgiler taşıyan kopuz... Yıllar yılı gönül sazımızın tellerinde gezinen mızrap; dile gelip anlatsın bizi... Anlatsın, Altay Dağları'nın derin vadilerinden seslenip; nazlı Tuna'nın suladığı topraklarda yankılanan türkülerimiz... Çin Seddi'nden Viyana kapılarına, Moskova steplerinden Yemen'e kadar hükümfermâ olan gönül coğrafyamızın dört bir yerinden, binlerce yıllık tarihimizin derinliklerinden çağlayan türkülerimiz... Eşsiz zenginliklere dil-beste olan; kültürümüze renk, duygularımıza âhenk veren türkülerimiz...

Türkülerimiz; mâziden hâle, hâlden istikbâle uzanan kültür köprüsünü; bir dut dalından, bağlamanın telinden, mızrabın elinden ve dizelerin dilinden oluşan dört temel direk üzerine kurmuştur. Hâl böyle olunca tevâris edilmiş bir asâletin bütün letâfetini en yalın hâliyle, ama en güzel bir biçimde anlatan; zamanın sînesinde demlenirken târifsiz güzelliklerin yansıdığı bir muammanın sırrıyla hemhâl olmuş ve her yanımızı esrarlı bir şafak ışıyla saran gönül dünyamızın sönmeyen yıldızları hâline gelmiştir türkülerimiz.

Türk Milleti'nin; duygularındaki enginliği, iç âlemindeki zenginliği ve dünyaya bakışındaki güzelliği, en mükemmel bir biçimde türkülerimiz terennüm ederken, ruh dünyamızın şifrelerini de ortaya koyar. Türkülerimizin bir başka özelliği ise; şâir bir milletin kendi yüreğine doğru yürümesiyle işittiği âşına seslerden ve sevdâ gergefinde doyumsuz bir aşkla dokuduğu ıslık nağmelerden oluşan bir şehriyân olmasındır.

Türkülerimiz, sözlerindeki zarâfet, makamındaki güzellik, yorumdaki mârifet ve icrâ edilişindeki ihtişâm sebebiyle dinleyenleri kendisine hayran bırakır. Bahar mevsimlerindeki hudâyî nâbit mîsâli açan kır çiçeklerine benzeyen türkülerimiz, kültür dünyamızın en güzel güllerinin derildiği müstesnâ bir gülşendir.

İçimizi yakan türkülerimiz başımızda boz du-manlar tütürür. Teselli verirken bile elemin bir başka burcunda gönlümüzü mesken tutturur. Aşkın hudut tanımayan coşkusunu, ahde vefânın ne demek olduğunu ve insanoglunun gem vurulamayan duygularını ancak türkülerimiz anlatabilir. Bir sanat şâhikası olan türkülerimiz; kültürümüzün turkuaz renklerini yansıttığı ve insanımızın her hâlini terennüm ettiği için binlerce yıldan beri dilden dile dolaşır, nesilden ne-

sile ulaşır. Türkülerimizin zamana bu denli mukâve-met göstermesi; duygu penceresinden ömür rüyâsını seyreden bir hayat destânı olmasındandır.

Türkülerimiz, karanlığı titreten bir şafaktır kimi zaman... Kimi zaman da gecelerin ağaran saçlarına, yakılıp seher vakti yapılan duâlar gibi içimizi titretir. Bu sebeple olsa gerek, güneşin yedi renginin üstüne sayısız duygu tayfları düşüren türkülerimiz; kirpikle-rimizi ıslatırken, göz bebeklerimizden parıldayan bir ıslık şûlesi yansıtır âsûmâna...

En çorak gönülleri yeşerten bir ıslık seli... "Anamızın ağzımızdaki ak sütü" olan güzelim Türkçemizin doyumsuz dizeleri... Ve dilimizde rengârenk açan çiçeklerdir türkülerimiz... Ruh kökümüz, kültür mayamız; "Gök kubbede bir hoş sadâ" olan mahyalarımız... Adımız, andımız, maksadımız, maksûdumuz, ağız tadımız ve bizi, "Biz" yapan gönül sesimiz; türkülerimiz... Gözlerinde hünkâr tuğrasına özlemin gülümsediği, bakışlarına Evlâd-ı Fâtihan hüznünün çöktüğü, kalbini; "Ülkü denen nazlı gelinin" yaktığı, "gönülleri birleşen, uzaklarda dertleşen" insanımızın yürek yangını, türkülerimiz...

Gurbet ve hasretin iç içe girdiği, sevinç ve coşkun-un el ele verdiği, hüsrânın hüzzama, tarihin destana dönüştüğü ezgiler... Gidip de dönmeyenlerin, gelip de görmeyenlerin, gözü yaşlı anaların, garip kalan sılaların anlatıldığı dizeler... Yârinden, yârânından ayrılanların, "Öz yurdunda garip" kalanların, "Vatan-da gurbet"i yaşayanların, bahtının rüzgârında savrulanların, Yunus gibi aşk özünde Hakk'ı bulanların, îmanın, inancın, sevincin, kıvancın, fitratın, tabiatın, kısacası hayatın aynasıdır türkülerimiz.

Desen desen, nakış nakış, ilmik ilmik bir Türkmen kilimi gibi zamanın gergefinde dokunan ve millî kültürümüze tuğrasını vuran dizeler... Bâzen hikmetli bir dörtlük, bâzen hazin hazin söylenen bir ağıt, bâzen bir cenk havası, bâzen bir koçaklama, bâzen de içli bir gurbet türküsü olan ezgiler... Bir Azerbaycan mahnısı, bir Kırım kaytarması, bir Kerkük hoyratı, bir Rumeli havası, bir Yozgat Sürmelisi, bir Kırşehir bozlağı, bir Urfa gazeli, bir Antep güzellemesi, bir Erzurum tatyânı, bir Harput gazeli, bir Maraş uzun havası, bir Diyarbakır ağıdı, bir Trakya karşılaması, bir Karadeniz yayla havası, bir Ege zeybeği türkülerimiz.

Bâzen fazîlet erbâbının muhabbetinden feyz alan bir nasihat olur... Bâzen "Yemen Türküsü" gibi bizi yakıp kül eder... Yaralı gönlümüzü şeydâ bülbül, sînemizi şerha şerha yol eder bizim türkülerimiz.

Gazâ meydanlarından inşâ ettiğimiz medeniyete; hükümân olduğumuz denizlerden serhat boylarına kadar, kitâbesi okunmayı bekleyen bir tarihin içinden türkülerimiz yankılanırdı... “Nal seslerinin kısarak sesine” karıştığı o muhteşem mâzimizde; gülbank çekilip kös vurulurken, mehterânın Tekbîr aldığı duyulurdu. “Kur’ân’da zafer vâdediyor Hazreti Yezdan” sedâlarıyla yer gök inlerdi. Fethi Mübîn aşkına, “Bir gün gemiler dağlara tırmandı denizden...” Ve bir çağ kapanırken, yeni bir çağa kavuşan insanlık, insanlığı öğrendi bizden...

Zaman geçti, güneş kemâle erdi, zevâl devri başladı. Estergon Türküsü dilden dile dolaşırken “gönümüzü sinsi bir fırak kemirdi.” “Yine şahlanıyordu kolbaşının kıratı”, lâkin Kırım’da güneş batıyordu; mahzun ve bizden habersiz... “Koca Çınar” tarih olurken, gün batımından “Çanakkale içinde vurdular beni” diye bir türkü yayıldı. Yıllar yılı Çanakkale’de, Sarıkamış’ta, Kafkaslarda, Kûtü’l-Amâre’de, Galic’ya’da, Trablusgarp’ta, Mısır’da, Balkanlarda, Yemen’de, Kıbrıs’ta her zaman vurulan biz; koltuğa kurulan hep başkaları oldu, ne yazık ki...

Ve şimdi “Çankaya yokuşunda” söylediğimiz marşı terennüm ederken “Çırpınırdı Karadeniz” dizelelerinde aşka gelir türkülerimiz. Mukaddes sancakların altında boy verip destanlaşanların, “Can özünden besmeleyi çekerek”, “Mekke’nin tevhit nûrunda yıkananların”, Malazgirt’den Dumlupınar’a; “Ya Allah!.. Bismillah!.. Allâhü Ekber!..” nidâlarıyla yol bulanların, “Tuna’da abdest alıp, Çin Seddi’nde namaz kılmayı” düşleyen ozanların dilindeki kutsal mefkûrelerdir türkülerimiz.

“Âsûmânın fânusuna” sığmayan türkülerimiz bir ışık şülesidir ki, gönülden gönüle yayılır sessizce... Zaman ve mekân ötesine taşınır bir muammânın sırrı içinde... Sılanın hasreti, gurbetin derdi bir başka duygusalılıkta dile geldiği türkülerimiz...

İçimizde yaşanan gurbeti, gurbetin hasret tüten acısını, gariplik duygusu veren yalnızlığını, sıladan gelen yâr kokulu, memleket kokulu esintilerini tâ yüregimizin başında duyduğumuz türkülerimiz. Zâten gurbet; atayurdumuz Uluğ Türkistan’dan ayrılırken dūçar olduğumuz ve yıllar yılı dindiremediğimiz bir sızıdır, yüregimizde... Bu sebepten olsa gerek bir başka dokunur sılayı yâd eden, gurbeti anlatan türkülerimiz Anadolu’dak ıstırâbı, gurbeti, sılayı ifâde eden; boğazımıza düğümlenen memleket hasretinin uzun havalarda yoğunlaştığı ve gönül yangınlarımızdaki kar beyaz sevdâların “üç harf, beş nokta” diye târif edildiği “aşk”ı anlatan türkülerimiz...

Aşk; bir fâniye fedâ edilemeyecek kadar değerli bir duygu olduğu için, “aşk-ı mecâzî”, “Aşk-ı Hakikî”ye yol bulduğu zaman ebedileşir. Türkülerimizde, İlâhî

aşka giden yolun beşerî sevginin tekâmülüyle meydana geldiği, bu olgunluğu veren dergâhların rahlesinde insanımızın “Hüsn-ü Aşk”ı bulduğu ve “Yeşil köşkün lambası”nın İlâhî aşkla yanmaya karar kıldığı anlatılır anlatılmasına, ama bizler; ya çok geç anlarız, ya da ‘bize ayrılan vakti’ gaflet içinde zamanı katledeyerek geçirir ve göçüp gideriz hayata geliş gayemizin ne olduğunu bile anlamadan veyâ anlayamadan...

Gönül kumaşı ipekten olan insanımızın duygu gergefindeki bir sevgi demetidir türkülerimiz... Varlığın sebebi sevgidir, “Vâreden”e sevgiyle ulaşılır ve sevgilerin en yücesi olan Muhabbetullah’ı bulunur türkülerimizde... Kâh Yesevî “Hikmet”i, kâh Yunus “İlâhî”si türkülerimiz...

Bizim türkülerimiz; nûrânî sözlerden örülmüş bir taç olup, onulmaz gönül yaralarına şifâ dağıtan bir ilaçtır. Tefekkür çiçeklerinin açtığı hazinelere tevâris eden türkülerimiz; hâtıralarımızın beşiği, irfânımızın ışığı, annelerimizin ninnisi, ninelerimizin ilâhîsidir... Hakk’a sevdalıların “Gül” kokan “Nefes”i ve Kevser Irmağı’nın kalbimizde çağlayan sesidir türkülerimiz...

Hülasa, türkülerimiz; hayatın her kesitinden, tarihimizden, coğrafyamızdan, inancımızdan, ruh kökümüzden, değer yargılarımızdan, hayatı kavrayış biçimimizden, töremizden, gelenek ve göreneklerimizden, folklorumuzdan, yaşantımızın her safhasından ve ömrümüzün her mevsiminden izler renkleri taşıyan mükemmel âbidelerdir. Türkülerimiz, modern çağın metalik gürültülerinden meydana gelen; yılan tabiatlı, timsah ruhlu, kaktüs görünümlü pozitivist dünyadan yükselen bir ses kirliliği olmadığı gibi; akli putlaştıran, aşkı öldüren duygu fakiri bir nota karmaşası da değildir aslâ.

Hâsılı türkülerimiz; sazın söze, sözün saza Türkçe düşünüp, Türkçe söylediği muazzam kitâbelerdir. Bizim Türkülerimiz; al yeşil desen ve motifleriyle, bize has ifâde ve dizeleriyle, bizi anlatan muhtevâ ve müktesebâtıyla, gönül burçlarımızda dalgalanan “ses ve söz bayrağımız”ın en güzel, en nâdide, en anlamlı ve en hikmetli gönül oyalarıdır. Bütün bu ifâdelerin hatm-i kelâmı; türkümüz, Türk’ümüzdür... Tesadüf değildir âşıkların dilinden; “Türk’üz türkü çağırırız.” sadâlarının yıllar yılı hiç düşmediği. Bu yüzdendir ki gönül sazımızın tellerinden dile dökülüp dökülen zamanın sinesinde demlenen ve hazin bir hicranla Türk’ü söyleyen/söyleten her melâl kalbimize dokunan hüznümüzdür, ülkümüzdür ve dünyaya ebedî hükmümüzdür türkümüz...

Selâm olsun hâlimize ve hüznümüze âşına olan nesillere; melâlimizi ve merâmımızı anlayanlara; ülkümüzü, hükmümüzü, türkümüzü hakkıyla bilenlere ve “akleden kalp”le idrâk edenlere...

◆ Emine Savaş

Yağmur

Bir ikindi sonu akşam yelinde
Başladı ruhuma inceden yağmur
Gökkubbe boşandı varlık elinde
Böyle sarsmamıştı niceden yağmur

Başımda sabahı soğuk ayazın
Seherde söylenen tatlı niyâzın
Can verir neşesi nazlı dilbâzın
Yıkadı kalbimi acıdan yağmur

Dar sokaklarında bu koca şehrin
Hafsala sızlatan kokusu dehrin
Âleme yeterken damlası zehrin
Sildi karanlığı geceden yağmur

Gülüşün şerbeti dolaşsa kanda
Mihman olduğunda kurşunlu handa
Sahrayı gözünde şöyle dolanda
Yağsın üzerine heceden yağmur

Kollarımı açtım daldım sinene
Al beni buluttan huzur hanene
Kurbandır kâinat her bir danene
Bir kutlu duasın yüceden yağmur

Yediveren güller gülşenin hası
İzlesin raksında soylu rakkası
Bir şiir yazılan rahmet mahlası
Dirilir dilinde sözceden yağmur

Pervasız bakışın yaktığı kader
Bir can bir solukta ne kadar eder
Yıllarda yollarda uzayıp gider
Anlatır kendini halceden yağmur

◆ Şəfa Vəliyeva

Yarpaq Ayrılığı

Pəncərəmdən boylanır
Yaşılı getmiş yarpaq.
Baxışlarım xoflanır:
Payıza kim qalacaq?

Yarpaq... Yarı yaşıldı,
Budağa yaraşırdı.
Fəsil-ömür yaşıldı...
Fəsil onu atacaq...

Bu da bir ayrılıqdı...
Rənglərə bulaşıqdı...
Dərdim hələ uşaqdı,
Payızla oynayacaq.

◆ Rafiq Oday

Düşür Qarmağa

Ölümün gözləri gülür,
Cavanlar düşür qarmağa.
Yağlılar eyş-işrətində,
Yavanlar düşür qarmağa...

Önümüzə hər tip çıxır,
Xeyir çıxır, şər tip çıxır.
Bicəngələr çərtib çıxır,
"Avam"lar düşür qarmağa.

Bir gün ağı, bir gün layla,
Üzümüz gülməyir ayla,
Kim desə ki, bu dünyayla
Davam var, düşür qarmağa.

◆ Metin Özarslan

Yolcu

Artık benden size ne kalacaksa
Götürün gönlünüz gözünüz doysun
Varlığım bir yere dağılacaksa
Tenhalıklar beni uzlete koysun

Bırakın ruhumu kendi dengine
Uçsun semasında sonsuza ne var
Boyayıp yüzümü hüznün rengine
Örmeyin önüne görünmez duvar

Açılın başımdan hava alayım
İçimi doldursun serin bir nefes
Sıkmayın, sarmayın sermest kalayım
Düşürmeyin tora, yapmayın kafes

Durun ve seyredin öyle öleyim
Koşsun küheylanım ala şafakta
Dudağımda tebessümle solayım
Kaybolan yelkenli gibi ufukta

Duyun söylediğim veda türkümü
Hicazkârın içli nağmelerinden
Bir gülüşle korkutarak korkumu
Çözeyim hürlüğü düğmelerinden

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

86.on5nisan2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak resmi

ahmet efe

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

86. sayı 15 nisan 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Hüseyin Akkaya / Hüzün Temrinleri / 3
- ◆ Ahmet Efe / Mâhım / 5
- ◆ M.İlyas Subaşı / Seni Anmak Üzere/ 6
- ◆ Kenan Yavuzarslan / Gazel-i Aşk/ 7
- ◆ Mustafa Sade / Güzergâh/ 8
- ◆ Halil Cengiz / Geceler/ 9
- ◆ Bilâl Bütün / Bizim Türküler/ 10
- ◆ Muzaffer Uslu / Gittiğimiz Yol/ 11
- ◆ Şükrü Ünal / Veda Zamanı/ 12
- ◆ Ahmet Yıldırımtepe / Arz-ı Hâl/ 13
- ◆ M.Asım Küçükaşcı / Gösterdin Bana/ 14
- ◆ Fâik Kumru / İnsan/ 15
- ◆ Emir Sıktaş / Gul, Gula Olar/ 16
- ◆ M. Faruk Habiboğlu /
Mezar Taşı / Mahur Beste/ 17
- ◆ Hüseyin Özkaynakçı / Keşke/ 18
- ◆ Köksal Cengiz / Ramazan Geldi/ 19
- ◆ Selim Erdoğan / Akşam Sefaları/ 20
- ◆ Yaşar Özden /
Baykuş Konar Yurduma/ 21
- ◆ Tayyib Atmaca / dOkunan Şiirler-27-/ 22
- ◆ Metin Özarslan /
Ölünün Ham Hayali/ 24

◆ Hüseyin Akkaya

Hüzün Temrinleri

-Efendimize-

Mevsim yine hüzün yine sonbahar
Yine gönül ufkum bir dert akşamı
Kalbimden hasretle havalandılar
Turnalara ısmarladım sevdamı

Gittin birdenbire boşaldı dünya
Taşıyamaz oldu dağlar karını
Ne mümkün anlatmak kelimelerle
Sensiz yaşamının ağırlığını

Efendim efendim canım efendim

Dört mevsim çiçek çiçek bahar sende efendim
Gölgesi kararmayan çınar sende efendim
Cennet râyihâsından rüzgâr sende efendim
Gülü muhabbet açan gülzar sende efendim

Efendim efendim canım efendim

Aramıza çağlar girmiş ne çare
Gün ufka yaklaştı bense geç kaldım
Yüzün yansır diye rüyalarım
Uykulara ne umutlar bağladım

Âteşin beyzâsı böyle midir yâr
“Yanarım yanarım tütünüm tütmez”
Hiçbir harf hiçbir söz hiçbir kelime
Kalbimdeki hüznü tarife yetmez

Efendim efendim canım efendim

Güneşlerin gittiği diyar sende efendim
Sonsuzluk deryasına kenar sende efendim
Dost sende dostluk sende çâryâr sende efendim
Ve ezelden yaralı kuşlar sende efendim

Efendim efendim canım efendim

Yara bende yara bende yara yâr
Çare sende çare sende çare yâr
Ne yerim var ne yurdum var ne kimsem
Nere gidem nere gidem nere yâr

Yana geldim yana geldim yana yâr
Sana geldim sana geldim sana yâr
Gün tepeye ter boğaza gelende
Bir bakışla iltifat et bana yâr

Efendim efendim canım efendim

Hiçbir dünya dilinde tarifi bulunmayan
Dudağına muntazır nazar bende efendim

Efendim efendim canım efendim

◆ Ahmet Efe

Mâhım

Sevdâlına bir selâm vereydin n'ola mâhım,
Dahi hâl ü hatırın soraydın n'ola mâhım...

Göğünde bir yâreli yavru kuş değil midir?
Tutup da kanatların saraydın n'ola mâhım...

Ne yazık ki bâbını sadece rüzgâr açar,
Kapısından keremle gireydin n'ola mâhım...

Hastadır, ellerinle serinletip başını,
Başucunda birazcık duraydın n'ola mâhım...

Şenlenirdi garibin yıkık dökük hânesi,
Bir sabah rüyasını yoraydın n'ola mâhım...

Hep şaşırır, bilemez, gündüz nedir, gece ne?
Saatleri elinle kuraydın n'ola mâhım...

Cürmü çoktur, bu yüzden önünde kurban durur
Âşığının boynunu vuraydın n'ola mâhım

Baş açık, sîne üryan, dolaşır sahraları,
Altına kumdan döşek sereydin n'ola mâhım...

*Ahmed'*in garip gönlü şâd u handân olurdu
Kalbi kırık gülünü dereydin n'ola mâhım...

◆ Muhsin İlyas Subaşı

Seni Anmak Üzere

Hasret bir alev oldu tende yanmak üzere
Gönlümdeki uykudan gül uyanmak üzere

Suları çekilse de denizi besler güneş
Yürür dağlar sonsuza nur kuşanmak üzere

Kaç deli sevda beni hamurunda eritti
Üzerime serpildi kan sınanmak üzere

Bir telaş sarsıp gelse ırmaklar şahit olur
Gözlerimden akanla aşk yıkanmak üzere

Hayat macera değil kendine işarettir
Var edilmiş her canlı hep inanmak üzere

Gün gelir insan yorgun telaşından uyanır
Ve önünde diz çöker Seni anmak üzere

◆ Kenan Yavuzarslan

Gazel-i Aşk (Fatih'in Dilinden)

Kaç asırdır Çeşm-i Gül'den gözledim İstanbul'u
Fethe âşık bin gönülden izledim İstanbul'u

Hasretimden nâr-ı beyza yağdırır her dem feza
Doldu gönlüm aşk-ı feyza, güzledim İstanbul'u

"Sen ebetsin, sen ezelsin, kalbe düşmüş cemresin
Mülk-i Babil'den güzelsin" nazladım İstanbul'u

Yirmi bir yıl, elli üç gün, aç susuzdum üç öğün
Kalp huzûrum oldu sürgün, özledim İstanbul'u

Doldu müddet en nihâyet, tek hedeftir hak niyet
Son Nebî'den bir emânet, sözledim İstanbul'u

Üsküdar'dan ufka baktım şaha kalkarken atım
Gönlümün narında yaktım közledim İstanbul'u

Sustu derya, arza sürdüm, cûşa mihmandar kudüm
Dağlarından yollar ördüm düzledim İstanbul'u

Can alem dar, kıpkızıl ten, göğsüm atlas bir saten
Sûra çektim saf ipekten yüzledim İstanbul'u

Her nihalden meyve olmaz ham tomurcuk çağlamaz
Has çiçekten zerre a'raz tozladım İstanbul'u

Kayda düşmüş hükm-ü âzam, ondadır artık kelâm
Yağdı gökten Şems-i İslâm, yazladım İstanbul'u

Sen benimsin Ayasofya... Mabedimsin ey rüya
Ayrılık bir mal-i hülya sızladım İstanbul'u

Aşk ki Mevlâ'dan mükâfat bitmeyen bir iltifat
Müjde hükmünden kemâlat cüzledim İstanbul'u

Söyle Avnî; "Kân-ı elmas, gûlizardan iktibas
Türk'e benden saklı mîras, gizledim İstanbul'u"

◆ Mustafa Sade

Güzergâh

Cihana gelişimiz güldeki şebnem gibi
Kokumuz bülbüllerin konmasına sebepti
Kalplere neşe verdik, çölü saran nem gibi
Gülüşümüz ateşin donmasına sebepti
Safi bakışlarımız yaralara em gibi
Cihana gelişimiz güldeki şebnem gibi

Ve mücadele başlar, hayat kısır döngüde
Var ile yok arası bir nefeslik mesafe
Uzun gelen bir ömrün kelekler dengi de
Destanlara sığmıyor içimizdeki efe
Yürek aşkın peşinde, nefis çalgı çengide
Ve mücadele başlar, hayat kısır döngüde

Ya iz bul, ya iz bırak geçtiğin güzergâha
Bineceğin son gemi ayrılmadan l/imandan
Aşkın ışığın olsun varınca son bargâha
Mülteci ruhlarımız emin değil emândan
Varlığın can üflesin sinedeki dergâha
Ya iz bul, ya iz bırak geçtiğin güzergâha

Muamma bir bestenin nağmesi değil zaman
Ritmimizin ahengi bir yataya bağlıdır
Söner yaktığın ağıt ne köz kalır, ne duman
Şarkının nakaratı tek notaya bağlıdır
Hayat melodisinin armonisinde devran
Muamma bir bestenin nağmesi değil zaman

Herhangi bir zamanda, herhangi bir mekânda
Çektiğin ıstıraplar tükenecek ansızın
El değmemiş arzular dururken camekânda
Esaret organını koparacak can sızın
Hevesler kursağında, hevâlar kalır canda
Herhangi bir zamanda, herhangi bir mekânda

Tan vaktiyle başlarken efsunlu bir sabaha
Yıldızlar koparacak geceden sarı yaprak
Gönlümüzü sarmışken dünya denilen vaha
Örtecek nefsimizi berraklığıyla toprak
Bir melek çıkagelir göç vakti der Allah'a
Tan vaktiyle başlarken efsunlu bir sabaha

Bir Fâtiha üç İhlâs hediyeğimiz olacak
Bırakmışsak arkada üç beş tane mert adam
Bütün birikimlerin sandukaya dolacak
Nâaşını taşıırken dost bildiğin dört adam
Kara kış uzak derken, gül baharda solacak
Bir Fâtiha üç İhlâs hediyeğimiz olacak

◆ Halil Cengiz

Geceler

Dermansız yüreğimle dolaştım yalın ayak,
Bu gece sokaklarda bu korku neyin nesi?
Seyrettim bir tepeden boğazı ağlayarak,
Denizdeki gemiler, artık bir toz tanesi...

Hayaletler dolaşır köşklerin bahçesinde
Ve ölüm yıllarının bu kaçınıcı senesi?
Bir rüzgâr canlanırken bir perinin sesinde,
Kabirler, mezarlığın lanetli definesi...

Karanlık her köşede bir gölge bekler durur.
İzbeler, çığlıkların ses geçirmez hanesi.
Kimsesiz cesetleri kara taşlar doyurur,
Buz tutmuş kaldırımlar, düşkünlerin annesi...

Evlerin ışıkları sönerken burda bir bir,
Sokağın lambaları sanki dert pervanesi!
Ah ki Allah'a çıkar, sancı sancı yükselir,
Uykular, her acının nöbetçi eczanesi...

Perdeler pencerede deli bir yolcu bekler
Açılır tüm suçların en gizli hazinesi.
Mahalle parklarında süslenirken çiçekler,
Ölen kuşlara ağlar, bulutların sinesi...

Sarhoşlar... Sokaklarda naralarla gezerler,
Kapanır bu saatte şehrin son meyhanesi.
Bozmadan büyüsunü kehkeşanın, seherler
Yürür mahzun gecenin, derbeder divanesi...

Geceler... Gam denizi, geceler... Yürek pası
Geceler... Kederlerin şiir-i şahanesi.
Her gece gariplerin tutulur burda yası
Her gece hüznlenir cinlerin viranesi...

İstemem gecelerden başka yoldaş yanıma!
Benim, dünya denilen zindanın rehinesi.
İstirap,ilmek ilmek dokunurken kanıma,
Sürer gider sonsuza, gecenin efsanesi...

Dermansız yüreğimle dolaştım bütün gece
Anladım ki; ömrümün kalmadı bahanesi.
Ey ölüm! Al canımı, bitsin artık işkence,
Bu hayat oyununun, kapansın son sahnesi...

Bizim Türküler

Çayda çıra olur döner ha döner
Gün gelir yürekte ateştir yanar
Gâh göklere çıkar, gâh yere iner
Ay ile yıldızdır bizim Türküler.

Ağlayan gelinin duvağı onda
Köpüren sellerin savağı onda
Koskoca dağların kovağı onda
Kervana yol olur bizim Türküler.

Sararan sonbahar yaprağı gibi
Kan veren şehidin toprağı gibi
Karanlık gecenin şafağı gibi
Zulmete ışıktır bizi Türküler.

Beşikte balayı uyutan o dur
Yürekte hasreti soğutan o dur
Âlemde başları dik tutan o dur
Ar ile namustur bizim Türküler.

Davul sesin verir, zurnaysa inler
Gökte melek yerde huriler dinler
Yüzü al duvaklı taze gelinler
Giderken sır olur bizim Türküler.

Bir üveyik kalkar, bir turna iner
Bir avcı evsinin ardına siner
Bir tetik düşünce kaç yuva söner
Canı candan alır bizim Türküler.

Hikâyeler onda masallar onda
Çok az kavuşmaya varılır sonda
Goncalar açıp da gül olduğunda
Bülbüle har olur bizim Türküler.

Yemene gidip de gelmeyenlerin
On beşlik olup da ölmeyenlerin
Vuslatı yaşayıp bilmeyenlerin
Muradına sestir bizim Türküler.

Şair kalem alıp yazdığı zaman
Âşık deyişeti dizdiği zaman
Mızraplar tellerde gezdiği zaman
Kalemdir, kelamdır bizim Türküler.

Gurbetten sılaya yanık mektuptur
Çoğu kez okunmaz hep unutulur
Ya son söz yahut da vasiyet olur
Bazen de selamdır bizim Türküler.

Gâhi aşk bulursun gâhi hasreti
Bazen de yürekte olan niyeti
Diyeceğim şudur, sözün özeti
Kendine âşıktır bizim Türküler

◆ Muzaffer Uslu

Gittiğimiz Yol

Kim ne olsa baş üzre; ırkı, dini, mezhebi
İnsaniyet rahıdır gittiğimiz yol bizim.
Geçmeyiz kokusundan batsa bile diken;
Sedefteki incidir, derdiğimiz gül bizim.

Lale sümbül görünür viran olsa dost bağı;
Âşık'a yol sorulmaz deleriz yüce dağı.
Çoktan geçmiş olsa da Leyla'yla Mecnun çağı,
Yine gezer dururuz hiç bitmeyen çöl bizim

Muhabbet şarabından içen de gelsin bize;
Ehl-i sünnet yolunu seçen de gelsin bize;
Dört kapı kırk makamı geçen de gelsin bize;
Yaradan'ın aksidir tuttuğumuz el bizim.

İncitmeyi bilmeyiz, incinsek de bin yerden.
Hepsi üç günlük dünya dönen var mı seferden?
Yine çalar söyleriz sevdalı türkülerden
Kopsa da ince yerden vurduğumuz tel bizim.

◆ Şükrü Ünal

Veda Zamanı

Yanılmışım meğer bu yaştan sonra
Yıllarca kitaplar vermemiş bir şey
Ne çobanda kaval, ne neyzende ney
Yorulmuş bedenim gördüm peyderpey
Yanılmışım meğer bu yaştan sonra

Gözler mi yalandı, konuşan dil mi?
Kandırmak mesleğe dönüşmüş, eyvah!
Bir güle yüz karga üşüşmüş, eyvah!
Sevgiler nefretle dövüşmüş, eyvah!
Gözler mi yalandı, konuşan dil mi?

Gidince dönmüyor sadakat, sevgi
Görmeyeli aylar, seneler oldu
Gittin de yerine bak kinler doldu
Don vurdu bahçemi, güllerim soldu
Gidince dönmüyor sadakat, sevgi

Çeksen ellerini yalan dünyadan
Kurtul masivanın acı yükünden
Ne kaldı bugüne dünkü gününden
Ellerinde kına, kalmış düğünden
Çeksen ellerini yalan dünyadan

Salla ellerini, elveda diye
Bir meçhul menzile atarak adım
O meçhul menzile canım adadım
Kaybettim her şeyi, bir şey bulmadım
Salla ellerini, elveda diye...

◆ Ahmet Yıldırımtepe

Arz-ı Hâl

Hor görme birkaç dirhem sevda dilendik diye
Merhametini bilmem, cimriliğin aşikâr
Gamsız mı sandın beni güldük eğlendik diye
Gözümden süzülenler bilmez misin ki efkâr

Düşünceye dalınca dayanıp dirseğime
Bir eylül kuruverir içime otağını
Katık edip acıyı bir kuru ekmeğime
Susadığım nehirler terk eder yatağını

Sırdaş oldum geceyle öpüp yanaklarından
Sükûtu lisan bilip susarak destan yazdım
Hazan vurmuş takvimin kopan yapraklarından
Ölümün atlılarla yaklaştığını sezdim

Bir işaret fişeği arar durur gözlerim
Burcunda bekleyerek yankılanan sesinin
Dizimde uyuttuğum hayalini özlerim
Kalemini kırarak özgürlük kafesinin

Perçeminden ilhamla sana şiir dokudum
Gönlümün kuyusuna ebedi saldım seni
Tüm kutsal kitapları ayet ayet okudum
On ikinci surede Kur'an'da buldum seni

Yıldızları gözleyip toprağı kokluyorsun
Bırak göğre bakmayı bu kaçınıcı alâmet
Güneş doğacak diye batıyı yokluyorsun
Üfle sura bekleme, artık kopsun kıyamet

◆ Mustafa Asım Küçükaşcı

Gösterdin Bana

Ben seni hakîkî altın sanırdım;
Gerçek ayarını gösterdin bana!
Ben seni açık bir kapı tanırdım;
Beton duvarını gösterdin bana!

Bekledim dönersin gönül almaya,
Çok mânâ sığardı yarım elmaya.
Ben uğraştıkça hep yakın olmaya
Kutup civarını gösterdin bana!

Dünlerim sabırla, umutla geçti,
Bugünü kesif bir inkisar içti,
Gözlerin ışığı kökünden biçti;
Karanlık yarını gösterdin bana!

Bitecek bu gece, seher var dedim;
Dönecek bu mevsim, bahar var dedim;
Eriyecek elbet bu buzlar dedim;
Erciyes karını gösterdin bana!

Gidecek yerim yok kapından gayrı,
Yaşar mı bir çiçek suyundan ayrı?
Anladım dünyanın kalmadı hayrı,
Hece taşlarını gösterdin bana!

◆ Fâik Kumru

İnsan

Eşref-i mahlûk insan teşrif etmiş dünyâya
Bilinmez bir zamandan bilinmez bir mekândan
Ne sırlarla mücehhez dalmış sonsuz deryâya
Hem tayfa hem de kaptan demir almış limandan

Müsbet menfî harmanı kara topraktır harcı
Muhtelif renkler taşır gülşende çiçek gibi
İlk hâli lekesizdir mis kokar burcu burcu
Hayâ libası giyer bembeyaz ipek gibi

Bir zerredir âlemde lâkin cihan bedeldir
Sanatkârı yansıtan ayna olur sanata
Hudutları meçhuldür ezel ebed emeldir
Gönlünde Allah mukim sığar mı kâinâta

Sır denizinde yüzer her kulacı ilimdir
Hece hece okunur satır satır yazılır
Cehâleti süpüren devir açan âlimdir
Hasenâtı çoğalır seyyiâtı azalır

Sırât-ı müstakîmde hayrı bire bin olur
İsmiyle müsemmâysa her hâli muhteşemdir
Beşikle yolculuğun son durağı sin olur
Menzil öyle uzun ki ya varlık ya ademdir

Mesâfeler kateder ferşten tâ arşa kadar
Aşılmazları aşar ulaşır Hak katına
Nûrâniyet kesbeder nice kilitler açar
Damla damla nur yağar ebedî hayâtına

Cirmi küçüktür lâkin âlemin miftâhıdır
Sîmâsında mühür var Allah vurmuş ezelde
Kalbi zikrin merkezi bedeninin dergâhıdır
Ehli dil lisânıyla Bismillâh der evvelde

Her insan ötelerden almışsa da icâzet
Şifreli bir kitaptır açmasını bilene
Âkıbeti elinde rehberidir mârifet
Doğru yanlış âşikâr seçmesini bilene

Gula, Gul Olar

Könül guş timsalı, seven avcısı,
Sevene avlanan Aslı kül olar.
Kerem yanığ oxur, serde acısı,
Çehdiyi zulumnan gula, gul olar.

Şirin can dağların buzuna çöner,
Dil yaman, özünde tapılmaz hüner,
Üreyh od alanda dideler ganar,
Yuxuda yatılmaz min bir hal olar.

İrem bağlarında canı nar çeker,
Ağrı dağ başınnan könlü gar çeker,
Cavan kasıp tüşse gehri yar çeker,
Gohum, gardaş elden gabax el olar.

Gülşenin içinde bir reyhan itse,
Yar başın götürüp çöllere getse,
Guyruğun acısı ilan'da pitse,
Evladın acısı dinmez göl olar.

Ehdimi, ılgarı danmadım hele,
Gileyli, neçe söz dolupdu dile,
Sen veran bağ oldun, men lal bülbüle,
Derdimi demeye yetmez dil olar.

Nesimi ol, şükret bugün varına,
Aç, sefil gezen var, sevin darı'na,
El, ayağ öp, yapış gönül yar'ına,
Ac toyux yuhusu, darı bol olar.

Sevgiyle dolsun can, her könül candı,
Sevgisiz İblis'di, seven adamdı,
Seven çoh yaşıyar, sen sev amandı,
Üreyi dindirsen daşar sel olar.

Yaradan yanında seven gıymetli,
Bir könül şad etsen, Yunus'un xetri,
Sev deyir Mevlana, Pir Sultan, Itri,
Müslüman, Mecusi, neysen gel olar.

Bel bağlama bala, var'a, dövlete,
Yıxılsan goymazlar ocağın tüte,
Üreyhler kinnense çöner nefrete,
Umudun tar-u mar, fikrin yel olar.

Alagöz dilberim canı yandırar,
Ucadan nalesi meni yandırar,
Emircan'ın ahı seni yandırar,
Nergiz'i yandıran gızıl gül olar.

◆ Mehmet Faruk Habiboğlu

Mezar Taşı

Canımın son katresi
Ellerine dökülsün
Dinsin kalbimin sesi
Kafesinden sökülsün

Dursun bütün saatler
Yalan olsun vaatler
Çöksün canıma dertler
Ruhum candan çekilsin

Ardım sıra bahçeler
Solsun güller laleler
Gönlüm başka ne diler
Mezar taşım dikilsin...

Mahur Gözler

Hayalimde rastladım bir bahar günü size;
Gülümsüyordunuz da güller kısıkanıyordu.
Öyle hayran bakarken mahur gözlerinize,
Kalbim sanki de sizi önceden tanıyordu.

Meltemle dalgalanan kızıl saçlarınızda,
Sevdayı yakaladım saçlarından usulca.
Ümit gözlerinizden kalbimi okşadı da,
Açıldı ta gönlümde o an bir nazlı gonca.

◆ Hüseyin Özkaynakcı

Keşke

Böyle yalnız kalmazdı, haber alsaydım keşke.
Bu kadar yıkılmazdı, sadık kalsaydım keşke.

Bakmadan duraklara varırdım uzaklara,
Düşmezdim tuzaklara yolu bilseydim keşke.

Sağlam kalırdı zemin, temennisi âlemin,
Göz yaşını yetimin silebilseydim keşke.

Dünya benim sanırdım, dertleri unutturdum,
Belki rahat uyurdum gülebilseydim keşke.

Hep kötüye meyilde kalıp pişman değil de,
Hele düşman değil de bir dost olsaydım keşke.

Af dilerdim yüz kere, bakmazdım ötelere,
Gelmezdi sırtım yere dostu bulsaydım keşke.

Seherlerde diz çöküp, seccadeye yaş döküp,
Boynumu şöyle büküp ufka dalsaydım keşke.

Dönmez mi böyle giden, özlemdir derde neden,
Çıkıp da bir köşeden, sana gelseydim keşke.

Geceyi kovacaktı, güneşim doğacaktı,
Kapını bayram vakti çalabilseydim keşke.

◆ Köksal Cengiz

Ramazan Geldi

Bin bir rahmet sağnağıdır,
Ramazan geldi, hoş geldi!
Mağfiretin kaynağıdır,
Ramazan geldi, hoş geldi!

Bu ayda cânân şâd olur,
Bu ayda can irşâd olur,
Hatm-i Kur'an dilşâd olur,
Ramazan geldi, hoş geldi!

Eller yükselir Rahmân'a,
Ruh yükselir âsumâna,
Gönüller döner ummana,
Ramazan geldi, hoş geldi!

Tilavetler ahestedir,
Salavât kutsî bestedir,
"Kadir" binlik güldestedir,
Ramazan geldi, hoş geldi!

Beş şartın her biri farzdır,
Münacaatım Hakk'a arzdır.
Ameline kazanç yazdır,
Ramazan geldi, hoş geldi!

Cömertler mağdura yârdır,
Fitre, Zekat büyük kârdır.
Onda nice hikmet vardır,
Ramazan geldi hoş geldi!

İkrârımda sözümdeyim,
Resûl'ümün izindeyim,
Kul olmanın hazzındayım,
Ramazan geldi, hoş geldi!

Sahurla iftar arası,
Birdir zengin, fukarası,
Oruç nefsinin darası,
Ramazan geldi hoş geldi!

İbis vurulur zincire,
Batırmaz günâha, kire,
Niyazkâr hayrını göre,
Ramazan geldi hoş geldi

◆ Selim Erdoğan

Akşam Sefaları

Kement fikirlerin dolaşığıyla
Sabahtan kördüğüm çıktım akşama
Sevgi sularında ay ışığıyla
Yıkandım duruldum aktım akşama

Sükût dağlarında barış güderdim
Kır çiçeklerinden sevdalar derdim
Aydın alınlarla kavgalar verdim
Sönmeyen ırılar yaktım akşama

Körfez yollarına cepbane düştü
Parlak zihinlere meyhane düştü
Taze sinelere hastane düştü
Kararan gözlerle baktım akşama

Fikrim sulh içindi harpten sakındım
Düşen bombalarda yandım yakındım
Güller goncalardan tavır takındım
Bin sevda yükünü yıktım akşama
Aşkın gözyaşını ekdim akşama

◆ Yaşar Özden

Baykuş Konar Yurduna

Viranede ötüşüne bakmayın
Baykuşun da baykuş konar yurduna
Arşa ulaşınca mazlumun âhı
Baykuşun da baykuş konar yurduna

Bir gün doğru biter bu eğri savaş
Yontulup duvara konulursa taş
Sabır eyle Hakka sarıl arkadaş
Baykuşun da baykuş konar yurduna

Kimsesizin vardır mutlak kimsesi
O kimse ki kimsesizler kimsesi
Semaya çıkarsa mazlumun sesi
Baykuşun da baykuş konar yurduna

Alma mazlum âhı aheste çıkar
Bir küçük feryadı âlemi yıkar
Dolu yağar kızgın şimşekler çakar
Baykuşun da baykuş konar yurduna

Görülür hesaplar inceden ince
İlahi Yaradan karar verince
Zalimler zulmüne devam edince
Baykuşun da baykuş konar yurduna

Zannetme efendim olacaklar güç
Bana göre gerçek sana göre suç
Doğarsa bir Fatih çekerse kılıç
Baykuşun da baykuş konar yurduna

Kanun raftan çıksa çalışsa yasa
Haklının hakkını verir herkese
Adalet düzene hâkim olursa
Baykuşunda baykuş konar yurduna

Yaşar Özden duyguların ne yanda
Duman çıkmaz sine içten yananda
Bir bakarsın beklenmedik bir anda
Baykuşun da baykuş konar yurduna.

dOkunan Şiirler -27-

Şiir, bozkırda özgürce yaşayan bir yıllık atı gibidir. Onu uzaktan seyredip, hayallerinizle yakına getirdiğinizde kulağına, içinizden geçenleri söyleyip yelesini okşadıktan sonra üzerine bindiğinizde gitmek istediğiniz yere kanatlanırsınız.

O zaman "At sahibine göre kışner" ata sözünü şiir, şairine göre kışner şeklinde de söyleyebiliriz.

Gerek edebiyat dergilerini gerekse şiir kitaplarını okurken işte bu kışneyen şiiri bulmak için sayfaların arasında dolaşırız.

Şiir okurunu bir avcıya da benzetebiliriz. Ya nasip deyip ava çıktığında bazen hem eli hem gönlü dolu döner. Bazı zamanlar da hiçbir şey avlayamaz ve o günü de spordan sayar.

Şiir, bir kelime ya da bir dizeden meydana gelen tohumdur. Bu tohum şairin gönül toprağına düşüp, başını topraktan çıkarıp meyveye duracağı zamana kadar onun üzerinde titrer adeta. Nereye giderse yanında götürür, beyinin raflarında bulunan kelimelerin arasında gezdirir.

Şiir fidanının meyveye duracağı zamana kadar geçirdiği evreleri okur bilmez. Okurun gözü, meyvenin olgunluğu ve albenili duruşunu, gönül dili ise damağında kalacak tatı ile ilgilenir.

Şair, şiirini okurla buluşturmadan önce -şiir demini aldıktan sonra- en az üç beş defa bir başkasının şiirini okuyormuş gibi okuyup ya da bir başkasının ön okumasından geçtikten sonra yayımlamalı.

Şiiri söylediğiniz anda paylaşmanızla, yazıp yayımladığınız an arasında en az bir aylık zaman dilimi olması gerekir. Bazen bu zaman uzayabilir. Şiiri tekrar tekrar okuduğunuzda dilinize dokunan kekrelikleri fark eder, anlam derinliği olan kelimeleri yerli yerine koyar, kısırlaşmış kelimeleri ayırırsanız ancak şiir o zaman okuyucuyla buluşturabilirsiniz.

Şiirin hangi ölçü ve kalıplarda yazıldığı birinci derecede okuru ilgilendirmez. Bir şairin bu ölçü ve kalıplardan haberdar oldukları gibi bizzat şiirleriyle örneklendirmesini de şair için bir artı olarak kabul edilir. Daha fazla bilgi için Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın bir şair adayının şiir yazması için nasıl bir yol takip etmesi gerektiği hususunda görüşlerine bir şekilde ulaşmalarını tavsiye ederim.

Her şiir her okura aynı şiddette dokunmaz. Eğer bir şiir size dokunuyorsa demek ki şairiyle aynı duygu akrabalıklarınız vardır ve bu bağ sizi şairin gönül coğrafyasına doğru yolculuğa çıkarar.

Gerek edebiyat dergilerinde gerekse yayımlanan şiir kitaplarında sapla saman arasında tane ararım.

İşte şair, harman yerine taşıdığı ekini dövenle ya da patozla işledikten sonra sapı saman edip ondan sonra da samanı savurmadan taneye ulaşamaz. Taneye ulaştı bitti mi elbette bitmedi. Taneyi una dönüştürecek hale getirmek için de çeşitli işlemlerden geçirmesi gerekir.

O zaman şiir için şöyle diyebiliriz: Şiir, darası alınmış kelimelerden toplanan çiçek tozlarının işlenerek bala dönüştürülmesidir.

Bal esansı katılmış glikoz yemek isteyenler ramazanda, namazdan sonra cami avlusunda seyyar balcılardan alışveriş yapadursunlar. Biz Kaçkar Dağlarında şekerin kokusuna yaklaşıncaya bayılan arıların endemik çiçeklerden bize sunduğu baldan bir tatlı kaşığı bal yemeye talip olmalıyız.

Hazır, Kaçkar Dağlarına gelmişken bize dokunan *Bulma*¹ şiirinin koyaklarında dolaşalım.

Ç

*tüm demirler elbet bir gün paslanır
kendini bırakınca yeşillenir su
yorulunca küflenir ekmek*

A

*derdimi derdim sana
ben seni çok yorurdum sen bilmiyorsun bunu*

M

*çıkтым dışarılara camları açtım radyoyu
avazım çıktığı kadar bağırdım sana
bahar bekledim gelmedi yazın derelere girdim
boğuldum taşlarda ayağım kaydı
yaylada bağırdım taşlar duydu sen duymadın s.4*

Lütfen burada gözlerimizi yumalım, çocukluğunuzda dereler akan bir memleketiniz olduysa oralara doğru bir yolculuk yapalım.

"Şiir dereden çağlayıp akıyordu, neden durdunuz?" diye aklınızdan geçirirken; benim de tam burada aklıma rahmetli Bahaettin Karakoç geldi. Dağ olur da kartal olmaz mı? Hele kartal deyince onun *Beyaz Kartal* şiiri sizin de gönül göğünüzde süzülmeğe başlamaz mı? Karakoç'un ruhuna ikramda bulunarak şiirine buyuralım:

1 Ballı Özgür, "Bulma", *Aşkar*, S. 61 (2022), s. 4-6.

Hangi yayla serin, nerde bühtan yok,
Gel seninle orda uçalım çocuk.
Meşeler, ardıçlar, çamlar yan yana
Biz kanat çırpınca dursun divana.
Bir çift beyaz kartal, hey bu da nesi?
Diyerek şaşırırsın çobanın hepsi;
İlk kez görüyoruz desin görenler,
Bütün oymaklarda dolaşsın haber.
Keşiş dağlarından görünsün İstanbul,
Bütün dağ gölleri ışırsın pul pul.
Güzel dost, ey hüznü âşına yürek,
Gel gidelim keklik gibi sekerek.²

Bahaettin Karakoç ile Salavan ve Engizek dağlarındaki yaylalardan gezip kar suyu ile beslenen derelerden çimdikten sonra biz yine Çamlıhemşin'e doğru yol alıp Özgür Ballı'nın çocukluğunu yaşadığı hatıraları arasına dalalım.

L
oksijenin bol olduğu yerlerde pas daha hızlı
çürümeye daha güçlü doğa verdiğini alır
sis oluyor duman diyorlar duman geldi oturdu
değişik yerlerimden göz pınarları
merkezin insanı bizden sahiden farklı

I
kadınların başı yöresel bağlı
kadınlar ahırlar çaylar, sepete yükler
kumara oturmuş adamlara bakmış
kadınlar güneşten önce kalkıp herkesten sonra
yatmışlar
sen onlardan biri değilsin ben seni çok sarıştım.

H
yaylalara giden yollar allahtan çok kötü
keçiler sırayla yürümeyi seviyorlar
fotoğraf çekebilmesi için yabancıların
keçiler süt veriyorlar süt de bozulur
özlemek de bozulur kaybetmek de bozulur
zaman da bozulur

E
tüm demirler bir gün paslanır artık öğrendik bunu
su çürüdü evet bu bilgi de yeni değil
ekmekler bozuldu, mısır ekmeği çok zor bayatlar
pilitalar, siz kuzine diyorsunuz, iştahlı yanar
çıra oldu özlemek ben seni çok ısındım
kara lastikler boyar el örgüsü çorapları. s.5

Burada bir mola daha verelim; çünkü kara lastik önemli. Özellikle şehirlerde doğan, ayakları toprak görmeyen, kuzu, oğlak gütmeyen, dana yaymayan çocuklar için kara lastik deyince akıllarına kullarımdan kaldırılmış araç tekerleri gelir. Oysa, kara lastik bir ayakkabıdır. Çorabı olmayan çocuklar için yazın ateş üfleyen bir klima, kışın ise buzdolabı gibidir. Şair, şanslı bir çocukluk evresi geçirmiş. Ayağında kara lastik, içinde yün çoraplarla en azından morarmayan ayaklarıyla bir çocukluk yılları yaşamış ne mutlu ona.

M
derenin sesi eskidi kulaklarımda
attığım tarihlerde on yıllar kaybediyorum
elim attığım ne varsa elimi
gözümle baktığım ne varsa miyop masallar
yaylalar ah yaylalar çeşitli yalnızlıklar s.5

Ş
uçurumlar uçmak için değil düşmek için
aşağıda bir köy var elektriği yok
sabahları suya gidiyor çocukları
inekleri siyah benekli lekeli bakışları boş
bunca yılın öküzleri gelmiş içime oturmuş

İ
bulma diyorlar odalara nasıl bulmayayım
salona hayat diyorlar mesela
tulumun sesi uzaktan da yakından da
tulumun sesi çalmasa da kulaklarımda
atma türkü söylüyor köyün kızları
ben seni hayatta unutmam odalarda da

N
tavada soğumuş muhlama
kesilmiş süt
yaylaya gitmişsin duman
her zaman yağmur
teyzem ölmüş dayım ölmüş tüm kapılar kapalı
ben seni çok özledim sen bilmiyorsun bunu s.6

Özgür Ballı'nın şiirinin hiç bir yerine dokunmadım ama şiir buna o kadar dokundu ki tamamını sizlerle paylaşmak istedim. Gözünden kaçanlar için bir de hatırlatmada bulunmak istiyorum. Bu şiir aynı zamanda bölümlere ayrılarak yazılmış bir akrostiş şiirdir. Şair, bize doğduğu topraklardaki çocukluğunu anlatırken bizi de çocukluğumuza götürdü. Şiir seni bir yere götürmüyorsa sana dokunmuyor, götürüyorsa, o şairle gönül akrabası olduğunuzu hatırlatmak isterdim.

2 Karakoç Baaettin, Bir Çift Beyaz Kartal, 2. Baskı, Nar Yayınları, İstanbul, 2016.

◆ Metin Özarslan

Ölünün Ham Hayali

I Gittin ya sebepsiz şen yahut üzgün
O öksüz çocuğu bıraktığın gün
Senden kalan gülün kokusu bitti

Yıllarla yollarla koştum peşinden
Aşılmaz dağları aştım peşinden
Ayaklarım arpa boyu iz gitti

Geçti asra bedel zaman suvari
Ben akreptim sen yelkovan süvari
Her visal durağı ufukta yitti

Vuslat muhal firkat mutat zıt kutup
Bazen aramaktan seni unutup
Gönlüme ruhunun hayali yetti

II Bir gün anıları alıp koynuna
Dönüp geldiğinde bu şehre yine
Her cadde her sokak seni tanıyor

Her bir semtte ayakların sabırsız
Sen bir ömrü çalıp götüren hırsız
Kalbinde son sönen kandil yanıyor

Gözün ilişiyorken mezarlığa
Gönlün girişiyor son pazarlığa
Bakışların maziyi mi anıyor...

III Otlarla belenmiş silik kabirde
Dua eder iken sularken bir de
Gözlerinden birkaç damla akacak

Kurumuş otlardan ruhum süzülüp
Gözünden gönlünden hasretle öpüp
Selam için mezar taşım kalkacak

IV Kabrimin başından huşu içinde
Kalkarken bir garip huzur içinde
Ruhun tutar ruhumun ellerinden

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

87.on5mayıs2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak fotoğrafı

tayyib atmaca

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

87. sayı 15 mayıs 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Ömer Demirbağ / Na't/ 3
- ◆ M. Nejat Sefercioğlu / Gazel/ 4
- ◆ Mustafa İmir / Yağmur Beklerken II/ 5
- ◆ Mustafa Kütükçü / Diyemedim/ 6
- ◆ A. Rıza Atasoy / O Gelen Bizim Yunus/ 7
- ◆ Recep Şen / Çınarla Hasbihal/ 8
- ◆ Mesut Karataş / Gazel/ 9
- ◆ Metin Mert / Dağlı Gencin Masalı/ 10
- ◆ Tayyib Atmaca / Metin Önal Mengüşoğlu
ile Şiir ve Gelenek Üzerine / 11
- ◆ Yasin Şen / Hâl Pazarı/ 17
- ◆ Casim Babaoğlu / İzzettir Vatan/ 19
- ◆ İsmail Kutul Özalp / Gece Düşlerime
İner Yalnızlık / 20
- ◆ Sahib Məmmədov / Yaddaşımda
Qalaydın/ 21
- ◆ Cəmilə Çiçək / Xəyalında Qalaydım / 22
- ◆ Mehmet Yıldız / D/uyar Gibiyim / 23
- ◆ Metin Özarıslan / Eskizler/ 24

◆ Ömer Demirbağ

Na't

Bırakır mı Yaratan âlemi rahmetsiz efendim
Ebedî sizsiniz âlemlere rahmet siz efendim

Ne kadem, altmış üç ak yıl boyu bûs eyledi toprak
Şu dönen kürreye tâcdır o ayaktan iz efendim

Şunu bildirdiniz ey âleme peygamber-i zî-şân
Ebediyyet dahi mümkün ve bekâ câiz efendim

Bu cihân dilsiz ufuklar da sağırken siz olunca
Dirilip arz hatîb oldu semâ vâiz efendim

Bilelim siz ile şâhım nedir Allâh'a kul olmak
Olalım kul baş eğilsin ve bükülsün diz efendim

Ne buyurduysanız el-hak ki vahiydir size Hak'tan
Diyoruz işte "semî'nâ ve eta'nâ" biz efendim

Size kurbân olunur başka söz olmaz size karşı
Sizi medh etmede billâhi kelâm âciz efendim

◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu

Gazel

Dîvâne gönül bir kara sevdâya sarıl sen
Mecnun gibi bir saçları leylâya sarıl sen

Aldanma sakın boş yere elvânına dehrin
Rûyâyı bırak aşk ile Mevlâ'ya sarıl sen

Münkirlere aldanma mürâîlere kanma
İnkârı bırak "Lâ" ile "İllâ"ya sarıl sen

Vahdette şifâ var bilesin kesrete dalma
Sûretlere aldanma da ma'nâya sarıl sen

Câhil ile hem-hâl olarak kendini yakma
Âlim ile yol tut dil-i dânâya sarıl sen

Şaşkın *Seferî* ömrünü yollarda tüketme
Sâbit kadem ol sımsıkı takvâya sarıl sen

◆ Mustafa İmir

Yağmur Beklerken II

Bizim toprağa küskün hüznü yüklü bulutlar
Geçiyor üstümüzden azalırken umutlar

Bir yanımız yangında bir yanımız sellerde
Ya bir ağıt ya yağmur duası var dillerde

Bir yanım sırlıklam, gökler yağmur kusuyor
Bir yanım cayır cayır, bir damlaya susuyor

Son ilkbahar yağmuru yetmiş gün önce yağmış
Şu kavrulmuş çayırlar o günler henüz sağlamış

Kulağımız haberde bozkır yağmur beklerken
Kavruk kalmış umutlar gide gide teklerken

Hava tahmini kurak; umutsuz, mutsuz, yüzler
Buluta çengel atmış göğe çevrilmiş gözler

Çoktandır baş eğmişler cılız, bodur ekinler
Kuşlar havaya inat kaygısız ve sakinler

Arsız yaban otları çoktan tohuma durmuş
Belli, atalarını ne kuraklıklar vurmuş

Farkındalar mı bilemem sıra sıra karınca
Yılgınlık eseri yok, çalışır kadarınca

Kuru ot gevelerken bir deri-kemik inek
Gözünden su içmekte fırsatçı kara sinek

Bozkır tozu üflerken derenin taşlarına
Bakmıyor ağaçların kuru göz yaşlarına

İnsan yüzü yalıyor kayalardaki yalım
Görünen her bir canda çekişir ölüm-kalım

Bu kaçınıcı ilk yaz ki yağmura hasret toprak
Güneşe sırt çevirmiş içe kıvrılmış yaprak

Sebebi olan biz miyiz, döngüsü mü doğanın?
Yararı olur mu ki tedbirsiz bir duanın?

İnsandır doğal güçle başetmeye çalışır
Felaketler içinde yürümeye alışır

İnsanoğlu buna da er-geç bir çıkış bulur
Olan bir dönemdeki kaybolanlara olur

◆ Mustafa Kütükcü

Diyemedim

Çıktığım yollardan dönemem geri
Sılamda sevdiğim var diyemedim
Kaybettim mekânı oldum serseri
Hasret zincirini kır diyemedim.

Uzaktan uzağa saldım avazı
Özledim üstünde o süt beyazı
Levh-i Mahfuz'daki yazılan yazı
Sana da bana da sır diyemedim.

Uzandım çardağa gölgeler serin
Yürekte açılan yara çok derin
Dolmuyor bir türlü, dolmuyor yerin
Senden gayrısına yâr diyemedim.

Bilseydin içimde yanan ateşi
Ne sebep arardın ne üçü-beşi
Karanlık gecemin sabah güneşi
Olmaya koşana fer diyemedim.

Kabardı içimden isyan duygusu
Kalmadı sanki hiç kanun korkusu
En ücra yerlerde ahlâk, namusu
Bir Allah kulundan sor diyemedim.

Aktığın yeterli, gel artık durul
Hayatın keyifli yerine kurul
Muhacir yaşadın, mekâna sarıl
Kabrine çağırır Sûr diyemedim.

◆ Ali Rıza Atasoy

O Gelen Bizim Yunus

Tumturak ırmakları bekler ya hep okyanus
Pir, dilinde hep o söz "O gelen bizim Yunus!"

Düşte gördüğü gece o ak saçlı Pir'ini
Kuruladı alnının burçak burçak terini
Bir yıldız göz kırptı şafağı deldi geçti
Düşündü ki âlemde varlık içinde hiçti
Mâsiva'dan sıyrılıp nice hallere düştü
Oysa ki Ankebut sır ağını örmüştü
"Dağlar ile taşlar ile" çağırıp nida etti
Dünyaya ait olan her şeye veda etti
Sarıköy'den çıkarak gece gündüz yol aldı
Kâinatın sırrına erdikçe şaşakaldı

Erenler kapısında azadeydi garipti
Var'da hiçlik hissiyle umarsız muzdaripti
Başında bin bir çeşit sarmal girift düşünce
Buğday mı alsam acep himmet mi diye önce
Hünkâr'ın divanında tereddüt etti bir an
Yerküre çalkalandı sarsılıp durdu devran
Pir'in ayakucuna mıhlayıp gözlerini
İştihakla dinledi hikmetli sözlerini
Ateş parçası gözler ışık saçtı içine
Bildi ki yer yoktu burda nasıl niçine

Yârenler sofrasında yudumlarken huzuru
Zihninde cevap buldu nice çapraşık soru
Sırtlayıp buğdayını revan oldu yollara
Yüreği yangın yeri düştü halden hallere
O hikmet kapısının sırrını hayra yordu
Nedamet ateşinde yanıp tutuşuyordu
O aşkın iksirinden içerken avuç avuç
Dile geldi her nesne dallarda taze turunç
Dosdoğru odunları yüklenirken sırtına
Dindi, diye şükretti ummanlarda fırtına

Taptuk'un eşiğine berk ederek yüz sürdü
Göz yaşları süzüldü kesik kesik öksürdü
"İşitin ey yarenler kıymetli nesnedir aşk"
"Değmelere bitinmez hürmetli nesnedir aşk"
Pir duydu seher vakti o tiz aşına sesi
Kırk yıllık hadiminin kor gibiydi nefesi
Tumturak ırmakları bekler ya hep okyanus
Pir, dilinde hep o söz "O gelen bizim Yunus!"

◆ **Recep Şen**

Çınarla Hasbihal

yaşlandık be koca çınar
beklemedur sen avluyu
zalım felek her gün sınar
çoktan attım ben havluyu

takvimlerde bitti yaprak
ne söyleden boşa şimdi
bırakmaz ki sinsi firak
yaş olsa da kırk beş elli

söz söylemek kâr etmiyor
çekilecek sızılara
kalem kâğıt hiç yetmiyor
gönüldeki yazılara

neler gördün bu avluda
kimi güler kimi ağlar
şadırvandan akan suda
dile gelir kutlu çağlar

◆ Mesut Karataş

Gazel

Sükûta ermiş mevsimden hep sessiz devrân kalıyor
Vakti gelmeyen muhabbetten geriye ziyân kalıyor

Âb-ı çeşm gelir geçer vaslın ümidi tükenmeden
Giden gidiyor hüzn-i dilden geriye hicrân kalıyor

Bir bir çekilir bezm-i safâdan nice gül ü reyhân
Gülşende öten bülbülden geriye hazân kalıyor

Ağlasam kûh-i zemâne durağı bilir mi bilmem
Bî-karar sevdâ-yı aşktan geriye gümân kalıyor

Dâr-ı dünyada aşk hânesi aşığa dil-i zârmış
Dil hânesinden geriye hâne-i virân kalıyor

Ruyundan matemi nikâbın çekse hüsnün görünür
Mâh-ı cemâlden geriye divâne hayrân kalıyor

Mevc-i deryâ savurur girdâbı kûşeden kûşeye
Bahr-ı gamdan geriye gussa-i ummân kalıyor

Dağlı Gencin Masalı

Kafdağı mı derler öyle bir yerde
Çok eski zamanda bir genç yaşarmış
Daha kavak yeli esermiş serde
Yürüyecek daha çok yolu varmış

Ormanda yalınkat gezerken bir gün
Önüne ansızın bir ceylan çıkmış
Kim bilir ki hangi rüyadan sürgün
Gözleri göklerden daha açılmış

Bulutlardan beyaz sulardan berrak
Sanki o rüyanın içinden bakmış
Sükûtu titrerken bir kuru yaprak
Kuş gibi ürkerek öylece akmış

Dağlı genç büyümlü gezmiş bir zaman
Gözünde bu hayal kalbinde acı
Sonunda yorulup durduğu bir an
Gerçeği anlatmış alıç ağacı:

-Ben de senin gibi geçtim bu yoldan
Benim de gövde mi sardı sarmaşık
Dallarım da köpük başımda duman
Ben de bir hayale olmuşum âşık

-Nihayet anladım herkes düşünüyor
Herkes içindeki derin kuyuya
Gönülden gölgeyi çıkarmak çok zor
Kervanlar huyunu bırakmış suya

Kafası karışmış bu dağlı gencin
Hayal mi gerçek mi düşünüp durmuş
Belki de gözüne göründü bir cin
Kendini yeniden dağlara vurmuş

Günler sonra bir gün çağırmış onu
Söğüt ağacının serin gölgesi
Günler sonra bir gün bir öğle sonu
Kuşların havayı dolduran sesi

Ve uzun saçları geceden kara
Gözleri gök mavi bir gök yıldızı
Süzülüp usulca inmiş sulara
Anlamış bu güzel bir peri kızı

Aklını başından almış bu rüya
Bu füsunun düştü güzel gözleri
Kendini kaybedip uzanmış suya
Dalgalar içinde kaybolmuş peri

Kuş olup ağacın konmuş dalına
Dilinden konuşmuş esrik âşığın:
-Ben ele geçmezim çıktım yoluna
Ben dünya süsüyüm benim eşğin

-Bazen bir ceylandım bazen de kendim
Beyhude gezinme dağlarda böyle
Gözüne görünüp kaybolan bendim
Ben örttüm gözünü yoktan örtüyle

-Ben senin içinde bir derin kuyu
Bulutların yerde ak gölgesiyim
Bir semenderim ki ateştir huyu
Zümrüdüanka'yım Kaf ülkesiyim

Sözleri bitince o koca zümrüt
Havalanır birden dağılır kuşlar
Yaprağını döker bin yıllık söğüt
Ufuk çizgisinde biter yokuşlar

Derler ki dağlı genç yağız yığitti
Ne yurduna döndü ne haber saldı
O hayal peşinde kaybolup gitti
Ardında sadece masalı kaldı.

Metin Önal Mengüşoğlu ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ **Konuşturan:** Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Gelenek kelimesinin kullanıldığı bütün cümlelerin ardından Hz. Âdem'den başlayarak Âdemoğullarının maddi manevi yekûn birikimleri, maşeri vicdan dediğimiz, birilerinin ortak akıl şeklinde terennüm ettiği insanlığın medeniyet havuzuna kattığı ne varsa hatırıma gelir. Medeniyet kanaatimce negatifi olmayan bir kavramdır. Kötü medeniyet olmaz. Öyleyse onun zıddı vardır o da barbarlık ve vahşettir. Demek ki tek bir medeniyet vardır; insanlığa Allah'ın rehber olarak seçip onun aracılığıyla beşerle konuştuğu ilahi hitapların tebliğcisi Allah elçilerinin ektiği tohumlarla aynı havuzda birikmiş değerlere tesmiye olunur. Beşerin yeryüzü macerası başlangıçta fitrat gereği hayatın idamesini suya ve toprağa bağımlı olarak yürütürdü. O günkü çabanın adı ekin idi. (Bugün ona çoklukla hars yahut kültür denilmektedir.) Hz. İbrahim'e kadar sürdürülen klan kabile hayatı onunla beraber millet kavramını tanıyabilecek bir kıvama, evrime, değişim ve dönüşüme başlayarak yeryüzünde iki millet teşekkülü ortaya çıktı: Hz. İbrahim'in izinden giden İslam milleti ve İblis'in, şeytanların izinden giden küfür milleti.

Her iki millete mensup bir hayli kavim, kabile, cins, renk, dil taşıyan insan toplulukları bulunmaktadır. Şimdi temel mensubiyet ve aidiyeti böylece tespit ettikten sonra, görüyoruz ki hangi millete mensup bulunursa bulunsun, her toplumun yaşadığı coğrafya, iklim, renk, konuştuğu dil, tip ve cins farkları her biri üzerinden ayrı folklorik yapılar, örfler, gelenekler, kültürler var kılmıştır. Meşrep ve mezhepler de millet aidiyeti saklı kalmakla beraber değişik tezahürler gösterebilmiştir.

Sadede gelecek olursak, şiirde geleneğin çerçevesini çizmeye çabalarken şairin önündeki öncelikli seçenek kendi ana dili üzerinden oluşturulmuş, klasikleşmiş yahut yenilerde itibar kazanmış bu dilin bütün şiirsel birikimlerinden haberli olmak zarureti vardır. Çünkü şiir dile mecbur ve mahkûm bir sanattır. Düşüncesi, inancı, söylemi her ne kadar evrensel ve bütün insanlığı kuşatıcı olursa olsun şair şiire dönüşecek olan ifadelerini ortaya

dökebilmek için temel hammadde ve araç olarak ana diline muhtaçtır. O zaman kendi ana dilinde üretilmiş ve hatta tüketilmiş her ne kadar şiirsel ve kültürel malzeme mevcutsa olabildiğince tamamından en azından her birinin temel esprisinden haberli bulunmak durumundadır.

Gelenek tüketilirken özen gösterilmesi gereken en önemli husus mirasyedi savurganlığına düşmemeye çalışmaktır. Atalardan tevarüs eden maddi mal ve mülk hususunda da bu tavır vahim sonuçlar çıkarmıştır. Miras alınan ister maddi ister manevi birikim ve değer olsun eldeki malzemeye karşı mirasyedi gibi davranarak yalnızca tüketici tavır, insanı felakete kadar götürebilir. Sanat özelde de şiir sanatı bakımından mirasyediliğin taşıyacağı en büyük felaket taklit ve kopyadır. Maddi nesnelerin taklidi ve kopyası da kötüdür elbette ancak onlarla yine bir defalık da olsa iş görme ihtimali varken sanatın buna asla tahammülü yoktur. Gelenek diyerek, gelenekçilik davası güderek ataların yakıp bıraktığı ateşin küllerini değiştirip oradan bir şeyler devşirerek kendi malıymış gibi sunanların akıbeti pek hayırlı olmayacaktır. Atalar eğer bir ateş yakmışlarsa, onların hangi malzemeyle yaktıklarını eşitirmek yerine yenilerin yeni zamanların imkân ve araçlarıyla yeni ateşler yakması gerekmektedir, iyi eserler elde edebilmek için.

İnsanoğlu köksüz bir yaratık değildir. Üstelik en güzel bir kıvamda ve kendisine kerametler yüklenerek yeryüzüne gelmiştir. Onda çok cevher vardır. Ancak bu cevher yalnızca geçmiş ataların üzerinde değil tüm insanlığın fitratında mevcuttur. Herkes, her toplum kendi zaman, durum ve imkânları nispetinde yaratıcı eserlere imza atacaktır/atmalıdır. Dil, canlı bir varlıktır ayrıca her beşeri dil ilahi bir ayettir de. Onu bozmak da kopyalamak da, dondurmak da cinayettir. Onun yaşaması aynı zamanda üretilmesiyle de doğru orantılıdır. Çünkü hayatın ivmesi ve hareketliliği, icat ve keşiflerin ardı ardına sıralanması sonrasında dil de kendini güncelleyecektir, güncellenmektedir. Onu ıskalayanlar ben gelenekçiyim diyerek çok ama çok arkalarda, gerilerde kalırlar. Sosyal, siyasal, kültürel değişim ve dönüşümler tabiatın seyrine bağlıdır.

Günden güne, aydan aya, mevsimden mevsime değişim yaşar. Bu değişime direnen fertler de toplumlar da ne kadar gelenekçiyim derlerse desinler asla mürteci yaftasından kurtulamazlar. Geleneğe yöneltlen itibar kişileri mürtecilik derekesine düşürmemelidir, irtica geleneğin kopyalanması ve değişime direnmekle başlar çünkü.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Gelenek kelimesinin en doğru telaffuzu gelene-ek şeklinde yapılandır bence. Öyleyse madem bu bahiste artık salt şiirin geleneği üzerinde konuşuyoruz, o halde bütün yeniler günün birinde eskiyecek ve gelene-eklene eklene hayatiniyetini sürdürecektir. Dolayısıyla elbet bugün ortaya konulan ve birilerinin modern diye tesmiye ettiği şiir de günün birinde gelene eklenecektir. Konusu şiir olan düşünme ve araştırmalar eğer Türkçe şiir üzerinden bir okuma anlama çabası içerisindeyseler, konuştukları, yazdıkları yahut üzerinde durarak inceledikleri Türkçe dilinin şu andan önceki bütün birikimlerinden haberli olmalı, hiçbirini görmezden gelmemelidirler. Bundan kaçınılmamalıdır; aksi düşünülemez. Çünkü şiir evet esasen sözlü edebiyat döneminde yazılan değil söylenen sözler halinde sergilenmekteydi. Müzikal bir hitabeydi de denilebilir. Yazıya geçirilme imkânının bulunmadığı dönemlerde ağzın içindeki dille söylenen sözlerle, söyleyen kişi beden dilini de katarak söylemek durumunda kalmaktaydı. Ozanların, baksıların, destan anlatıcılarının, âşıkların çoğu kere bir enstrümanın da yardımıyla terennümü tamamlaması maksadıyla işin içerisine bir de vezin unsuru katarak söylemeleri hem dönemsel bir zaruret hem de yaratıcı bir çabaydı.

Son yüz yıl, iki yüz yılda söylenen değil yazılan Türkçe şiir üzerinde düşünenler, artık insanların kalemle bile değil tuşlarla yazdıkları dönemi incelerken acaba neye bakacaklar; bu toplumun geleneksel şiiri üzerinde yoğunlaşıırken, bu iki yüz yılı atlayarak salt Divan, Halk yahut Tekke şiirini mi görecekler? Yeni zamanların üzerinde hiç durmayacaklar mı? Oysa o tarihlerde bizim bugün yaşadıklarımız da Türkçe konuşan toplumun gelenine eklenmiş olmayacak mı?

Bir dilin imkânları içerisinde üretilmiş şu an üretilen ve bir an sonra artık bu dilin gelen birikimine eklenecek olan eser üzerinden yapılan bir okuma daha sağlıklı sonuçlar verecektir diye düşünüyorum. Türküyü hatırladım:

*Bu dağlar kömürdendir
Geçen gün ömürdendir
Feleğin bir kuşu var
Pençesi demirdendir.*

O felek her kimse her ne ise, onun pençesinden kurtulabilmek, salt *Ben gelenekçiyim* demekle mümkün olmaz. Gelene eklenebilmek isteyenler elbette dilin bütün birikimlerinden haberli olarak ve eğer yapılacak iş sanat ve de şiir ortaya koymaksa, eklemenin mutlaka orijinal olmasına, taklitten ve kopyadan sıyrılmış bulunmasına bağlıdır. Yepyeni bir dil, yepyeni imajlar, yepyeni söylemler, yepyeni modeller yaratılmadan geleneğe eklenmek düşünülemez. Aksi halde geleneği tüketir ve gelenekçi geçinir insan fakat gelecek zamanlarda esamisi okunan ve geleneğe eklenilen olamaz.

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavrı mıdır?

Geleneği reddetmek yahut ona karşı gelmek kelimenin tam anlamıyla nankörlük, haramzadelik ve hatta tersinden bir tür mirasyedilik sayılır kanaatimce. Mirasyedilik derken yemek kavramının tüketmek anlamı taşımasını kastediyorum. Dil canlıdır demiştim ama gelenek ne yazık ölüdür. Ve sizinle çarpışamaz. Bir ölüyle istediğiniz gibi oynayabilirsiniz karşılık veremez. Bu bakımdan geleneğin reddi de ona karşı duruş da yel değirmenleriyle savaşıyor Avrupa aptalı Don Kişot'un tavrıdır. Şair kendi geleneğini oluşturmak mı istiyor; o zaman geçmişin geleneğini yaratanların usul ve yöntemlerini bilmek onun üzerine farz olmuştur. Çünkü aksi halde reddettiği geleneğin tuzağına düşebilir farkında olmadan. Zira gelenek hakkında bir malumatı yoktur onu reddettiği için. Durumu daha da vahim hale getirmiş demektir geleneğe karşı çıkarak. Karşı çıkmak yerine onu anlamaya öğrenmeye çalışmalı tuzağa düşme ihtimalini hesaplayarak hazır gelenek bilgisiyle donanımlı bulunmalıdır.

Gelenek reddettiği için geleneğin ortadan kalktığı, tarihin hiçbir döneminde hiçbir toplumda görülmemiştir. Bütün gelenekler yine bulundukları yerde hayatîyetlerini olmasa da en azından ölü varlıklarını sürdürmektedirler.

Peki, gelenek niçin reddedilir, diyelim ki benimsenmediği için. Ancak ferdi anlamda birileri bir kaçının reddiyle gelenek ortadan kalkmıyor ki. Demiştik ki şiir dile mecbur ve mahkûm bir sanattır. O dilin geleneksel şiirini reddeden kişi nasıl şair sayılabilir? Demek ki kendi dilini de reddediyor. Öyleyse başka bir dille söylemeli yahut yazmalıdır. Çünkü bugün kullandığı dili kendisine miras/emanet bırakanların başında analar arkasından da şairler gelmektedir. Her dilde yeni şiirler söyleyen ve yazmaya çalışanlar fiziki mevcudiyetlerini analarına fikri ve estetik kaynaklarını da önceki geleneğe eklemlenmiş şair ve şiirlere borçludurlar.

Metin Önal Mengüşoğlu, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Dilimi Harputlu anama borçluyum. Sonra ailemden bana masal söyleyen nineme ve dedeme, şiir söyleyen amcama, Harput türküleri okuyan dayılarıma borçluyum. Onlar olmasa ben de yoktum. Öyleyse geçmişimde, şu anda konuştuğum, düşündüğüm ve yazdığım dile katkı vermiş her tür birikim ile sımsıkı bir bağım var demektir. Beni Harput türküleri şair yaptı diyebilirim. Adını bile yazmayı bilemeyen Anneannemin Kuran, Ahmedîye, Muhammediye, Karadavut, Sireti Nebi, Mevlidi Şerif gibi kitapları okuduğu kırık hançere sonrasında şiir zevkim oluştu diyebilirim. Tren şefi olmasına rağmen evinde boş vakitlerini duvar, masa, cep saatleri, radyo ve gramofon tamiriyle dolduran amcamın zaman zaman terennüm ettiği rübaileri, redifli, cinaslı hoyrat ve şiirleri dinleyerek şair oldum da diyebilirim. Harput Buzluk Bağlarındaki dedemin evinde kırk elli koyunu dağa otarmaya götüren okuma yazması bulunmayan çobanımız Mamo ile ben de bazen kenger sakızı kanatmak maksadıyla dağlara giderdim. Çıkınıımızdaki sac ekmeği ve keçi peynirini yedikten sonra Mamo'nun elini kulağına atarak okuduğu divan parçası da beni şair eylemiş olabilir. Ne diyordu:

*Dilde gam var şimdilik lütfeyle gelme ey sürur
Olamaz bir hanede mihman mihman üstüne.*

Şekil, içerik ve hayal unsurlarının sözünü ettiğim gelenekten bana yansıma miktarı ya da çeşidini ben bilemem. Ancak kaynaklarımı saydım. Elbette dahası var ancak ben işe başladığım tarihten söz açtım. Yoksa elbette ortaokul üçüncü sınıfta iken tanıştırıldığım, kendisini sahnede bir şiirini okuyarak takdim ettiğim Necip Fazıl'ın izlerini asla inkâr etmiyorum. İhtiyaç duyan birileri varsa bakabilirler yedi şiir kitabımda kimi, hangi geleneği ne kadar kopyalamışım, onu bulmak benim işim değil.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Hiç şüphesiz hiç şiir okumadan bile şiir yazarların, kitap yayımlayanların bulunduğu bir dünyada, gelenekten beslenmeden, bırakınız sadece günümüz şairlerini hiç şiir okumadan yazarların bile büyük bir yekûn oluşturduğu görülmektedir. Öyleyse böyle bir tavır içerisinde bulunulabilir bunun önüne geçemezsiniz. Ancak elbette bu tavır sahipleri geleceğe kalacak, gelene eklenecekler mi suali önemlidir burada. Marksist bir şairin, sosyal meselelere yoğun yaklaşımı münasebetiyle söylediği bir söz vardır der ki: *Eğer edebiyatımızda Mehmed Akif gibi bir şair olmasaydı, Nazım Hikmet çıkmazdı*. Şüphesiz yeni zamanlarda şiir yazarların yeni zamanların dilini, dilin önceki kullanımlarına göre daha iyi okumaları gerekir; bunda şüphe yoktur. Ancak mademki dil canlı bir varlıktır demiştik öyleyse bu dilin bütün evreleri hakkında malumat sahibi olmayanların birikimi, kültürü noksan kalacaktır. Canlı varlık olan her dilin aynı zamanda oluşmuş bir kavramlar, deyimler, terimler hazinesi mevcuttur. Bu hazinenin harcama alanları içerisinde en fazla tüketildiği sanat şiirlerdir. Öyleyse bunu görmezden gelen her yeni atılım en azından biraz eksik sanat olacaktır.

Şiir, yazıldığı dilin köklerinden, felsefesinden, hele konuşulan pek az beşerî dile nasip olmuş bir şiir kültü taşıyan Türkçenin geleneğine eklenmiş birikimden kendini mahrum bırakan bir okuryazarlık da çokça arıza taşıyacaktır. Sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir talimi yapılabilir ancak bu şiir kendini Türkçenin kültür havzasına katabilecek bir hacme de sanat kalitesine de erişemez ve tarihine de kendini yazdıramaz diye düşünüyorum.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına “halk şairi” ve “divan şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Türkçenin geçmişi, gelişimi, dünü bugünü konuşulurken en fazla gündeme getirilen kültürel birikim şiirden başkası değildir. Anadolu coğrafyasına yerleşmiş bulunan Müslüman kavimler mozayığı, İslam milletinin muhtelif kavimlerden mürekkep unsuru Selçuklular ve Osmanlılar döneminde fetihten fethetme koşarak bütün Balkanları kendi hinterlandına katmıştı. Bu arada da hayatları hasret ve vuslat arasında geçen Müslüman insanlar türküler ve şiirlerle muazzam bir kültür hazinesi oluşturmuşlardı. Düşünün ki Ermenilerin, Süryanilerin ve Kürtlerin koca bir külliyyat oluşturan Türkçe şiirleri vardır. Düz yazı çokça resmi yazışmalarda kullanılmış bir de entelektüel muhitlerde konuşmalarda olmasa da özellikle şiirde Divan Şiiri dediğimiz Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınan özel ve önemli bir birikim yaratmıştır. Resmi yazışma ve Divan şiirinde kullanılan Osmanlı Türkçesi halkın diline göre daha ağdalı, zengin çağrışımlı ve Arapça ve Farsça yoğunluklu bir dildi. Halkın ana dili Türkçe ise daha saf, sade ve az katışıklı haliyle Halk şiiri ve kısmen de Tekke şiirinde kullanılmaktaydı. Şimdi günümüzde yaşayan Türkçe konuşan ve yazan bizim neslimiz bakımından geçmiş birikimin hiç ama hiçbir şubesini görmezden gelemeyiz. Eğer sanat, edebiyat, şiir bahsinde bir eyleme sarılacaksa o zaman ihmal bir yana geçmiş birikim bizim günümüzü bile aydınlatacak muazzam bir kültür atmosferi olacaktır. Evet, şunu söyleyebiliriz, kullanılan dil, sanatın yordam ve yöntemleri, biçim ve öz bakımından değişim ve dönüşümlerin görmezden gelinmesi mümkün değildir. Söz gelimi sual eğer *Ne değişti* şeklinde tevcih olunacaksa denilir ki, geçmişteki Türkçe şiir büyük ekseriyetle hasret ve vuslatın tahrikiyle yaratılmıştı ama enikonu galip zihinlerin ürettiği bir şiirdi. Oysa bugün Türkçe okuryazarların artık mağlubiyet psikolojisiyle yaşadıkları gözlenmektedir. Şimdi o günlerdeki terennümler doğmayacaktır yüreklerden/zihinlerden. Bu durum bize şunu öğretir şairin dediği gibi İnsan yaşadığı yere benzer. Yahut İbn

Haldun’u dinleyecek olursak, üstat der ki *Coğrafya kaderdir*. Mesela Balkan coğrafyası bizimdi, Kahire, Bağdat, Şam, Halep, Rodos, Girit, Selanik, Manastır bizim şehirlerimizdi. Ahmet Haşim’in Bağdat doğumlu, Yahya Kemal’in Üsküp doğumlu olduğu hatırlanırsa, kim hangi Türkçe şiir yazan kimse bu durumdan kendini müstağni sayabilir? İsmet Özel Türkçe şiirde Ahmet Haşim’i zirve olarak görür. Peki, şimdi onun şiirini Ahmet Haşim duyarlılığından kopuk olarak görmek değerlendirmek ne kadar sıhhatli olacaktır?

Tamam, herkes kendi döneminin şiirini yazdı, tüketti. Bu onların ortadan kalktığını değil tam aksine orta yerde tam da gözümüzün önünde durup durduklarını gösterir. Geçmişin tozlu raflarından değil günümüzün karanlıklarını aydınlatan birer madenci şapkası halinde onların torunları olarak bizlerin kafasında takılı halde bulunmaktadırlar.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Vahiy ve Sanat adlı bir eser yazmıştım. Ayrıca *Düşünmek Farzdır* ve *Kalbin Marifetleri* adlı eserlerimle birlikte *Müstesna Şair Mehmed Akif, Mağrur Öfke Necip Fazıl, Felsefe Sıfır Din Bir’di Sezai Karakoç* adlı biyografi-monografi eserlerimde uzun boylu bu meseleler hakkında yazdım, tartıştım. Elbette bu bahisteki her kanaat sübjektif öğeler taşıyacaktır. Benim kanaatlerim de bundan bağımsız olamaz. Sadece şöyle bir sınırlama dile getirilmediği zaman dünyanın küçük bir köye döndüğü, globalleşmenin/küreselleşmenin köklü biçimde yerleştiği düşünce hayatının temel aracı İngilizce, iktisat hayatının da dolara endekslendiği bir dünya kurulduğu masalına inandırılma çabasına kapı aralanmış olur. İslam milletinin bir ehli olarak şiir yazan ben evvela düşünce ile duygunun birbirinden bağımsız, birbirine düşman olmayacağını bilirim. Benim şiir anlayışında düşüncelerimle duygularım birbirleriyle didişmezler. Ve sanat, özelden şiir benim düşüncelerim, duygularım ve inançlarıma muhalif bir vadide akan bir ırmak değildir. Kendimle didişen, kendimden şikâyetçi, kendimle kavgalı biriysen niçin başkalarıyla dost olayım ki. İslam kelimesinin kökündeki Türkçe barış anlamı evvela kişinin kendisiyle barışık olması, kendinden memnun bulunması demektir de aynı zamanda.

Beni ben olarak, Türkiye coğrafyasında, mevcut anamdan ve babamdan, şu şehirde, şu tarihte, erkek ve Türk olarak yaratmış bulunmasından ötürü Allah'a karşı bir memnuniyetsizlik içerisinde olmam; imanım buna engeldir. Bu imanıma muhalif bir dille, bir söylemle nasıl çıkarım insanların karşısına. İnsanların karşısına her çıkışım aynı zamanda Allah'ın karşısına da çıkışım değil midir? İntihar övgüleri, yasak aşk terennümleri, süfli duyguları yaymak gibi hezeyanlar olmamalıydı benim şiirimde; oldurmamaya çalıştım, hepsi bu.

Necip Fazıl poetikasında bir Fransız şairinden şöyle bir söz aktarmaktadır: "Sanatı üzerinde düşünen şair", sanat hayatımın en başından itibaren benim izlediğim yol da bu vadiden geçmekteydi, geçmeyi sürdürmektedir.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Başından beri söylediklerim üzerinden yaklaşımlımı biraz daha açık etmem gerekirse şunu söylemeliyim evvela *Geleneğe bağlanmak* gibi bir söylem benim literatürüme aykırıdır. Bakın İmam Gazali'nin bir sözü nakledilir; üstat dermiş ki: *Biz Peygambere benzemekle değil onu örnek almakla ödevliyiz.* Örnek almak ile bağlanmak arasında da böyle benzeri bir diyalektik mevcuttur. Bağlanma kelimesi insan unsuru bakımından kanaatimce yakışıksız bir benzetmedir. Çünkü bağlanmada dogmatik ve fanatik bir yön vardır. İlahi Hitap da, inkârcılara hodri meydan çekerek der ki: İnanmıyorsanız bu ayet yahut surelerin bir benzerini getirin, o çok güvendiğiniz azizlerinizi de yanınıza alarak yapın bunu. Besbelli insanı inceleme ve araştırmadan beri, düşünmeden yoksun, körü körüne bir imana çağırmamaktadır. Öyleyse geleneğe bir değer biçilecek ve ona bağlanma yerine ondan yararlanma yoluna gidilecektir. İşte tam bu noktada büyük Müslüman kitleler ne yazık hem geleneği hem de inançlarını birer bağlanma şeklinde gerçekleştirerek şuuru ihmal ettiler. Mesela Peygamber sünneti de taklit edilecek değildir. Sünnet kelimesinin kök anlamında İz takibi vardır. Öyleyse taklit değil takip söz konusudur. Gelenek hususunda da bağlanma yerine azami biçimde bir göz açıklığı ile takip, izlenme gerçekleştirilmelidir. Adet ile ibadet arasında da böyle bir fark vardır. İslam dünyasında bugün ne yazık ki ibadet yerine

adetlerle oyalanan insanlar kendilerini Allah'ı hoşnut etmiş zannetmektedirler. Oysa adet/ alışkanlık şuursuz eylemlerin adıdır. İbadet ise bir niyete bağlı eylemdir ki niyet bir söz kütlesi değil bir bilinç halidir. Ne yaptığını bilmek, farkındalık demektir. Dolayısıyla sanatta, edebiyatta, şiirde de geleneğe bağımlılık kadar tehlikeli bir yol yoktur. Gelenek taklit edilmemeli, belki takip edilmelidir. Takip bir şuur halidir. Bütün tartışmalar da bence bu yanlış anlama ve adlandırmadan doğmaktadır. Ve zaten geleneğe niçin bağlı olunacakmış ki? Bağdan kasıt, onun varlık zinciri üzerinde bulunmak sayılsa bile her halka farklı bir işleve sahiptir diye düşünmelidir. Bazen tek bir halkanın yokluğu zincirin tamamlanmasını ortadan kaldırır. O bakımdan her halkayı ayrı birer şahsiyet olarak görüp değerlendirmeli, her halkanın bulunduğu yerde kalmasına saygı göstermeli ama aradaki irtibatın, her halkaya aynı saygıyı göstererek kurulduğu bilinmelidir. Yoksa gelenek-modernizm tartışmasındaki kısır döngüden asla çıkılamaz.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Benden asıl Türkçe şiiri yazarlar onlardır diye bir cevap bekleyenler aldanır. Kendimi bile geleneği boşlamayan şairler arasında saysam dahi yine de böyle bir daraltılmış yargı bana göre değil. Şimdi, Bahattin Karakoç, Mehmet Akif İnan usta şairlerdir. Aynı tarihlerde bambaşka şiirler yazan Sezai Karakoç ile Cahit Zarifoğlu ve hatta İsmet Özel ile onları ayrı kategorilere koyarak ölçmek ve tartmak hiçbir zaman doğru sonuçlar vermeyecektir. Kendimi bile dâhil ettiğim kategori bir tür şiir yazıyor öteki kategori başka tür bir şiir yazıyor. Her iki kesimin dili de değil mi ki Türkçedir, öyleyse bunların tamamı Türkçenin zengin şiir hazinesine yeni katkılarda bulunmaktadırlar/ bulunmuşlardır. Birilerini bir diğerlerine tercih etmek gibi bir çaba bence boşunadır. Her biri kendi kulvarı, kendi vadisinde bambaşka kozalar örerek yollarına devam etmiş ve etmektedirler. Her birinin benim dilimin define haritasına yepyeni sınır genişlemeleri yaptıklarını düşünürüm. Bu bakımdan birilerini bir diğerlerinden ileride, daha olumlu görme gibi bir açmaza, çıkmaz sokağa girmenin âlemi yoktur. Benim tercihim Yunus Emre'de saklıdır:

*Cümle şair dost bahçesi bülbülü
Yunus Emre arada durraçlana.*

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Bu suale daha önceki cevaplar arasında değiştiğimi düşünüyorum. Kanaatimce şair hangi dilde ürün vermeye çalışıyorsa o dilin kendinden önceki geleneğini, birikimini bilmek öğrenmek zorundadır. Dil canlı bir varlıktır demiştim, eğer onun önceki varlığı hakkında bilgi birikim sahibi değilseniz size kendini hakkıyla sunmaz, kimi kaynaklarını sakınır, ayrı tutar, mahrum bırakır. Hele “Şiir geldi kelimeye dayandı” diyerek yeni şiirin dile mahkûmiyetini bir kere de yeni zamanlarda terennüm eden İkinci Yeni’nin kurucu şairlerinden Cemal Süreya’yı okumuşsanız bunun nasıl mümkün olacağı düşünülebilir? Kelime nedir; dilin ana malzemesidir. Ve yeni şair dilin önceki malzemelerini görmezden gelerek, ihmal ederek kıymetli bir yere nasıl varabilir? Hatta yalnızca kendi dilinde de değil dünya şiir mirasından gerektiği kadar malumat sahibi olunmadan gelecek zamanlarda ismi hatırlanan şair olmak da bana çok mümkün gözüküyor. Fuzuli, Baki, Şeyh Galip, Şeyh Sadi, Hafız, Tagore, Ömer Hayyam, Celalettin Rumi, İkbâl, Mehmed Akif, Nazım Hikmet, Yahya Kemal Türkçe, Arapça, Farsça yanında dünyanın diğer dillerindeki şiir hamulesinden de haberliyidiler. Bu sebepten bugün isimleri hatırlanıyor. Nazım Hikmet hapisteyken, densiz ve güya muhafazakâr bir savcı onu Hapishane müdürünün odasına çağırarak aşağılamayı düşünmüş. Nazım’a türlü hakaretimiz ifadelerde bulunmuş. Mahpus şair elbet onu sabırla dinlemek zorunda kalmış. Savcı sonunda onu koğuşuna gönderirken Nazım dönüp “Beyim Ömer Hayyam’ı tanır mısınız” diye sormuş. Adam “Elbette tanırım Hayyam’ı kim tanımaz” deyince Nazım tekrar sormuş: “Peki Hayyam zamanındaki İran hükümdarını tanıyor musunuz” deyince adam: “Onu nereden tanıyacağım” cevabını vermiş. Nazım’ın yakıcı sözü işte bundan sonra gelmiş: “İşte böyle bayım biz ölüp gittikten sonra Nazım’ı insanlar tanıyacaklar ama ona hakaret eden sizi kimse hatırlamayacak.”

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Geleneği bir formdan, bir kalıptan ibaret zannetmek büyük bir hatadır. Geleneksel Türkçe şiirin aruz ve hece vezinleriyle üretilmiş bulunmasına bakarak şiiri bu kalıplara mahkûm görme yanlışından kurtulunmalıdır. Çünkü sadece Türkçe şiir de değil dünyanın öteki dillerinde söylenmiş şiirler de yazılı hayattan önceki örnekleri itibarıyla hep böylesi bazı kalıplara ihtiyaç duymuşlardır. Bence vezin sınırlaması sözlü söylemin bir zarureti idi. Bugün yazılan bir şiir karşısındayız. Bu zaruret ortadan kalkmıştır. Ne var ki elbette ne aruz ne de hece yazmak yasak da değildir, lüzumsuz da değildir. Yine ve hâlâ bu hususta ısrar edenlerin işi öncelilere göre daha da zorlaşmıştır. Kaldı ki benim başka bir kanaatim de vardır; o da serbest vezinli şiiri yazmak mesela hece vezinli şiire göre daha müşküldür. Hele hece vezninde ısrarla iyi örnekleri doğru özümsemiş bir kalem erbabının işi serbest yazıcıya göre biraz daha kolaydır. Serbest vezin zannedildiği gibi işi kolay kılmanın değil daha da zora talip olmanın göstergesidir bana göre.

Geleneği sürdürmek diye bir şey yoktur hele konu sanat ve de şiirse bu düpedüz tuzağa düşmektir. Ancak geleneğin memesinden süt almak, onunla büyümek en doğru yol olacaktır.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Vakıa olarak bütün dünya dilleri bakımından böyle bir tehlike her zaman varitti ve gelenek birçok toplumun önünde geleceği inşa etmede ciddi bir barikat olarak durmaktaydı ne yazık ki. Türkiye toplumu üzerinden de aynı okuma belki daha derin biçimde ortadadır. Başta din telakkisi münasebetiyle Allah’ın dini yerine atalar dinini yaşayan, folklorik ve kültürel bir Müslümanlık sürdüren bu toplumun şiiri bu ruh halinden yaratılmaya çalışıldığında ucube eserlerle karşılaşılır. Zaten sözlü edebiyat döneminden, destanlar ve masallar diyarından günümüze taşınmış toplumun başat geleneği daima şiir yahut şiirseldi. Bilenler bilir, ilk suali cevaplandırırken andığım Ahmediye, Muhammediye, Kara Davut gibi eserler manzum eserlerdir. Bu toplum asırlar boyunca dinini de şairlerden öğrenmek zorunda bırakılmıştı. İlmihal kitapları bile şiirdi. Hatta toplumun bir kesiminin konuştuğu Kürtçe Ahmed-i Hani’nin Akide-i İman adlı eseri de şiirdi. Halkına dinini şiirle öğretiyordu. Bu

ülkede lise sıralarına ulaşmış genç insanların yüzde doksanı şiir yazmaktadır. Bu bence tehlikeli bir tuzaktır. Resim, müzik, tiyatro, sinema, hikâye ve roman vb. alanlar niçin bomboştur? Çünkü yanlış biçimde anlaşılmış peygamber sözleri ile şiir dışındaki sanatlar haram telakki edilmiştir. İnsanlar çaresizlikten şiire yoğunlaşmışlardır. Ressam olacak genç de, müzik yapacak olan da şiire yönelmek zorunda kalmıştır. Geleneği topyekûn anlayarak böyle bir mani teşkil edeceğine dair bilinç sahibi olunmalı ve yeniden okuma çabasına girilmelidir. Belki o zaman gelenek engel yerine yeni pencereler/kapılar açabilir.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Bu ve benzeri daraltılmış adlandırmalar bana göre değildir; doğru da bulmam. Bakınız Necip Fazıl şiir dışında bir dava adamı olarak İslamcılığı ile de daha maruf hale gelmiştir. Yüz yıllardan bu yana Müslüman olan bir toplumda İslam bu toplumun geleneğine oturmuş demektir. Peki, Necip Fazıl'ın şiiri ne kadar geleneğe yaslanmaktadır? Bence bu şiir Nazım Hikmet kadar bile Türkçenin geleneği ile yakın durmaz. Söylemlerindeki *Sakarya Türküsu*, Yunus Emre gibi yaklaşımlar aldatıcı olmamalıdır. Necip Fazıl'ın şiiri tam da Batılı (Baticı değil) bir şiirdir. Ana kaynakları Fransız şiirine yaslanır. Türkçe edebiyatta hemen hiç olmayan *Ben Skalası* şiirin eksenine oturmuştur. Dolayısıyla gelenekçi çevre içerisinde mütalaa edilen şair kelimenin dar anlamıyla bal gibi modern biridir. Hem gelenekçi hem modern denilemez bu durumda. Söz gelimi bu sual bana yeniden Bahattin Karakoç ismini anmam için bir tuzak gibi görünse de, onu da sırf günümüzde yaşadı diye modern, geçmişe yaslandı diye de gelenekçi say(n)arak bir kategori oluşturmayı doğru bulmuyorum.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Türkçe, büyük ekseriyetle Müslüman bir toplumun dili halinde istimal edilmektedir bugün. Daha önceki cevaplarımda benim şiir anlayışında düşünce ile duygunun birbirinden kopuk yahut birbirine muhalif olamayacağına dair yaklaşımından

söz etmiştim. Şair tavrı ve yaşayışının gelenekten devşirilmesi yahut yalnızca şiir tekniğinin alınması gibi bir paradoksa niçin düşülsün ki? Şair hangi toplumun üyesi ise o toplumun dilini kullanmakla aynı zamanda onun tariflerini, dünya görüşünü, hayata dair açıklamasını da başından beri yüklenmiş farz edilecektir. Herkesin olduğu gibi şairin de elinde olmadan üzerine yapışmış bulunan bir aidiyeti, mensubiyeti mevcuttur. Bunu inkâr etmesi ne ifade eder ki? Nitekim böyle insanlar vardır, kendilerini dünya vatandaşı olarak gösterme hevesiyle ortaya çıkar ve sanki farklı bir söz söylüyor-muşçasına bir itibar beklerler. İnsanın tersinden bu ve benzeri iddiaları ona itibar kazandırmaz. İtibar, var olandan farklı ama pekâlâ aynı zamanda ona da eklemenecek yeni bir söz söylemekle daha rahat ve kolay temin edilir. İnsan yalnızca şair olmaz, olamaz. Onun ister istemez başka ilişkileri de bulunacaktır. İnsanlar arasındaki davranış modeli ile şiiri birbirine eklemelenerek kişiliğini oluşturur. Biri diğerinden kopartılamaz. Aksi, suratsız, kötümser, yırtıcı, bedbinlik ve bencillik kusan bir hayat modelinin şiiri ulvi hislere tercüman olamayacağına göre, süflü eğilimleri tatmine dönük bir öğreti sergileyecektir ki, bu şiir ve tavır bence şairinin dünya üzerinden göçmesiyle yalnızca kendi hacminde bir boşluğun tınısı halinde kalıp bir süre sonra sönüp gidecektir.

Hâl Pazarı

Hâl pazarıdır bu âlem
Hâllerinden bir hâl beğen
Bir kuş olup uçacaksın
Dallarından bir dal beğen

Yakın uzak o illere
Seher vakti şu güllere
Hayran olan bülbüllere
Dillerinden bir dil beğen

Diyâr diyâr gezsene bile
Hasret kalır gönül ile
Göçersen de bir menzile
İllerinden bir il beğen

Nasip gelir ölçek ölçek
Kimler bilir nedir gerçek
Arı gezer çiçek çiçek
Ballarından bir bal beğen

Serse n'ola burda postu
Muhabbettir kulun kastı
Ara gayrı hemen dostu
Kullarından bir kul beğen

Gece gündüz ak durmadan
Fakat gönlü çok yormadan
Denizleri bir görmeden
Göllerinden bir göl beğen

Hayat müşkül hem de zorlu
Neler olur türlü türlü
Dağlar yüce beller karlı
Yollarından bir yol beğen

Saray olsa yerin senin
Toprak olur bir gün tenin
Örtecekse dört bir yanın
Çullarından bir çul beğen

Yanar âşık gündüz gece
Kâr eylemez hiçbir hece
Tüter her gün nice nice
Küllerinden bir kül beğen

Bahçelerde dâim kokar
Âşık gönlü ona bakar
Bülbül gibi türkü yakar
Güllerinden bir gül beğen

Akçe nedir dost bağında
Varlık nedir Kaf Dağı'nda
O sultana vardığında
Pullarından bir pul beğen

Akşam olur sabah olur
Âşık kârı hep âh olur
Yârin zülfü siyah olur
Tellerinden bir tel beğen

◆ Casim Babaoğlu

İzzettir Vatan

Esen yeli gönlüm açar her zaman
Gönlümün seyranı sohbettir vatan
Onun gibi bulmam bir yerde aman
Küçüke büyüke izzettir vatan

Diyersen ruhumdur canım içinde
Muhabbeti buyur kaim içinde
Ateşi yandırırsa yanımda içinde
Her ne olsa olsun cennettir vatan

Milleti yaşarsa kardeşle bacı
Bir olur gönüller kalmazdı acı
Satmayın vatanı satmayın tacı
İnsana her yerde heybettir vatan

Vatan sevgin taşı yürekte kalsın
Yolcular kervanlar senden ders alsın
Masalın okunsun sazını çalsın
Kılıcın kalkanın kuvvetir vatan

Savaşında durur yiğitler vardır
Darlıkta olursun o sana vardır
Gurbete muhnete derde çaredir
Kemiklerin etin yeritir vatan

Öten bülbülüm der öten kuşumdur
Bayramımdır ekmeğimdir aşımdır
Dünyadan köçersem mezar taşımdır
Kınamayın beni hayatır vatan

Babaoğlu yazdı derdini sözün
Çocuk gibi dikmiş eline gözün
Ne dertler çekerse cevirmes yüzün
Mevladan yazılan sünnettir vatan

Gece Düşlerime İner Yalnızlık

Oğul ben anneyim, her anne benim
Her çocuk kalbimin bir parçasıdır
Çocuk, düşlerinde bana sığınır
Önce ben ağlarım acılarına...

Bendedir sevginin karşılıksız
Payıma bedelsiz korkular düşer
Gece düşlerime iner yalnızlık
İçime sığınan endişelerden
Yalnız gölgelerin sesi titreşir
Senden başkasına sağır olurum
Senin türkülerin gelir aklıma
Ve senin sesinle mırıldanırım
Her geçen geceye sensizliğimi
En içten dualar diye salarım
Oğul ben anneyim, yüreğim yangın
Kızıl kıyamettir bende yokluğun.

En çok ben bilirim hasret çekmeyi
Can evime düşer baharın hüznü
Yağmur senden önce beni ıslatır
Ben senin yerine yanarım oğul!
Rüzgâr saçlarını tarar bilirim
Çiçekler senden mi çalar kokuyu
Bulutlar gönlünün coşkusu mudur?
Ne kadar benziyor gözyaşına çiğ
Gülerken gözlerin güneş oluyor
Sesin mutluluğun çağrısı gibi
Gökte yıldızları sen sanıyorum
Ayım ve güneşim sen oluyorsun.

Gurbet içimdeki yasın resmidir
Ayrılık her zaman çektiğim acı
Cemreler mevsime düşerse sensiz
Bulut anlamını yitirir bende
Çiçekler çarmıha gerilir kalır
Beyaz duvarlara tırmanır hayal
Güneşin yerini kapar gölgeler
Sen yoksan içimde bir yetim ağlar
Bıçak gibi iner öksüz gülüşü
Artık hayat sensiz ve artık bensiz
Annelerin ah ne kadar sessizdir
Çocuklarda ilk ve son kez ölüşü.

Annesiz çocuklar ağlamalıdır
Ve yası çocuksuz anneye düşer
Anne çocuğa can, çocuk annenin
Yüreğine konan bir kelebehtir
Değmesin o tül den kanatlarına
Rüzgârın en küçük fısıltısı ah
Çiçeksiz bahçeler düşünmesi zor
Toprak ki yağmuru bekler yeniden
Tanrım, anneleri çocuksuz koma
Rengini kaybeden gül ağlamaz mı?
Çocuklar daha çok yaşasın diye
Nedense anneler hep erken ölür.

Ağlarsın, gözünden ben düşüyorum
O gülden kırmızı yanaklarına
Kahrımdan sabaha ermiyor gecem
Yıldızlar kaydırak oynamıyorlar
O çocuk sesleri gelip bahçeme
Güller, yasemenler ve ıtır kokan
Baygın gülüşlerle şakımaz artık
Kelebekler başka diyara göçer
İçimde bir yılan gibi kıvrılır
Sensizliğin ölüm kadar acısı
Sen ölme çocuğum, sen ölme sakın
Ölmeyi en güzel anneler bilir.

Oğul ben anneyim, her anne benim
Her çocuk kalbimin bir parçasıdır
Çocuk, düşlerinde bana sığınır
Önce ben ağlarım acılarına...

◆ **Sahib Məmmədov**

Yaddaşımda Qalaydın

Səninlə ilk görüş yadıma düşdü,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.
Cavanlıq illəri ötdü, ötüşdü,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Gözlərin yağışlı bulud kökündə,
Şaxtalı bir gündə, qarın içində,
Zəhmətini gördüm əkin-biçində,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Dar gündə sən mənə həyan olardın,
Yolumu gözlərdin, ayıq qalardın,
Hər qəmə, sevincə birgə dolardın,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Daim zəhmət çəkdik, birgə ucaldıq,
Vaxtsız kədər gəldi, birgə qocaldıq.
Arzular bitmədi, üz-üzə qaldıq,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Ən xoşbəxt anları ötürdük getdi,
Həyatın qismətin bitirdik, getdi,
Sevinci kədərə gətirdik, getdi,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Ayrı düşdün məndən, tənhayam, təkəm,
Günü, gündən qaralır, böyüyür ləkəm,
Boğazdan keçməyir, quruyur tikəm,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Donmuşuq cavabsız bir sual kimi,
Sınaq qarşısında qaldıq lal kimi,
Həyatın acısın daddıq bal kimi,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Xoşbəxt günlərimiz getdi, bilmədim,
Qəfildən günəşim itdi, bilmədim,
Səfərim yarıda bitdi, bilmədim,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

◆ Cəmilə Çiçək

Xəyalında Qalaydım

Sahib Memedov'un Şiirine Nazire

Mənimlə ilk görüş yadına düşdü,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.
Düşünməzdik ayrılıq var, dönüm var,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Eşqin dəryasına batıb üzəndə,
Sona kimi göl qoynunda süzəndə,
Özümdə tapardım səni gəzəndə,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Heç bilməzdim sevgimizin əksi nə,
Bir baxaydım bulaqlarda əksinə,
Baş qoyaydım, sığınaydım köksünə,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Sənsiz vaxtı dolu bulud olardım,
Kövrələrdim, saçlarımı yolardım,
Gecə-gündüz xəyallara dalardım,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Sənli, mənli kədərlərə kəməyəm,
Gül yerinə dərdlər, qəmlər dəyəyəm,
Həsrətimə işıq salan qəməyəm,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Bir sən idin, bir mən idim, bir zaman,
İllər bizi yorğun saldı nə yaman,
Yaşa bir bax, görüşə bax, ay aman,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Qışın boranında yaza dönərdim,
Könüllər dindirən saza dönərdim,
Arada qış olub, buza dönərdim,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Taleyimiz necə oxşar bir baxın,
Aramızda hicran səddi, dərd axın,
İllər uzaq, duyğu yaxın, qan yaxın,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə

◆ Mehmet Yıldız

D/uyar Gibiyim

Duvar gibi hiç değilim
Duyar gibiyim sesini
Uyar bana bu eğilim
Canda duymak nefesini

Yer atların, kuşların gök
Derinde, çok derinde kök
Kalbe işli mühürü sök
Açayım can kafesini

Bir yol gördüm, bir yol gördüm
Sensiz hem sağır, hem kördüm
Ruhuma muştular ördüm
Buldum aşkın kiblesini

Günler, nehirlerce aktı
Balık suya son kez baktı
Martılar suya bıraktı
Dinmeyen aşk bestesini

Aşksız yürek yüreğe dert
En katı duvarlardan sert
Azığı omuzundaki fert
Sular, güller bahçesini

◆ Metin Özarslan

Eskizler

Ana Moura "Este Noite" eşliğinde...

Sen gel hele şimdi gör beni bir de
Kaybolanı arayadur yüzümde
Anla gördüğünü izini sür de
Bulabilir isen buyur yüzümde

Sen hele gel bir de şimdi gör beni
Bakışına hüznün gölgesi düşsün
Hasret güneşinin kar eriteni
Gözlerinde kor hâleye dönüşsün

Sen gel hele bir de şimdi beni gör
Duymazdan geldiğin kısık seslerden
Şu solgun simaya neler dökülür
Aklımda dediğin bî-lâdeslerden

Gel hele bir de sen gör beni şimdi
O meşum enkazda yangından kalan
Küllerde kendini arayan kimdi
Gözün mü, gönlün mü, hangisi yalan?

Hele sen gel bir de şimdi gör beni
Yüreğimin alevinde serinle
Bakışlarımdaki hâra sor beni
D/övün yarattığın şaheserinle

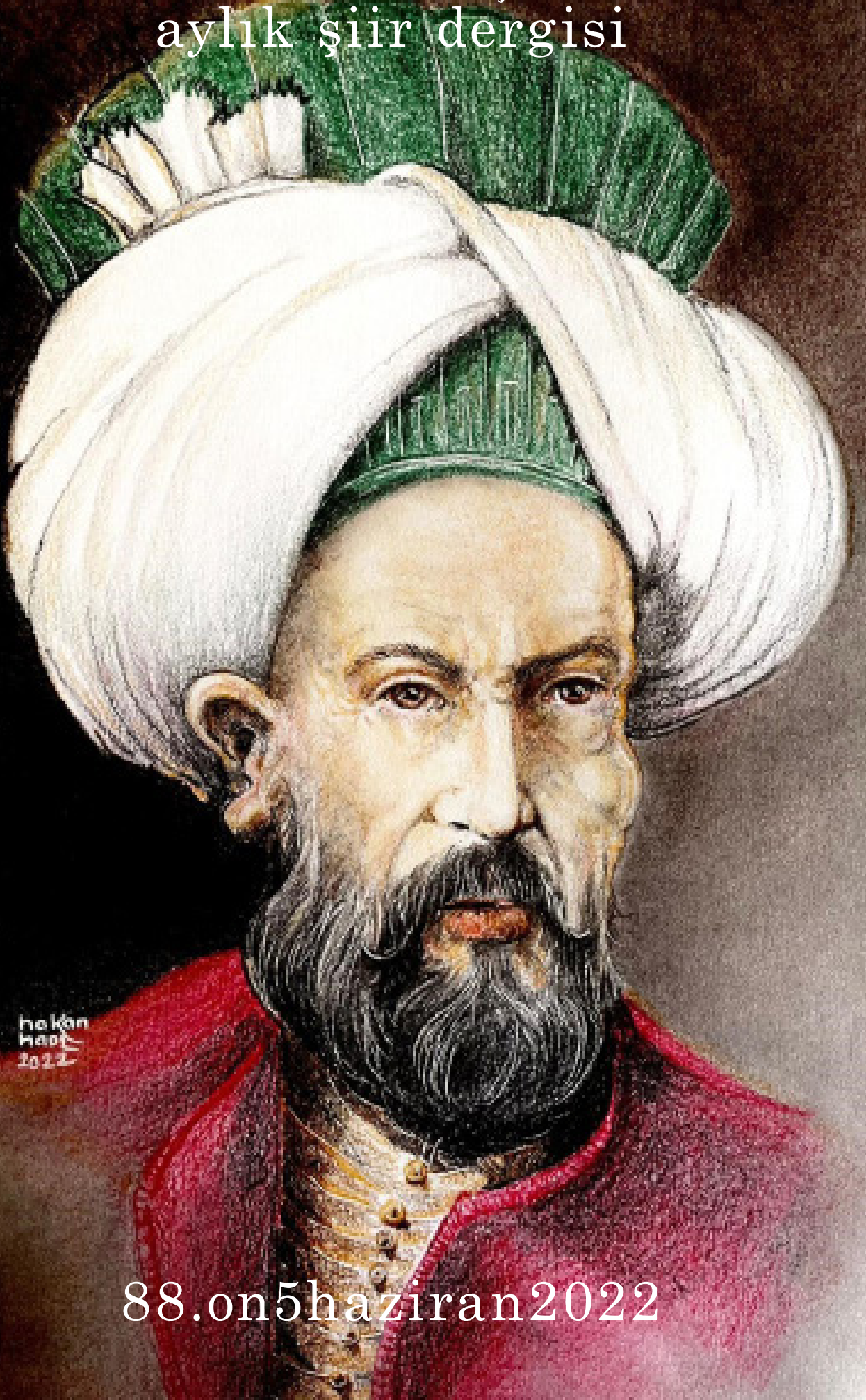
Sen gel bir de şimdi gör beni hele
Nazar et gönlünün kıyısından bak
Duçarı olduğum sonsuz melale
Teselli istemez, sürsün bu firak...

[şubatla martla]

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

hekan
hapt
2022

88.on5haziran2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak resmi

Hakan Hadi Kadioğlu

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

88. sayı 15 haziran 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Bayram Bilge Tokel / Türküler
Nidasız Kaldı/ 8
- ◆ Ahmet Efe / Gedânın Hikâyesi / 4
- ◆ M. İlyas Subaşı / Yurdumun Türküsü / 5
- ◆ Rifat Kütük / Sitem/ 6
- ◆ Yaşar Bayar / Hükâmî Şehîd
Tayyar Rahmiye Hatun/ 7
- ◆ Mehmet Durmaz / Temize
Çektim Ruhumu/ 9
- ◆ Tayyib Atmaca / Hilmi Yavuz ile Şiir
ve Gelenek Üzerine / 10
- ◆ Mustafa Erkenekli / Gülizar/ 12
- ◆ Ömer Karayılan / Benim Adım Sen/ 13
- ◆ Təranə Arıfqızı / Qadın/ 14
- ◆ Emir Sıktaş / Düşseydi Keşke/ 15
- ◆ M. Nihat Malkoç / Göz Yangını/ 16
- ◆ Ali Ağır / Hüzün Deryası/ 17
- ◆ Həsərət Əli / Bir Çiçek Eşqi/ 18
- ◆ Yasin Şen / Öğüt/ 19
- ◆ Mehmet Baş / Yörük Kızı/ 20
- ◆ Mənsur Göyçəli / Üstə/ 21
- ◆ Lütviyyə Esgerzade / İnat/ 22
- ◆ Tayyib Atmaca - Tacettin Şimşek /
Değişme/ 23
- ◆ Metin Özarslan / Cama Resim
Çizen Çocuk/ 24

◆ Bayram Bilge Tokel

Türküler Nidasız Kaldı

Çamlığın başında bir ince duman
Gördükçe ağlardı gözü Nidâ'nın
Ziya'nın acısı yüreğinde dağ
Nasıl dayanırdı özü Nidâ'nın

Baba oldu türkülerin merdine
Acı çekti bir sürmeli derdine
Şikâyet gelmedi bir gün virdine
İlkbahardı kışı, yazı Nidâ'nın

Bir gün Kırşehir'de bir gün Banaz'da
Adım adım gezdi baharda, yazda
Bizi üşütmedi karda ayazda
Yandıkça büyüdü közü Nidâ'nın

Türküler Nidâ'sız, onulmaz hasta
Halaylar üzgündür, bozlaklar yasta
Ankara'da Kırşehir'de Sivas'ta
Hürmetle edilir sözü Nidâ'nın

Yeni kalem ile yazı yazardı
Aslı Akdağ'lıydı gurbet gezerdi
Türküleri duruşundan sezerdi
Görünce ışırdı yüzü Nidâ'nın

Bir ömür adadı Samah'a Bar'a
Sadâmızı yaydı dört bir diyara
Türküler uğruna düştüğü narâ
Çıra oldu yandı, sazı Nidâ'nın

Bu ses nerden gelir, kimdir bilinmez
Alır gider bizi, gayri gelinmez
Yüz asır geçse de yine silinmez
Bozok yaylasında izi Nidâ'nın

◆ Ahmet Efe

Gedânın Hikâyesi

Ey bir eski kalyonda küreğe mahkûm gedâ,
Ey gönlü harabe kul, ey bin derde müptela!..

Hicran sahralarında kavrulmuş dudakların,
Her akşam yüreğinde yaşanır bin Kerbela!

Sonra patlar gökyüzü bir çıban başı gibi,
Ümidin yelkenleri yırtılır paramparça...

Gayzından kıpkırmızı köpürür okyanuslar
Burda anne yavruyu lahzada eyler feda...

Bastırınca ansızın sonu gelmez geceler
Kuşatır dört bir yanı nice azgın heyûla

Başka bir ses duyulmaz dalgalar çatırdarken
Bu hengâme içinde kaybolur nice sevda...

Devrilir saltanatlar, yıkılır hem tac u taht
Ve terk-i diyar eder kaş keman, gözler ela

Tasviri mümkün değil şu hasret girdabının
Ne kulak duymuş ne göz görmüştür böyle bela

Hep boşluğa uzanır kadîd olmuş kolların
N'eyleyim kısmetine düşen şey sade veda...

Ah yine de gülümser gül yüzün can verirken
Belli ki kucak açmış sana Firdevs-i a'lâ

Şükür Mecnun misali aklını zay eylemiş
Ahmed'im bu kıssayı anlatıp durur hâlâ...

◆ Muhsin İlyas Subaşı

Yurdumun Türküsü

Bir altın nesildir ki güvenci kanındadır
Verdi sevdalarını yurdun dirliği için
Göğsündeki madalya Orhun'un şanıdadır
Miğferine tuğ takar yurdun birliği için
Oğuz bu bakışları ülkeme sınır çizer
Donanmış imanıyla nice tuzağı çözer

Şu ovada Selçuğun atları saha kalktı
Yağız delikanlılar Tekbirlerle yürüdü
Alpaslan'ın mübarek eli Allah'a kalktı
Bizans'ın ihtişamı yarım günde eridi
Döndü ruh mahşerine Anadolu toprağı
Kuruldu ebediyen milletimin otağı

Aşiretten devleti doğurdu imanımız
Bir Allah'a ve bir de gücümüze inandık
Bu toprağın kirini temizledi kanımız
Işıktan bir orduyla İstanbul'u kazandık
Yedi asır boyunca kuşandık bu sevdayı
Hilale dönüştürdük tepemizdeki ayı

Sancılı bir kavgayla uyandık günümüze
Bilemedik sürgünmüş kanımızın bedeli
Kurtuluşun bedeli konunca önümüze
Tanımakta geç kaldık bu bahtı çalan eli
Bırak talan edilsin gam değil geleceğim
Gerekirse ben yine cephede öleceğim

Umudumun atıdır koynundaki ırmaklar
Ak köpüklü dalgalar bekler sınırlarımı
Minareler yiğitçe şahadetimi saklar
Yurdum için vermeye hazırım tüm varımı
Gönderimde yeter ki bayrağım dalgalansın
Yeter ki şehitlerim bu sevdama inansın

◆ Rifat Kütük

Sitem

Âdem'i cennetten koparan rüzgâr
Beni de yurdumdan sürmedin mi sen
Ne coşkun bir sesin ve kuvvetin var
Ömür yaprağını alt üst ederken

Henüz bir çocukken mü'minlik bu ya
"Lebbeyk" nidasıyla dalıp uykuya
Taşırdım Yusuf'u tutan kuyuya
Az bayram sabahı çokça fesleğen

O günler neredeler şimdi gel düşün
Ardında yoruldum en sarı düşün
Bir kuru damlayı, hâra düşmüşün
Suç mudur alması Palandöken'den

Sen hâlâ tozarsın şehir be şehir
Uğultulu ağaçlar dağlar ve nehir
Şimdi beni ancak dua yükseltir
Büyüyüp düştüğüm derinliklerden

◆ Yaşar Bayar

Hükmî Şehîd Tayyar Rahime Hatun

/ Ömrünü şehitler diyarı Osmaniye'nin millî mücadelesi için harcamış, bu uğurda hiçbir engel tanımadan mücadele vermiş; gözlerinden şehâdet akan, Tayyar Rahime Hatun'un kıyâm'ına ve semavî duâlarla dâr-ul-ukbâ'ya göçüşüne dâir.../

I/

Can tuzunu eritip sürmüşsün nur yüzüne
Aynalar sağır, dilsiz, bahçeler hep târumar
Düşmüşsün güneşlerin tutulduğu bir güne
Bir sam soluğu esmiş gecene gündüzüne
Bengi atın sel almış, sararmış ulu çınar

Bir makber çiçeğisin Tayyar Rahmiye Hatun
Kutlu gâza sesisin Tayyar Rahmiye Hatun

II/

Çarıkların buz tutmuş, ardında kağnı sesi
Batan günler gam serpmiş birikmiş avucunda
Bu kapkara bulutlar boz given dönencesi
Yükün sırra çekilmiş varlığın son adresi
Kıyâm günüdür günler dizlerinin ucunda

Candökümü bir özsün Tayyar Rahmiye Hatun
Mütevekkil bir sözsün Tayyar Rahmiye Hatun

III/

Rahvan umutla öper şafağını doğuşlar
Gam örgülü bulutlar, gök-muştu yoldaşındır
Hep bahar aşkı ile gamzenden uçar kuşlar
Bir şahlanıştır senin o dalkılıç duruşlar
Her körpe incelikler canfeza sırdaşındır

Kırk âyetli duvaksın Tayyar Rahmiye Hatun
Şühedâyla kuşaksın Tayyar Rahmiye Hatun

IV/

Vadilerinde çağlar kevser'den damıtık su
Güneş, yeşil zırhının ardına saklanmıştır
Mavi göklerin çatı; bakracında bengisu
Can verdin bu toprağa, kanın onun tapusu
Yerin yedi katında gök kandilin yanmıştır

Yüz akın, hürriyettir Tayyar Rahmiye Hatun
Tek rütben şehâdetir Tayyar Rahmiye Hatun

V/

At üstünde duruşun bir sancaktar gibidir
Başörtün tığ örgülü; yurt toprağı kokusun
Her direniş türküsü sana olur misafir
Halkasından boşalır kırdığın paslı zincir
Süngüye karşı duran bir kardelen tutkusun

Çatal yürek ecesin Tayyar Rahmiye Hatun
Taç-neşide hecesin Tayyar Rahmiye Hatun

VI/

Adının kıyısında secde de sanki zaman
Sen dünyadan ötede sonsuz merhaledesin
Çıplak gün ışığında gülzâr olmuş asuman
Bir bayrak rengi yansır, aktığın ufuklardan
Fütüvvet meltemisin, ninni gibidir sesin

Ebedî meş'alesin Tayyar Rahmiye Hatun
Tekbirdir son nefesin Tayyar Rahmiye Hatun

VII/

Kutlu bir hilâlin var bu toprağın göğsünde
Toroslar şahit oldu, yiğit, şahbaz sesine
Bir anka gibi uçtun rüzgârların önünde
Ay-yıldız aylan parlar bakır tenli yüzünde
Melekler 'hû' diyerek indi son nefesine

İstiklâl gülşenisin Tayyar Rahmiye Hatun
Gök çekimli yerdesin Tayyar Rahmiye Hatun

◆ Mehmet Durmaz

Temize Çektim Ruhumu

Yeşertme nefret otunu
Sevgi bitsin dimağlarda
Deviren dünya putunu
Ağırlanır otağlarda

Şeklini geç özlere bak
Terslere bak düzlere bak
Kır kabuğu kozlara bak
Kalma sığılarda sığılarda

Doldur aşk ile bendini
Öldür yolunda kendini
Bir avcı bozar fendini
Takılıp kalma ağlarda

Temize çektim ruhumu
İçime ektim ruhumu
Ruhunla yaktım ruhumu
Yangın var şimdi dağlarda

Hani varım hani yokum
Bağ, bahçe, tarla, takım
Her mevsim ister bakım
İş bitmiyor bu bağlarda

Baharda dalların kurur
Çiçeğini dolu vurur
Sevdiğine bela verir
Solarsın taze çağlarda

Onsuz mesafe alınmaz
Bildirmeyince bilinmez
Vermeyince can bulunmaz
Ne ölüde ne sağlarda

Hilmi Yavuz ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ **Konuşturan:** Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Şiirde geleneğin çerçevesi, geçmişin entelektüel müktesebatı ile sınırlıdır.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Entelektüel müktesebat, hiç kuşkusuz, edebî müktesebatı da içerir.

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Şair, bir geleneği 'oluşturmak' konusunda değil, olsa olsa, bir geleneğin 'başlatıcısı' olma konumunda bulunabilir. Gelenek, o 'başlangıç'tan [şayet bir 'başlangıç'sa!] oluşur. Var olan bir gelenek söz konusuysa, şair o geleneğe 'eklemlenebilir' Geleneği 'reddetmek' ise, 'ilericilik' değil, 'gericilik'tir!

Hilmi Yavuz, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Benim şiirimin temel koyucu ilkesi, medeniyet durumuna dayanır. Poetika, bana göre, toplumun medeniyet durumu neyi işaret ediyorsa ona teka-bül etmelidir. Türk toplumu hem geleneksel [Doğu'lu] hem de modern [Batı'lı] bir toplum. Öyleyse şiir de, geleneksel müktesebatımızı olduğu kadar, modern müktesebatı da temellük etmelidir.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Bir toplumun medeniyet durumu, şairin poetikasını belirlemelidir. Gelenekten, yani bize ait

olandan olduğu kadar, intisap ettiğimiz Avrupa medeniyetinin müktesebatından da yararlanmayı reddeden şair, 'sahih olmayan' bir konuma, yani, medeniyet durumuna ters düşmüş demektir. Sadece günümüz şairlerini okumaksa, şairi, şiir bilgisi açısından kifâyetsiz kılar. Necatigil'in sözü burada da geçerlidir: 'Şiir, geçmişe atıflarla ilerler!'

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına "halk şairi" ve "divan şairi" denilen şairler için "yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır" düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Daha önce de söyledim: Türkiye'de neyin 'ilericilik', neyin 'gericilik' olduğu konusunda vahim bir kavram zâfiyeti söz konusudur. Halk şiirinin, divan şiirinin 'tozlu raflar'a kaldırılmasını savunanlar, bunu 'ilericilik' adına yaptıkları iddiasındalar. Şuursuz bir hassasiyet! Bunların, şiirin önüne 'duvar' örmelerine entelektüel kabiliyetleri kifâyet etmez.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Bir yanlış anlamayı düzelteyim: Her şairin bir poetikası olduğunu söyleyemeyiz; zirâ, birçok şairin poetikası yoktur! Ahmet Hâşim'in bir poetikası vardır [Bkz: 'Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar']; Yahya Kemal'in bir poetikası vardır [Bkz: 'Şiir Okumaya Dair'], Necip Fazıl'ın bir poetikası vardır [Bkz: 'İdeolocya Örgüsü']; Orhan Veli'nin bir poetikası vardır [Bkz: 'Garip' Önsözü]. Necatigil'in, Âsaf Hâlet Çelebi'nin poetikaları vardır, muhtelif yazılarında dile getirdikleri görüşlerle...

Bazı şairlerin ise poetikaları yoktur: Mesela, Fazıl Hüsni Dağlarca'nın, mesela Sabahattin Kudret Aksal'ın, mesela Özdemir Asaf'ın... Muzaffer Erdost'un 'Bir Şey Söylemeyen Şiir' başlıklı yazısı, 'İkinci Yeni'nin poetik manifestosu sayılmıştır; ama değildir!

Bir şairin siyasal tavır alışını, onun poetikası olarak kabul etmek, poetika'yı politika zannetmek gafletidir.

Bir yanlış anlaşılma olmasın: Her şairin mutlaka bir poetikası olmalıdır, diye bir zorunluluk yoktur.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Şiirin geçmişe atıflarla ilerlemesi, paradoksal gibi görünüyor. Hâlbuki söylenmek istenen, geçmişe atıfta bulunmadan ne bugünün anlaşılabilceği ne de geleceğe yürünebileceği gerçeğidir.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Şiirde gelenekle modernin sizin deyişinizle, 'çağın getirdiklerinin bir sentezi' olacaksa bu, diyalektik bir sentez [tez-antitez-sentez] değil, Deleuze'un kavramlaştırmasıyla bir 'bağdaşık sentez' ['disjunctive synthesis'] olacaktır: Hem o hem bu! Yani, gelenekselle modern, bir tez/antitez karşıtlığı içinde [ya da, antitezi 'öteki' olarak] görmek değil, ikisini birlikte edinmek: 'Ya o, ya bu!' yerine 'O ve bu!': Gelenek ve Modern!

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Evet, bir zorunluluktur... Gelenekle ilişki kurmayan ya da sizin deyişinizle 'geçmişin bahçesinde gezinmeyen' bir şair, bir defa daha yazayım, medeniyet durumuna ters düşer;- 'garısahih' olan bir şiir yazıyor, demektir!

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Elbette gelenekten yararlanmak önemlidir; ama yararlanmayı bir nevi 'yeniden üretim' olarak okumak koşuluyla! 'Yeniden üretim' yöntemi, metinlerarasılıkla mümkün olur: Metinlerarasılık, önceki metni alıntılarla [doğrudan 'iktibas etmek'] değil, alıntıya yeni bir içerik [muhteva] edindirmektir.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Şiirde özgünlük [orijinalite], sanıldığı gibi arzu edilen bir şey değildir. Modern şiir teorileri, yeniden üretim anlamında geçmişe atıfta bulunmadan yazılan 'özgün' şiiri, 'edebî' bir metin saymıyor.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

'Modern gelenekçi'den, daha önceki sorularınıza verdiğim cevaplarda tekrarladığım gibi, şiiri medeniyet durumuyla birebir mutabakat halinde olan 'sahih' şairleri anlıyorum. Bunlar Yahya Kemal ve Ahmet Hâşim'le başlayan bu soy kütüğünü temellük ederek devam ettiren şairlerdir.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Modern şiir, Mallarmé'nin şu sözünü referans olarak alır: 'Şiir, fikirlerle değil, kelimelerle yazılır'. Bunun anlamı, hayatın gündelik söylemle değil, ama şiirsel söylemle yazıldığında, 'şiir'e dönüşebileceğidir.

◆ Mustafa Erkenekli

Gülizar

Aşkın koparsa da her gün etimi,
Senden başkasına kördüm Gülizar.
Kaybetmiş olsam da görme yetimi,
Gerçeği apaçık gördüm Gülizar.

Şu yalan dünyada aşka diyettim,
Sevmenin suçunu cana ödettim,
Ne yakındım ne de tebessüm ettim,
Ne kimseye selam verdim Gülizar.

Her güne hüznle başlayıp durdum,
Asılan yüzümü yaşılayıp durdum,
Çıkan yerlerini taşılayıp durdum,
Su üstüne keçe serdim Gülizar.

Ellere vermedim icar usulü,
Üstünde çürüdü sevda mahsulü,
Kendimden başkası değil mesulü,
Gönlümü hep yanlış sürdüm Gülizar.

Ne bilgi isterim ne de bir yorum,
Bundan sonra ölüm gelsin diyorum,
Hayat senin olsun ben gidiyorum,
Peşimden gölgemi dürdüm Gülizar.

◆ Ömer Karayılan

Benim Adım Sen

Sana ben bu sözleri dilsiz dudaksız yazdım,
Kırpiklerimi bandım mürekkep gözyaşıma.
Fazlasıyla eksiktim, tıka basa yalnızdım,
Gözlerin annacımda susuştum bir başıma.

Bir bakış miktarınca geçiverdin ömrümden,
Zaman orada durdu, sonsuz o anda bitti.
Çift yaratılmış kalbim anlayıverdim birden,
İki bedende tek ruh... Hepsi sana aitti!

Bir nefes sessizliğin cehennemden beterdi,
Bir tebessüm yaklaşman sanki cennet hayali.
Hiç şikâyet etmedim her anına değerdi,
Adınla anılmanın o uzak ihtimali...

Gözlerimdeki özlem göklerden boşanırken,
Sırılsıklam ıssızdım, körkütük imkânsızdım.
Benliğimden soyundum aşkını kuşanırken,
Sana ben bu sözleri tülsüz duvaksız yazdım.

◆ Təranə Arıfqızı

Qadın

Adın dünya yaradıb,
Dünyaya min ad qadın.
Dünyanın əkizisən
Həm kədər, həm şad qadın.

Musiqinin rəngilə
Rəssam, bəstəkar qadın.
Həyat dolaylarında
Əsil fədakar qadın!

Gözlərinin giləsi
Dəniz yoğurur, qadın!
Hər kişinin arxası,
Ömrünə uğur qadın.

Ömrü yarıda qalan
Bir ömrə bədəl qadın.
Bəzən tarixlər yazan,
Tarixi təməl qadın.

Çiçək kimi ətirli,
İncəlik, zərif qadın.
Bəzən güc, mübarizə,
Bəzən çox zəif qadın.

Yaranışın simvolu,
Bircə damla ab qadın.
Açılmayan sirrilə
Vərəqsiz kitab qadın.

Nənə, xala, bibisən,
Sən mənin anam qadın.
Dərdimin dərd yoldaşı,
Dərdimə yanan qadın!

Qardaşıma arxasan,
Sevənin tacı qadın.
Hər kəs olsun bir yana,
Bacıya bacı qadın.

Vətənə şəhid gedən,
Vətənsiz, şəhid qadın.
Ağrılardan yoğrulan
Taleyə şahid qadın!

Adının zirvə yolu,
Şəhid anası qadın.
Qəhrəman şəhidlərin
Yalqız sonası qadın.

Sənsən cənublu, şərqli,
Şimallı, qərbli qadın.
Bəzən Kiyev ağrılı,
Xocalı dərdli qadın.

Hər gün sənin günündür,
Şair, jurnalist qadın.
Sevgi dolu ürəklə
Bir taleyə süs qadın.

Sən ki, adına şərəf,
Məhəbbət, qurur qadın.
Dünya səndən başlayır,
Səndə qurtarır, qadın!

◆ Emir Sıktaş

Düşseydi Keşke

Havaya ve suya, toprağa değil
Cemreler gönüle düşseydi keşke.
Geçit vermez dağ mı oldun bir eğil,
Cemreler gönüle düşseydi keşke.

Tabiat gözünü açar dünyaya,
Kanatlanır güneş uçar dünyaya,
Gelmek rızan değil, göçer dünyaya,
Cemreler gönüle düşseydi keşke.

Dillerden, nevrurun hoş sesi gelir,
Yarpuzlar yeşerir, toprağı delir,
Sevgi duygusunu, sevmez ne bilir,
Cemreler gönüle düşseydi keşke.

Keşke bir cemrede insana düşse,
Erenler yanında nadanlar pişse,
Musibet görmeden fikri değişse,
Cemreler gönüle düşseydi keşke.

Buzlu Ağrı dağı buzu erise,
Zirvesini duman, girov bürüse,
Gün doğup Tekelti dağa yürüse,
Cemreler gönüle düşseydi keşke.

Cemre ısıtmalı buzdan yüreği,
Düştüğü yerlerde neyse gereği,
Emircan'ın budur birce dileği,
Cemreler gönüle düşseydi keşke.

◆ M. Nihat Malkoç

Göz Yangını

Sönmüş yürek ateşini
Yandırmaya Leylâ gerek
Mecnun arar ruh eşini
Kandırmaya Leylâ gerek

Dökülürken bülbül kanı
Kılıç gözler meçhul kını
Yürek değil, göz yangını
Söndürmeye Leylâ gerek

Kanatsız bir kuştı gönül
Yatağından taşı gönül
Sarp dağları aştı gönül
Döndürmeye Leylâ gerek

Yıkık gönül kaleleri
Kapkaranlık kuleleri
Kıymık kıymık çileleri
Sindirmeye Leylâ gerek

Can beğenmez ten köşkünü
Yürek yanar, aşk düşkünü
Sele verir göz eşkini
Dindirmeye Leylâ gerek

Haber uçtu yüce kattan
Gönül geçti bu hayattan
Süvariler indi attan
Bindirmeye Leylâ gerek

◆ Ali Ağır

Hüzün Deryası

Hangi kapısı açsam,
Karşıma hüzün çıkar.
Hangi dereyi geçsem,
Sular hep hüzün akar.

Ateş düşer ocağa,
Yaş süzülür yanağa,
Can karışır toprağa,
Çiçekler hüzün kokar.

Göklerin rengi siyah,
Renkler kayboldu, eyvah!
Beklediğim her sabah,
Ufkuma hüzün çöker.

Eririm içten içe,
Ruhumda bir kelepçe,
Ben huzur bekledikçe,
Bulutlar hüzün döker.

Dünya, kocaman kafes,
Ne bir ışık, ne bir ses..
Aldığım her bir nefes,
Gönlüme hüzün dokur.

Günler matem hamalı,
Haftalar dert kumsalı,
Aylar dünden yaralı,
Seneler hüzün çeker.

Acılarım bir nehir,
Odam kandilsiz kabir,
Bu ne garip bir hâldir,
Hüznümü hüzün yıkar.

◆ Həsərət Əli

Bir Çiçək Eşqi

Dünyaya səpilib həsrət toxumu,
Hər yerdən göyərir həsrətin əli.
İlahi, gördüyüm qorxunc yuxumu,
Vüqarlı dağların bükülüb beli.

Göylər ətəyini çəkib dərinə,
Bəlkə də həsrətin əlindən çəkir.
Göylərdən yerlərə ümid yerinə,
Həsərtli-həsərtli duman, çən çökür.

Yaman qarışıbdı toyu vayına,
Vüsalı göz yaşlı nağıldı dünya.
Yetişmir nalələr, ahlar hayına,
Bir də görəcəksən dağıldı dünya.

Buludlar qoynunda haraysan, haysan,
Silkələ üstünə həsrət yağacaq.
İki həsrətlini baş-başa qoysan,
Göylərə yüksələn alov doğacaq.

Həsərt bolluğudur *Həsərt* adım da,
Adamın içində üşüyür səsi.
Bir kəpənək ömrü yaşamağım da,
Bir çiçək eşqidi, bir yaz həvəsi.

Öğüt

Oğul oğul görklü oğul
Güzel eyle işlerini
Yardım etsin kadir Mevlâm
Yaza çevir kışlarını

Çiçeklerden balın olsun
Tutunacak dalın olsun
Uzattığın elin olsun
Çatma sakın kaşlarını

Oğul dediğin gür olur
Edep erkânda bir olur
Büyükleri görür olur
Eğdirmeye başlarını

Düşkünleri dâim gözet
Fukaraya ol selâmet
Dertlilere derman lutf et
Hayr ile yor düşlerini

Helâlinden rızkın olsun
Hep demlerin neşe dolsun
Sofralara mihman gelsin
Helâl yedir aşlarını

Yiğit kalır taş misâli
Söylemeye olmaz hâli
Dostladır yiğit ikbâli
Hor görmeye eşlerini

Gönüllere sevinç bırak
Yok bizlere bunda durak
Bizi bekler kurak toprak
Aziz eyle taşlarını

Haydi ulu menzillere
Yol gözleyen şu illere
Selâm yolla o kullara
Uçur elden kuşlarını

Er yanında yüzün olsun
Yollarında izin olsun
Çok olmazsa azın olsun
Bırakma hiç peşlerini

Gönlüne bak yorulduysan
Akıp akıp durulduysan
Elemlere sürüldüysen
Sil gözünden yaşlarını

◆ Mehmet Baş

Yörük Kızı

Bu yıl da gecikti obanın göçü
Beklerim yolunu beklerim Zöhre
Ayları sorarsan mayısın üçü
Günleri günlere eklerim Zöhre

Yaylanın yolları inceden ince
Bu dağlar karlıdır bu dağlar yüce
Büründü üstüme kapkara gece
Hergün gam yükünü yüklerim Zöhre

Duydum ki düşmüşsün ince bir derde
Çekilmiş gözüne bir siyah perde
Sorarım dağlara sevdiğim nerde
Her seher yolları yoklarım Zöhre

Çamardı dediğin dağın arası
Gider mi yürekten sevda yarası
Geldi ayrılığın geldi sırası
Aşkını kalbimde saklarım Zöhre

Aladağ üstünde bir kara duman
Azrail geldi mi vermiyor aman
Ne olur komşular Zöhre'mi yuman
Varıp toprağını koklarım Zöhre

◆ Mənsur Göyçəli

Üstə

Qara bir geyimli qadın görsəniz,
Söyləyin, gəlməsin ölümün üstə.
Ondan yetim qalan yaralı eşqim,
Hələ də can verir qolumun üstə.

Büründük həyatda qara bir dona,
Sevgimiz beləcə yetişdi sona,
Onu bir bəy atmış, məni bir sona,
Düşmüşük tən yarı zülümün üstə.

Qədim sevincimin ötdü sayını,
Axtarıb tapmadım ömür tayımı,
Yaradan verəndə sevgi payımı,
Bilmirəm kim çıxdı yolumun üstə?

Hərə öz işində, öz dünyasında
Aparır, gətirir öz mayasında,
Mənsə xam xəyalın çarpayısında,
Qıvrılıb yatıram külümün üstə.

Mənsur'um, talemdə neçə yol azı,
Vüsala həsrətlə qaldım tamarzı,
Ötürdüm baharı, verdim payızı,
Qönçədə saralmış gülümün üstə.

◆ Lütviyye Asgerzade

İnat

Yükledim omuzuma,
Bir namerdin yükünü.
Adı üstünde, namerd,
Terpetmedi dükünü.

Bu caduger dünyada,
Kale de ben, tuzak da.
Hayretler içindeyim,
Yol ölçürüm hala da.

Bu yolun ne başı var,
Ne de sonu deyesen.
Benlik değil bu dünya,
Nere gedim, göresen?

Yazım çoktan yazılıb,
Benden önce ve bensiz.
Yüzüm gülmür nedense,
Senden önce ve sensiz.

Alnımdakı yazını,
Silmek olmaz, bilirim.
Kader denilen şeyi
Bozmak olmaz, bilirim.
Neden inat edirim.

◆ **Tayyib Atmaca**

◆ **Tacettin Şimşek**

Deyişme

Tayyib Atmaca

Zaman mı değişti devran mı böyle
Babanın çocuğa sözü geçer mi?
Üç beş gün düşünüp bir fikir söyle
Yandıkça ocağın közü geçer mi?

Tacettin Şimşek

Zaman değişmedi değişen insan
Babanın oğluna sözü geçmiyor
Yürekte yangın var üstünde duman
Külü savrulsa da közü geçmiyor

Tayyib Atmaca

İnsan bir muamma kim kimi çözer
Yerde mi sürünür gökte mi gezer
Öyle anlar gelir canından bezer
Baharı görmeden yazı geçer mi?

Tacettin Şimşek

İnsan aşka koşar dünyaya inat
O zaman takınır iki çift kanat
Geçer akçe değil bu çağda sanat
Tura geçiyor da yazı geçmiyor

Tayyib Atmaca

Güler yüzle dolar gönül kasası
Olmuyor dost dostun yolda asası
Her gün katlanarak artan tasası
Doksan dokuz olur yüzü geçer mi?

Tacettin Şimşek

Mademki Allah var lüzum yok gama
Dost dostun aynası olur daima
Evreni dolduran ilahi esma
Doksan dokuz olur yüzü geçmiyor

Tayyib Atmaca

Ruhum yararlandı yoruldu beden
Yurt tuttu yurtlakta önceden giden
Ey dili altında sözü bal eden
Gün gelir gölgemiz bizi geçer mi?

Tacettin Şimşek

Sen bir okyanussun ben bir denizim
Ruh yaranı sağaltmaktan âcizim
Güneşe yürürüz gölgemiz bizim
Peşimizdedir hep bizi geçmiyor

Tayyib Atmaca

Atmaca şükürle maksuda erer
O bahri olanı deryaya sürer
Araya görünmez bir perde gerer
Birbirine tadı tuzu geçer mi?

Tacettin Şimşek

Şimşek de şükürsüz kalmasın aman
Bin sırdan birini söyledi Furkan
Kesinkes ayrıldı acı tatlıdan
Birbirine tadı tuzu geçmiyor.

◆ Metin Özarslan

Cama Resim Çizen Çocuk

Resim çiziyor çocuk buğulanmış camlara
Garip, belki anlamsız ama mutlu resimler
Bakınıyor dışarda ağaçlara, damlara
Gözünde canlanıyor daha renkli mevsimler

Koşuşuyor tuvalde peş peşe kedi köpek
Bir parmak darbesiyle biri düşüyor damdan
Diğeri bakınıyor şaşkın, yalnız ve ürkek
Ağaçlardan yapraklar uçuşuyor durmadan

Kar yağıyor resimde belli ki mevsim kıştır
Odanın içi sıcak sobada bir hararet
Biraz tasavvur ile birkaç rengi karıştır
Bak bahar geldi işte yeşillığe bereket

Resimde yaz sabahı güneş doğuyor erken
Kızgın ışıklarının cama vuruyor aksi
Tahayyüldeki âlem gözünde kaybolurken
Çizgiler buharlaşıp siliniyor hay aksi

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

90.on5ağustos2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıan

kapak resmi

sait ışıık

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak
armada/2 d blok nu: 6
onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

90. sayı 15 ağustos 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu /
Bitmez Sanma/ 3
- ◆ Zəlimxan Yaqub /
Zarafat Gəlməsin Sənə Bu Dünya/ 4
- ◆ Âşık Cemal Divanî / Dedim Dedi / 5
- ◆ Təranə Arıfqızı /Getti (Dodağdeğmez)/ 6
- ◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı /
Qocalır İnsan/ 7
- ◆ Mustafa İmir / Sevda Denilen/ 8
- ◆ Nurkan Gökdemir / Haydi Dön Biz'e / 9
- ◆ Ali Kemal Mutlu / Söylence / 10
- ◆ Ahmet Yıldırımtepe / Günlük Ölüm / 11
- ◆ Selim Erdoğan / Pusula / 12
- ◆ Mehmet Yıldız / Vakitler Üste/ 13
- ◆ Tayyib Atmaca / Yaşar Bayar ile Şiir
ve Gelenek Üzerine / 14
- ◆ Aliyâr Arslan / Bak Hele / 15
- ◆ Satılmış Şen / Yitik Türküler/ 20
- ◆ Ahmet Arslan /
Derdini Kimseye Söyleme/ 21
- ◆ Ali Ağır / Son Hatıra / 22
- ◆ Üner Dilek / Leyla Sandık / 23
- ◆ Tacettin Şimşek / Rubailer-1- / 24

◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu

Bitmez Sanma

Dünyâda bitmeyen ne var ki gardaş,
Bitmez bellediğin zaman da biter.
Ocağın sönünce sökülür taş taş;
Bacadan yükselen duman da biter.

Başaklar toplarsın harman yerine,
Bir mendil bağlarsın çıplak serine,
Şöyle bir bakarsın son eserine;
Bitmez bellediğin harman da biter.

Bir sel olup aksan, coşup çağlasan,
Ateş olup, dört bir yanı dağlasan,
Hırsından kudursan, çöküp ağlasan;
Öfken gelir geçer, isyan da biter.

Alkışlar aldatır, gönlünü çeler,
Atlaslara sarar, güllerle beler,
Feryât ve figânı sîneler deler;
Sanırsın gerçektir, yalan da biter.

Neye yarar paşa, isen bay isen?
Güçlü bileklerde çelik yay isen,
Rüzgârla yarışan kıvrak tay isen;
Cirit oynadığın meydan da biter.

Seferî aldanma dünyaya sakın,
Hele şöyle bir dur, çevrene bakın,
Kimler uzak düştü, kim kaldı yakın?
Tükenmez sandığın yâran biter.

Zarafat Gəlməsin Sənə Bu Dünya

Zarafat eyləmə qurbanın olum,
Bu dünya zarafat meydanı deyil.
Qarışqa yerişi rahat yerişdi,
Bu meydan köhlən at meydanı deyil.

Oynadıb çox şeyi umar, oynama!
Etsədə ruhunu xumar, oynama!
Sən bu qumarbazla qumar oynama,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Çox yerdə qəbrini qazan olacaq,
Başın qaynamaqdan qazan olacaq,
Sanma yaşamağın asan olacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Qeybətin quyusu, hiylənin toru,
Sənə diri-diri göstərər goru,
Başın var başsızdan, başını qoru,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Yoxsulluq yoxsulun bağrına oxdu,
Məzəsi toxların mədəsi toxdu,
Fil var qarışqaca hörməti yoxdu,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Hələ neçə dəfə toyun olacaq,
Çox yerlərdə məkrli oyun olacaq,
Şir, pələng çevrilib qoyun olacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Ağlasan gözünü yaş aparacaq,
Xırmandan dənini quş aparacaq,
Dünyadan əlini boş aparacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Şeytan dura-dura şərlənər dəvə,
Qatır quyruğundə hərlənər dəvə,
Hirsindən yığılıb tirlənər dəvə,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Muğamı ağlamaq, valı ağlamaq,
Valın da qırılmış halı ağlamaq,
Fışqırıq çalmağın dalı ağlamaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Yasın yeddisi var, üçü, qırxı var,
Qəbir yerinin də haqqı, nırxı var,
Ölümdən sonra da hələ qorxu var,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Zəlimxan, həsrətin yeddi qat olar,
Həyatın qan dolu bir hyat olar,
Zarafat eyləsən şahın mat olar,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

◆ Âşık Cemâl Divanî

Dedim Dedi

Dedim bûlbûl nedir bitmeyen zarın
Dedi bu gülşene girenler bilir
Dedim söyle nedir bu işte kârın
Dedi bu esrara erenler bilir

Dedim tüm emelin ermek mi güle
Dedi sevmeyenler çeker mi çile
Dedim söyle nasıl erdin menzile
Dedi gülü sevip saranlar bilir

Dedim çare midir hasret yakısı
Dedi tene battı namert çakısı
Dedim söyle nasıl gülün kokusu
Dedi el uzatıp derenler bilir

Dedim *Cemâl Divanî*'nin günahı
Dedi affeyleye şahların şahı
Dedim arzularım ulu Allah'ı
Dedi cemalini görenler bilir

◆ Təranə Arifqızı

Getdi (Dodaqdəyməz)

Gəldi, gördü dost, ürəyin halını,
Söz söylədi, etdi qeylü-qalını,
İncik gördü, dəyişdi söz xalını,
Sözünü ürəkdən, şax dedi, getdi.

Dünyanı düz sansan, düzdə qalarsan,
Səksəndə öyrənsən, yüzdə çalarsan,
Haqq ilə danışsan, gözdə qalarsan,
Deyərlər haqlıydı, haqq dedi, getdi!

Deyilən sözlərin yadda qalacaq,
Telli saz kədərli, şad da olacaq,
Dost düşsə yadına, gözün dolacaq,
Deyərsən, dünyaya taxt dedi, getdi!

Duydu gözəlliyi, gözəl həyatı,
Duydu əzəlliyi, əzəl həyatı,
Yolunu kəsəndə əcəlin atı,
Taleyə üsyani etdi də, getdi!

Çalındı "Ruhani", çalındı "Cəngi",
İnsanı xoş etdi sözün ahəngi,
Çəksən o tellərə, hər cürə rəngi,
Duyarsan, çoxları haqq yedi, getdi!

Ürək küsər, sazdan, sözdən aralı,
İz qoy yerə, olsun izdən aralı,
Düşəndə taleyi sizdən aralı,
Görərsiz Təranə, "ah" dedi, getdi!

◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı

Qocalır İnsan

Nə altmış, nə yetmiş, nə yüz yaşında,
Həyatda bezəndə qocalır insan.
Dərdinin çəkisi ağırlaşanda,
Ürəyi üzəndə qocalır insan.

Papaq üzə keçir başdan böyüksə,
Üstə yağan dolu daşdan böyüksə,
Yaşadığı dərdlər yaşdan böyüksə,
Yaşayıb dözəndə qocalır insan.

Bir canı yananı, sevəni qalmır,
Nə yara, yoldaşa güvəni qalmır,
Bugündən sabaha gümanı qalmır,
Özündən küsəndə qocalır insan.

Anlayır, bir quru candı sərvəti,
Onun da nisyədir ömür müddəti,
Qəlbinə göməndə kor məhəbbəti,
Lal olub susanda, qocalır insan.

Xoşbəxtsə, illərin bir gündür sanki,
Bədbəxtsən, hər günün sürgündür sanki,
Ümidlə hər dilək mümkündür sanki,
Ümidi kəsəndə qocalır insan.

◆ Mustafa İmir

Sevda Denilen

Yürek yakan nağme sanma ki telden;
Gonca güle vurgun şeyda bülbülden.
O gizemli koku saran gönülden;
Bülbüle kızaran nazenin gülden.

Sevdaya nazire bülbül ile gül,
Sevda ülkesine ad olmuş gönül,
Kerem ol Mecnun ol çağlarca övül,
Dolamışsa sevda çıkarsın elden!

Sevda bazen bir göz derinden bakan,
Durduk yerde başı belaya sokan,
Bazen Leyla olup önüne çıkan;
Dillerden düşmeyen türkü ezelden.

Birbirine doysa seven sevilen;
Türkü olur muydu sevda denilen?
'Ömür boyu' diye yemin edilen,
Ömürler harcanan damla sebilden.

Duygunun tılsımı akılı aşar,
Sığmaz yatağına çağlayıp coşar,
Ruhundaki sevda kaynayıp taşar,
Sökülür gönülden dökülür dilden.

Kendini görürsün sevdiğin gözde,
Işıltılar şavkır her iki yüzde,
Titrek heyecanlar sezilir sözde,
Sırılsıklam sevda süzülür halden.

Sevda türkülerle sübuta ermez,
Söylediğin türkü o hâli vermez,
Ömür boyu dersin yıllarca sürmez,
Sevdanın yangını bilinir külden.

Sevda pınarından her yürek içer,
Daha ilk yudumda kendinden geçer,
Gün gelir sevdiğin yurdundan göçer,
İmir'in anısı o coşkun selden.

◆ Nurkan Gökdemir

Haydi Döne Ben Biz'e

ben'im benden ne ister
koca dünyayı ister
eğer emri olmazsa
kırar yıkar da gider

ben'im senden ne ister
'bir beni sevsen yeter
delice kıskanırım
bu his ölümden beter'

ben'im O'ndan ne ister
'hiç durma hep bana ver
sonsuzunu isterim
evrende herşey benim'

ya biz ben'den ne ister
'vaktin dardır biz'e gel
biz ben'den çok yücedir
birce özü yeğindir

düşünür ben 'biz nice'
ölçüp biçer gün gece
sonra erer gerçeğe
döner yüzü göklere

bir kıssanın sonunda
ben döner öz evine
nice özge rengine
biz çıkar kerevete

◆ Ali Kemal Mutlu

Söylence

Ayaz akşamların üşürken şavkı
Ben senin narınla kor oluyorum
Aslı'ya döndükçe vuslatın çarkı
Kerem sofrasına kuruluyorum

O cennet kokunu duymasam bir dem
Kenân ellerinde kör oluyorum
Eğilip içimde seni görmesem
Mecalsiz dal gibi kırılıyorum

Aklıma gözlerin düştüğü zaman
Yedi kat sevdaya dürülüyorum
Sanki külünk olup kof mezarlardan
Ferhat sebatıyla diriliyorum

Saçların ruhumu çağıran diyar
Tel tel uçlarına örülüyorum
Gülüştün seyrime değmese ey yâr
Issız Seylanlara sürülüyorum

Leblerin çehrende açmış güllerin
Bin bülbül ötüşü vuruluyorum
Elime dökülse Kevser ellerin
Bulanık göl iken duruluyorum

Ateşe pervane sensiz ocağım
Çöl yangınlarında kavruluyorum
Gayrında neyim var tutunacağım
Sendeki Leyla'ya savruluyorum

◆ Ahmet Yıldırımtepe

Günlük Ölüm

Ağır ağır can veriyor bak gece
Doğdukça gün, benzi soluklaşıyor
Çekiliyor canı ayaklarından
Düşmüyor tek hece dudaklarından
Ağır ağır can veriyor bak gece

Tan yerini bir kızılık bürüyor
Ne ayın izi var ne de yıldızın
Dağılmış bir tesbih, imame kayıp
Mendilime sarsam toplayıp, sayıp
Tan yerini bir kızılık bürüyor

Bense geceleri arzuluyorum
Yanan bir şiirin aydınlığında
Mısralarım duman duman tütüyor
Obur gündüz geceleri yutuyor
Bense geceleri arzuluyorum

Ölüm çoğu için vuslatmış meğer
Bu nasıl bir teslimiyet Allah'ım
Son anında bile yüzü gülüyor
Sanki gideceği yeri biliyor
Ölüm çoğu için vuslatmış meğer

Ağır ağır can veriyor bak gece
Doğdukça gün, benzi soluklaşıyor
Çekiliyor canı ayaklarından
Düşmüyor tek hece dudaklarından
Ağır ağır can veriyor bak gece

◆ Selim Erdoğan

Pusula

Gel bir silkin ceylan gibi serin dağlarımdan geç
Şimdi tam vaktidir ömrün gençlik çağlarımdan geç

Sükûnun güller uykusu gülüşün nevbahardır
Yağmur ol toprağıma can, yeşil bağlarımdan geç

Örümceklerce zihnime seni işler nakşederim
Motif motif desen desen kopmaz ağlarımdan geç

Adımın yakar yolları gün ışığı sensiz sönük
Ateş alsın akşamlarım baygın چراغlarımdan geç

Ay aydınlatır yolunu kehkeşanlar avizendir
Bir köşk olsun gökkubbede atlas otağılarımdan geç

◆ Mehmet Yıldız

Vakitler Üste

Sığmazsın ki bir güne sen çağlara örtüsün
Bugünüme yarına yaktığım bir türküsün
Göğü kuşatmış gözlerin yârana sözümsün sen
Çiçeklere hediyem sorana çözümsün sen
Yollara yazdığım adını okuyor musun?

Gözlerin vedaların, umarsız telaşında
Görürüm seni gökte bulutun gözyaşında
Perdelere alıştım, çıkmazlarda saklısın
Giderken ve kalırken, sen her zaman haklısın
Bastığın toprağın nabzını duyuyor musun?

Geceler çaldığında uykularımı benden
Yıldızlara anlattım, aya bahsettim senden
Rüyalar terkedilmiş, kimsesiz, şehirler de
Kaniyor hayallerim, bu sessiz şiirlerde
Bana haram uykular, sen hep uyuyor musun?

Yaşar Bayar ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ Konuşuran: Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Gelenek, eski tabiriyle an'âne, bir tarihi ve belli bir kültür birikimi olan toplumlarda söz konusudur. Sınırları az çok belli bir coğrafyada, din, dil ve kader birliği etmemiş, yaşadıkları olayların farkına varmamış insan topluluklarının bir gelenek oluşturamayacağı tabiidir. Geleneği, “terâküm etmiş tecrübeler” olarak tanımlamak yanlış değilse bile biraz eksiktir. Geleneğin oluşumundaki sosyal şuur, hiç değilse şuuraltı kadar hesaba katmak zorundayız. Sosyal şuur ise, o toplumun tuttuğu, beğendiği, benimsediği olay, tutum ve davranışların değerlendirmesini ortaya koyan eserlerle bunlara alınan tavırlar belirtir.

Şiirde geleneğe pozitif bir tutumla yaklaşmakla beraber bir genelleme yapmak istemiyorum. Genellemeler, bilindiği gibi yanıltıcı ve aynı zamanda da özneldir. Geleneğin modern şairler tarafından nasıl değerlendirileceğine, modern şiirin gelenekle ilişkisinin nasıl kurulacağına dair birçok şair-eleştirmen görüş bildirmiştir. Charlie Chaplin'in “Sahne Işıkları”, dönemin sessiz sinemadan gelme iki ünlü ismini bir araya getiren görkemli bir yapımdır. Chaplin, intihar etmek üzere olan bir balerini kurtaran ve sonraki süreçte ona akıl hocalığı yapan Calvero rolünde. Calvero'nun bir sözü “şiirde gelenek” kavramı için de geçerli: “İçimizde hiçbir şey eksilmez, yalnız biçim değiştirir.” Biçim değiştirmek, yeni biçimlere girmek değil midir? Azalma çoğalma yoksa da gene de bir değişme, bir başkalaşma değil midir bu? Belleğimizde oluşturduğumuz kavramlar; bizi aynı zamanda, sayısı oldukça kabarık, söylemiyle “biçim değiştiren” kelimeler dünyasıyla iç içe tutmaktadır.

İnsan ve toplumdaki kirlenme bir kavram kirlenmesini de beraberinde getirir ve toplumlar için en tehlikeli anlar, anlam ve kavramların alabildiğine birbirine karıştığı devirler olsa gerekir. Maalesef biz bugün, inanç ve geleneğin bastırılması sonucundadır ki, bütün dengeleri altüst eden bir boşluğa düştük; daha doğrusu, olumsuzlukların bir değer olarak dayatılması dilemmasıyla yüz yüze geldik... Dün olduğu gibi bugün de şiir

rin geleneği konusunda sizin gibi, öz ve biçim diye ikiye ayırabileceğimiz, henüz boyutları iyice belirlenmemiş tartışma, araştırma ve incelemeler yapılıyor. Sadece yenilik hevesleri ile kendi toplumuyla temel bağları koparılmış ve kendini gerçekleştirememiş bir şiir anlayışının tutarlı bir biçimde var olması, evrensel değerlere sahip olması mümkün değildir.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Devasa bir şiir geleneğinin üstünde oturuyoruz. Onunla kuracağımız ilişki, onu dönüştürme eylemliliğimiz, yazılacak yeni şiirlerin de (çoğu zaman) düzeyini de belirleyecektir. “Divan, tekke, halk” şiiri diye bir ayrımı bir türlü içime sindiremedim. Çünkü Divan, tekke, halk ve sizin “modern şiir” diye tasnif ettiğiniz şiirler de sezginin o müt-hiş dili ile yazılır. Geleneğe dayalı şiirlerde sezgisel dolaşım daha hızlıdır. Şair, ağzıyla kuş tutandır! Divan mı, tekke mi, halk mı, modern şiir mi olduğu, bu kuşun rengine, cinsiyetine bakar. Kuş kimin ağzındaysa o ağza göre öter. Kuş kimin ağzındaysa o ağza göre öter.

Bir şiir metninin çözümlenmesini yaparken “dil”i ve “anlam”ı her zaman ayrı ayrı ele alamayız. Şiir metninde “anlam”ı oluşturan dil olduğu, dilin birikmiş verileri ortadan kalktığında anlamdan da söz edilemeyeceği açıktır. Bununla birlikte şiirdeki “dil” katmanları “dilbilgisi ile ilgili” açıdan, “anlam” katmanları ise dilbilimin verimi olarak “semantik” açıdan farklı yaklaşımlarla değerlendirilebilir.

Esasen her şiir, şairinin yürek izine benzetiyorum biraz da parmak izi gibi bir şey bu. Hayatlar ve yaşama biçimleri birbirine benzedikçe, birbirinden beslendikçe, yazılan şiirler de sanki tek bir kalem-den çıkıyormuş izlenimi veriyor. Hiçbir şey bırakıldığı yerde bulun(a)mıyor. Değişmek zorunda her şey: Şiir, şair ve odakları... Değişmek zorunda direnen ve diretilen de... Hayatın modernizmiyle şiirin modernizmi her zaman örtüşmeyebilir. Mo-

dernizm; pek çok değer birimlerimiz gibi, sessizce, çok etkili bir ferdi-toplumsal insani açılımı olan kavramlarımızı önce zihinlerimizden söküp aldı, sonra da şiir anlayışımızdan...

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Temelsiz bir red; yapay dünyalarda, toplum gerçeğine ters düşen aktarma konular, temalar, ideal-ler ve buhranlarla ne kadar yaşayabilir? Bir yanı sıra bu kadar yıl sürdürmek, başka bir toplum şairlerine nasip olmamıştır herhalde. Ahmet Hamdi Tanpınar bir dersinde Türkiye'deki değişme ve devrimleri anlatırken bir terzi fıkrası anlatmış: Adamın biri çok sevdiği elbisesinin lekelenmesi üzerine terziye gitmiş ve bunun aynısını dik, demiş. Terzi birkaç gün sonra elbiseyi aynen dikmiş, ama bütün lekeleriyle de beraber. Biz, diyordu Tanpınar, "Batı'yı böyle aynen, bütün lekeleriyle aldık."

Ne yazık ki, bu "lekeleri" ortadan kaldırmak için politik ve sosyal baskılara direnmek zorunda kalan yerli yahut gelenekçi düşünceye mensup şairlerimizin, edebiyat geleneğimize gereken titizliği göstermemesi ve yeniliğin moda haline gelmesi yüzünden; alttan alta süren bu çatışma, açık seçik biçimde okuyucu önüne çıkamamış ve yabancılaşmaya karşı olanların tavrı iyice belirlenememiştir. Kendi geleneğini oluşturma çabasına gelince; bu tavır, sürekli olarak dönem dönem denenmiş ve kendi geleneğini oluşturmaktan ziyade maalesef temelsiz bir yenilik olarak kalmıştır.

Yaşar Bayar, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Şiir anlayışımın, geleneğin birikimini belli bir çizgi üzerinde -kimi zaman o çizgide küçük sapmalar gözlense de- içselleştirerek ilerleyen bir şiir olduğunu sanıyorum. Geleneğin geriye dönülerek içselleştirilmesini zaman zaman bazı izleklere ve ifadelere göndermelerle 'geçmişe atıflar yaparak' gerçekleşirken, ileriye dönük tarihî uzantı oluşturmaya ise yeni izleklerle sağlamaya çalışmaktayım.

Şiirlerimde oluşturulan ve/veya eklemlenen

poetik zihin atmosferinin bu düzlemde ele alınma zorunluluğunun sebebi, şiirimin "sesli okuma"ya değil, "zihinsel okuma"ya uygun metinler olmasıdır. Gelenekte belli bir çizginin gözetilmesi, oluşturulan ortak "poetik zihin atmosferi"nin belirleyeni olmaktadır.

Gelenekle ilk adımda "sözel" olarak ilgileniyordum gibi görünse de "tözel-hükmî-" olandır ilgi alanımı belirleyen benim. "Şekil, içerik ve hayal unsurları"ndan oluşan dekoratif sualin cevabına gelince; şiir anlayışında, geleneğin biçim ve ifade özelliklerine bütünüyle yaslanmadığımı yukarıda ifade ettim. Ama bu biçimlere ve söyleyiş özelliklerine yaslanmadan da kendimi hatırlat-gönül bilme-yen bir boşlukta hissettiğimi, ruhumun bir talana çevrildiğini de itiraf etmek istiyorum. Tıpkı Ahmet Haşim'in, şiiri nesirden uzak tutmaya çalışırken "gölgesiz bir şiirin hazin çıplaklığı"ndan bahsettiği gibi...

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Çağlar boyunca ölümsüzlük iksiri arayanlar; 'bengisu pınarlarında yansıyan gölgelerin' peşini sürmüş, o 'meşhûr' güzelliğin peşinden sürüklenmişler hep. Kimi mermerde ve granitte, kimi insan bedeninde, kimisi de kelimelerle aramış sonsuzluğa giden yolun şifrelerini. Lawrence, 'Anka Kuşu'nda "Çok biliyoruz, az duyuyoruz" demiş bir yerde. "Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar"ın özetini yapmış bir nev'i...

Şiir bir serüven elbette, hem de ilk sözü söyleyenden bu yana uzun bir serüven. Acıya yoğunlaşmak, gurbete, hüznü, aşka yoğunlaşmak derin bir serüveni de beraberinde getiriyor. Bu serüven de şiirle, bostan tarlasıyla ilgilenir gibi ilgilenen 'şiirsizler' var ne yazık ki. Sorun, şiirde hiç olmadı, olması eşyanın tabiatına aykırıdır zaten. Kuru bir okumayla oluşturulmuş şiirler yahut "şiirsizlik"; şairini de okuyucusunu da kör eder, sağır eder, elden ayaktan eder, kalbini karartır, aklını dumura uğratar da bunun farkına varamazlar bile.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına "halk şairi" ve "divan

şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Farkında mısınız? Her şey ne kadar da dağınık. Günün güneş gören zamanlarını “bir şey yapmalı” telaşına adanmış insanın düşüncesi dağınık. Evden çıkmadan önce, hayal gücünün kapılarını kapatmayı unutmuş insanın gerçeği dağınık. Her “şey”in, her “şey”den sorumlu olduğunu, hiçbir “şey”in boş olmadığını unutmuş insanın belleği dağınık. İstenmeyen her şey dolaşıp duruyor sokaklarda gün boyu. Acının görevi bitmesin diye uğraşıyorlar herhalde bedenimizde.

Galiba sizin sormak istediğiniz anlamda durup “şiirimizin önüne örülen duvar”ın yıkımının gerçekleştirilemeyeceğini düşünüyorum. Yıllardan beri yenilik peşinde sürüklenen şiirimiz, haklı ve haksız gerekçelerin içinde taşıdığı ikilem yüzünden; bir yanıyla, sarsılan toplum ve kültür temellerini, onların bağlı olduğu kaynağa bakışımızı değiştirmeye çalışırken; bir yandan da yabancılaşma yönünde kültür değişmesine, bunun sonucu olarak da tarih boyunca etkinliğini sürdüren değerlerin yıkımına ve sosyal bozgunlara önayak oldu.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Ünlü İtalyan yazarı Pavese, “acının düzenli vuruşları başladı,” der. Şiirin teşekkül süreci için belki de söylenebilecek en kuşatıcı cümle... Çünkü şiir, acıyı ve hazzı aşip dili sonsuzluğun uçsuz bucaksızlığına yükseltir. Bu yükseliş aynı zamanda, dâhilî olanla, haricî gerçekliğin sözün lirik yüceliğinde örtüşmesidir. Bir başka deyişle, duyusal gerçekliğin ötesindeki hayatın şiirle kucaklaşmasıdır. Bu ise, şiirin sezgisel ve oluşturulması bağlamında köklerinin daha derinlerde olması demektir. Şiir yazmak bir bakıma, sadece nesnelliğin sathî yanını değil, nesne-metafizik yırtığını diken bir düzeyde dünyayla karşı karşıya kalıştır. Bir başka deyişle, şiirsel teşekkül, bilinci yoğunlaşmış insanda nesnel dünya ile fizikötesi dünyanın karşılaşmasıdır. Şiirin

teşekkül süreci bir bakıma, yeni anlamlara açılan bir “vecd” halidir. Daha açık bir ifadeyle, şairin kreasyon eylemi hem kendi dünyasıyla hem de metafizik dünyayla buluşmasıdır.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Geleneği, statik, değişmez bir olgular bütünü olarak görmekte yanlıştır. Belli şartlarda, belli bir tarih biriminde oluşan kültür birikiminin, o toplumun belli bir dönemine ait zevkleri, değer ölçülerini de ortaya koyması tabiidir. Bundan geleneğin tutucu bir nitelik taşıdığı sonucu çıkmaz. Nitekim bizde de böyle olmuştur. Göçebe çadır hayatından yerleşik medeniyete geçince, kopuz çalan ozanların elindeki sözlü edebiyat geleneği, yerini yazılı metinlerle ortaya çıkan divan şairlerine bırakmıştır. Bu değişimi, halk, aydın ve devlet birlikte gerçekleştirmiş; bütünlük daha güçlü bir biçimde ortaya konmuş, böylece birbirinin devamı olan Selçuklu ve Osmanlı birlikleri meydana gelmiştir. Bu bütünlüğü gerçekleştiremeyen Tanzimat sonrası yenilik edebiyatı, sırf yeniliği ve birbirine karşı olmayı “gelenek” haline getirmekten öteye edebiyat geleneğimizle bazı isimler dışında en küçük bir ilgi yok gibidir.

Geçmişe bugüne taşıma hususuna gelince; Valery’nin “Güzel olan hiçbir şey, hülâsa edilemez” sözünü hatırlatarak başlamak istiyorum. Bütün büyük sanatkarlar, Phidias ve Paraksiteles’ten başlayarak, Raphael, Michelangelo ve Leonardo da Vinci’den Rodin, Meştroviç ve Picasso’ya kadar, esasen bir tek mevzu ile, yani insanın karakteri ve iç dünyası ile uğraşmışlardır. Mona Lisa’nın şöhreti iç hayatın sırrını tasvir etme teşebbüslerinin belki en başarılısını teşkil etmesine dayanmaktadır. Belki de bir anlamda Salvador Dalí’nin deyimi ile Cezanne Japon estampalarını kullanıp kabuk ile uğraşırken, Kandinsky’nin Kur’an-ı Kerim harflerini değerlendirdiği kaligrafik biçimlerin kendisine göre yorumladığı, ruhunun derinliklerine fısıldanan mistik kombinezonlar demetinin ipucuyla ve kalp merceğinin kapasitesi oranında yeryüzünün her tarafında tecelli eden güzelin güzelliğini görmeye çalışması da bu iç hayatın sırrını tasvir ederek “geçmişe bugüne taşımak” teşebbüsüdür.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Gelenek ve çağ'ımızla nasıl bir "sentez" oluştu-
rulduğunun, kesin olarak tanımlanması, sınırla-
rının çizilmesi, tam olarak açıklanması mümkün
değildir. Ama yine de bu doğrultuda baktığımızda
açık/kapalı, imgesel/metaforik, soyut/somut anla-
tımlarıyla bir dilin düşünceyi nasıl örtüğünü yahut
örtüyü kaldırıp; dildeki tortuları, pasları ve seküler
öğeleri nasıl temizlendiğine de şahit oluruz.

Ellerinde yitik cennetin kandilleri ile kâinatın
özüne ışık tutan bu şairlerin, ulaşılması hemen he-
men imkânsız bir imaj özneliği, çok boyutlu bir
metafizik eğilim ve paylaşılması çok zor bir uzak-
lık/zamansızlık/mekânsızlık duyguları vardır. Mil-
letin varlığı, dilin varlığıyla mümkün olduğunun
ve geçerli dilin kuralları, kelime bütünü ve sözdizi-
mi bütünlüğünde bir şifre oluşturabileceğinden de
emindirler. Zaten dilimizi ve bu dilin şifresini bilen
şairler; onurlu geçmişimizin kutsal ateşini yakan,
inanç ve kültür köklerine yönelen 'kimlik arayışı-
na' hız kazandıran, bu haysiyetli münevver şairler;
gelenek düşüncesini "geçmişte kalmış" bir birikim
olarak ele almazlar.

Ve bu şairlerde, ulaşılması hemen hemen im-
kânsız bir imaj özneliği, çok boyutlu bir metafi-
zik eğilim ve paylaşılması çok zor bir uzaklık, za-
mansızlık, mekânsızlık duygusu vardır. Kimdir bu
şaireler? Diye yeni bir paragraf açmanın şu ân bir
anlamı yok. Onları bilen bilir, bilmeyenlerde bil-
mezler.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunlu- luk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bah- çesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Yaşadığımız modern zamanlar; bu zamanın yük-
selen değerleri, kaygıları ne yazık ki güzel dün-
yamızın şiiriyetini büsbütün örtmektedir. Aynı
değerler, bizim duyarlılığımızı körelterek hayatın
şiirini fark edip onun coşkusuna katılmamıza izin
vermiyor. Bizi kalbimize, kendi yüzümüze çağırان
sesler neredeyse duyulmuyor. Günlerimiz kupkuru
geçip gidiyor. Ve hayatımızın renklerini bir bir yiti-
riyoruz. Şiir de bu bağlamda nasibini alıyor. Çünkü
şiir bilgisinden yoksunken sahih şiir geliştirilemez.
Ayrıca şiir, bir iklim verimidir. Kıskaçlık gibi

sağlıksız bir duygunun belirleyici olduğu bir şiir
ortamında şiir çok ötelenmiş olur. Sanırım, ilk ya-
pılması gereken şey; şairin kendini kültür, medeni-
yet, hikmet, irfan ve etik bakımından yeniden yapı-
landırmasıdır. Bir başka deyişle, şiir; şair için değil;
şair, şiir için olması gerekir. Bu başarıldığında, her
gün yeniden şiire başlanılabilir. Bu fiiliyattan şair
de çıkar, şiir de.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı ol- malı mıdır?

Türk şiiri, yöntemlerini yeniden gözden geçirme-
li diye düşünüyorum. Gelenekle ilgili

"sürdürme" ve "beslenme" düşüncesi; biçim,
söyleyiş ve yapısal daralmayı da beraberinde ge-
tiriyor. Toplumsal olgu ve olayları görmezden ge-
len bir şiir olabilir mi? Hayatla örtüşmenin, onu
içerip aşacak şiirler yazmanın, elbette yenilenme-
nin başka yolu yok gibi görünüyor. Yoksa, kendi-
ni bile açıklamayacak şiirler mezarlığına dönecek
Edebiyat Tarihi. "Ölçü" ve "dozaj" belirlemeye ge-
lince, bunun tüketim dünyasının şiir anlayışında
belirlenmesi çok zor ve ham hayal olacağı kesin
gibi gözüküyor.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Hayatın bu iç-yasallığı karşısında seçimini daima
şiirden yana yapmış olan şair; varolduğu sürece bu
bedeli, ancak, hiçbir hâl'le değişmeyeceği ve hiçbir
zaman, sonunun gelmeyeceğini bildiği yalnızlık ve
mutsuzluğunu kendinde içkinleştirerek, ödeyebile-
cektir. Bu, şairin kaçınılmaz kaderidir. Bu hususta
yapılması gereken en önemli ödevi; fenomen teme-
linde verili olan şey'lerin dışına taşarak, metafizik
olanı tırmalamak ve yakalamaktır. (Gerçek şair, bu
olgunun endişesiyle sürekli kıvrınacaktır.) Ancak
böyle bir sıçramayla söz konusu olabilecek bu tür
kavrayış biçimi, derin bir iç-görü sayesinde irrel
ve irrasyonel 'şair dünyası' tasarımıyla, şiirsel
ifadelerle dışlaşabilir. İşte, 'özgün şiir'in imkânı yal-
nız bu noktada gizlidir ve şair için tek bir hakikat
varsa, o da budur.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Şairler, sanırım birazda çabuk sıkılmalarından olacak, zaman zaman yeni formlar bulmayı denerler. Modern Türk edebiyatının başlangıcı olarak kabul edilen Tanzimat yıllarından bugüne Türk şiirinin en tartışmalı konularından biri de “modern-gelenekçi” kavramıdır.

Türk edebiyatında ilk defa görülen edebî türlerin yanı sıra şiirde de geleneksel şiirde kullanılan form, dil, üslup, muhteva gibi unsurlara Batı’dan alınan yeni dil, üslup, şekil, muhteva gibi unsurlar eklenir. Bu durum şiirde geleneği sürdürme ya da reddetme arasında devam eder. Modern-gelenekçi şairlerin kendi ifadeleriyle, “eskilerin kurduğu binaya yeni katların eklenmesi” gerektiğine inanırlar. Çok nadir de olsa ‘yaralı’, ‘melez’ ve ‘bulanık’ olsalar da bu duruma “çağdaş bir tecdit” de derler.

Bu şairlerin şiir-metinlerinin kendi kendilerini yeniden üreten metinler olarak da ele alınabilir. Şiirlerinin yapısını oluşturan dil, üslup, şekil, muhteva yönünden kendi çağının izlerini taşısa da gelenek ile ilişkileri güçlü ve özgündür.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Bugün; yıkılmış bir medeniyetin ve dağılmış bir coğrafyanın varlığını ve hayatiyetini ve bu çağın bize sunduğu en büyük dert olan yalnızlık, ruhsal soğukluk, herkesçe paylaşılabilecek ortak değerlerin yokluğu ile karşı karşıyayız. Globalleşme mitos’u, bu yalnızlıkları, ayrı ayrı adacıklar halindeki toplumsal, kültürel oluşumları bir araya getirebilmek için icat edilmiş göz alıcı ve sihirleyici bir terim olduğuna ve ruhumuzdan dalga dalga yeryüzüne yayılan felaketlerin, ana üssü, kuşkusuz, Allah’a hem inanç hem de eylem olarak çok uzak kalışımız sürekli olarak dile getiren çoğu kez yine sahih şairlerimiz oldu.

Felaketlerin durması, ruh ve madde olarak huzur ve sükûnete erebilmemiz, hayat, esenlik, güven, saâdet, bereket kaynağı olan Allah’la yeniden barışmamıza, O’nu kendi beşerî ve toplumsal dünyamıza, ama hem bilinç, duygu ve fikir olarak, hem de model, eylem, hayat ve oluş olarak davet etmemize; seküler kuram ve hayat tasarımlarını, profan olanın hükümlerliğini dışlamamıza bağlı olduğu

eserlerinin ana teması olarak ele alındı.

Toplumumuzun kendisini kendisi yapan ve özgün kılan değerler ve düşünce birikimiyle kopma noktasına gelen irtibatın canlanışına katkı bağlamında kültürel, siyasî ve tarihî ana referanslara kendilerinin özgün yorumları eşliğinde işaret etmiş oluşları, büyük ölçüde inkârcı modern Batı sistemi ve düşüncesi güdümünde bulunan modern eğitim sisteminin yönlendirişleri arasında bocalamalar yaşayan nesiller için hayatî değerde olmuştur.

Geçmiş ve ana kaynaklara yönelik referans ve işaretler ve geleceğe dair öngörüler ve yalnızca toplumumuzun değil tüm insanlığın bugün içinde bulunduğu duruma dair değerlendirmeler, “sahih şair tavrı” tarafından bırakılmış olan mirasın önemli parçalarındandır. Ve yine bu tavır; hem sade hem de derûnî bir hakikat fikri, insan/lık fikri, millet fikri, devlet fikri, sanat ve hayat düşüncesi ve ufku armağan etmiştir bize.

◆ Aliyâr Arslan

Bak Hele

Hayat aynasına baktım bu sabah
Bedenler gark olmuş dertler içinde
Ömür yaylasına göz attım şöyle
Çadırlar yıkılmış yurtlar içinde

Beller çetinleşmiş geçilmiyorlar
Pınarlar zehirden içilmiyorlar
Renkten renge girmiş seçilmiyorlar
Namertler gizlenmiş mertler içinde

Yalancı yağmurlar ahmağı ıslar
Caddelerde yeşeriyor kaktüsler
Riyakâr dostluğu gül gibi süsler
Sadık'ın volkanlar patlar içinde

Ömürler tükettik ömür köyünde
İbret alın bu halleri duyun da
Yenilir mazlumlar her bir oyunda
Aslar hep zalimin kartlar içinde

Küllükler revaçta feza çağında
Horozlar fink atar dostluk bağında
Obalar dağılmış birlik çağında
Kuzular meleşir kurtlar içinde

Nakışı karışmış küskün kilimler
Kimi makas almış onu dilimler
Aliyâr matem de akliselimler
Gel de yaşa böyle şartlar içinde

◆ Satılmış Şen

Yitik Türküler

Çiçekler boy verirdi ayak bastığın yerden,
Şafak sökmeden yayla yollarına düşerdik.
Hep yörük ezgilerle kaçardık bu şehirden,
Suların ve kuşların bestesinde yaşırdık.

Ne gün yollara düşsek savrulan ince ince,
Bir şüpheli yağmurdu ıslatamazdı bizi.
Karanlık kaldırımlar dinlerdi bütün gece,
Uzarlarda kaybolan ayak seslerimizi.

Ellerine usuldan dokununca ellerim,
İçimde billur sular çağıldardı derinden.
Şimdi ise boşanır baktıkça tükenirim,
Bozbulanık ırmaklar yemyeşil gözlerinden.

Bahar bahçelerinin kokusunu duyalım,
Bir nisan sabahına çevirip yüzümüzü.
Veda et eylüllere beraber arayalım,
Başboş rüzgârlarda kaybolan türkümüzü...

◆ Ahmet Arslan

Derdini Kimseye Söyleme

Derdini kimseye söyleme dilim;
Sırrını ellere bal gibi derler!
İçinde kin, nefret eyleme gönlüm;
Hasetten kurudu dal gibi derler!..

Ah ettikçe kalplerimiz yoklanır,
Yüreklerde nice sırlar saklanır.
Sevda mahkûmları yarın aklanır,
Mahkûm etmez kimse dil gibi derler!..

Bu canım nefessiz tenimde durmaz;
Yürek böyle sevmez, kalp böyle atmaz!
Yürek yangınları, köz gibi olmaz,
Ateşi içinde kül gibi derler!..

Dilin güzelliği sözde olunca,
Edebin nişanı ruha dolunca,
Nurun güzelliği yüze vurunca,
Gönlünde tatlanır bal gibi derler!

Bağlarla birlikte yine bir akşam,
Dağlarla birlikte yine bir akşam,
Çöllerle birlikte yine bir akşam,
Hicaptan kızardı; gül gibi derler!

Aşk ile bulunur kalbin ayarı
Güzelleşir bütün gönül diyarı...
Arslan Ahmet der ki herkesin yârî;
Şükreder Rabbine kul gibi derler!..

◆ Ali Ağır

Son Hatıra

Soğuk bir kış günü ateşe daldım,
Gönlüme düşünce aşkın cemresi.
Yandıkça mest oldum, içinde kaldım,
Cihânı yakardı tek bir zerresi.

Umut sonsuz, hayaller gül pembeydi,
Sözler dilden değil, kalpten kalbeydi,
Yarınlar hep, mutluluğa gebeydi,
Huzur doldu yerle göğün arası.

Bir sabah ansızın karardı ufkum,
Rüzgârda savrulup gitti tüm coşkum...
Şimdi, ruhum kelepçeli bir mahkûm,
Yüreğim çağılayan hüznün deresi.

Aklım meçhullerde, derbeder hâlim,
Çırpınır denizim, ağlar sahilim,
Acıyı tatmayan sevdalı gönlüm,
Bitmeyen kederin oldu adresi.

Karanlıkta yiter haykırışlarım,
Her sevdadan korkar, titrer düşlerim,
Kayıp bir kafeste umut kuşlarım,
Ölünce kapanır gönül yarası.

Kardan bir örtüdür saçımda aklar,
Derdimin ortağı arka sokaklar,
Her köşesi nice “ah” ımı saklar,
Bu şiir bu aşkın son hatırası.

◆ Üner Dilek

Leyla Sandık

Aldandık biz hep aldandık
Bir göl gördük derya sandık
Mecnun bildik kendimizi
Her güzeli Leyla sandık

Dünya fani dünya hile
Meyil verdik bile bile
Düşünce bir türkü dile
Sazda teli Leyla sandık

Ferhat şirin kerem aslı
Hasret vurgun vuslat haklı
Gönlü hüznün gözü yaşlı
Öyküleri Leyla sandık

Yönelmedik Hak'tan yana
Dokunmadan özde cana
İnanarak her yalana
Kem dilleri Leyla sandık

Arar iken bulduğumuz
Budur diye umduğumuz
Hayalini kurduğumuz
Köprüleri Leyla sandık

Çıkmaz sokak adresini
Solgun güller bahçesini
Tebessümün sahtesini
Gülüşleri Leyla sandık

Neler sandık neler neler
Ziyan oldu hep seneler
Terk edildi çok cepheler
Sürgünleri Leyla sandık

Ömür belli gün sayılı
Ne şirin var ne de aslı
Varda yokta biz hasılı
Hayalleri leyla sandık

◆ Tacettin Şimşek

Rubailer/1

Gidebilmek

Gel derdime sevginle deva ol
gidelim
Öyküyle şiir yan yana
çift kol gidelim
Sen Şahdamar'ında sakla
Gül Muştusu'nu
Bizlerse
Hızırla Kırk Saat yol gidelim

(öl. 16 Kasım 2021)

Malkoçoğlu'na Veda

Bir kez daha sırlandı
beyaz perde bugün
Düş söndü
hayal kaldı gönüllerde bugün
Gelsin bu sabah hüznünle
ilk gençliğimiz
Sorsun bize:
-Malkoçoğlu'muz nerde bugün?

(öl. 28 Haziran 2022)

Sürme

Rastlarsa güneş
gönülde aşkın izine
Sessizce
bulut perdesi assın yüzüne
Bir kutlu pırıltı yükselirken
yerden
Gök kubbe
ışık sürmesi çeksın gözüne

Soylu Alışveriş

Her bilmecenin
dil midir en karmaşığı
Her kuşku
gönülde bir zehir sarmaşığı
Kalbin çoğalan ritmi
akıldan geliyor
Kalpten geliyor
belli ki aklın ışığı

Nimet

Bir korkuyu emzirip
uyutmak nimet
Bir yangını
şefkatle soğutmak nimet
Bazen dalıvermek
anılar ormanına
Bazen de geçen ömrü
unutmak nimet

Nasip/siz

İstersen eğer
burun kıvrır
neymiş de!
Nerden geliyormuş
bu nasıl şeymiş de!
Her gün yaşasın yoğun yoğun başkaları
Aşk bizler için
farz-ı kifayeymiş de!

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

89.on5temmuz2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

ömer lekesiz

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

89. sayı 15 temmuz 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ İbrahim Sağır / İçimde Bir Ukte Kalır/ 3
- ◆ Ömer Demirbağ / Gazel/ 4
- ◆ Kenan Yavuzarslan / Daima/ 5
- ◆ Cem Gürdal / Gül/ 6
- ◆ Üner Dilek / Hâllerin Ahvali/ 7
- ◆ Şahnaz Şahin / Sevgi/ 8
- ◆ Hüseyin Özkaynakçı / Ey Şanlı Asker/ 9
- ◆ Tayyib Atmaca / Nejat Sefercioğlu ile Şiir ve Gelenek Üzerine / 10
- ◆ Mehmet Bircan / Be-târîh-i Mezûniyyet-i Beyzâ/ 14
- ◆ Mesut Karataş / Sahne-Çocuk Masalı/ 15
- ◆ Tofiq Həsənli / Qarabağı Görüb Gəlib/ 16
- ◆ Ədalət Rəsulova / Müstəqilliyimizin Şair Qurbanı: Əhməd Cavad/ 17
- ◆ Selman Bilgili / Yahya'nın Şairine Anlattığıdır/ 21
- ◆ Habil Yaşar / Kabus Geceler/ 22
- ◆ Nihat Yücel / Kömür Gözlüm/ 23
- ◆ Metin Özarslan / Kaldırım Taşı/ 8

◆ İbrahim Sağır

İçimde Ukde Kalır

Devranın çarklarında eskitirken cismimi,
Bu ömür denen takvim bitecektir sormadan.
Ertelenmiş tövbeler örselerken resmimi,
Ruhum bedenden çıkıp gidecektir sormadan.

Anlatamam kendimi içimde ukde kalır,
Zamanın akışında bir meçhul vakte kalır...

Bu gölgeler mülkünün umarsız pazarında,
Biçilir fikirlerim mantığın hızarında,
Bir suçlu mahkûm gibi sevgili nazarında,
Efkârım duman duman tütecektir sormadan.

Duygular vadisinde akıl yedekte kalır,
Anlatamam kendimi içimde ukde kalır.

Her seher gün doğanda beni bende aradım,
Hüsran yağmurlarında ak saçımı taradım,
Ne bir dosta yaradım ne kendime yaradım,
Nefsin hilesi beni ütecektir sormadan.

Kâinat aynasında cismim bir nokta kalır,
Anlatamam kendimi içimde ukde kalır.

Zonklatırken beynimi bir hummalı tefekkür,
Tekmil düşüncelerim gâhî esir gâhî hür,
Cevapsız suallerin hendesesine yürür,
Bu ömür denen rüya yitecektir sormadan.

Sırlarımın tamamı gayrı felekte kalır,
Anlatamam kendimi içimde ukde kalır.

◆ Ömer Demirbağ

Gazel

Yine incittin eyâ şûh-i sitemger bizi sen
Nidelim kahrını yâr olmaya sen âciz isen

Sakın âhımdan emîn ol kül eder hem savurur
Yanılıp sanma bir an bâd-ı sabâdır bu esen

Bana bî-sabr u tahammül diyen ey nâz u edâ
Ne olur bir kerecik sen de cefâ eylemesen

Neyi umdun da ulaştın bu hayat içre gönül
Bunu kim gördü esenlik arayan olmuş esen

Beni bir hâle düşürdün ki nedir farkı nedir
Bana ağyâr desen farz-ı muhal yâr desen

Bir eser yel ki ne renk olsa uçar kalmaz eser
Silinir kalpteki hep sen sen olan nakş u desen

Gün olur yıktığın artık yapamazsın şunu bil
Bize binlerce küsensin küsüp ardınca küsen

◆ Kenan Yavuzarslan

Daima

Hüzn-i aşkın bir mücevher simli gönlüm daima
Gözyaşım her dem muzaffer nemli gönlüm daima

Bade agâha gerektir bendenim beyhude mey
Dem bu demdir sarhoşundur demli gönlüm daima

Cümle derya gözlerinden damlatılmış sanki yâr
Düşlerim sahilde kışlar kumlu gönlüm daima

Şarkılar çoktan unutmuş kalpte hala var mıdır
Yok desem taşlar inanmaz mimli gönlüm daima

Mühr-i kalbim bende kaim rengi daim kırmızı
Beklerim bir gün okursun mumlu gönlüm daima

Bahtımın lutfunda aşkın bitmeyen bir ihtilal
Gözlerim kör dillerim lâl gemli gönlüm daima

Bende vuslat bir hayaldir düşte cennet bir diyar
Hasretinden bahtiyardır gamlı gönlüm daima

◆ Cem Gürdal

Gül

Gül yüzlüm, gül
Sarı gül,
Beyaz gül,
Kızıl gül,
Renk renk gül.

Gül yüzlüm, gül
Sesli gül,
Sessiz gül,
İssız gül,
Ses ses gül.

Gül yüzlüm, gül
Gonca gül,
Açan gül,
Solan gül,
Boy boy gül.

Gül yüzlüm, gül
Sabah gül,
Akşam gül,
Her an gül.
Gül, gül, gül...

◆ Üner Dilek

Hâllerin Ahvali

Yunus'un tefsiri miskindeki sır
Kelamında lezzet bal gibi bir şey
Tevazu mahviyet sırlı dünyası
Tefani yurdunda hal gibi bir şey

Erenler divanda sofralar kurdu
Âşıkân davete mührünü vurdu
Kimi garibanlar varıp oturdu
İkramda sunulan lal gibi bir şey

Bilenler konuşur dinler hazirun
Dolar gönüllere hazzı huzurun
Aramaz arifler görmez kusurun
Hitamda duyduğun ol gibi bir şey

Ayrılmaz illaki âşık yârinden
Terk etmez hoşnuttur yerli yerinden
Mecnun'daki hasret çokça derinden
Leyla'ya çağrısı gel gibi bir şey

Acizdir sözünde edemez beyan
Halinin arzı ki Allah'a ayan
Dayan be yüreğim az daha dayan
Bir yerden uzanır el gibi bir şey

Aldanıp nefesine ayrılma haktan
Dokun bir gönüle bakma uzaktan
Duyurmaz nağmeyi yakın ıraktan
Düzen bozuk sazda tel gibi bir şey

Çöle hayat verir Mısır'ın Nil'i
Nedamet ehlinin tövbedir dili
Kurursa suları doldur sebili
Gözyaşsız olunmaz kul gibi bir şey

Gurbetten sılaya hasret sitemi
Hüzzama mekandır sazların demi
Hicran ile yaktım yıktım ülkemi
Ne ise bülbülde gül gibi bir şey
Vuslata erdirmez yol gibi bir şey

◆ Şahnaz Şahin

Sevgi

Fikir sürətiylə keçir ömür-gün,
Buyur keç köksümün içində döyün,
Günahı, savabı yazana deyin,
Mənim savabım da, suçum da sevgi.

Bir ah gözləyirəm, dilindən qopa,
Ruhumu dolana, qanıma hopa,
Qəlbi olmayanı eşq hardan tapa,
Mənim savabım da, suçum da sevgi.

Tükənməz Tanrı'nın sirr xəzinəsi,
Böyükdü hikməti, dürr xəzinəsi,
Demə ötüb daha eşq zəmanəsi,
Mənim savabım da, suçum da sevgi.

Ürək tanımayır nə sərhəd, nə sədd,
Könlümdə bu yerə, göyə məhəbbət,
Kaş hər kəs eyləsin belə qəbahət,
Mənim savabım da, suçum da sevgi.

◆ Hüseyin Özkaynakçı

Ey Şanlı Asker

Bu dünya nimetleri arkandan çağırıyor,
Cennetse ışıl ışıl tam önünde duruyor.

Al bayrak var koynunda, yola koyulduğunda,
Bir gaza ki sonunda ölümü durduruyor.

Güller açmış bahçende, güven uyur gölgende,
Yıkıntılar üstünde yeni hayat kuruyor.

Tebessümler yüzünde yardım götürdüğünde,
Mazlumların gönlünde saltanat kurduruyor.

Mecnun'u yaktı belki, belini büktü belki,
Ne ulvi sevdadır ki şeytanlar kuduruyor.

Merhamet mahpusları eritiyor buzları,
Gördüğün kâbusları şimdi artık hayra yor.

Emsalsiz paye böyle, nasip olmaz her kula,
Görünmez ordusuyla Rabbim seni koruyor.

Dikkat, ey şanlı asker, düşmanların korkaktır,
Ne menem kahpeliktir hep sinsice vuruyor.

Ön saflar tanır seni, kuşlar söyler besteni,
Koçyiğitler destanı göğsünden vurduruyor.

Allah seni anıyor, gaziler imreniyor,
Melekler özeniyor ve nebiler soruyor...

Nejat Sefercioğlu ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ **Konuşuran:** Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Şiirde gelenek konusuna girmeden önce, “gelenek” kelimesinin genel anlamına göz atmamız gerekir. Gelenek, sözlerde “Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar” anlamına gelen bir kelimedir. Bu kelimeyle ilgili olarak dilimizde “geleneklere bağlı (kimse)” anlamına gelen “gelenekçi”; “Toplumsal kuralları ve inançları daha çok geçmişten süregeldikleri için benimseyen, saygın tutan, destekleyen, yeni kültür öğelerine daha az değer veren tutum veya öğretisi” anlamına gelen “gelenekçilik” kelimesi yanında “gelenekleşme, gelenekleşmek, gelenekleştirme, gelenekleştirmek, gelenekli, geleneksel, gelenekselleşme, gelenekselleşmek” kelimeleri de sıkça kullandığımız kelimeler olarak, kelime hazinemizde yer alırlar.

Bu tanımlar ışığında, gelenekle ilgili her konuda olduğu gibi, geleneksel şiirin de “bir toplumda, toplulukta eskiden kalmış olmak; saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilmek, yaptırım gücüne sahip olmak; kültürel kalıntı, alışkanlık, bilgi, töre ve davranış özelliklerini taşımak” gibi zenginliklere sahip olması gerekir.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Divan, Tekke, Halk şiiri, işaret ettiğimiz gelenek özelliklerini kazanarak geleneksel şiir haline geldilerse, şüphesiz ki modern şiir de kendi özelliklerini gelenek haline getirecek ve “Geleneksel Modern Türk Şiiri” özelliğine kavuşacaktır. Bu toplumun beğenmesi, benimsemesi, kabul etmesi, saygı duyması ve takip etmesiyle ilgili bir konudur ve kanımca da modern Türk şiiri ve şairleri bu başarıyı yakalamıştır.

Gelenegi reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Bence gelenegi reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak sağlıklı bir düşünce tarzı olmaz. Başarı da olmaz. Önemli olan bu zamana kadar gerekli beğeniyi, sevgiyi ve saygıyı elde ederek gelenekleşmiş şiirimizin karşısına dikilip onu reddedip yok saymak yerine, onların elde ettikleri bu başarıya ulaşacak bir şiir anlayışı ortaya koyup aynı başarıya ulaşmak ve şiir hazinemizi yeni mücevherlerle zenginleştirmek-

tir. Önemli olan mevcudu yıkıp yeni bir şeyler yapmak değil, mevcuttan yararlanıp daha güzellerini yapmaktır. Aksi davranışlar hem edebiyatımıza hem de kültürümüze zararlar verir. Burada rahmetli hocam Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu ile yaptığımız bir sohbetten söz etmekte fayda görüyorum. Ben de “tab” adını verdiğimiz “Allah vergisi şairlik yeteneği”ne sahip olmalarını gerekçe olarak ileri sürmüştüm. Rahmetli hocam benim cevabımı kısmen kabul etmekle beraber, onların büyük şair olmalarının en önemli sebebinin “Divan şiirini okumaları ve bundan daha önemli olanının Divan şiirini iyi anlamış olmaları” olduğunu söylemişti. Bu tespit de gösteriyor ki geleneksel şiirlerimizi reddetmek, onların karşısına dikilmek edebiyatımıza ve kültürümüze yapılacak en büyük kötülük olur. Elbette ki genç şairler kendi geleneklerini oluşturabilmek için gayret göstermelidirler; ancak, bunu yaparken mevcut geleneksel şiirlerimizi yok sayıp bir kenara atmak yerine, onlardan yararlanmanın yollarını aramalıdır. Aşmayı hedeflediğiniz engellerin ne olduğundan habersiz o engelleri aşmak ve daha iyisini ortaya koymak mümkün değildir. Kaldı ki mevcudun ne olduğunu bilmeden, ortaya yeni bir şey koyup koyduğunuzu bilemezsiniz.

Mustafa Nejat Sefercioğlu, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Bu sorunun cevabı oldukça zordur. Buna cevap verebilmek için önce, bir “Mustafa Nejat Sefercioğlu şiiri” var mıdır? Ya da diğer bir ifadeyle, Mustafa Sefercioğlu bir “şâir” mi yoksa bir “mütesâîr (=şairlik taslayan)” midir? Onun “Seferî” mahlasını kullanarak Divan ve Halk şiiri geleneklerine uygun mısralar yazmaya çalışması, onu geleneklere bağlı bir şair yapar mı? Bu soruların cevabını ben veremem, bunu ancak değerli şiir severler ve münekkitler cevap verebilirler ve bu uzun bir zamanı gerektiren bir olgudur.

Şiirle ilk tanışmam ve ona ilgi duymam, rahmetli ağabeyim Prof. Dr. Necmettin Sefercioğlu’nun, beğendiği şiirleri yazdığı şiir defterini okuyarak başladı. Bu şiirlerin büyük bir kısmı geleneğe bağlı Halk şiirlerinin şiirleri ile milliyetçi şairlerin millî duygularını ifade eden şiirlerdi. Küçük yaşlarda ağabeyimle beraber devam ettiğim Türk Ocağı toplantıları ve konferansları da birçok değerli edebiyatçı ve şairle tanışmama ve onlardan ilham alıp özenmeme vesile oldu. Ankara Kurtuluş Lisesi’nde okurken yayınladığımız duvar gazetesine yazdığım şiirler ve o yıllarda Çan-

kaya Koleji tarafından düzenlenen Ankara Liselerarası Şiir Yarışması'nda birincilik kazandığım "Ölümü Unutmak" adlı şiirim Türk Yurdu dergisinde yayınlanması, benim şiir yazma hevesime olumlu katkılarda bulundu. Halk şairlerimizin yanında Yahya Kemal Beyatlı, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Veli Kanık, Cahit Sıtkı Tarancı ile bizzat tanışmak ve şiirlerini kendi sesinden dinlemek mutluluğunu yaşadığım Arif Nihat Asya ve İlhan Geçer, o yaşlarımda şiirlerini okumaktan ve örnek almaktan büyük mutluluk duyduğum şairlerdi. Daha sonra, özellikle edebiyat fakültesindeki eğitimim sırasında okuyup incelemek durumunda kaldığım bütün Türk şairleri, özellikle Halk ve Divan şairleri ilgi alanımda yerlerini aldılar. Edebiyat Fakültesi'nde lisans tezimi, Eski Türk Edebiyatı anabilim dalında, 15. yüzyıl Divan şairlerinden "Dukakinzâde Ahmet Bey Divanı" üzerinde yapmam da geleneksel şiire duyduğum ilginin bir başka göstergesi oldu. Bu ilgi "Fuzûlî Divanı'nda Sevgilinin Fizikî Yapısıyla ilgili Özellikler" adlı yüksek lisans ve "Nev'î Divanı'nın Tahlîli" adlı doktora tezlerimle devam etti. Üniversitede verdiğim Eski Türk Edebiyatı, Halk Edebiyatı ve Osmanlıca dersleri de geleneğe bağlı Türk şiiri ile olan bağlarımı perçinledi. Bütün bu süre içinde geleneğe bağlı ne kadar şiir okudum ne kadar bu şiirlerle ilgili değerlendirme yaptım bunun hesabını yapmam mümkün değil; ancak, şu kadarını söyleyebilirim ki en az altmış beş yıl geleneksel Türk şiirimizle beraber yaşadım ve bu yaşantı ömrümün sonuna kadar devam edecek gibi görünüyor. Bütün bu birikimlerin ilhamıyla yazmaya çalıştığım dizeler beni geleneklere bağlı bir şair mertebesine ulaştırmı bilemiyorum, umarım ulaştırır.

İlk yazdığım şiirlerin bir kısmına, edebiyat fakültesinde öğrenci iken 1970 yayınladığım "Hasret Çuvalı" adlı şiir kitabında yer vermiştim. Bunlar genellikle serbest vezinle ve hece vezniyle yazılmış, gençlik duygularımı dile getiren şiirlerdi. İçlerinde bir tane aruz vezniyle yazmaya çalıştığım bir şiir vardı. Aruz vezniyle şiir yazmaya, rahmetli doktora hocam Prof. Dr. Amil Çelebioğlu'nun yüksek lisans dersleriyle başladım. Sınıfta üç kişiydik, Cemal Kurnaz, Rıdvan Uzel ve ben. Hocamız, Divan şiirinin özelliklerini ve mazmunları ile aruz veznini daha iyi anlayıp kavramamız için her hafta bir aruz kalıbı verir ve bir sonraki derste bu kalıpla yazılmış bir gazel isterdi. Gazel yazdığımıza göre bir de mahlasımız olmalıydı. Ben soyadımdan esinlenerek "Seferî" mahlasını seçtim ve bu mahlasla şiirler yazmaya devam ettim. Kendisi de "Hayrânî" mahlasıyla şiireler yazan rahmetli hocamla karşılıklı şiirler yazmaya, 1990 yılında hocamızın Hac fârizasını yerine getirirken meydana gelen tünel kazasında hayatını kaybettiği zamana kadar devam

ettik. Bütün bunlar geleneğe bağlı şiirler yazma gayretimin sebebi olarak hayatımda yer aldı.

Yazdığım şiirler çeşitli dergilerde ve "Hasret Çuvalı (1970, 2. bs. 2005)", "Divançe-i Seferî 1997, 2. bs. 2004)", "Milattan Önce (2005, 2. bs. 2020)", "Sana Geldi Bu Gönül (2017)" ve "Dönsün Dedi mi? (2021)" adlı şiir kitaplarında yayınlandı. Birçok şiirim Necdet Varol, Gültekin Yarkin, Rüştü Eriç, Muhterem Sezgin ve Salih Suphi Soner tarafından şarkı olarak bestelendi. Yarışmaları kazanan "Cumhuriyete 60. Yıl Marşı" Prof. Nevit Kodallı, "Gülhane Tıp Akademisi Marşı" Prof. Hikmet Şimşek tarafından bestelendi. Gazi Üniversitesi Marşı'nın güftesini de yazdım. Henüz yayınlanmamış şiirleri mi "Islak Tebessüm" adlı bir şiir kitabında ve aruz vezniyle yazdığım şiirleri de "Divân-ı Seferî" adlı bir kitapla yayınlamayı düşünüyorum. İnşallah yayımlandığını görmek nasip olur. Bütün bu yazdıklarım bana geleneğe bağlı bir şair olmayı nasip ederse, şüphesiz bundan büyük gurur duyarım.

Yukarda da ifade ettiğim gibi bu şiirlerimin şekil, içerik ve hayal unsurları bağlamında ne kadar geleneklere uygun ve başarılı olup olmadıklarını elbette ki şiirden anlayanlar ve münekkitler değerlendireceklerdir. Bu benim değerlendirme yapacağım bir konu değildir.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Yukarıda da ifade ettiğim gibi sadece yetenek, gerçek hedefe ulaşmak için yeterli olmaz. Genç şair adayları ya da diğer bir ifadeyle şiir yazmaya ilgi duyan hevesliler mutlaka çok okumalılar, ayırım yapmadan, ön yargılı olmadan çok okumalılar ve mukayese etme imkanına kavuşmalıdırlar. Hatta ulaşabildikleri tenkit yazılarını da okuyup değerlendirmelidirler. Ancak o zaman kendi özgün şiirlerini yazabilirler. Vezin ve nazım şekilleri birer vasıta. Önemli olan bu vasıtaları nasıl kullandığınızdır. Aynı malzemeleri kullanarak aynı manzaranın resmini yapan ressamın yaptığı resimler birbirine benzemez. Hatta aynı ressamın aynı nesneyle ilgili değişik zamanlarda yaptığı resimler de asla birbirinin aynı değildir; çünkü, bu resimleri birbirine benzemez yapan malzemeler değil sanatkarın o andaki duygu ve düşünceleridir. Bu şiir konusunda da aynı şekildedir ve yazılan şiir kullanılan malzemeden ziyade şairin duygu ve düşünceleriyle şiir olma özelliğini kazanır. Manzume ile şiir arasındaki fark da buradan ileri gelir. Nazım şekli, vezin, kafiye ve redif gibi unsurları mükemmel ve uyumlu olan dizeler, eğer içinde şairin duyguları yoksa ve okuyanı duygulandırıp onda bir heyecan yaratmıyor, ezberleme arzusu uyandırmıyorsa, asla şiir

mertebesine ulaşamaz, manzume (tanzim edilmiş dizeler) olarak kalırlar. Genç şair adayları da manzume ile şiir arasındaki bu ince çizgiyi kavramadan iyi bir “şair” olamazlar, “müteşâir” yani “şairlik taslayan” olarak kalırlar. Bunun da yolu çok okumaktan, özellikle geleneğimize ait şiirleri okuyup onları değerlendirebilmekten geçer. Çok güzel demek yetmez, neden çok güzel olduğunu da kavrayıp ifade etmek gerekir.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına “halk şairi” ve “divan şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Halk şairleri ve divan şairleri için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfalar arasında yerlerini almışlardır” düşüncesine katılmak mümkün değildir. Bu düşüncede olanların, ortaya ne koyduklarına ve ortaya koyduklarının ne kadar ilgi uyandırıp aranılır olduğunu değerlendirmek gerekir. Yeniye överek kabul ettirmek için geçmişin güzelliklerini tarihin tozlu sayfalarına terk etmeye gerek yoktur. İnsan var oldukça söylenecek söz asla bitmez, yeter ki söylenen “laf” değil “söz” olsun. Binlerce yıldır varlığını sürdüren ve bugün de toplumumuzun büyük ilgiyle izlediği Halk şiirimiz ile altı yüz elli yıl varlığı sürdüren Divan şiirimizi gözden çıkarmamıza gerek yok. Onları gözden çıkardığımız zaman mı modern şiirimiz meydanı boş bulup kendini kabul ettirecek. Modern şiirimiz kendi özellikleriyle, Halk şiiri ya da Divan şiiri olsa da olmasa da ulaşmak istediği noktaya ulaşabilir. Yeni şiirimiz geleneksel şiirimizle dost olduğu onları kucakladığı zaman hedefine daha kolay ulaşır ve boşlukta kalmaktan kurtulur. Hiçbir şiirimiz diğerinin rakibi değildir olsa olsa yol arkadaşı olabilirler; çünkü, şiirimize hayat veren şairler aynı kültürün, aynı örf ve âdetin, aynı milletin müşterek duygularının temsilcileridirler. İsteseler de bu meziyetlerinden ve bu meziyetlerinin ürünlerinden kendilerini soyutlayamazlar. Geleneksel şiirimiz Halk şiiri, Tekke şiiri, Divan şiiri adlarıyla ayrı mecralarda akıp giderken birbirlerine rakip olmadılar; çünkü, hepsi aynı kaynaktan beslenen ırmaklar olarak varlıklarını sürdürdüler. Yeni Türk şiiri de bu kaynaktan beslenen yeni ve coşkun bir ırmak olarak edebiyat tarihimizde yerini alacak ve biz hepsini beğenmeğe, onlarla gururlanmaya devam edeceğiz.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Şiir, Türk insanının doğasına uygun bir edebiyat

dalıdır. Hayatının her alanında ister mutlu olsun ister mutsuz, her zaman duygularını şiirle ifade etmekte büyük başarı göstermiştir. Ninnilerimiz, manilerimiz, türkülerimiz ağıtlarımız, destanlarımız ve hatta manzum hikayelerimiz bu düşüncemizin doğruluğunun somut kanıtlarıdır. Özellikle, çoğunlukla kadınlarımız tarafından söylenen ninnilerimiz, ağıtlarımız ve manilerimiz Türk insanının samimi duygularının ifadesidir ve eğitilmiş olup olmamakla da ilgili değildir. Bu sebeple bence şiir yaşadığımız her duyguyla ilgili olarak sığındığımız bir liman, kendimizle sohbet ettiğimiz anların ürünüdür. Bu ürünü başkalarıyla paylaşmak ya da paylaşmamak şahsi bir davranış biçimidir. Şiirlerini paylaşanlar, yetenekleri ilgi görür, şair olarak kabul görürlerse, halka mal olurlar. Şiirlerini başkalarıyla paylaşmayanlar ise kendi dünyalarında duygularıyla yaşayıp kaybolurlar. Ben duyguların şiirleşmiş ürünlerinin paylaşılması ve topluma mal edilmesi taraftarıyım. Bu paylaşım aynı duyguları yaşayanların bütünleşmesine yol açar. Bu da o toplumda birliğe ve mutluluğa sebep olur. Paylaşmak dünyanın en güzel ve kutsal duygusudur. Şiirin geleneksel hale gelmesini gerçekleştiren en önemli sebeplerden biri bu paylaşma duygusudur.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmiş bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Bence geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek ya da geçmiş bugüne taşıyarak inşa etmek değildir. Geleneğe bağlı olmak geçmişle gelecek arasında bir köprü kurup geleceği geçmişle zenginleştirmek, bir milletin örf, âdet ve kültür bağlarını kuvvetlendirmektir ve her milletin buna mutlaka ihtiyacı vardır. Bunu ihmal eden ya da terk eden milletler; millet olma vasıflarını, özgürlüklerini yitirmek tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar. Hazır elinde güzel ve faydalı bir yapı varken niçin onu yıkıp, yeniden bir bina yapmaya uğraşmalı? Yapılacak şey o güzel yapıya daha güzel yapılar ilave ederek onu daha mükemmel hale getirmektir. Yüzlerce hatta binlerce yılın birikimlerini yok edip yeniden biriktirmeye uğraşmanın bir mantığı olabilir mi?

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söyletiniz?

Böyle şairleri taktir etmekten başka yapacak neyimiz olabilir? Onlara ancak minnet duygularımızı ifade edip teşekkür edebiliriz. Genç şair adaylarımızın bu şairleri iyi değerlendirmeleri ve niçin böyle bir yolu tercih ettiklerini iyi anlamalıdır. Taklit ve takip arasındaki fark da buradan kaynaklanmaktadır.

Taklit şiire ilk başlayanlar için belki de kaçınılmaz bir yoldur ama, zamanla bu yolun çıkmaz bir sokak olduğunu anlamak için çok okumak ve değerlendirme ve mukayese yapabilmek gerekir. Özgün şiir ancak o zaman vücut bulur ve bu şiiri yazabilenler şair mertebesine ulaşabilirler. Bunu başarırlarsa, ki başaracaklarından şüphem yoktur, kendi şiirlerinin geleneğini de meydana getirmiş olacaklardır.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Şahsi düşünceme göre günümüz şairi, geleneği bilmelidir ve ondan yararlanmalıdır. Bu bilgiye sahip olmak, günümüz şairine yol gösterici olur ve şiirlerinin ne kadar orijinal ve daha önce söylenip söylenmediği konusunda ışık tutar. Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabileceğini düşünenlerin “şair” mi yoksa “müteşâir” mi olduklarını zaman gösterecektir. Yukarı da bir kez ifade ettiğim gibi genç şair adaylarına tavsiyem; çok okumaları, okuduklarını değerlendirmeleri, geleneğe bağlı şiirimizi yok saymadan, onlardan yararlanarak şiirin yeni ufuklarına yelken açmalarıdır. Bunun yanında asla ben başardım, bundan sonra söylenecek söz kalmadı, en büyük benim gibi saçmalıklara kapılmadan, alçak gönüllülükle hedefe doğru emin adımlarla yürümeli, sabırla haklarında verilecek değerlendirmeleri beklemelidirler. Tenkit bir şeyi kötülemek değil, değerlendirme, yol göstermedir. Önemli olan tenkide değecek eserler ortaya koymak ve tenkitleri kendine yol gösterici olarak kabul etmektir. Ayrıca kendilerinden önceki şiir bahçelerinin güzellikleri arasında dolaşmak ve o güzel havayı teneffüs etmekten daha hoş ne olabilir ki? Bugünün genç şairleri, yarının genç şairlerinin kendi yetiştirdikleri şiir bahçesinde aynı duyguları yaşamasını istemez mi? Elbette isterler, doğru olan da budur. “Geçmiş olmayanın geleceği de olmaz” özlü sözümüzü, burada hatırlamamızda yarar vardır.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Bence gelenekten beslenmek önemlidir. Gelenekten beslenen şairin şiirlerinde, istese de istemese de geleneğin izleri yer alır. Burada önemli olan geleneğe ait değerleri iyi özümleyip, geleceği besleyebilmektir. Elbette ki bunun bir ölçüsü olmalıdır. Tıpkı bir yemeğin lezzetine katkıda bulunan tuz, biber ve baharat gibi unsurların miktarı ve dengesi gibi dikkat edilmesi gereken bir konudur. Aşırılığa kaçmadan ve mahrum bırakmadan gelenekten yeni şiirin nasibini

alması gerekir. Siz bir şair olarak geleneği bütünüyle reddederseniz, sizden sonra gelenler de sizin geliştirdiğiniz şiir geleneğini reddederler ve sonunda ortada ele avuca gelecek bir şey kalmaz.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Geleneğe ait malzeme niçin özgünlüğün önünde bir engel teşkil etsin? Geleneğe ait malzeme, aksine özgürlüğün bir teminatıdır. Geleneği kavrayan ve okuyan bir şair adayı özgürlüğü keşfeder ve zamanına kadar ifade edilmemiş ya da edilememişleri keşfederek bu keşiflerini özgürce hayata geçirir. Bence bütün genç şair adayları bu özgürlük pınarından kana kana içmelidirler.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Geçmişle bağlarını koparmayan, yeniliklere açık, gelenekle yeniliği kaynaştırıp ortaya koyabilen her şaire modern gelenekçi şair denilebilir. Burada önemli olan geleneğe bağlı şiiri küçümsemeden ve onu yok saymadan, ondan yararlanarak yeni ufuklara yelken açıp modern gelenekçi çizgiyi yakalamaktır. Geçmiş ve geleneklere bağlı şiiri küçümseyerek ya da inkâr ederek modern şiirin, kendi geleneğini oluşturmada sıkıntılar yaşayacağını düşünüyorum. Bu konuda neyin doğru ve haklı olduğuna zaman karar verecektir.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Gelenek elbette ki sadece şiir ve teknik bahsinden ibaret değildir. İnsan hayatının her safhasında ve faaliyetinde gelenek ve gelişmekte olan tekniklerin önemli bir rolü vardır. İnsan yaşadığı sosyal çevrenin bütün geleneklerinden ve yeni gelişmelerinden etkilenir ve bu etkilerle hayatını tanzim etmeye çalışır. Bu durum edebiyat dünyasında da böyledir, Hiçbir şair ya da yazar geleneğe ve gelişmelere ilgisiz kalarak eser meydana getiremez, mutlaka bu değerlere yaslanmak ve onlardan yararlanmak zorundadır. Bunun aksine bir davranış eşyanın tabiatına aykırı olur.

◆ Mehmet Bircan

Be-târîh-i Mezûniyyet-i Beyzâ

Ger zuhûr etsen *Yed-i Beyzâ* ki kânûn ber-kemâl
Bil ki *Firavon*-ı zamâne yerle yeksân pâyimâl

Bir gazâ-yı hışmda *Mülcemleri* kırsan gerek
Zülfekâr'ın cengde çalsan bu dem Alî-misâl

Hak gözet dâim muhakkak şaşsa da devletlüler
Cümle âmir gâh memûr ol ne söyler kıl ü kâl

Serv ü kadd ü mim dehân olsan da sert bas yerlere
Kudretinden oynasın tüm arz u enhâr u cibâl

Ol denî âlemde görsen bin riyâ düşse yüzün
Sen ki dik dur gökyüzünden düşmesin yıldız hilâl

Kıl tehevür zâlîme mazlûma ol neşve-nisâr
Masdar-ı hilkât-i yârin Zü'l-cemâl ü Zü'l-celâl

Uzletî “vakf” ile söyler yâr için târîhini
“Arnavutköy mektebinden oldu mezûn gül-cemâl”

◆ Mesut Karataş

Sahne

Çıkıyorum ölümden anlayan ırmaklardan
Yaşarken yitirdiğim neyim vardıysa elde
Oyundan çıkar gibi gitmeli kör dünyadan
Çıksak yorgun toprağın göğе değdiği yerde

İçim ıssız bir boşluk sessizliğe açılır
Ölümün gerisinde kalanıdır bu dünya
Mümkün kılmak tek şeyi ahirinden geçmeye
Küskün ve çıplak güneş hazırlanır vedaya

Oyunmuş dünya hükmün çok uzağına düşen
Ömrün sahnesi hayat puslu kıyıda kalmak
İçimize sızmayan güneş ve endişeye
Bağlanıp kalsa insan nihayeti yaşamak

Çocuk Masalı

Masalın sıcak koynundan gelin çıktı çıkma çocuk
Siyah saçını okşayan eller uyutur kalbinde
Düşebilmektir başını koyduğun dize
Bir varmış bir yokmuş diye başlarmış bütün hikâye

Daldığın görkemli rüya pencerendeki ürkek kuş
Kanat çırpınca uçacak titrer kalbin tınısında
Kaf dağına iner bulut yanağını ıslatan yaş
Akmaya başlar toprağı dokunan bakışlarında

Dere tepe düz gitsek de beton eve çarpıyoruz
Çarpıyor insan içinde büyüttüğü o yaraya
Uzayan ömür en تنها haliyle bile uykusuz
Kelebek kanadı narin bir tüy çocuğun gövdesi

Murada ermişler teskin ağır bekleyiş kerevet
Sehmi gökten düşen elma bağda üzüm dalda umut
Ağır ağır sızıyoruz masaldan derin sükûnet
Evvel zaman içindedir koşum atları nal sesi

◆ Tofiq Həsənli

Qarabağı Görüb Gəlib

Gözəl, dur çıx görüşünə,
Qapına bir qərib gəlib.
Səngərin gülü bitmədi,
Gülləsini dərib gəlib.

Baxmaki əli soyuyub,
Ağır yol gəlib, uyuyub
Köynəyini qanla yuyub
Sınəsini sərrib gəlib.

Gözlərinə dolub getdi
Məhəbbətin olub, getdi
Ürəyini alıb getdi
Həyatını verib gəlib.

Bax, yetdi, ara yaylığı
Qoyubsan hara yaylığı
Dur bağla qara yaylığı
Elçilərin durub gəlib.

Saxla ürək sözlərini
Torpağa qoy dizlərini
Öp, doyunca gözlərini
Qarabağı görüb gəlib.

Müstəqilliyimizin Şair Qurbanı: Əhməd Cavad

Əhməd Cavad Azərbaycan'ın görkəmli şairlərindən biri olmuşdur. İncə duyğular, böyük fikirlər ifadə etmək, dilin ahəngdarlığı, saf məhəbbət, təbiətin gözəlliklərini tərənnüm edən əsərləri ilə seçilmişdir. Şair şərqdə ilk Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin, Dövlət himnimizin müəllifidir. Onun dünya klassik ədəbiyyatından dilimizə çevirdiyi poeziya, nəsr və dram əsərləri Azərbaycan'ın bədii tərcümə sənətini zənginləşdirmişdir.

Əhməd Cavad Məhəmmədli oğlu Axundzadə 1892. ildə may ayının 5-də Şəmkirin Seyfəli kəndində anadan olmuşdur. Babaları Cənubi Azərbaycan'dan olmuşdur. Atası molla Məhəmmədli dövrünün zəngin bilikli ziyalılarından biri kimi tanınmışdır. O, 1898. ildə vəfat etmişdir. Hələ çox kiçik olan Əhməd çox zehinli, tez qavrayan uşaq kimi hamının rəğbətini qazanmışdır. İlk təhsilini doğma kəndindəki mollaxanada almış, sonra isə Gəncə'də ruhani seminariyasında oxumuşdur. Onun müəllimləri arasında görkəmli Azərbaycan ziyalılarından şair-dramaturq Hüseyn Cavid, jurnalist tənqidçi Abdulla Şur, Şeyxülislam Pişnamazzadə'nin olması həmin məktəbin nüfuzu və səviyyəsi haqqında dərin təsəvvür yaradır. Öz qələm təcrübəsinə hələ seminarist ikən başlayan Əhməd ilk şeirləri ilə müəllimlərinin rəğbətini qazana bilmişdir. Abdulla Tofiq (Şur) vaxtilə dostu Abdulla Şaiqə yazdığı bir məktubunda Ə.Cavadın bir gənc şair kimi onda böyük ümidlər oyatdığından bəhs etmişdir.

1912. ildə Əhməd Cavad seminariyanı bitirərək müəllimlik şəhadətnaməsi alır. Birinci Dünya müharibəsi illərində şair Rus imperializminə və onun havadarlıq etdiyi erməni daşnaqlarına qarşı Türk vilayətlərindəki mübarizədə yaxından iştirak etmişdir. O, müharibədən zərər çəkənlərə kömək edən Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyəti'nin fəal üzvlərindən biri kimi Ərzurum, Qars və Batumda geniş fəaliyyət göstərmişdir. Ə.Cavad müharibədən ən çox zərər çəkmiş Batum'da küçə-küçə gəzib siyahılar tərtib etmiş, yoxsulları əlilləri qeydə almışdır. O, təmsil etdiyi cəmiyyətin imkanlarından istifadə edərək qaçqınlara, davada həlak olmuş əsgərlərin ailələrinə hər cür maddi və mənəvi köməklik etmişdir. Bu mürəkkəb şəraitdə xeyriyyə işlərindən imkan düşdükcə məqalə və şeirlər yazaraq orduya əlindən gələn mənəvi köməyi edir, həm də öz xalqını oyatmağa çalışmışdır.

Xeyriyyə fəaliyyətilə əlaqədar Batum'da olarkən (1916-cı ildə) Ə.Cavad gələcək həyat yoldaşına,

sonralar şirinli-acılı ömür-gün yoldaşı Şükriyyə xanımına rast gəlmiş, bir qədər sonra onunla ailə qurmuşdur.

1917. ildə Rusiya'da öz ziddiyyətləri ilə bəşər tarixində ictimai-siyasi hadisə ilə müqayisə oluna bilməyən Oktyabr çevrilişi baş verir. İmperiyada amansız zülmə məruz qalan xalqlara öz müqəddəratını həll etmək hüququ verirdi. Bir çox xalqlar kimi Azərbaycanın da vətənpərvər övladları yaranmış fürsətdən istifadə edərək Tiflisdə toplanıb böyük çətinliklər, maddi və mənəvi mərhumiyyətlər hesabına olsa da 1918. ilin 28 mayında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yarandığını elan edirlər. Yaranmış Cümhuriyyətin ilk paytaxtı Gəncə şəhəri elan edilmişdir. Lakin az sonra Cümhuriyyət Bakı şəhərinə köçürülmüşdür. Qabaqcıl vətənpərvər, tərəqqipərvər ziyalıları tərəfindən yeni müstəqil dövlət böyük rəğbət və ruh yüksəkliyi ilə qarşılanır. Bu ziyalıların arasında Əhməd Cavad'ın yazdığı şeirləri müstəqil dövləti tərənnüm etməklə yanaşı azadlıq, vətənpərvərlik ideyalarının vüsətini əks etdirmişdir. Həmin dövrdə yazdığı şeirlərdən biri Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin himni kimi məşhurlaşır.

*Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadırız!
Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa!*

*Minlərlə can qurban oldu!
Sinən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!*

*Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət,
Sinəmdə tutmuş məkan!*

*Namusunu hişf etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə,
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!
Azərbaycan! Azərbaycan!*

1920. ilin aprel ayının sonlarında tərkibi əsasən Rus bolşeviklərindən və Erməni daşnaqlarından ibarət olan XI Qızıl ordu Azərbaycan ərazisinə yeridildi, müstəqil dövlətimizin fəaliyyətinə son qoyuldu. Cümhuriyyətin süqutundan bir neçə ay sonra Ə. Cavad təyinatla Qusar rayonuna müəllim göndərilmiş, ailəsi ilə birlikdə Qusar'ın Xulud kəndinə köçərək burada əvvəl müəllim, az sonra isə həmin məktəbin direktoru kimi fəaliyyət göstərmişdir.

1922. ildə Ə. Cavad Ali Pedaqoji İnstitutu daxil olur. Bir il sonra o görkəmli azadlıq mücahidi M. Ə. Rəsulzadə'nin silahdaşlarından Mirzəbala Məmmədzadə'nin Türkiyə'yə getməsinə təşkil etməkdə ittiham edilərək həbs edilmiş, lakin ittiham sübuta yetmədiyi üçün azad olunmuşdur. O, 1924-cü ildə "Maarif və Mədəniyyət" jurnalına məsul katib təyin olunur. İşləyə-işləyə təhsil aldığı Ali Pedaqoji İnstitutu 1926-cı ildə bitirmiş, sonra Azərbaycan Politeknik İnstitutunda müəllimlik etmiş, eyni zamanda Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutunda dossent, dilçilik kafedrasının müdiri, Rus dili üzrə ilk professorlardan biri olmuşdur.

Əhməd Cavad'ın yaradıcılığının birinci mərhələsi, bədii axtarışlarının məzmunu haqqında aydın təsəvvür oyatmaq baxımından onun "Qoşma" (1916) və "Dalğa" (1919) kitabları çox qiymətli əsərlər hesab olunur. Bu mərhələnin səciyyəvi və maraqlı nümunələrindən biri şairin öz qələminə, istedadına müraciətlə yazdığı "Şeirimə" (1913) əsəridir. Bu əsərdə müəllif bir qədər keçmişə qayıdaraq, bir şair kimi yaradıcılığa başladığı günləri yada salır, ilk uğurlarından necə sevindiğini xatırladır. Lakin bu şeiri qələmə alarkən Əhməd Cavad böhranlı fikir və duyğulardan sıxılaraq şair olduğu üçün peşimançılıq çəkir. "Yaralı Quş" şeiri də şairin bu mərhələdəki əhval-ruhiyyəsinin əks olunduğu əsərlərdən biridir. Yaralı Quş obrazı ilə şair obrazının şeirin bəndlərində bir-birinin sinonimi kimi işlədilməsi də bu qənaəti möhkəmləndirir:

*Yaralıdır könüm quşu, yaralı,
Yaralandı yazıq şair olalı!*

Əhməd Cavad'ın 1910. ilin əvvəlindəki axtarışları zamanı yaradana müraciətlə yazılmış "Münacat" adlı şeirində bütün ümidini, iradəsini Tanrı'ya bağlayır, vətənin, xalqın xilasını naminə ondan imdad diləyir:

*Ey mərdliyi ilhaq edən böyük haqq,
Buyruq sənin, qullarına nə sorma?
Pək dərdliyik, bir ərzimiz var ancaq:
Cəbrayıl'dan göndər bizə bir sancaq!...
Ya rəb, vətən sənin, iman sənindir!
Mömini dindirən Quran sənindir!*

"Sən", "Bir Gül Əkdin", "Ümidimə", "Görünməz yollardan" kimi şeirlərdə lirik qəhrəmanın ümitsizliyi son həddə çatmışdır. Ən ağır böhranlı vaxtlarda belə Əhməd Cavad özünü ovundurmaq üçün fəvqəladə bir qüvvə tapır.

Əhməd Cavad'ın "Nədən Yarandın" (1914) şeiri onun yaradıcılıq dünyasını yaxından tanımağa imkan verir.

*Sən qüdrətin açıb-coşan vaxtında,
Mələklərin gülüşündən yarandın.
Sehir dilli bir fırçanın əli ilə,
Ahuların duruşundan yarandın...
Qaranlıqda boğularkən ümidim
Dan ulduzu yürüşündən yarandın...
Gözəllikcin təbiətlə qüdrətin
Yavaşca bir coşqusundan yarandın.
Qələm əldə ilhamımı dinlərkən
Sən qəlbimin duruşundan yarandın.*

"Dalğa" şeirində şairin vətənpərvərlik duyğuları, geniş həyat hadisələri sənətkarlıq baxımından daha təsirli vasitələrlə əks etdirilir. "Qoşma" və "Dalğa" arasında keçən müddətdə Azərbaycan'da, bütünlükdə Yaxın Şərqdə böyük miqyaslı, mürəkkəb ictimai-siyasi hadisələr baş verməkdə idi.

Əhməd Cavad ilk Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətini bolşevik-daşnaq əsarətindən xilas etmək üçün gəlmiş Türk ordusunu öz əsərlərində dərin səmimiyyətlə qarşılayır, onun təkə Azərbaycanlılar qarşısında deyil, bütün Türklər və tərəqqipərvər dünya qarşısında tarixi xidmətlərini tərənnüm edirdi. "Türk ordusuna" şeirində qardaş ölkənin xilaskar ordusu Turandan Rus işğalçılarını qovduqları üçün alqışlanırdı. Viran edilmiş Xan sarayı da xalqın müsibətləri üçün qan ağlayan Araz da Kür də, Qara dəniz də vüqarlı Qars qalası, uca Dağıstan dağları da Türk ordusunun insanpərvərlik missiyası sayəsində şeirdə yeni həyata qovuşurlar:

*Ey şanlı ölkənin şanlı ordusu,
Unutmam Qafqaza girdiyin günü!
Gəlirsən qovmağa Turandan Rusu,
Ayağını Qara dəniz öpdümü?!*

Əhməd Cavad'ı, onun təmsil etdiyi azadlıqsevər Azərbaycan ziyalıları milli istiqlal uğrunda mübarizə cəbhəsinə gətirən səbəbləri açıqlamaq baxımından "Kuropatkinə" (1917) şeiri xüsusi ilə əhəmiyyətlidir. Kuropatkin Rusiya imperiyasının milli əyalətlərdə, müsəlmanların yaşadıkları regionlarda hökmranlıq edən canişinlərinin ümumiləşdirilmiş surətini vermişdir. İmperyanın

sadiqi nöqərləri əllərindəki hüduzsuz hakimiyyətdən suiistifadə edirdilər. Şairin nəzərində öz amansızlığı ilə dünyada bədnam olmuş rus çarizmi, yaxud onun yerində imperiya iddiaları ilə əyalətləri qorxuya salan “Qızıl ordu” Azərbaycan’ın müstəqillik yoluna qədəm qoymasını, milli dövlətini qurub, əsrin tələblərinə uyğun yeni inkişaf yoluna düşməsi Rusiya bolşeviklərini bərk narahat edirdi. Onlar əvvəlcə Yaxın Şərqdə sonra isə dünya inqilabının qələbəsi üçün Azərbaycan’dan bir vasitə kimi istifadə etmək, müstəqil Azərbaycan hökumətini yıxmaq, ölkənin strateji sərvətlərini o cümlədən neftini talamaq haqqında planlar hazırlayırdılar. Bu acı həqiqətləri görən Əhməd Cavad tez-tez bütün xalqın adından öz etiraz səsinə ucaldırdı:

*Bu dağlar mənimdir, yeni gün gördü,
Boğar səni ahım, ey duman, gəlmə!
İnanma fələyə, dönükdür üzü,
Bir üzə gülməyir hər zaman, gəlmə!*

*Sən ey gözlərimə batan quruntu,
Sağlam bir imana səndən nə qorxu?
Bəslərsə vicdanlar pək böyük duyğu,
Yenilməz bir qələ hər vicdan, gəlmə!*

1920. ilin aprel ayının son günlərində Bakı’yı işğal edən XI Qızıl Ordu Azərbaycan Demokratik Respublikası’nın mövcudluğuna son qoyulması şairin yaradıcılığında yeni ideya-bədii meyillərin təzahürü ilə müşahidə olundu. Onun dərin sarsıntılarla kədər ifadə edən şeirlərinin eləcə də “Göy-göl” şeiri qələmə alındığı illərdə Azərbaycan poeziyası ictimai-siyasi səbəblər üzündən böhran keçirirdi. Lirikə acınacaqlı bir vəziyyətə düşmüşdür. Bolşevik əsarətinin mənəvi sıxıntıları nəticəsində H.Cavid, A.Şaiq və Ə.Cavad əvvəlki kimi yaradıcılıq fəallığı göstərə bilmirdilər. Belə bir vaxtda lirikamızın parlaq incilərindən olan “Göy-göl” şeiri Azərbaycan poeziyasına yeni bir yaradıcılıq havası gətirdi. Bu nadir təbiət hadisəsini şair doğma Gəncə’nin, Azərbaycan’ın rəmzi kimi tərənnüm etmiş, onun şair təxəyyülündə əbədi bir yer tutmuşdur. “Pərişadə”, “Unudulmuş sevdə”, “Sən Ağlama”, “Nə Yazım?”, “Gözəl Qadın”, “Aya”, “Madonna’ya” kimi şeirləri də bu qəbildəndir.

*Eşqimin nə imiş bilməm günahı,
Yıxıldı kölnümün istinadgahı.
Nəsibim olsa da dünyanın ahı,
Bu gün göz yaşımı siləcəyəm mən.*

*Yaxında didarım nəsib olmazsa,
Ümidsizlik məni salıb atəşə.*

*Alaraq əlimə dəmirdən əsa,
Bir gün hüzuruna gələcəyəm mən.*

Əhməd Cavad’ın iyirminci illərin əvvəllərinə aid əsərlərinin müəyyən bir qismi onun Quba qəzasında Qusar’ın Xuluq kəndində müəllimlik etdiyi zamanın məhsuludur. Yaşadığı yerdə kənd müəlliminin məişət qayğılarından, yazmaqla yanaşı şair ucqar bir Azərbaycan kəndindən imkan taparaq dünyada baş verən hadisələrə münasibətini bildirirdi. Onun qəlbi Xuluqdan çox-çox uzaqlarda Türk övladlarının başına gələn faciələrdən bəhs edən; “Volqa Aslanlarına”, “Vətəndaş”, “Nə Üçündür?” kimi şeirlər də yazmışdır.

20. illərin sonu, 30-cu illərin ortalarında müxtəlif səviyyəli yığıncaqların xitabət kürsülərindən siyasətə cızmaqaraçılar köhnə müsavətçi Əhməd Cavad’ı gözümçixdıya salır, onun keçmiş fəaliyyəti haqqında dəhşətli nəticələr verəbiləcək böhtanlar irəli sürürdülər. Belə əməllərə son qoymaq məqsədilə Ə.Cavad “İşçi!”, “Bir May Bayramı”, “Moskva”, “Qızıl Əskər Nəğməsi”, “Pambıq Dastanı” kimi əsərlərində yeni sosial mühitin tələblərinə cavab verməyə çalışmışdır.

Şairin yaradıcılığı təkcə lirik əsərlərdən ibarət deyil, o eyni zamanda epik janr sahəsində də qiymətli yaradıcılıq uğurları əldə etmişdir. Buna misal olaraq onun “Səsli Qız”, “Kür”, və “Pambıq Dastanı” nı misal göstərmək olar.

Xalqın istiqlaliyyəti uğrunda mübarizəsi Ə.Cavadı bütün ömrü boyu düşündürən, uğrunda həyatını qurban verdiyi bir həyat yolu olmuşdur. “Səsli Qız” poemasının ideya-məzmununda bu amal qabarıq surətdə verilmişdir. Əsərin süjet xətti onun baş qəhrəmanının şərəfinə mədhiyyə kimi düşünülmüşdür. *Bu Qızın* səsi şairin nəzərində dünyadakı səslərin ən gözəli kimi verilmişdir. Bir qədər sonra gərgin, böhranlı vəziyyətinə çatanda məlahətli səs sahibi el yolunda canından keçməyə hazır olan bir qəhrəman kimi ucalır. Şair qədimdə amansız bir hökmdarın qonşuluqda yerləşən, ərazisi kiçik olan bir ölkəyə hücum edərək orada törətdiyi vəhşiliklərdən söz açmışdır. Düşmənin altı aylıq müharibədən, təxribat və qırğın əməliyyatlarından sonra başsız qalmış minlərlə ailə qaçqın və didərgin düşmüşdür. Poemanın qəhrəmanı müğənni Sara Qalib Şah’ın xoşuna gələn sözləri yox, öz qəlbinin dərinliklərindən süzülüb gələn vətən deyimlərindən ibarət mahnısını oxuyur, el-obanın düşdüyü müsibətlərdən nalə çəkir:

*Mən ki səndən doymamışdım,
Quş qonmağa qoymamışdım.
Bir almanı soymamışdım,*

*Kim sənə kəc baxdı, dağlar?!
Dalğınam mən belə baxta,
Ürəyim qan, laxta-laxta.
Bax ki, kimlər çıxtı taxta,
Küstü kimin baxtı, dağlar?!
Çıxmamış gün, batmamış dan,
Qanlı bir toz qalxdı yoldan.
Qoç igidlər oldu qoldan,
Qanlı kafən taxtı dağlar!*

Bu mahnıdan sonra mövcud qaydaya görə xaqana mey təqdim edən Sara rəqqasələrin işə başladığı məqamdan istifadə edərək iti bir hərəkətlə bədəyə zəhər tökür. Xaqan öz cəzasına çatır. Poema Saranın - “Səsli Qızın” şərfinə qoşulmuş oynaq, şən mahnı ilə bitir. Şairin ilhamının əsas işığı Sara’nın üzərinə yönəldilmişdir. Proloqdan epiloqa qədər poemada əsas yer tutan Sara bütün hadisələrin mərkəzində durmuşdur.

“Pambıq Dastanı” ilə “Kür Dastanı” poemaları arasında bəzi ümumi cəhətlər vardır. Onların ikisinin də kökündə şairin lirik duyğuları təsvir və tərənnüm edilir. Birinci əsərdə pambığın mədəni bitki kimi vətənə və digər ölkələrə yayılması tarixçəsi, ikinci əsərdə isə Kür’ün mənşəyindən başlamış Xəzər’ə tökülənə qədər davam edən yola nəzər salınır. Bu yol üstündəki ellər-obalar, təbiət mənzərələri təsvir olunur. Kür’ün lirik obrazını yaradan Ə.Cavad Kür sahillərində dolaşan Yunan, Ərəb, Rus ordularını görmüş, onların Kür’dən su içən atlarının kişnərtisini eşitmiş kimi olur. Şair əsərdə Kür çayını Azərbaycan’ın timsalına çevirir. Dönə-dönə hücumlara məruz qaldığına, əyalətlərinin işğal edildiyinə baxmayaraq Azərbaycan xalqının dözümlü, dəyanətli, özündə qüvvət tapıb odlar-alovlar içindən çıxması, milli məniyyətini qoruması ideyasını şair bir daha təsdiq edir.

Əhməd Cavad Azərbaycan Türk dili ilə yanaşı Fars, Ərəb, Rus, Gürcü, Ləzgi dillərini də mükəmməl bilirdi. O, xalqlar arasında dostluğun, qarşılıqlı ədəbi-mədəni əlaqələrin inkişafında bədii tərcümənin roluna böyük əhəmiyyət vermişdir. Turgenev, Puşkin və Qorki’dən tərcümələri bunu deməyə əsas verir ki, Ə.Cavad Rus dilini bu dildə əsər yazanlar səviyyəsində mənimsəmişdir.

Şair Nobel mükafatı laureatı Knut Hamsun’un (Norveç Ədibi) (1859-1952) məşhur əsərlərindən olan “Aclıq” (Azərbaycan dilində 1930), Maksim Qorki’nin (1868-1936) “Cocuqluq” (Azərbaycan dilində 1929) romanlarının və bir sıra başqa yazıçılarının klassik nəsr əsərlərinin Ə.Cavad tərəfindən tərcümələri oxucular tərəfindən səmimi qarşılanır.

Şair Şekspirin “Romeo və Cülyetta”sını qərbin “Leyli və Məcnunu” səviyyəsində Azərbaycan oxucusuna sevdirmişdir. Məhəbbət və qısqanclığın faciəsi olan “Otello” orjinalda olduğu kimi şair tərəfindən tərcümə edilmişdir. O, əsərlərin bədii səviyyəsinin qorunub saxlanmasına ciddi əhəmiyyət verirdi.

Ə.Cavad’ın dilimizə çevirdiyi əsərlər arasında böyük Gürcü şairi Şota Rustaveli’nin “Pələng Dərisi Geyinmiş Pəhləvan” poeması xüsusi yer tutur. Qonşu Gürcü xalqının mədəni parlaqlığını itirməyən bu qiymətli əsər üzərində işləyərkən Gürcü dilini səlis bilən Əhməd Cavad aylarla Gürcüstan’da qalmış, əsər ətrafında araşdırmalar aparmışdır. Nəticədə orjinal layiqli bir bədii tərcümə yaratmışdır.

Əhməd Cavad yüksək mədəniyyətli, mədəniyyətli Azərbaycan ziyalıları olmuşdur. Öz xalqının azadlıq və istiqlaliyyəti uğrunda ardıcıl və fədakar mübarizə aparan şair doğma yurdun səadəti, xoşbəxtliyi uğrunda mübarizə aparmışdır. O, dünya ədəbiyyatı klassiklərinin ən yaxşı əsərlərini doğma dilə çevirməklə həmvətənlərini başqa xalqlara yaxınlaşdırmaq kimi ali bir məqsədə xidmət etmişdir.

Alovlu vətənpərvər Əhməd Cavad Azərbaycan xalqının istiqlaliyyəti uğrunda mübarizədə “Xalq düşməni” kimi damğalanaraq, 1937. ilin iyunun 3-də həbs edilmiş, həmin ilin oktyabr ayının 12-də SSRİ Ali məhkəməsinin Hərbi Kollegiyası tərəfindən ölüm cəzasına məhkum olunmuş, elə həmin gecə də 45 yaşında güllələnərək qətlə yetirilmişdir.

Əhməd Cavad Azərbaycan ədəbi-ictimai fikir tarixində xalq şairi, azadlıq və istiqlaliyyət uğrunda alovlu mübariz, tərcüməçi və publisist kimi tarixdə qalmışdır.

Məqalə müstəqilliyimizin şair qurbanı Əhməd Cavad’ın keçdiyi həyat və yaradıcılığından bəhs edir. 1892. il mayın 5-də Şəmkir’in Seyfəli kəndində anadan olmuş Əhməd ilk təhsilini doğma kəndindəki mollaxanada almışdır. Ənddə nüfuz sahibi olan atasının vəfatından sonra onlar Gəncə şəhərinə köçürlər. Əhməd Gəncə’də fəaliyyət göstərən ruhani seminariyasına qəbul olunur. Seminariyada dərs deyən Azərbaycanın nüfuzlu məşhur ziyalılarından Hüseyn Cavid, Abdulla Şur, Şeyxülislam Pişnamazadə’nin olması məktəbin nüfuz və səviyyəsi haqqında aydın təsəvvür yaradır. Nüfuzlu şəxslərdən təhsil almış Əhməd Cavad ilk qələm təcrübəsinə elə həmin seminariyada oxuyarkən başlamışdır. Əhməd Cavadın zəkası müəllimi Abdulla Şurda böyük ümidlər oyadır. O, bu gənc şair barədə dostu Abdulla Şaiqə də söz açır.

Yahya'nın Şaire Anlattığıdır

Özü de gözü de yaşlı bir Nebi;
Kemikleri zayıf, saç beyazdı.
Babam Zekeriyya kullukta hasbi,
Mescid-i Aksa'da nida – niyazdı.

Annem El-İşba'nın güçlkle hamur
Yoğuran elleri nasır tutardı.
Yaşmağında ecel, sırtında kambur;
Kısır bir bedende yarım yaşardı.

Çocuktum, olgundum, temizdim şair;
Babamın duası, icabetiydim.
Takva, iffet, hikmet verildim şair;
Annemin sızısı, gözbebeğiydim.

İsmimi Rabbimden edindim şair;
Önceden kimseyle adaş değildim.
Kelime'yi tasdik ettiydim şair;
İsyankâr bir zorba asla değildim.

Yüzüm, izleyene adeta mahya;
Sözüm, dinleyene ırmak sesiydi.
Şirk'i parçalayıp Tevhid'i ihya
Eden vaazlarım nur halesiydi.

And olsun; bir akşam şenlik yeriydi
Ve üryan şarkılar söyleniyordu.
Serilmiş sofralar, sütlü – etliydi.
Şarap kadehleri devriliyordu.

Herod'un, akarken ağzından salya;
İğrenç hülyalarda süzgün gibiydi.
Körelmiş yüreği günahattan gayya,
Hadsiz istekleri küfrün dibiydi.

Yahya'ydim; hiddetle son kez, yutkundum
Korkmadım, siyahtan akı ayırdım.
Yahya'ydim; istiğfar, tövbeye durdum,
Susmadım, batıla Hakk'ı haykırdım.

Sırtıma kırbaç ve hançer vurdular.
Koluma demirden sopalar indi.
Başımı gövdemden ayrı koydular.
Katlime alçaklar nasıl sevindi.

Ezildim, dağıldım, kanadım şair;
Şehadet zırhını aşkla kuşandım.
Kanımla bir kavmi kanattım şair;
Öcümü Kahhar'ın izniyle aldım.

Kitaba kuvvetle sarıldım şair;
Beşikten mezara arkadaşımıdır.
Senin kızıl şafak dediğin, şair;
Benim gün batarken kanayışımdır.

◆ **Habil Yaşar**

Kabus Gecələr

Hər gecə yarısı döyülür qapım,
Bəzən asta-asta, bəzən guruhagur.
Açıram kimsəni görə bilmirəm,
Elə bil kabuslar qəsdinə durur.
Məni usandırıb yamanca yorur.

Qapının ardından səslər də gəlir,
Yarı insan dili, yarı müəmma.
Açıram bir səs də eşidilməyir,
Dilim topuq çalır, əsirəm, amma...
Maraq üstün gəlir qorxularıma.

Tez-tez boylanıram dörd bir tərəfə,
Bəlkə də kimsələr zarafatlaşır.
Necə qəribədir axı hər dəfə,
Canımdan can gedir, o cansızlaşır.
Müqəvvə getdikcə həyasızlaşır.

Mən kimə söyləyim dərdimi kimə,
Kimlər baş açacaq bu həngamədən.
Gecənin qorxulu kabuslarından,
Sənin varlığına sığınıram mən,
İlahi yardım et, tut əllərimdən.

◆ Nihat Yücel

Kömür Gözlüm

Kömür gözlüm sen ayrılıp gideli
Lale sümbül mor menevşe açtı gel
Bahar dağlarımı renge boyandı
Tüm çiçekler kokuları saçtı gel

Sevda sensiz söyle nasıl çekilir
Gözyaşları selle döner dökülür
Bu geç yaşta ince beller bükülür
Ak güvercin ellerimden uçtu gel

Sensiz görmez oldum yolda önümü
Nevruz geldi geldi yılın dönümü
Şaştım kaldım bilmez oldum günümü
Bunca beklediğim fırsat kaçtı gel

Duvardadır kalbur ile eleği
Usum gitmiş yitirmişim belleği
Karşıma dikildi ölüm meleği
Yer yarıldı gök üstümde göçtü gel

Yaradan'a yalvarırım dururum
Tükendi kalmadı artık gururum
Gelmez isen ben kendimi vururum
KONUŞAMAZ oldum dilim sürçtü gel

◆ Metin Özarslan

Kaldırım Taşı

Bir kaldırım taşıyım yol kenarında
Yüzümde binlerin ayak iz yeri
Yazında kışında sonbaharında
Yürünür üstümde ileri geri

Binlerce ayağın izi var bende
Yağmurun, rüzgârın tozu var bende
Konuşan herkesin sözü var bende
Kimse bilmez dinlerim ben kimleri

Serçeler üstümden sekerek geçer
Kumrular konmayıp ürkerek geçer
Gerçi üzerimden pek seyrek geçer
Hemen hissedirim her bir tekeri

Üstüme basanlar fark etmez beni
Tarassut ederim gelip gideni
Dostumdur pabucun eskimeyeni
Acıtmaz yüzümü ökçesi deri

Şehirlerin kadim bir parçasıyım
Bilinmezliklerin sır bohçasıyım
Caddenin, sokağın hor sırçasıyım
Komşumdur asuman ezelden beri

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

90.on5ağustos2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıan

kapak resmi

sait ışıık

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak
armada/2 d blok nu: 6
onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

90. sayı 15 ağustos 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu /
Bitmez Sanma/ 3
- ◆ Zəlimxan Yaqub /
Zarafat Gəlməsin Sənə Bu Dünya/ 4
- ◆ Âşık Cemal Divanî / Dedim Dedi / 5
- ◆ Təranə Arıfqızı /Getti (Dodağdeğmez)/ 6
- ◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı /
Qocalır İnsan/ 7
- ◆ Mustafa İmir / Sevda Denilen/ 8
- ◆ Nurkan Gökdemir / Haydi Dön Biz'e / 9
- ◆ Ali Kemal Mutlu / Söylence / 10
- ◆ Ahmet Yıldırımtepe / Günlük Ölüm / 11
- ◆ Selim Erdoğan / Pusula / 12
- ◆ Mehmet Yıldız / Vakitler Üste/ 13
- ◆ Tayyib Atmaca / Yaşar Bayar ile Şiir
ve Gelenek Üzerine / 14
- ◆ Aliyâr Arslan / Bak Hele / 15
- ◆ Satılmış Şen / Yitik Türküler/ 20
- ◆ Ahmet Arslan /
Derdini Kimseye Söyleme/ 21
- ◆ Ali Ağır / Son Hatıra / 22
- ◆ Üner Dilek / Leyla Sandık / 23
- ◆ Tacettin Şimşek / Rubailer-1- / 24

◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu

Bitmez Sanma

Dünyâda bitmeyen ne var ki gardaş,
Bitmez bellediğin zaman da biter.
Ocağın sönünce sökülür taş taş;
Bacadan yükselen duman da biter.

Başaklar toplarsın harman yerine,
Bir mendil bağlarsın çıplak serine,
Şöyle bir bakarsın son eserine;
Bitmez bellediğin harman da biter.

Bir sel olup aksan, coşup çağlasan,
Ateş olup, dört bir yanı dağlasan,
Hırsından kudursan, çöküp ağlasan;
Öfken gelir geçer, isyan da biter.

Alkışlar aldatır, gönlünü çeler,
Atlaslara sarar, güllerle beler,
Feryât ve figânı sîneler deler;
Sanırsın gerçektir, yalan da biter.

Neye yarar paşa, isen bay isen?
Güçlü bileklerde çelik yay isen,
Rüzgârla yarışan kıvrak tay isen;
Cirit oynadığın meydan da biter.

Seferî aldanma dünyaya sakın,
Hele şöyle bir dur, çevrene bakın,
Kimler uzak düştü, kim kaldı yakın?
Tükenmez sandığın yâran da biter.

Zarafat Gəlməsin Sənə Bu Dünya

Zarafat eyləmə qurbanın olum,
Bu dünya zarafat meydanı deyil.
Qarışqa yerişi rahat yerişdi,
Bu meydan köhlən at meydanı deyil.

Oynadıb çox şeyi umar, oynama!
Etsədə ruhunu xumar, oynama!
Sən bu qumarbazla qumar oynama,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Çox yerdə qəbrini qazan olacaq,
Başın qaynamaqdan qazan olacaq,
Sanma yaşamağın asan olacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Qeybətin quyusu, hiylənin toru,
Sənə diri-diri göstərər goru,
Başın var başsızdan, başını qoru,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Yoxsulluq yoxsulun bağrına oxdu,
Məzəsi toxların mədəsi toxdu,
Fil var qarışqaca hörməti yoxdu,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Hələ neçə dəfə toyun olacaq,
Çox yerlərdə məkrli oyun olacaq,
Şir, pələng çevrilib qoyun olacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Ağlasan gözünü yaş aparacaq,
Xırmandan dənini quş aparacaq,
Dünyadan əlini boş aparacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Şeytan dura-dura şərlənər dəvə,
Qatır quyruğundə hərlənər dəvə,
Hirsindən yığılıb tirlənər dəvə,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Muğamı ağlamaq, valı ağlamaq,
Valın da qırılmış halı ağlamaq,
Fışqırıq çalmağın dalı ağlamaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Yasın yeddisi var, üçü, qırxı var,
Qəbir yerinin də haqqı, nırxı var,
Ölümdən sonra da hələ qorxu var,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Zəlimxan, həsrətin yeddi qat olar,
Həyatın qan dolu bir hyat olar,
Zarafat eyləsən şahın mat olar,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

◆ Âşık Cemâl Divanî

Dedim Dedi

Dedim bûlbûl nedir bitmeyen zarın
Dedi bu gülşene girenler bilir
Dedim söyle nedir bu işte kârın
Dedi bu esrara erenler bilir

Dedim tüm emelin ermek mi güle
Dedi sevmeyenler çeker mi çile
Dedim söyle nasıl erdin menzile
Dedi gülü sevip saranlar bilir

Dedim çare midir hasret yakısı
Dedi tene battı namert çakısı
Dedim söyle nasıl gülün kokusu
Dedi el uzatıp derenler bilir

Dedim *Cemâl Divanî*'nin günahı
Dedi affeyleye şahların şahı
Dedim arzularım ulu Allah'ı
Dedi cemalini görenler bilir

◆ Təranə Arifqızı

Getdi (Dodaqdəyməz)

Gəldi, gördü dost, ürəyin halını,
Söz söylədi, etdi qeylü-qalını,
İncik gördü, dəyişdi söz xalını,
Sözünü ürəkdən, şax dedi, getdi.

Dünyanı düz sansan, düzdə qalarsan,
Səksəndə öyrənsən, yüzdə çalarsan,
Haqq ilə danışsan, gözdə qalarsan,
Deyərlər haqlıydı, haqq dedi, getdi!

Deyilən sözlərin yadda qalacaq,
Telli saz kədərli, şad da olacaq,
Dost düşsə yadına, gözün dolacaq,
Deyərsən, dünyaya taxt dedi, getdi!

Duydu gözəlliyi, gözəl həyatı,
Duydu əzəlliyi, əzəl həyatı,
Yolunu kəsəndə əcəlin atı,
Taleyə üsyani etdi də, getdi!

Çalındı "Ruhani", çalındı "Cəngi",
İnsanı xoş etdi sözün ahəngi,
Çəksən o tellərə, hər cürə rəngi,
Duyarsan, çoxları haqq yedi, getdi!

Ürək küsər, sazdan, sözdən aralı,
İz qoy yerə, olsun izdən aralı,
Düşəndə taleyi sizdən aralı,
Görərsiz Təranə, "ah" dedi, getdi!

◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı

Qocalır İnsan

Nə altmış, nə yetmiş, nə yüz yaşında,
Həyatda bezəndə qocalır insan.
Dərdinin çəkisi ağırlaşanda,
Ürəyi üzəndə qocalır insan.

Papaq üzə keçir başdan böyüksə,
Üstə yağan dolu daşdan böyüksə,
Yaşadığı dərdlər yaşdan böyüksə,
Yaşayıb dözəndə qocalır insan.

Bir canı yananı, sevəni qalmır,
Nə yara, yoldaşa güvəni qalmır,
Bugündən sabaha gümanı qalmır,
Özündən küsəndə qocalır insan.

Anlayır, bir quru candı sərvəti,
Onun da nisyədir ömür müddəti,
Qəlbinə göməndə kor məhəbbəti,
Lal olub susanda, qocalır insan.

Xoşbəxtsə, illərin bir gündür sanki,
Bədbəxtsən, hər günün sürgündür sanki,
Ümidlə hər dilək mümkündür sanki,
Ümidi kəsəndə qocalır insan.

◆ Mustafa İmir

Sevda Denilen

Yürek yakan nağme sanma ki telden;
Gonca güle vurgun şeyda bülbülden.
O gizemli koku saran gönülden;
Bülbüle kızaran nazenin gülden.

Sevdaya nazire bülbül ile gül,
Sevda ülkesine ad olmuş gönül,
Kerem ol Mecnun ol çağlarca övül,
Dolamışsa sevda çıkarsın elden!

Sevda bazen bir göz derinden bakan,
Durduk yerde başı belaya sokan,
Bazen Leyla olup önüne çıkan;
Dillerden düşmeyen türkü ezelden.

Birbirine doysa seven sevilen;
Türkü olur muydu sevda denilen?
'Ömür boyu' diye yemin edilen,
Ömürler harcanan damla sebilden.

Duygunun tılsımı akılı aşar,
Sığmaz yatağına çağlayıp coşar,
Ruhundaki sevda kaynayıp taşar,
Sökülür gönülden dökülür dilden.

Kendini görürsün sevdiğin gözde,
Işıltılar şavkır her iki yüzde,
Titrek heyecanlar sezilir sözde,
Sırılsıklam sevda süzülür halden.

Sevda türkülerle sübuta ermez,
Söylediğin türkü o hâli vermez,
Ömür boyu dersin yıllarca sürmez,
Sevdanın yangını bilinir külden.

Sevda pınarından her yürek içer,
Daha ilk yudumda kendinden geçer,
Gün gelir sevdiğin yurdundan göçer,
İmir'in anısı o coşkun selden.

◆ Nurkan Gökdemir

Haydi Döne Ben Biz'e

ben'im benden ne ister
koca dünyayı ister
eğer emri olmazsa
kırar yıkar da gider

ben'im senden ne ister
'bir beni sevsen yeter
delice kıskanırım
bu his ölümden beter'

ben'im O'ndan ne ister
'hiç durma hep bana ver
sonsuzunu isterim
evrende herşey benim'

ya biz ben'den ne ister
'vaktin dardır biz'e gel
biz ben'den çok yücedir
birce özü yeğindir

düşünür ben 'biz nice'
ölçüp biçer gün gece
sonra erer gerçeğe
döner yüzü göklere

bir kıssanın sonunda
ben döner öz evine
nice özge rengine
biz çıkar kerevete

◆ Ali Kemal Mutlu

Söylence

Ayaz akşamların üşürken şavkı
Ben senin narınla kor oluyorum
Aslı'ya döndükçe vuslatın çarkı
Kerem sofrasına kuruluyorum

O cennet kokunu duymasam bir dem
Kenân ellerinde kör oluyorum
Eğilip içimde seni görmesem
Mecalsiz dal gibi kırılıyorum

Aklıma gözlerin düştüğü zaman
Yedi kat sevdaya dürülüyorum
Sanki külünk olup kof mezarlardan
Ferhat sebatıyla diriliyorum

Saçların ruhumu çağıran diyar
Tel tel uçlarına örülüyorum
Gülüşün seyrimde değmese ey yâr
Issız Seylanlara sürülüyorum

Leblerin çehrende açmış güllerin
Bin bülbül ötüşü vuruluyorum
Elime dökülse Kevser ellerin
Bulanık göl iken duruluyorum

Ateşe pervane sensiz ocağım
Çöl yangınlarında kavruluyorum
Gayrında neyim var tutunacağım
Sendeki Leyla'ya savruluyorum

◆ Ahmet Yıldırımtepe

Günlük Ölüm

Ağır ağır can veriyor bak gece
Doğdukça gün, benzi soluklaşıyor
Çekiliyor canı ayaklarından
Düşmüyor tek hece dudaklarından
Ağır ağır can veriyor bak gece

Tan yerini bir kızılık bürüyor
Ne ayın izi var ne de yıldızın
Dağılmış bir tesbih, imame kayıp
Mendilime sarsam toplayıp, sayıp
Tan yerini bir kızılık bürüyor

Bense geceleri arzuluyorum
Yanan bir şiirin aydınlığında
Mısralarım duman duman tütüyor
Obur gündüz geceleri yutuyor
Bense geceleri arzuluyorum

Ölüm çoğu için vuslatmış meğer
Bu nasıl bir teslimiyet Allah'ım
Son anında bile yüzü gülüyor
Sanki gideceği yeri biliyor
Ölüm çoğu için vuslatmış meğer

Ağır ağır can veriyor bak gece
Doğdukça gün, benzi soluklaşıyor
Çekiliyor canı ayaklarından
Düşmüyor tek hece dudaklarından
Ağır ağır can veriyor bak gece

◆ Selim Erdoğan

Pusula

Gel bir silkin ceylan gibi serin dağlarımdan geç
Şimdi tam vaktidir ömrün gençlik çağlarımdan geç

Sükûnun güller uykusu gülüşün nevbahardır
Yağmur ol toprağıma can, yeşil bağlarımdan geç

Örümceklerce zihnime seni işler nakşederim
Motif motif desen desen kopmaz ağlarımdan geç

Adımın yakar yolları gün ışığı sensiz sönük
Ateş alsın akşamlarım baygın چراغlarımdan geç

Ay aydınlatır yolunu kehkeşanlar avizendir
Bir köşk olsun gökkubbede atlas otağılarımdan geç

◆ Mehmet Yıldız

Vakitler Üste

Sığmazsın ki bir güne sen çağlara örtüsün
Bugünüme yarına yaktığım bir türküsün
Göğü kuşatmış gözlerin yârana sözümsün sen
Çiçeklere hediyem sorana çözümsün sen
Yollara yazdığım adını okuyor musun?

Gözlerin vedaların, umarsız telaşında
Görürüm seni gökte bulutun gözyaşında
Perdelere alıştım, çıkmazlarda saklısın
Giderken ve kalırken, sen her zaman haklısın
Bastığın toprağın nabzını duyuyor musun?

Geceler çaldığında uykularımı benden
Yıldızlara anlattım, aya bahsettim senden
Rüyalar terkedilmiş, kimsesiz, şehirler de
Kanıyor hayallerim, bu sessiz şiirlerde
Bana haram uykular, sen hep uyuyor musun?

Yaşar Bayar ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ Konuşuran: Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Gelenek, eski tabiriyle an'âne, bir tarihi ve belli bir kültür birikimi olan toplumlarda söz konusudur. Sınırları az çok belli bir coğrafyada, din, dil ve kader birliği etmemiş, yaşadıkları olayların farkına varmamış insan topluluklarının bir gelenek oluşturamayacağı tabiidir. Geleneği, “terâküm etmiş tecrübeler” olarak tanımlamak yanlış değilse bile biraz eksiktir. Geleneğin oluşumundaki sosyal şuur, hiç değilse şuuraltı kadar hesaba katmak zorundayız. Sosyal şuur ise, o toplumun tuttuğu, beğendiği, benimsediği olay, tutum ve davranışların değerlendirmesini ortaya koyan eserlerle bunlara alınan tavırlar belirtir.

Şiirde geleneğe pozitif bir tutumla yaklaşmakla beraber bir genelleme yapmak istemiyorum. Genellemeler, bilindiği gibi yanıltıcı ve aynı zamanda da özneldir. Geleneğin modern şairler tarafından nasıl değerlendirileceğine, modern şiirin gelenekle ilişkisinin nasıl kurulacağına dair birçok şair-eleştirmen görüş bildirmiştir. Charlie Chaplin'in “Sahne Işıkları”, dönemin sessiz sinemadan gelme iki ünlü ismini bir araya getiren görkemli bir yapımdır. Chaplin, intihar etmek üzere olan bir balerini kurtaran ve sonraki süreçte ona akıl hocalığı yapan Calvero rolünde. Calvero'nun bir sözü “şiirde gelenek” kavramı için de geçerli: “İçimizde hiçbir şey eksilmez, yalnız biçim değiştirir.” Biçim değiştirmek, yeni biçimlere girmek değil midir? Azalma çoğalma yoksa da gene de bir değişme, bir başkalaşma değil midir bu? Belleğimizde oluşturduğumuz kavramlar; bizi aynı zamanda, sayısı oldukça kabarık, söylemiyle “biçim değiştiren” kelimeler dünyasıyla iç içe tutmaktadır.

İnsan ve toplumdaki kirlenme bir kavram kirlenmesini de beraberinde getirir ve toplumlar için en tehlikeli anlar, anlam ve kavramların alabildiğine birbirine karıştığı devirler olsa gerekir. Maalesef biz bugün, inanç ve geleneğin bastırılması sonucundadır ki, bütün dengeleri altüst eden bir boşluğa düştük; daha doğrusu, olumsuzlukların bir değer olarak dayatılması dilemmasıyla yüz yüze geldik... Dün olduğu gibi bugün de şiir

rin geleneği konusunda sizin gibi, öz ve biçim diye ikiye ayırabileceğimiz, henüz boyutları iyice belirlenmemiş tartışma, araştırma ve incelemeler yapılıyor. Sadece yenilik hevesleri ile kendi toplumuyla temel bağları koparılmış ve kendini gerçekleştirememiş bir şiir anlayışının tutarlı bir biçimde var olması, evrensel değerlere sahip olması mümkün değildir.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Devasa bir şiir geleneğinin üstünde oturuyoruz. Onunla kuracağımız ilişki, onu dönüştürme eylemliliğimiz, yazılacak yeni şiirlerin de (çoğu zaman) düzeyini de belirleyecektir. “Divan, tekke, halk” şiiri diye bir ayrımı bir türlü içime sindiremedim. Çünkü Divan, tekke, halk ve sizin “modern şiir” diye tasnif ettiğiniz şiirler de sezginin o müt-hiş dili ile yazılır. Geleneğe dayalı şiirlerde sezgisel dolaşım daha hızlıdır. Şair, ağzıyla kuş tutandır! Divan mı, tekke mi, halk mı, modern şiir mi olduğu, bu kuşun rengine, cinsiyetine bakar. Kuş kimin ağzındaysa o ağza göre öter. Kuş kimin ağzındaysa o ağza göre öter.

Bir şiir metninin çözümlenmesini yaparken “dil”i ve “anlam”ı her zaman ayrı ayrı ele alamayız. Şiir metninde “anlam”ı oluşturan dil olduğu, dilin birikmiş verileri ortadan kalktığında anlamdan da söz edilemeyeceği açıktır. Bununla birlikte şiirdeki “dil” katmanları “dilbilgisi ile ilgili” açıdan, “anlam” katmanları ise dilbilimin verimi olarak “semantik” açıdan farklı yaklaşımlarla değerlendirilebilir.

Esasen her şiir, şairinin yürek izine benzetiyorum biraz da parmak izi gibi bir şey bu. Hayatlar ve yaşama biçimleri birbirine benzedikçe, birbirinden beslendikçe, yazılan şiirler de sanki tek bir kalem-den çıkıyormuş izlenimi veriyor. Hiçbir şey bırakıldığı yerde bulun(a)mıyor. Değişmek zorunda her şey: Şiir, şair ve odakları... Değişmek zorunda direnen ve diretilen de... Hayatın modernizmiyle şiirin modernizmi her zaman örtüşmeyebilir. Mo-

dernizm; pek çok değer birimlerimiz gibi, sessizce, çok etkili bir ferdi-toplumsal insani açılımı olan kavramlarımızı önce zihinlerimizden söküp aldı, sonra da şiir anlayışımızdan...

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Temelsiz bir red; yapay dünyalarda, toplum gerçeğine ters düşen aktarma konular, temalar, ideal-ler ve buhranlarla ne kadar yaşayabilir? Bir yanı sıra bu kadar yıl sürdürmek, başka bir toplum şairlerine nasip olmamıştır herhalde. Ahmet Hamdi Tanpınar bir dersinde Türkiye'deki değişme ve devrimleri anlatırken bir terzi fıkrası anlatmış: Adamın biri çok sevdiği elbisesinin lekelenmesi üzerine terziye gitmiş ve bunun aynısını dik, demiş. Terzi birkaç gün sonra elbiseyi aynen dikmiş, ama bütün lekeleriyle de beraber. Biz, diyordu Tanpınar, "Batı'yı böyle aynen, bütün lekeleriyle aldık."

Ne yazık ki, bu "lekeleri" ortadan kaldırmak için politik ve sosyal baskılara direnmek zorunda kalan yerli yahut gelenekçi düşünceye mensup şairlerimizin, edebiyat geleneğimize gereken titizliği göstermemesi ve yeniliğin moda haline gelmesi yüzünden; alttan alta süren bu çatışma, açık seçik biçimde okuyucu önüne çıkamamış ve yabancılaşmaya karşı olanların tavrı iyice belirlenememiştir. Kendi geleneğini oluşturma çabasına gelince; bu tavır, sürekli olarak dönem dönem denenmiş ve kendi geleneğini oluşturmaktan ziyade maalesef temelsiz bir yenilik olarak kalmıştır.

Yaşar Bayar, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Şiir anlayışımın, geleneğin birikimini belli bir çizgi üzerinde -kimi zaman o çizgide küçük sapmalar gözlense de- içselleştirerek ilerleyen bir şiir olduğunu sanıyorum. Geleneğin geriye dönülerek içselleştirilmesini zaman zaman bazı izleklere ve ifadelerle göndermelerle 'geçmişe atıflar yaparak' gerçekleştirirken, ileriye dönük tarihî uzantı oluşturmayı ise yeni izleklerle sağlamaya çalışmaktayım.

Şiirlerimde oluşturulan ve/veya eklemlenen

poetik zihin atmosferinin bu düzlemde ele alınma zorunluluğunun sebebi, şiirimin "sesli okuma"ya değil, "zihinsel okuma"ya uygun metinler olmasıdır. Gelenekte belli bir çizginin gözetilmesi, oluşturulan ortak "poetik zihin atmosferi"nin belirleyeni olmaktadır.

Gelenekle ilk adımda "sözel" olarak ilgileniyordum gibi görünse de "tözel-hükmî-" olandır ilgi alanımı belirleyen benim. "Şekil, içerik ve hayal unsurları"ndan oluşan dekoratif sualin cevabına gelince; şiir anlayışında, geleneğin biçim ve ifade özelliklerine bütünüyle yaslanmadığımı yukarıda ifade ettim. Ama bu biçimlere ve söyleyiş özelliklerine yaslanmadan da kendimi hatırl-gönül bilme-yen bir boşlukta hissettiğimi, ruhumun bir talana çevrildiğini de itiraf etmek istiyorum. Tıpkı Ahmet Haşim'in, şiiri nesirden uzak tutmaya çalışırken "gölgesiz bir şiirin hazin çıplaklığı"ndan bahsettiği gibi...

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Çağlar boyunca ölümsüzlük iksiri arayanlar; 'bengisu pınarlarında yansıyan gölgelerin' peşini sürmüş, o 'meşhûr' güzelliğin peşinden sürüklenmişler hep. Kimi mermerde ve granitte, kimi insan bedeninde, kimisi de kelimelerle aramış sonsuzluğa giden yolun şifrelerini. Lawrence, 'Anka Kuşu'nda "Çok biliyoruz, az duyuyoruz" demiş bir yerde. "Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar"ın özetini yapmış bir nev'i...

Şiir bir serüven elbette, hem de ilk sözü söyleyenden bu yana uzun bir serüven. Acıya yoğunlaşmak, gurbete, hüznü, aşka yoğunlaşmak derin bir serüveni de beraberinde getiriyor. Bu serüven de şiirle, bostan tarlasıyla ilgilenir gibi ilgilenen 'şiirsizler' var ne yazık ki. Sorun, şiirde hiç olmadı, olması eşyanın tabiatına aykırıdır zaten. Kuru bir okumayla oluşturulmuş şiirler yahut "şiirsizlik"; şairini de okuyucusunu da kör eder, sağır eder, elden ayaktan eder, kalbini karartır, aklını dumura uğratar da bunun farkına varamazlar bile.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına "halk şairi" ve "divan

şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Farkında mısınız? Her şey ne kadar da dağınık. Günün güneş gören zamanlarını “bir şey yapmalı” telaşına adanmış insanın düşüncesi dağınık. Evden çıkmadan önce, hayal gücünün kapılarını kapatmayı unutmuş insanın gerçeği dağınık. Her “şey”in, her “şey”den sorumlu olduğunu, hiçbir “şey”in boş olmadığını unutmuş insanın belleği dağınık. İstenmeyen her şey dolaşıp duruyor sokaklarda gün boyu. Acının görevi bitmesin diye uğraşıyorlar herhalde bedenimizde.

Galiba sizin sormak istediğiniz anlamda durup “şiirimizin önüne örülen duvar”ın yıkımının gerçekleştirilemeyeceğini düşünüyorum. Yıllardan beri yenilik peşinde sürüklenen şiirimiz, haklı ve haksız gerekçelerin içinde taşıdığı ikilem yüzünden; bir yanıyla, sarsılan toplum ve kültür temellerini, onların bağlı olduğu kaynağa bakışımızı değiştirmeye çalışırken; bir yandan da yabancılaşma yönünde kültür değişmesine, bunun sonucu olarak da tarih boyunca etkinliğini sürdüren değerlerin yıkımına ve sosyal bozgunlara önayak oldu.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Ünlü İtalyan yazarı Pavese, “acının düzenli vuruşları başladı,” der. Şiirin teşekkül süreci için belki de söylenebilecek en kuşatıcı cümle... Çünkü şiir, acıyı ve hazzı aşır dili sonsuzluğun uçsuz bucaksızlığına yükseltir. Bu yükseliş aynı zamanda, dâhilî olanla, haricî gerçekliğin sözün lirik yüceliğinde örtüşmesidir. Bir başka deyişle, duyusal gerçekliğin ötesindeki hayatın şiirle kucaklaşmasıdır. Bu ise, şiirin sezgisel ve oluşturulması bağlamında köklerinin daha derinlerde olması demektir. Şiir yazmak bir bakıma, sadece nesnelliğin sathî yanını değil, nesne-metafizik yırtığını diken bir düzeyde dünyayla karşı karşıya kalıştır. Bir başka deyişle, şiirsel teşekkül, bilinci yoğunlaşmış insanda nesnel dünya ile fizikötesi dünyanın karşılaşmasıdır. Şiirin

teşekkül süreci bir bakıma, yeni anlamlara açılan bir “vecd” halidir. Daha açık bir ifadeyle, şairin kreasyon eylemi hem kendi dünyasıyla hem de metafizik dünyayla buluşmasıdır.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmiş bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Geleneği, statik, değişmez bir olgular bütünü olarak görmekte yanlıştır. Belli şartlarda, belli bir tarih biriminde oluşan kültür birikiminin, o toplumun belli bir dönemine ait zevkleri, değer ölçülerini de ortaya koyması tabiidir. Bundan geleneğin tutucu bir nitelik taşıdığı sonucu çıkmaz. Nitekim bizde de böyle olmuştur. Göçebe çadır hayatından yerleşik medeniyete geçince, kopuz çalan ozanların elindeki sözlü edebiyat geleneği, yerini yazılı metinlerle ortaya çıkan divan şairlerine bırakmıştır. Bu değişimi, halk, aydın ve devlet birlikte gerçekleştirmiş; bütünlük daha güçlü bir biçimde ortaya konmuş, böylece birbirinin devamı olan Selçuklu ve Osmanlı birlikleri meydana gelmiştir. Bu bütünlüğü gerçekleştiremeyen Tanzimat sonrası yenilik edebiyatı, sırf yeniliği ve birbirine karşı olmayı “gelenek” haline getirmekten öteye edebiyat geleneğimizle bazı isimler dışında en küçük bir ilgi yok gibidir.

Geçmiş bugüne taşıma hususuna gelince; Valery’nin “Güzel olan hiçbir şey, hülâsa edilemez” sözünü hatırlatarak başlamak istiyorum. Bütün büyük sanatkarlar, Phidias ve Paraksiteles’ten başlayarak, Raphael, Michelangelo ve Leonardo da Vinci’den Rodin, Meştroviç ve Picasso’ya kadar, esasen bir tek mevzu ile, yani insanın karakteri ve iç dünyası ile uğraşmışlardır. Mona Lisa’nın şöhreti iç hayatın sırrını tasvir etme teşebbüslerinin belki en başarılısını teşkil etmesine dayanmaktadır. Belki de bir anlamda Salvador Dalí’nin deyimi ile Cezanne Japon estampalarını kullanıp kabuk ile uğraşırken, Kandinsky’nin Kur’an-ı Kerim harflerini değerlendirdiği kaligrafik biçimlerin kendisine göre yorumladığı, ruhunun derinliklerine fısıldanan mistik kombinezonlar demetinin ipucuyla ve kalp merceğinin kapasitesi oranında yeryüzünün her tarafında tecelli eden güzelin güzelliğini görmeye çalışması da bu iç hayatın sırrını tasvir ederek “geçmiş bugüne taşımak” teşebbüsüdür.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Gelenek ve çağ'ımızla nasıl bir "sentez" oluştu-
rulduğunun, kesin olarak tanımlanması, sınırla-
rının çizilmesi, tam olarak açıklanması mümkün
değildir. Ama yine de bu doğrultuda baktığımızda
açık/kapalı, imgesel/metaforik, soyut/somut anla-
tımlarıyla bir dilin düşünceyi nasıl örtüğünü yahut
örtüyü kaldırıp; dildeki tortuları, pasları ve seküler
öğeleri nasıl temizlendiğine de şahit oluruz.

Ellerinde yitik cennetin kandilleri ile kâinatın
özüne ışık tutan bu şairlerin, ulaşılması hemen he-
men imkânsız bir imaj özneliği, çok boyutlu bir
metafizik eğilim ve paylaşılması çok zor bir uzak-
lık/zamansızlık/mekânsızlık duyguları vardır. Mil-
letin varlığı, dilin varlığıyla mümkün olduğunun
ve geçerli dilin kuralları, kelime bütünü ve sözdizi-
mi bütünlüğünde bir şifre oluşturabileceğinden de
emindirler. Zaten dilimizi ve bu dilin şifresini bilen
şairler; onurlu geçmişimizin kutsal ateşini yakan,
inanç ve kültür köklerine yönelen 'kimlik arayışı-
na' hız kazandıran, bu haysiyetli münevver şairler;
gelenek düşüncesini "geçmişte kalmış" bir birikim
olarak ele almazlar.

Ve bu şairlerde, ulaşılması hemen hemen im-
kânsız bir imaj özneliği, çok boyutlu bir metafi-
zik eğilim ve paylaşılması çok zor bir uzaklık, za-
mansızlık, mekânsızlık duygusu vardır. Kimdir bu
şaireler? Diye yeni bir paragraf açmanın şu ân bir
anlamı yok. Onları bilen bilir, bilmeyenlerde bil-
mezler.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunlu- luk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bah- çesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Yaşadığımız modern zamanlar; bu zamanın yük-
selen değerleri, kaygıları ne yazık ki güzel dün-
yamızın şiiriyetini büsbütün örtmektedir. Aynı
değerler, bizim duyarlılığımızı körelterek hayatın
şiirini fark edip onun coşkusuna katılmamıza izin
vermiyor. Bizi kalbimize, kendi yüzümüze çağırان
sesler neredeyse duyulmuyor. Günlerimiz kupkuru
geçip gidiyor. Ve hayatımızın renklerini bir bir yiti-
riyoruz. Şiir de bu bağlamda nasibini alıyor. Çünkü
şiir bilgisinden yoksunken sahih şiir geliştirilemez.
Ayrıca şiir, bir iklim verimidir. Kıskaçlık gibi

sağlıksız bir duygunun belirleyici olduğu bir şiir
ortamında şiir çok ötelenmiş olur. Sanırım, ilk ya-
pılması gereken şey; şairin kendini kültür, medeni-
yet, hikmet, irfan ve etik bakımından yeniden yapı-
landırmasıdır. Bir başka deyişle, şiir; şair için değil;
şair, şiir için olması gerekir. Bu başarıldığında, her
gün yeniden şiire başlanılabilir. Bu fiiliyattan şair
de çıkar, şiir de.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı ol- malı mıdır?

Türk şiiri, yöntemlerini yeniden gözden geçirme-
li diye düşünüyorum. Gelenekle ilgili

"sürdürme" ve "beslenme" düşüncesi; biçim,
söyleyiş ve yapısal daralmayı da beraberinde ge-
tiriyor. Toplumsal olgu ve olayları görmezden ge-
len bir şiir olabilir mi? Hayatla örtüşmenin, onu
içerip aşacak şiirler yazmanın, elbette yenilenme-
nin başka yolu yok gibi görünüyor. Yoksa, kendi-
ni bile açıklamayacak şiirler mezarlığına dönecek
Edebiyat Tarihi. "Ölçü" ve "dozaj" belirlemeye ge-
lince, bunun tüketim dünyasının şiir anlayışında
belirlenmesi çok zor ve ham hayal olacağı kesin
gibi gözüküyor.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Hayatın bu iç-yasallığı karşısında seçimini daima
şiirden yana yapmış olan şair; varolduğu sürece bu
bedeli, ancak, hiçbir hâl'le değişmeyeceği ve hiçbir
zaman, sonunun gelmeyeceğini bildiği yalnızlık ve
mutsuzluğunu kendinde içkinleştirerek, ödeyebile-
cektir. Bu, şairin kaçınılmaz kaderidir. Bu hususta
yapılması gereken en önemli ödevi; fenomen teme-
linde verili olan şey'lerin dışına taşarak, metafizik
olanı tırmalamak ve yakalamaktır. (Gerçek şair, bu
olgunun endişesiyle sürekli kıvrınacaktır.) Ancak
böyle bir sıçramayla söz konusu olabilecek bu tür
kavrayış biçimi, derin bir iç-görü sayesinde irrel
ve irrasyonel 'şair dünyası' tasarımıyla, şiirsel
ifadelerle dışlaşabilir. İşte, 'özgün şiir'in imkânı yal-
nız bu noktada gizlidir ve şair için tek bir hakikat
varsa, o da budur.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Şairler, sanırım birazda çabuk sıkılmalarından olacak, zaman zaman yeni formlar bulmayı denerler. Modern Türk edebiyatının başlangıcı olarak kabul edilen Tanzimat yıllarından bugüne Türk şiirinin en tartışmalı konularından biri de “modern-gelenekçi” kavramıdır.

Türk edebiyatında ilk defa görülen edebî türlerin yanı sıra şiirde de geleneksel şiirde kullanılan form, dil, üslup, muhteva gibi unsurlara Batı’dan alınan yeni dil, üslup, şekil, muhteva gibi unsurlar eklenir. Bu durum şiirde geleneği sürdürme ya da reddetme arasında devam eder. Modern-gelenekçi şairlerin kendi ifadeleriyle, “eskilerin kurduğu binaya yeni katların eklenmesi” gerektiğine inanırlar. Çok nadir de olsa ‘yaralı’, ‘melez’ ve ‘bulanık’ olsalar da bu duruma “çağdaş bir tecdit” de derler.

Bu şairlerin şiir-metinlerinin kendi kendilerini yeniden üreten metinler olarak da ele alınabilir. Şiirlerinin yapısını oluşturan dil, üslup, şekil, muhteva yönünden kendi çağının izlerini taşısa da gelenek ile ilişkileri güçlü ve özgündür.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Bugün; yıkılmış bir medeniyetin ve dağılmış bir coğrafyanın varlığını ve hayatîyetini ve bu çağın bize sunduğu en büyük dert olan yalnızlık, ruhsal soğukluk, herkesçe paylaşılabilecek ortak değerlerin yokluğu ile karşı karşıyayız. Globalleşme mitos’u, bu yalnızlıkları, ayrı ayrı adacıklar halindeki toplumsal, kültürel oluşumları bir araya getirebilmek için icat edilmiş göz alıcı ve sihirleyici bir terim olduğuna ve ruhumuzdan dalga dalga yeryüzüne yayılan felaketlerin, ana üssü, kuşkusuz, Allah’a hem inanç hem de eylem olarak çok uzak kalışımız sürekli olarak dile getiren çoğu kez yine sahih şairlerimiz oldu.

Felaketlerin durması, ruh ve madde olarak huzur ve sükûnete erebilmemiz, hayat, esenlik, güven, saâdet, bereket kaynağı olan Allah’la yeniden barışmamıza, O’nu kendi beşerî ve toplumsal dünyamıza, ama hem bilinç, duygu ve fikir olarak, hem de model, eylem, hayat ve oluş olarak davet etmemize; seküler kuram ve hayat tasarımlarını, profan olanın hükümlerliğini dışlamamıza bağlı olduğu

eserlerinin ana teması olarak ele alındı.

Toplumumuzun kendisini kendisi yapan ve özgün kılan değerler ve düşünce birikimiyle kopma noktasına gelen irtibatın canlanışına katkı bağlamında kültürel, siyasî ve tarihî ana referanslara kendilerinin özgün yorumları eşliğinde işaret etmiş oluşları, büyük ölçüde inkârcı modern Batı sistemi ve düşüncesi güdümünde bulunan modern eğitim sisteminin yönlendirişleri arasında bocalamalar yaşayan nesiller için hayatî değerde olmuştur.

Geçmiş ve ana kaynaklara yönelik referans ve işaretler ve geleceğe dair öngörüler ve yalnızca toplumumuzun değil tüm insanlığın bugün içinde bulunduğu duruma dair değerlendirmeler, “sahih şair tavrı” tarafından bırakılmış olan mirasın önemli parçalarındandır. Ve yine bu tavır; hem sade hem de derûnî bir hakikat fikri, insan/lık fikri, millet fikri, devlet fikri, sanat ve hayat düşüncesi ve ufku armağan etmiştir bize.

◆ Aliyâr Arslan

Bak Hele

Hayat aynasına baktım bu sabah
Bedenler gark olmuş dertler içinde
Ömür yaylasına göz attım şöyle
Çadırlar yıkılmış yurtlar içinde

Beller çetinleşmiş geçilmiyorlar
Pınarlar zehirden içilmiyorlar
Renkten renge girmiş seçilmiyorlar
Namertler gizlenmiş mertler içinde

Yalancı yağmurlar ahmağı ıslar
Caddelerde yeşeriyor kaktüsler
Riyakâr dostluğu gül gibi süsler
Sadık'ın volkanlar patlar içinde

Ömürler tükettik ömür köyünde
İbret alın bu halleri duyun da
Yenilir mazlumlar her bir oyunda
Aslar hep zalimin kartlar içinde

Küllükler revaçta feza çağında
Horozlar fink atar dostluk bağında
Obalar dağılmış birlik çağında
Kuzular meleşir kurtlar içinde

Nakışı karışmış küskün kilimler
Kimi makas almış onu dilimler
Aliyâr matem de aklıselimler
Gel de yaşa böyle şartlar içinde

◆ Satılmış Şen

Yitik Türküler

Çiçekler boy verirdi ayak bastığın yerden,
Şafak sökmeden yayla yollarına düşerdik.
Hep yörük ezgilerle kaçardık bu şehirden,
Suların ve kuşların bestesinde yaşırdık.

Ne gün yollara düşsek savrulan ince ince,
Bir şüpheli yağmurdu ıslatamazdı bizi.
Karanlık kaldırımlar dinlerdi bütün gece,
Uzaklarda kaybolan ayak seslerimizi.

Ellerine usuldan dokununca ellerim,
İçimde billur sular çağıldardı derinden.
Şimdi ise boşanır baktıkça tükenirim,
Bozbulanık ırmaklar yemyeşil gözlerinden.

Bahar bahçelerinin kokusunu duyalım,
Bir nisan sabahına çevirip yüzümüzü.
Veda et eylüllere beraber arayalım,
Başiboş rüzgârlarda kaybolan türkümüzü...

◆ Ahmet Arslan

Derdini Kimseye Söyleme

Derdini kimseye söyleme dilim;
Sırrını ellere bal gibi derler!
İçinde kin, nefret eyleme gönlüm;
Hasetten kurudu dal gibi derler!..

Ah ettikçe kalplerimiz yoklanır,
Yüreklerde nice sırlar saklanır.
Sevda mahkûmları yarın aklanır,
Mahkûm etmez kimse dil gibi derler!..

Bu canım nefessiz tenimde durmaz;
Yürek böyle sevmez, kalp böyle atmaz!
Yürek yangınları, köz gibi olmaz,
Ateşi içinde kül gibi derler!..

Dilin güzelliği sözde olunca,
Edebin nişanı ruha dolunca,
Nurun güzelliği yüze vurunca,
Gönlünde tatlanır bal gibi derler!

Bağlarla birlikte yine bir akşam,
Dağlarla birlikte yine bir akşam,
Çöllerle birlikte yine bir akşam,
Hicaptan kızardı; gül gibi derler!

Aşk ile bulunur kalbin ayarı
Güzelleşir bütün gönül diyarı...
Arslan Ahmet der ki herkesin yârî;
Şükreder Rabbine kul gibi derler!..

◆ Ali Ağır

Son Hatıra

Soğuk bir kış günü ateşe daldım,
Gönlüme düşünce aşkın cemresi.
Yandıkça mest oldum, içinde kaldım,
Cihânı yakardı tek bir zerresi.

Umut sonsuz, hayaller gül pembeydi,
Sözler dilden değil, kalpten kalbeydi,
Yarınlar hep, mutluluğa gebeydi,
Huzur doldu yerle göğün arası.

Bir sabah ansızın karardı ufkum,
Rüzgârda savrulup gitti tüm coşkum...
Şimdi, ruhum kelepçeli bir mahkûm,
Yüreğim çağılayan hüznün deresi.

Aklım meçhullerde, derbeder hâlim,
Çırpınır denizim, ağlar sahilim,
Acıyı tatmayan sevdalı gönlüm,
Bitmeyen kederin oldu adresi.

Karanlıkta yiter haykırışlarım,
Her sevdadan korkar, titrer düşlerim,
Kayıp bir kafeste umut kuşlarım,
Ölünce kapanır gönül yarası.

Kardan bir örtüdür saçımda aklar,
Derdimin ortağı arka sokaklar,
Her köşesi nice “ah” ımı saklar,
Bu şiir bu aşkın son hatırası.

◆ Üner Dilek

Leyla Sandık

Aldandık biz hep aldandık
Bir göl gördük derya sandık
Mecnun bildik kendimizi
Her güzeli Leyla sandık

Dünya fani dünya hile
Meyil verdik bile bile
Düşünce bir türkü dile
Sazda teli Leyla sandık

Ferhat şirin kerem aslı
Hasret vurgun vuslat haklı
Gönlü hüznün gözü yaşlı
Öyküleri Leyla sandık

Yönelmedik Hak'tan yana
Dokunmadan özde cana
İnanarak her yalana
Kem dilleri Leyla sandık

Arar iken bulduğumuz
Budur diye umduğumuz
Hayalini kurduğumuz
Köprüleri Leyla sandık

Çıkmaz sokak adresini
Solgun güller bahçesini
Tebessümün sahtesini
Gülüşleri Leyla sandık

Neler sandık neler neler
Ziyan oldu hep seneler
Terk edildi çok cepheler
Sürgünleri Leyla sandık

Ömür belli gün sayılı
Ne şirin var ne de aslı
Varda yokta biz hasılı
Hayalleri leyla sandık

◆ Tacettin Şimşek

Rubailer/1

Gidebilmek

Gel derdime sevginle deva ol
gidelim
Öyküyle şiir yan yana
çift kol gidelim
Sen Şahdamar'ında sakla
Gül Muştusu'nu
Bizlerse
Hızırla Kırk Saat yol gidelim

(öl. 16 Kasım 2021)

Malkoçoğlu'na Veda

Bir kez daha sırlandı
beyaz perde bugün
Düş söndü
hayal kaldı gönüllerde bugün
Gelsin bu sabah hüznle
ilk gençliğimiz
Sorsun bize:
-Malkoçoğlu'muz nerde bugün?

(öl. 28 Haziran 2022)

Sürme

Rastlarsa güneş
gönülde aşkın izine
Sessizce
bulut perdesi assın yüzüne
Bir kutlu pırıltı yükselirken
yerden
Gök kubbe
ışık sürmesi çeksın gözüne

Son Alışveriş

Her bilmecenin
dil midir en karmaşığı
Her kuşku
gönülde bir zehir sarmaşığı
Kalbin çoğalan ritmi
akıldan geliyor
Kalpten geliyor
belli ki aklın ışığı

Nimet

Bir korkuyu emzirip
uyutmak nimet
Bir yangını
şefkatle soğutmak nimet
Bazen dalıvermek
anılar ormanına
Bazen de geçen ömrü
unutmak nimet

Nasip/siz

İstersen eğer
burun kıvrır
neymiş de!
Nerden geliyormuş
bu nasıl şeymiş de!
Her gün yaşasın yoğun yoğun başkaları
Aşk bizler için
farz-ı kifayeymiş de!

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

Ahmet Efe 2021
188w

91.on5eylül2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak resmi

ahmet efe

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

91. sayı 15 eylül 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Ahmet Efe / Kime Ne?/ 3
- ◆ M. İlyas Subaşı / Orhun Abideleri/ 4
- ◆ Seyit Ahmet Kutuzman / İki Mevsim Arası/ 5
- ◆ İsmail Kutlu Özalp / İllallah / 6
- ◆ Metin Mert / Nilüferin Şarkısı / 7
- ◆ Tayyib Atmaca / Nazire Erbay ile Şiir ve Gelenek Üzerine / 8
- ◆ Mehmet Osmanoğlu /Beyaz Karanlık/ 12
- ◆ Mehmet Kurtoğlu / Oldum/ 13
- ◆ Zərəngiz Dəmirçi Qayalı / 50 Yaşıma/ 14
- ◆ Miskinli Şair Veli / Yerinde/Deyişme/ 15
- ◆ Cəmil Əkbər / Yerinde/Deyişme/ 15
- ◆ Erol Koca / Şair/ 16
- ◆ Vahit Aslan / Yağışı Sevirsən/ 17
- ◆ Lütfiyyə Esgerdaze / Dünya Baştan Başa Nagılmış/ 18
- ◆ Casim Babaoğlu / Âşık/ 19
- ◆ Şehnaz Şahin / Nəcəsən/ 20
- ◆ İbrahim Şahin / Bilmece/ 21
- ◆ Erdoğan Öner / Hasbihâl/ 21
- ◆ Niyazi Karabulut / Dilrubaya Ağıt / 21
- ◆ Metin Özarslan / Ömür Özeti/ 24

◆ Ahmet Efe

Kime Ne?

Ben ol yâri tenhada görmüş isem kime ne?
Hâlini, ahvâlini sormuş isem kime ne?

Bin cefaya katlanıp lâkin işin sonunda
Gönlünün bahçesine girmiş isem kime ne?

Rayıhası âlemi mest eden o gülşenin
Nazenîn güllerini dermiş isem kime ne?

Nice firkat derdine bir nihayet vererek
Huzurunda divana durmuş isem kime ne?

İbrahim'e sunulmuş bir kınalı koç gibi
Hem uğruna canımı vermiş isem kime ne?

Mal u mülkün yitirmiş bir garip âdemim ben
Postumu yâr yurduna sermiş isem kime ne?

Öyle şaşkın gezerek aşkının çöllerinde
Sevda ile sefalar sürmüş isem kime ne?

Nefsimin zincirini paramparça eyleyip
Nice bin prangayı kırmış isem kime ne?

Bırakıp kıyl u kâli, öfkeyi, kini, gayzı,
Can çamurun aşk ile karmış isem kime ne?

Pervaz edip göğünde Zümrüdüanka gibi
Ben bu sırrın künhüne ermiş isem kime ne?

İsmi mermerlere nakşedip ol nigârın
Bu fermana mührümü vurmuş isem kime ne?

Ta Elest Meclisinde biz "Belâ!" demedik mi?
Nefsimi Hak yolunda yormuş isem kime ne?

Masivayı terk edip şu kanlı gözyaşımla
İblisin defterini dürmüş isem kime ne?

Anne sarar yavrusun bir ipek tül misâli
Ben yâri sevdam ile sarmış isem kime ne?

Üç talakla boşayıp şu denî dünyayı ben
Kafdağında ülkeler kurmuş isem kime ne?

Bin cefalar çekip de sonunda hamdülillah
Menzil-i maksuduma varmış isem kime ne?

◆ Muhsin İlyas Subaşı

Orhun Abideleri

Sen bu taşın eline vermedikçe gönlünü
Geleceğini nasıl diline vereceksin
Bu bengi abideler sevmedikçe gülünü
Geçmişini nesinden koklayıp göreceksin

Ötüken vadisinin sessiz bir dili vardır
Yıldızlarla konuşur bu mermerden tablolar
Hatırası zırhıdır ona en büyük yarıdır
Güneş her gün yüzüne yeni ümitle doğar

Bilge Hanım sen burda bin yıldır yaşıyorsun
Zaman öğütücüdür kimler gelip gitmedi
Çin karşında cellattır sen onu aşıyorsun
Kavminin onuruna bu savaşın bitmedi

Tarihi dantel dantel arma gibi işlemiş
Taçlanmış ülküsüyle bize anlatıp durur
“Geçmişten ders almayan yarına varmaz” demiş
Geleceğe bir sonsuz aşkın mührünü vurur

◆ Seyit Ahmet Kutuzman

İki Mevsim Arası

Bulutlar yere eğik, dağlar kararmaktadır
Taş düşse hârelenir, gönlüm bir ırmaktadır.
Beni ardınca sürür, ardınca çeker gönül
İçimden yaprak düştü, rengim sararmaktadır.

Varsın âşık desinler, aşkı kim işitmedi?
Yeri karlar soğuttu, bizi buz üşütmedi.
Yâre çirkin demişler, varsın çirkince olsun,
Kavuşmak üzre yandım, ateşsiz yaşatmadı.

İçimizden su akar, içimizde dere var;
Geliyor aksi sadâ yollar kâinat kadar.
Turnalar bu çaylarda balık aramadılar,
Deniz uzak olsa da geliyor nazlı bahar.

Gam böyle çöreklenir, sıkıntı böyle ürer;
Eline dantel almış, hayat örer de örer
Öyle alışmışım ki, ben artık yasa bile
Kederim içimdedir, gamım bin sene sürer.

◆ İsmail Kutlu Özalp

İllallah

Önce bir Allah bilir sevdadan ne çektiğim
Yâr öyle usandırdı yârdan illallah dedim.

Kimse yâd etmez iken devri fakrımda beni
Varımın dostlarından vardan illallah dedim.

Elime üç beş kuruş geçti diye kuduran
Hasudu görür görmez kârdan illallah dedim.

Hayâ ki imandandır diye bilirim, lakin
Gördüğüm zarar için ardan illallah dedim.

Kimse mahrum olmasın yetecek kadar vardan
Boynumu büktü diye dardan illallah dedim.

Bir güzeli sevmedim cevri u cefa görmeden
Bir gülü bunca saran hardan illallah dedim.

Kutlu soğan ekmeğe şükr ü rıza göster ki
Yad elinden yenilen nardan illallah dedim.

◆ Metin Mert

Nilüferin Şarkısı

Serazat yaşıyordu bak ömrü geçti gülün
O gamlı sesi kaldı bahçelerde bülbülün

Dehrin oyunu böyle ne Kays güldü ne Leyla
Kıssaları kıvılcım kendileri vaveyla

Rüzgârların elinde gülşen tarumar oldu
Dil nisyan ile malul ve mağrurdu daha dün
Divan-ı kudemadan şifalar umar oldu

Gönlüm bitmez sandığın bin bir gece masalı
Bembeyaz rüyalardan uzanan yemiş dalı

Dingin vezinler içre uyutsun beni annem
Su açan nilüferi yine sular büyütsün
Yine ruhumda hüznün yine gözlerimde nem

Ah nilüfer nilüfer yollar dönüp dolaştı
Sen dedin inanmadık ömrün mahsulü yaştı

Nazire Erbay ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ Konuşturana: Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Efendim, doğrusu, gelenek hayatın merkezindedir. Gelenek devamlılıktır. Çünkü gelenek toplumu bir yerden alıp bir yere taşır. Dolayısıyla gelenek kavramının bugün ile sınırlandırılmayacağı, geçmişten gelenlerin aktarımıyla bir devamlılığa işaret ettiği muhakkaktır. O zaman gelenek, dün, bugün ve yarınla alakalı, canlılığın, diriliğin güçlü terkididir. Esasında gelenekte, eksilenlerle beraber, bir kuşağın istek ve ihtiyaçları doğrultusunda, zaman zaman üstü örtülen, bütünlük de vardır. İçinde göreceli olarak taklit veya tekrar olsa da gelenekte kolektif bilincin tesiri de açıkça görülür. Gelenek, çerçevesi çizili teknikler yığını değildir. İlmin, ince düşüncenin, hikmetin, tahayyülün gücünden birikenler de geleneği tanımlayacak hayati elemanlardandır.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Esasında modern anlatı da bahsettiğim bir devamlılığın sonucudur. Çünkü ‘modern’in işlevselliği insan varlığının başlangıcından itibaren gelinen noktaya kadar okunmalıdır. O zaman modern denilen her neyse sonluluğu olan bir şeyden bahsetmek mümkün değildir. Doğrusu modern şiir ile anlatılmak istenen şiirin temelde kendi içinde yenilenirken bile köklerinden kopamayacağı düşüncesi olduğu bilinir. Şiir, belirtilen, “modern çağ anlatımıyla” değişebilir, şairlerin belli konulardaki dikkatleri, hissiyatı sayısız bağlamlarda mısralarda yer alabilir, fakat şiire ve söze dair değişim, dönüşüm ve nihayet devamlılık, bir motif veya mazmunla da olsa kadimle kurulan bağla ilgilidir ve burada da devamlılık görülür. Örneğin 14. yüzyılın kurucu şairlerinden Kadı Burhaneddin’in

“Varlığını kılma yoh yohluda sen

Ki iki âlemde sana sermâyedür mısraları” ile Eşrefoğlu Rumi’nin

“Ne vücûd u ne adem var ne zamân u ne mekân var
Ne pîş u pes ne fevk ü taht ne yesâr u ne hod-yümnâ”

mısraları, Akif Paşadan Necip Fazıl’ın “O’nun Sanatı” adlı şiirinde de varlık ve yokluğa dair benzer duygu, düşünüş hatta felsefi yaklaşımı farklı bir düzlemlerde okumayı gerektirir. Necip Fazıl, adı geçen şairlerden yüzyıllar sonra, yokluk diye ayrı bir var

ihtiyaç duymasını ‘yoklukta var olanı’ mısralarında anlatması ile dikkat çeker.

(Yok) bir (var) dır;

Geçit vermez;

Dar mı, dardır!

(Yok) bir (yok) tur;

Akıl ermez.

Ne de çoktur!

(Var) bir (yok) tur;

Yusuvarlak

Dönen oktur.

(Var) bir (var) dır;

O’na varmak...

Bu kadardır

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Sık sık geleneğin tehdit altında olduğuna dair söylemlerle karşılaşırız. Bu büyük bir kaygı gibi olsa da, aslında bir taraftan da, geleneğin karşısında olan sanatçıların reddetme olgusu karşısındaki tavırlarını da açığa çıkarmaktadır. Kadim metinleri veya geleneği reddetmek sözde moderne bakış ve modern uygulamaya için elzemmiş gibi gösterme gayreti söz konusudur. Oysa adı modern olsa da geleneğin ya da klasik düşüncenin ruh ve beden ilişkisi gibi birbirinden ayıramayacağı muhakkaktır. Öyle ki, örneklerle sabittir, geleneğin karşısında olanlar ne tam olarak yeniyi inşa edebilmiş ne de klasik olandan bağlarından koparabilmiştir. Örneğin bu düşüncede olanlar, klasik şiirle irtibatlı söylersek, geleneğin karşısında durmak için, ‘divan edebiyatı ezber, taklit, sun’i veya samimiyetsizdir’ diyerek bir asra yakın zamandır bu kültür ve medeniyet karşısında algı oluşturma gayretlerini ortaya koyarlar. Bu kalemlere ve onları onaylayanlara, Osmanlı şairinin sözü mana boyutuna varan değeri ile kullanıp akılla, estetikle işleyerek binlerce şaheser külliyyat oluşturma, görmek isteyenlere bir cevaptır. Hakikat şu ki, büyük bir medeniyetin sözcüsü olan Osmanlı şairleri, yüzyıllarca beslendikleri kaynaklara, kendilerine ait olanlara inkâr etmemenin gerekliliğinin farkında yaşayarak sıradan eserler ortaya koymamışlardır. Metin incelemeleri, Osmanlı şairlerinin Anadolu ruhunu yüzyıllar içinde eserlerine farklı motiflerle yansıttığını ispatlar. Evet kabul edilir ki, sonradan gelenler, daha çok siyasi, sosyal sebeplerden geleneğin reddini şairin kendi geleneğini (?) oluşturma

gayretinden ziyade, kadimi planlı bir şekilde yıkarak, reddederek varlık gösterme maksatlarını ortaya koymuşlardır. Bütün mesele bu gayretin yeni tavrı veya kendi geleneklerini oluşturup oluşturmadığının sağlam cevabının kesin bir şey olmadığının aşıkârlığıdır.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Metin tahlillerine gidildiğinde klasik Türk şairinin kalıplaşmış olarak, her şeyi tek ve aynı biçimde anlatma gayretlerinin yokluğu görülecektir. Yüzyıllarca ilim ve hikmetle yoğrulup ortaya konan eserlerin de kuru, kaynağı ve zemini olmayan bir geleneğin ürünü olarak algılanmaması gerekliliği ortadadır. İnşa etmenin içinde görmek, gözetmek ve yorumlamak söz konusudur. Klasik Türk şairleri yüzyıllarca beslendiği kaynaklarla şiir yazma talimleri, yarışları yapmışlardır. Ve sanat, yani şiir de, bu sayede klasikleşmiştir. Zaten hangi sanat dalı olursa olsun sanatçının kendini beslemesi elzem değil midir?

Klasik Türk şairleri geleneğin beslediği şiir dilini, estetize ettiği şiir mülkiyetini bilgi ve emek üzerine inşa ettiler. Şiir onlara göre sanat icra etmenin yanında bireysel ve toplumsal hikmeti önceler ve faydayı da gözetir. Popüler şiir anlayışları veya akımları medeniyet inşa etmiş bir edebiyatla yarışamaz. Bu bakışla o günün şairleri veya şiirleri şiir yazma heveslilerini sadece oyalar. Gelecek kadimin omuzlarında ve oradan ilhamla yükselir, ez-cümle, “heveslilerin” tüketimleriyle geleceğin sanatı inşa edilemez.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına “halk şairi” ve “divan şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Evvela, bir medeniyet hafızası olan şiir kültürü hakkında “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi kendi değerlerinden habersiz olmaya hatta maksatlı bir duruşa işaret eden bir ifadedir kanımca. Bilinmelidir ki, klasik Türk şiirinin geleneksel ses, söz, imge, konu ve temada bir sürekliliği yakalamadan yüzyıllarca ayakta kalamayacağı bir hakikattir. Daha açık bir ifadeyle, klasik Türk edebiyatı İslam kültürünü ve Anadolu’ya ait değerleri içinde barındırmasıyla bir medeniyet şiiri olduğunu ispatlar. O zaman klasik Türk şairleri için bahsi geçen tanımlama, kendini inkâr ile özdeş olacaktır. Bu düşünceyi

destekleyen şairler, gelenekten aldıklarını çerçevesi geniş eğitim ve uygulamalarının göstergeleriyle çizerek. Şairler bir filozof edasıyla, âlemden insana, vahdetten kesrete birçok konuyu metafiziğin işaret oklarını gösteren ve ayrıca içinde felsefi derin bağlantılar olan mazmunlarla anlatırlar. Türk şiirini muhtelif dönemlerde yeniden ve yeniden inşa etme gayretlerine edebiyat tarihleri şahittir. Fakat geleneğe dudak büken ya da kendince önlerindeki gelenek duvarını yıkmaya çalışan gruplar, topluluklar farkında olmadan ya duvarın kenarında ya da altında kalmışlardır. İddia ettikleri fikirler ile uyguladıkları arasında bir tenakuz söz konusu olan şairler, aslında, gelenekle bağın kolay kolay kopamadığını, bilerek veya bilmeyerek, satır arası uygulamalarıyla, göstermişlerdir. Bu durum medeniyetin sessiz evriminin sonluluktan âri olduğunun da delilidir. Çünkü bu şairler, metinlerin şeklen değişip dönüşmesinden ziyade, kelimelerin metinde yerleşimindeki anlamsal değerinin zenginliğini örnek alarak ‘tozlu raflar’ dan veya duvarın öbür tarafından ödünç değerlerin cevher olmağının farkına vararak değerlendirebilmektedirler.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Edebiyat tarihinin gösterdiğiyle şiirselliği önceleyen tavır ve duruşuyla uzun yol alabilmiş şairler için bile poetikalarının olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu noktada meseleye daha çok klasik Türk şiiri açısından bakmayı tercih ediyorum. Çünkü, klasik Türk şairleri bu konuda eleştirilse de hemen her konuda, şiir ve şair hakkında fikirlerini, gazeller de dâhil, birçok eserde görmek mümkündür. Bu tutum, zaten geleneksel tavrın içinde olmakla da alakalıdır. Hem bireysel tercihleriyle hem de gelenekseli takip eden şiir yazan Osmanlı şairlerinin hepsi, söze poetik değer katarken eserlerin muhtelif kısımları dışında maktâ beyitlerinde bilhassa şiir ve şair ile ilgili değerlendirme yaparlar. Bunun yanında gelenekselde alışık olunduğu gibi, bir şair hangi üstadın takipçisi ise hem sözü hem de teorik anlamda şiir, şair, insan varlıkla ilgili fikirleri, o sanatkârla aynileşmekte ve şiir yazma uygulamaları böylece varlığını açığa çıkarmaktadır. Dolayısıyla, eleştirildiği gibi şairlerin planlı ve düzenli bir metin halinde poetikalarının olmaması gayet tabiidir. Çünkü poetik duruş, bizzat şiirin kendisidir ve tekrar eden uygulamasıdır. Görüldüğü gibi hem bireysel tercihleriyle hem de gelenekseli takip eden şiir yazan Osmanlı şairlerinin hepsi, söze poetik değer katarlar. Örneğin Nef’î’nin *Sözüm*, *Zatı’nın Şi’r* redifli gazeli klasik Türk şairinin

poetik duruşuna sadece bir misaldir:

*“Vasf-ı envâr-ı ruhunla matlaü'l-envâr şîr
Şerh-i esrâr-ı lebûnle mahzenü'l-esrâr şîr”*

Aynı şekilde klasik Türk şairi için şiiri, poetik olarak mananın özünden, rehberliğinden alıkoyup şekle mahkûm etmek sanat adına büyük hatadır. Görülen odur ki, bu poetik anlayış şiir ve şairlerde mevcut eserlerle ortadayken kadim şiir geleneğine manadan yoksun, sadece şekilci demenin maksatlı olduğunu tekrar belirtmek gerekir.

*Beytten maksûd halvet-hâne-i ma'nâ iken
Bâtını inkârla sûret-perest olmak galat*

Konuya “Klasik Türk Şiiri Gazellerinde Şair ve Şiir Karakteri” adlı çalışmamda zaten çok detaylı değindim. Kısacası bugünden geçmişe bakıldığında geleneğin şaire poetik değer kattığı görülecektir. Fakat yine geçmişten bugüne gelindiğinde bireysel tercihleriyle kalem oynatan her şairin poetikasının olduğunu söylemek de yanlış olacaktır.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmiş bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Her sanat disiplininde geleneğin tekrar olduğunu belirtenlerin yanında, yenileşme çabalarının beyhude olduğunu söyleyen ya da ‘hep yeni’ den bahsedenenler de vardır. Sanatta arayarak ve “yaratarak” özgünlüğü yakalayanların bir çığır açabileceği düşünülebilir. Fakat, gelenekten bağını kopararak inkâr üzerine sanatsal taşkınlık yapanların pek de bir yere vardıkları görülmez. Geleneğe körü körüne bağlanmak sanatkarı bir yere taşımaz. Öyle ki, geçmiş, gelenek ara sıra ziyaret edilen bir müze değildir. Gelenek yudum yudum içilen, özümseven ve yeni inşaya fırsat verendir. O zaman gelenek diye adlandırılma da karmakarışık, manası dar, kelimeleri duyulmamış, özenti ya da girift, her satırında sözlüğe muhtaç şeylere şiir ve inşa demek ne dünün ne de bugünün şiirine hizmet etmez. Belli ki, gelenek denilen şey, bugünü geçmişle, dünü de bugünle bireysel veya toplumsal bağlarla örerek hem diri kalır hem de yeniden inşa edilmiş olur.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Evrensel veya değil, bir konuda sentez yapmak o mevzuu temellendirmekle alakalıdır. Aynı zamanda sentez, öznenin çözümlenmesi yeni üretim ve bakışların gelişmesinin de vesilesidir. Bunun yanında sentez temsillerle açıklanmayacak kadar ayakları yere bastığında kıymeti daha çok ortaya çıkacaktır.

tır. Sanatkârın üretim bağlamında geçmişi ve anı çözümlemesi okuyanda ‘özgün’ etkisi bırakmaya vesiledir. Fakat bu yapılırken bireysel, toplumsal bilgi ve uygulamalar, sadık bir kitap gibi korunmalı hatta yeni ilaveler yapılmalıdır. Ve şiir hangi dönemde yazılırsa yazılsın, kendi dönemine ait kural ve gelenek içinde mükemmeli yakalamalı, şiir duyularak yazılmalı, teknik açıdan gelenekten getirilenlerle sentezlenerek sağlam olmalıdır. Bu sayede şair, kendinde var olan yeteneğe, geleneğe kapılarını kapatmadan yeniyile üretimini sentezlediğinde eserlerinin mevcut şeklini hem geliştirip artıracak hem de kalıcı olmanın anahtarını da eline almış olacaktır. Mesele pergelin sabit ucu ile hareketli tarafındaki açının oranını iyi ayarlayabilmektir.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Klasikleşen her sanat dalında ortaya koyulan eserlerin zorunlu ve mümkün düzeyini anlamak için geline en noktadaki durumun tespiti elzemdir. Klasik Türk şiiri değerlendirildiğinde, kabaca, 18. yüzyılda her taşın altında bir şair vardı denir. İster geleneği takip etsin ister yenilikçi bakışla eser ortaya koysun sadece belli usulle ya da adına gelenek denilen kurallarla şiir yazmak şair olma teminatı değildir. Burada bir dönem için şair olunur, ama şair olarak kalınır mı sorusu gündeme gelmelidir. Çünkü şair olabilmek için, sanırım, ne gelenekçilik ne de modern olana yüzü çevirmek yetecektir. O zaman klasik Türk şairinin yüzyıllarca dediği gibi bakir olan vadilerde yol alarak başlangıçlar ve bitirişler yapmak en kârlısıdır. Yine klasik Türk şairinin dediği gibi mazmunu derinliklerden devşirme her sanatkâra nasip olamayacağı ölçüde özgünlükle alakalıdır. Sanatta ‘olmak’ için özgünlük elzemdir.

Şiir mirası konusuna gelince şahsi ve özgün olmaktan maksada, Necip Fazıl, Atilla İlhan, Asaf Halet, Behçet Necatigil, Hilmi Yavuz hatta Orhan Veli örnek verilecekse, beslendikleri kaynaklara bakmak gerekir.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Yukarıda bahsedildiği gibi şiir geleneğini takip etmekte esas olan, beslenen zengin nazım şekillerini, türlerini görerek, bilerek hareket etmektir. Burada yapılacak olan kelime kullanım şeklinden, kelimelerdeki mana boyutuna uzanan birlikteliklerdeki dozu zamana uyarlayarak doğru uygulamaktır. Sanatın her dalında her dönem sabun köpüğü üretimler yapılır ve tüketilir. Fakat şairin su içtiği mem-

baı kuvvetli olduğuunda, özgünlüğüyle damıttığı şiiri şerbet haline gelecektir.

Osmanlı şiiri, bir kıymet olarak, medeniyete mensup bireylerin şuuraltına işleyen kadim geçmişleriyle vardılar. Osmanlı Türk-İslam medeniyetinin inşasında Orta Asya Türklerinden beslenen ve Türkistan'dan Anadolu'ya aktarılan kaynağın varlığının inkârı söz konusu değildir. Uçsuz bucaksız bozkır üzerine kurulan medrese şehirlerde, İslam'ın bilim ve sanatla birleşen hatta bugün bile imrenerek bakılan eserleri Karahanlı'yı Selçuklu'yu ve dahi Osmanlı'yı besleyen mümbit pınarlardır. Bu pınarların tamamen kesilmesi kuraklığa sebep olur.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Bir kültürün temel kodları yüzyıllar içinde, değişip dönüşerek zamana yayılır. Kültürel kodların algılanış şekilleri, teknikleri, duygulanımları, değerlendirmeleri bu bağlamda değişir ve dönüşür. Kültürel kodlarla yürüyen birikimler, zamanın taşıyıcıları an'a getirdikleri ile sanat eserlerinin vazgeçilmez göstergeleri olurlar. Sanatçı üretimde zamandan ve mekândan kopamaz. Zaten genelde her dönemin sanat eseri ortaya çıktığı şartlarından mutlaka etkilenir ve edebi eserde de bunlar yansıtılır. Gelenek, yine yüzyıllarca klasik Türk şiirinin en çok konumlandığı sanat ortamının değeri olarak düşünüldüğünde, kadim bir kültürde zamanın entelektüel birikimli sanatkarları da bir araya toplar. Bu üst dilin sıradan benzetmeler yerine, geleneğin getirdiği dini, tasavvufu ya da felsefeyi sıra dışı mazmunlarla aktarması tabiidir. Görülür ki, bu ortak tavır onların özgünlüğünden bir şey kaybettirmemiştir. Çünkü gelenek besler, büyütür, kendi içinde değiştirip dönüştürür, ama yok olmaz. Dolayısıyla geleneksel olan bir alışkanlık gibi gözükse de sanatsal iç düzenin dizaynı, hakikatin idraki ve özgünlükle doğrudan ilgilidir.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Şiir ortaya çıktığı toplumun izlerini taşır. Daha önemlisi şiir, aynı toplum kendi içinde değiştikçe bile bütün unsurlarıyla yapısını değiştiren bir türdür. Osmanlı şiiri yüzyıllarca benzer mazmunları kullanarak her şaire göre farklı tercihlerle yeni söylemler de geliştirir. Geleneğin izinde yenileşmeye engel olan unsurlardan, şiirinden/şairliğinden emin tavırlar takınmadığı zamanlar kendi içinde arınma bile yaşarlar.

Modern, üzerinde tartışılan ve tartışılması gereken bir kavram olma özelliğini korumaktadır. Modern dönem, modern algı veya değil, şiir yazmak taklitle başlar. Bir şair hangi üstadın takipçisi

ise hem sair eserleri hem de teorik anlamda şiir, şair, insan varlıkla ilgili fikirleri o sanatkarla aynileştirir. Geleneğin hareketle yeni sürgünler veren üstat bir ya da daha fazla sesin sahibi olabilir. Bu bağlamda geleneğin soy zincirini takip edenlerden Sezai Karakoç ilk akla gelen olabilir. Farklı grup ve topluluklarda, örneğin İkinci Yeniciler arasında, sorudaki "modern gelenekçi" tanımına uyan şairlerin varlığı ortadadır.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Gelenek sanata yansıdığı zaman ya da hayat gelenele birleştiğinde köke ait göstergeler aynı yönü işaret eder. Sadece şair tercihlerinden ibaret bir anlayışla eser ortaya koyulduğunda ve yine şair çok özgün olmadığı takdirde, uzun ömürlü eserler ortaya çıkmaz. Zaten her özgünlük gelenele yoğrulduktan sonra kendini bulmaz mı? Şiir tekniğinin şairi bir yere kadar taşıdığı gerçektir. Oysa, tekniğin gelenele harmanlanıp özgünlükle buluşması kalıcılığın anahtarıdır.

Örneğin dinî, tarihî, felsefî derinlik ve kuralları barındıran klasik şiirde gelenekseli ve mükemmel yakalamak maksadıyla geliştirilmiş sahih bir şiir söyleyişinin tercih edildiği görülür. Klasik şair, temel karakter olarak yedi asırlık macerasında zengin nazım şekil ve türleriyle her çeşit konu ve temayı, değişen oranlarda ele almıştır. Birliği sağlama, aynı ideal etrafında toplanma hedefini farklı uygulama ve konularla gösteren şairler, toplumun hikmet sahibi yol göstericileri olmuştur. Bugün adına 'iletim' denen şeyi, sanat eserleriyle ve özelde de gazelleriyle gerçekleştiren klasik şairler, bilerek ya da bilmeyerek insanlar arasında büyük, kültürel bağın inşasına katkıda bulunmuşlardır. Dolayısıyla şiirde mevcut olan, yer yer şahsilele sırtlarını dayadıkları gelenek, kadim bir medeniyeti de tuğa tuğla inşa etmiştir.

Bunun yanında klasik şair, şiirin teknik özelliklerini medreselerde ya da şiir ustalarından öğrenirler. Bazı şairler bu ilimlere fitraten mücehhez olarak belagat ehli olurlar. Bu donanımlarıyla seslerini yüzyıllar sonrasına emanet ederler. Adı bilinsin ya da bilinmesin çoğu belagat ehli birinden sadece şairlik beklenmez. Öyle ki, klasik şair zaten estetiğin yanında içinde teknik özellikleri, belli kurallarla sistematize edilmiş bilgi aktarımı için de şiiri vesile kılmıştır.

Beyaz Karanlık

Sivas'ın dağlarından doğup yükselen güneş
zemheride sımsıcak ağustosta serindi
bir huzur sağanağı gezdirirdi yüzünde
alnında çizgilenmiş sancıları derindi

cihan ki dar gelirdi onun hülyalarına
ötelerin aşkıydı düşen rüyalarına
kara bulut konmazdı mavi semalarına
ufku açık başı dik bakışları keskindi

tebessümü kandildi geceleri ağartan
başının üstündeydi mukaddesat ve vatan
hainlerin gözünü böylesine karartan
katran kalplerindeki alçaklık ve de kindi

ve bir gün ki yükseldi kıpkızıl bineğiyle
dilinde donup kalmış sonsuzluk dileğiyle
her yanını kuşatan karın derinliğiyle
mevsim öyle vefasız soğuk öyle çetindi

tenine buz üfleyen rüzgârın nefesiyle
çınladı kulakları sonsuzluğun sesiyle
ölümün şehadete uçuran busesiyle
meleklerin elinden kefenini giyindi

arttı rüzgârın hızı kudurdukça kudurdu
ağırlaşan gözleri buzdan iki çukurdu
dağ gibi soğukkanlı ve heybetiyle durdu
ecelin karşısında mütevekkil metindi

yer ve gök aynı renkti hudutsuz beyazlıkta
seçilmedi hainler hepsi aynı kılıkta
bıraktılar arslanı o beyaz karanlıkta
keş dağına kanayan bir gül kokusu sindi

görmüştü rüyasını belki evveleminde
mamak hücrelerinde "üşüdüğü" devirde
O'nundu ya hem nefes, hüküm ve de emir de
bu dönüşsüz limanda yüreği mutmaindi

yaşadığı günleri vuslata engel sayıp
bu dünyanın göğünden Hak menziline kayıp
mukaddes dava için ömrünce durulmayıp
ummanına kavuşan nehir gibi dingindi

hikmeti O'nda saklı çekip aldı yanına
kanatlandı canının sahibi cananına
şahitlik ederiz ki sarsılmaz imanına
hakkın özge bir kulu divanesi Muhsin'di.

◆ Mehmet Kurtoglu

Oldum

Bir aşk hengâmesi sardı başımı;
Mûkim idim birden seferi oldum

Atıldım meydana bitmedi kavgam;
Aşıklar ordusun neferi oldum

Leyla diye gezdim deli divane;
Mecnun'un çöldeki kederi oldum

Bir deli sevdaya tutuldu gönlüm;
Kerem'den betterin, beteri oldum

Belayı aşkından döndüm deliye;
Şair Fuzulî'nin eseri oldum

Ey sevgili yeter ağlatma beni;
Yakup'un, Yusuf'un kaderi oldum

Gönlüm cenk meydanı mağlubum sanma;
Ehl-i aşıkların zaferi oldum

◆ Zərəngiz Dəmirçi Qayalı

50 Yaşıma

Çiçəklər ətriylə yaysın eşqimi,
Dağlar, dumanın da, çəninlə gəlsin!
Mənim 50 yaşıma, mənim şah yaşıma!
Ömrümün xoş günü səninlə gəlsin!

Qar olsan zirvədən almaq istərəm,
Bar olsan budaqdan salmaq istərəm,
Qəlbinə dəniz tək dolmaq istərəm,
Köklə sarı simi, dəminlə gəlsin!

Ömür tamaşadır, həyat səhnədir,
Dünya dəyirmandır, çarxı köhnədir,
Suyu selləmədir, arxı dəhnədir,
Zərəngiz, de bəxtin gəminlə gəlsin!
Ömrümün xoş günü səninlə gəlsin!

Yerinde / Deyişmə

Vəli: Uşaqlar pozular, ana süd verməz,
Qayğısı olmasa ata yerində.
Qurd qoyunu qırar, çobanı görməz,
Hər gecə baş verər xəta yerində.

Əkbər: Ay Vəli, ananın özü də olmaz,
Olmasa məhəbbət, ata yerində.
Yolağı, cıdırı, izi də olmaz,
Oğullar durmasa ata yerində.

Vəli: Çobanla köpəyin olmasa rəyi,
Bacrar mı qurd, qoyuna gəlməyi?
Gözətçi gərəkdir eyləyə səyi,
Gülləni gözünə ata yerində.

Əkbər: Düzgün işləsəydi hərəkəsin başı,
İncidən olmazdı dostu, yoldaşı,
Düz çəkər vicdanda tərəzi daşı,
Heç kimə yetməzdi xəta yerində.

Vəli: Çoban köpək qurda versə köməyi,
Qurd onlara hazır etsə yeməyi,
Qoyun becərənin itər əməyi,
Qorxu var sürüsü bata yerində.

Əkbər: Heçkimsə qəflətdə yatıb qalmaya,
Üfunət gölünə batıb qalmaya,
Vicdanı, məsləki satıb qalmaya,
Hamı arzusuna çatma yerində.

Vəli: Dövlətin buraxma qalsa hər yanı,
Tülkü qazı qırar, ayı dananı,
İncidib bezdirər insan-insanı,
Pələng pəncə vurur ata yerində.

Əkbər: Hərəkəş bu həyatda tapa yerini,
Tökə torpaqlara alın tərini,
Seyredib dayazı, görə dərinini,
Əkilən hər toxum bitmə yerində.

Vəli: Xainlər dadansa erkək ətinə,
Hiyləgərlər işi salar çətinə,
Heç bir şey tapılmaz öz qiymətinə,
Alan-ala, satan-sata yerində.

Əkbər: Heçkəs meylətməyə haram tikəyə,
Yoğurub yapmamış yağlı kökəyə,
Hamı nifrət edə sümsük köpəyə,
Kötəklər vurula itə yerində.

Vəli: Gözətçi buraxsa malı pambığa,
Düz xəbər gətirməz saqqaldan bığa,
Qurd qaranlıq sevər, baxmaz işığa,
Yırtıcı istəməz yata yerində.

Əkbər: Heç kimsə vaxtını itirməyəydi,
Möhnəti boynuna götürməyəydi,
Sulayıb kol-koslar bitirməyəydi,
Çıxarıb mətahın sata yerində.

Vəli: İnsan dağ üstünə qaldırır dağı,
İstəməz cərgədən geri qalmağı,
Köpəyin qurd ilə yoldaş olmağı,
Qoyar görənləri matı yerində.

Əkbər: Namərdlər mərdlərə tələ qurmaya,
Kimisə tutmağa çələ qurmaya,
Pusqusunda maritlayıb durmaya,
Oyana yerində, yata yerində.

Vəli: Adam gərək diqqət verə bu hala,
Çobanla köpəyi basa badvala,
Qurddan, quduzlardan intiqam ala,
Hərəkəş öz haqqına çatma yerində.

Əkbər: Nə ola yaxşıya pis deyilməyə,
Qızıla, gümüşə mis deyilməyə,
Xeyirxah bəndəyə nə deyilməyə,
Hərəkəş tez oyana, yata yerində.

Vəli: Misginli Vəliyəm dillər əzbəri,
Ellərin xeyrinə yazdım əsəri,
Xainlər istəyir acı-zəhəri,
Şirin nemətlərə qatma yerində.

Əkbər: Mən Cəmil Əkbərin eldə adı var,
Qonub çəmənzara güldə adı var,
Muğanda, Şirvanda, Mildə adı var,
Hamı əziz bilib, tuta yerində.

◆ Erol Koca

Şair

Bana bühtan edip şair demeyin
Şairin şiarı gizli kalmaktır
Közü yüreğinde ateşi pünhan
Yanarken ateşi gizli tutmaktır

Dünya huzur bulmuş ateşi sönmüş
Zelzeleler bitmiş sızısı dinmiş
Irmaklar göl olmuş yatağa sinmiş
İçindeki korla tekrar yakmaktır

Şairlik sanmayın üç beş heceyle
Uykusuz geçecek birkaç geceyle
Dumanı başında bir yudum çayla
Mest olup dünyayı baki sanmaktır

Yeri geldiğinde dinmez gözyaşı
Yeri geldiğinde durmaz savaşı
Yeri geldiğinde bir lokma aş
Aleme pay edip bölüp sunmaktır

Hasılı bir yürek can kafesinde
Nice mana bulur bülbül sesinde
Bir hayat iksiri yar nefesinde
Şairce bir nefes alabilmektir

◆ **Vahid Aslan**

Yağışı Sevirsən

Mənim otağında kitab qoxusu,
Sənin otağında yasəmən ətri.
Sənin gözlərinin qaçıb yuxusu,
Mən yazı bilmirəm sonuncu sətri.

Mənim otağında payız fəslidi,
Sənin otağına yaz gəlib artıq.
Sənin arzuların gül nəfəslidi,
Mənim duyğularım köhnəlib artıq.

Mən şair babayam, bir az əhlikef,..
Sən isə uzanan romantik gecə!
Nə qədər söz verib aldatmışam, eh,..
Yenə inanırsan mənə eləcə.

Nə sözlər yaxamdan əl çəkən deyil,
Nə sən yatmayacan şəhərə kimi.
Tək bircə misralıq aşırım qalıb,
Mənim otağımdan şəhərə kimi.

Yağış səsi gəlir bayırdan hələ,
Bəlkə pəncərəmdə hıçqıran sənsən!
Yağışa qoşulub gəlirəm, gözlə!
Bilirəm, yağışı sən də sevirsən!..

◆ Lutviyyə Esgerzade

Dünya Baştan Başa Nağılmış

Gecələr göylərə baxıb dalıram
Baxırsan göylərə hardasa sən də.
Ay da kədərli, qəlbim yandırır.
Bu gecə Ay mənə səni andırır.

Hələ də aramsız yağışlar yağır,
Yağış torpağa yox, ruhuma yağır.
Yağan yağış səsi "Yanığ Kərəmi,
Üstüm qəm, qüssə, göz yaşı yağır.

Yağışa baxıram, sənsən gözümdə,
Yağan yağış deyil, sənsən önümdə.
Tökülür çiyimə bu yağan yağış,
Damlalar necə də tanışdır, tanış.

Çıxıram şəhərə, şəhər mənə yad,
Ağlayır ürəyim, qəlbimdə təzad.
Bilməzdim sinəmdə ürəkdi, daşdı,
Qəlbimə gizlicə yazılınca ad...

Qarşımda durardın şahzadə kimi,
Mən səni sevirdim, divanə kimi.
Dalıb sevgimizin ulviyyətinə,
Uyuya bilməzdim sabaha kimi.

Məhəbbət və sevgi var imiş demə,
Ürəkdən sevənlər qalır olmuş demə.
Əsil sevgi daim əfsanə olmuş,
Dünya başdan başa nağılmış demə.

◆ Casim Babaoğlu

Âşık

Âşık iysan günlün meydane getir
Hak ile batılı şiçebildin mi?
Hakkın meclisine kendini yetir
Aşkın şarabını içebildin mi?

Hakkı bilmek gerek ikrarı vermek
Âşıklar halini her zaman sormak
Mensur'un darında dal kibi durmak
Günlüide kifirden geçebildin mi ?

Düzgün aşık olan doğruyu bulur
Bütün halk yanında sohbetli olur
Dünyada ahirette yüzü de gülür
Doğru âşıklarnan uçabildin mi ?

Babaoğlu eğer âşık olursa
Muhabbet cemine kendi dolursa
Âşık menzilesin canda bulursa
Dervişler hırhasın biçebildin mi ?

◆ Şahnaz Şahin

Necəsən

Sən xatirələrdən gələn qonağım,
Məni haldan-hala salan qonağım.
Eşqini yad simdə çalan qonağım,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Zərif ayağını yollar yordu mu?
Ürəyin inciyib üzə durdu mu?
Axıtma gözüünün nəm buludunu,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Bir saxta baxışlı gözə inandın,
Bir şirin vədəyə, sözə inandın,
Yıxdı öz evini quru inadın,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Sorma səndən sonra nələr olubdu,
Sən qırdığın qəlbi kimlər alıbdı,
Arada keçilməz sədlər durubdu,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Gəlişin heçnəyi dəyişməz indi,
Həyatında yerim çox gec bilindi.
Bu ürək vəfalı bir sevənindi,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

◆ İbrahim Şahin

Bilmece

Umarsız davranıp etme eziyet
Kurak vadideki göle benzer o
Dilinden düğümü çözmek meziyet
Bir damlada coşan sele benzer o

Sihirli aynadır, bakmayı bilsen
Gizemine bir mum yakmayı bilsen
Muska bilip göğse takmayı bilsen
Düşler sofrasında hâle benzer o

Yürür bildiğince, fermana inat
Yansa kor ateşte eylemez feryat
Lügatler tasvirden acizdir heyhat
Manadan müstağni dile benzer o

Hallerine ne sır ne akıl erer
Meftunca duygunun izini sürer
Ummanlar içine fütursuz girer
Dalgayla oynayan sala benzer o

Nice ezberleri bozdurur huyu
Gün olur sürgüne sürer uykuyu
Nasibi olmazsa muhabbet suyu
Katreye susayan çöle benzer o

Bîzardır dil ona anlam bulmaktan
Bîtap düşer akıl saçın yolmaktan
Bir kıvılcım korur onu solmaktan
Ateşte açılan güle benzer o

Kalsa da gam yemez aşk ile üryan
Şifa sayar, olsa dertlere giryan
Düşüp kör kuyuya beklese kervan
İçin için yanan küle benzer o

Kuşatsa hayatı dert ile mihnet
Hâl bilmez olana eylemez minnet
Haz ehli sansa da leziz bir şerbet
Baldıran tadında bala benzer o

Destan olur ummanlara daldığı
Sadakattir tek gerçeği, bildiği
Hesapsız yolcunun revan olduğu
Tahammül ufkunda yola benzer o

Her nazar kıldığı düşüyor şaşkın
Süvarisi yağız bineği eşkin
Sığmıyor kelama tarifi aşkın
Lügatler üstünde dile benzer o

◆ Erdoğan Öner

Hasbihâl

Bir çeşme başında rastladım ona
Konuşmak istedim, işim var dedi
Ne olur sevdiğim tekrardan dene
Baharı bitirdim, kışım var dedi

Buradan git dedi, gören ne sanar
Dedi, adım çıkar; dillerde döner
Şimdi gitmem lazım, dibine yanar
Ocakta kaynayan aşım var, dedi

Seni gören olur, önüne çıkar
Belki bir şey söyler, canını sıkar
Birazcık geç kalsam hesaba çeker
Halden anlamayan eşim var, dedi

Dedim evlendin mi, gözüme baktı
Bir şey diyemedi, kaşını yıktı
Göstermedi ama bir damla aktı
Yüreğime dolan, yaşım var dedi

Sana sakladığım gülü derdiler
Kolum kanadımı vurup kırdılar
Karşı çıktım ama zorla verdiler
Vurmaktan çürüyen döşüm var dedi

Artık gitmeliyim, bu kadar yeter
Sensiz yaşamak mı ölümden beter
Bir de çocuğum var beşikte yatar
Onu büyötmeye düşüm var, dedi

Haram oldu bura, gelemem geri
Git dedim, arkana bakmadan yürü
Kafeste beslerim, adı *Vakâri*
Teselli bulduğum kuşum var, dedi

◆ Niyazi Karabulut

Dilrubaya Ağıt

Sevdalar kında kılıç, ah hatıralar, heyhat!
İçimde sana doğru yürüyen bir kervan var.
Kazmayı dağa değil şu gönlüme vur Ferhat!
Sana gelmeye engel içimdeki korkular.

Yolculuklar hep benden başlıyor uzaklara
Dilruba senin için akrepleri öptüm ben.
Firariler tedirgin düşüyor tuzaklara
Sensizliği seninle tenhalarda içtim ben.

Kaç bahar toplamışım baldıranlar içerek
Maviden vurgun yedim çölleri soluyorum.
Sevdasız zamanları mısralarla biçerek
Başım alıp, şiire misafir oluyorum.

Üveyik kanatları serinletir kumları
Gamzelerinde düşler şiirleşir bir anlık
Morga düşer bir ömür, aşksız zamanlar gibi
Sülfirik asit kuser üstümüze karanlık

◆ Metin Özarsları

Ömür Özeti

Önceden inceden yağan yağmurun
Dinleyip sesini ıslanıyorum
Akşamdan mahmurum uykusuz yorgun
Bir duvar dibine yaslanıyorum

Dalarken gözlerim ta ufuklara
Alışkın bedenim yorgunluklara
Muhtaç olsa bile yarana yara
Sustu deli gönlüm uslanıyorum

Peşinden koşarken ve mustaripken
Bir sana âşıkken bir de garipken
Zamanında tazeliğe sahipken
Eskidim, şimdiler paslanıyorum

Yıllarla dert, keder ettin ya bana
Yarenlerim çekip gitti yabana
Ne sekiz ne dokuz ne ondan sana
On birinci köyden sesleniyorum

Daim gözü yaşlı bir âşığım ben
Ne elden tutan var ne yardım eden
Lezzet alamazken sudan ekmekten
Silik hatırayla besleniyorum

Metin nazar kılıp maziden hale
Ses katmadan bitmeyen kıyl ü kale
Sonsuzluğa doğru bir irtihale
Hazırlanır gibi süsleniyorum

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدانا لهذا وَكُنَّا لَهُ كَاثِرِينَ

قَوْلُهُمْ رَبَّنَا هَذَا قَوْلُكَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدانا لهذا وَكُنَّا لَهُ كَاثِرِينَ

92.on5ekim2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıan

kapak resmi

ömer lekesiz

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

92. sayı 15 ekim 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Hüseyin Kaya / Gazel / 3
- ◆ İmdat Avşar / Ağlama/ 4
- ◆ Dədə Katib / Dediler/ 5
- ◆ Məmmət İlgar / Neyim/Gözel/ 6
- ◆ Emine Savaş / Melika'nın Gülüşü/ 7
- ◆ Tayyib Atmaca / Muhsin Macit ile Şiir
ve Gelenek Üzerine / 8
- ◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı/ Dünya / 11
- ◆ İdris Aktaş/ Aşkına Ölüm Gerek
Vatan Aşkı/ 12
- ◆ Ömer Faruk Habiboğlu / Terennüm/ 13
- ◆ Cahit Can / Bir Çiçek/ 14
- ◆ Lütfü Kılıç / Sevdiğim/ 15
- ◆ Cihat Barış / Öğret Bana/ 16
- ◆ Ali Ağır / Visal/ 17
- ◆ Yasin Şen / Niyaznâme/ 18
- ◆ Mehmet Baş / Gelir/ 20
- ◆ Rufəd Ahundlu / Keçir/ 21
- ◆ Tacettin Çetin/ Vel Asr/ 22
- ◆ Məzahir Hüseyinzadə / Deyişmə/ 23
- ◆ Osman Fərmanoğlu / Deyişmə/ 23
- ◆ Ercan Sağlam / Bir Eksik/ 8

◆ Hüseyin Kaya

Gazel

zölfün düştükçe yele eyler tarumar beni
saçındaki her tele bağlamışlar yar beni

vurdun dağ-ı hicranı derde yar ettin canı
döktün dilimden kanı ettin ah ü zar beni

ah ile figanımdan yandı dil hicranımdan
sürdün öz vatanımdan yar diyar diyar beni

olmak için bir dem şad beklemem senden imdad
olmuşum gamla abad ko böyle naçar beni

döndüğüm derd-i girdab olalı aşkla harab
vur tığın işle sevab eyle bahtiyar beni

◆ İmdat Avşar

Ağlama

Bu gizli ayinde iki neferiz
Aşk sunağa çekilse de ağlama
Bizi ilkbahara çağırın nergiz
Leçek leçek dökülse de ağlama

Yollar sarp yamaca sarılırsa sus
Menzile varmadan yorulursa sus
Uçurum uçurum kırılırsa sus
Çığır çığır sökülse de ağlama

Hasret mi visale tuzağı kuran
Hicran dumanı mı ruhunu saran
Sabır mülkü alev alsa da bir an
Baştan başa yakılsa da ağlama

Hükmü nedir yanan yürekte karın
Uyuma koynunda bu intizarın
Yeni yeni çiçekleyen baharın
Karakışa bükülse de ağlama

◆ Dədə Katib

Dedilər

Arıflərdən sordum dünya əhvalın,
Azad quşa bir qəfəsdi, dedilər.
Ömrün etibarın sual eylədim,
Getdi, gəlməz, bir nəfəsdi, dedilər.

Dedim, bir sərmayə, bir də səadət,
Dedilər, xoş əxlaq, bir də qənaət.
Dedim, şöhrət üçün olsa ibadət,
Abid deyil, pulhəvəsdi, dedilər.

Dedim: dünya malı? Dedilər: - ibrət.
Dedim: bəs cavanlıq? Dedilər: - fürsət.
Dedim ki, qocalıq? Dedilər: - həsrət.
Ömrün payız yeli əsdi, dedilər.

Dədə Katib, qəmli halın qəm əkə,
Qəm xırmanın qəm anbara, qəm tökə.
Ömrün süfrəsindən bir neçə tikə,
Yedim, doymamışdım, bəsdı, dedilər.

Vəssalam!

Dəli könül, məndən sənə vəsiyyə, t
Ədəbsizdən insan olmaz, vəssalam!
Qırtlaqsız boğazda, bir hərzə dildə,
Həyasızda iman olmaz, vəssalam!

Çalışıb tər tökən, ər olmaz möhtac,
Haqqına qane ol, nəfsə vermə bac.
Bir sınıq könül yap, eylə sən merac,
Könül qıran xəndan olmaz, vəssalam!

Neçə sözüm vardır, deyim qanasan,
Qorxaq ilə yoldaş olma, yanasan,
Şoran yerdə heç vaxt əkmə danə sən,
Şor torpaqda bostan olmaz, vəssalam!

Dədə Katib, heç vaxt haqqı buraxma,
Doğru get izini, yolundan çıxma,
Batil piruz (qalib) olmaz, ürəyin sıxma,
Haqq aydındır, pünhan olmaz, vəssalam!

◆ Məmməd İlqar

Neynim?

Ha çaldım, könlümün bu təşnə vaxtı,
Sazım dinmədiki, dinmədi neynim?
Qarğamaq istədim taleyi, baxtı,
Dilim dönmədiki, dönmədi neynim?

Özüm öz odumda əridim itdim,
Karvan buludları bəri yeritdim,
Arazı axıtdım, Kürü yeritdim,
Odum sönmədiki, sönmədi neynim?

Aldı bir havalı xatirə məni,
Bələdi ənbərə-ətirə məni,
Dedim bəlkə mənə yetirə məni,
Göydən enmədiki, enmədi neynim?

İlgımdı, dumandı, sisdi nədisə?
Sehirdi, sədadı, səsdı nədisə?
Axır bu zalımın qəsdi nədisə?
Aparır hələdə *Məmmədi* neynim?

Gözəl

Ən gözəl dərdimsən dərdlər içində
Dərdindən düşmüşəm, dərdə mən gözəl.
Dərd gözəl çəkilir əgər gözəlsə,
Gözəl dərd diləsən, dərdəm ən gözəl.

Sərdim gülşənini dərdə mən ömrüm,
Dər gülüm, gülünü dər də mən ömrüm,
Hər günü ölumdü dərdə mən ömrüm,
Ölər mi sən kimi dərdə mən, gözəl.?

Məmməd könül sevdi kimə nə, dərdi?
Özgə kim sevdilər ki mənə dərdi?
Bilməm bu sevginin kimə nə dərdi?
Mənə dərd gözəldi, dərdə mən gözəl.

◆ Emine Savaş

Mehlika'nın Gülüşü

Avuçladım da tuttum, gül yüzün zıyasını
Güller sitem eyledi, ak goncalar kıskandı
Gündüz gözüyle gördüm, sevdânın rüyâsını
Ufka doğan güneşi, gönül Mehlika sandı

Sevdalara aç yürek, gözler âfâka dalmış
Mücellâ gülüşlere, diyârlar hasret kalmış
Seherler âşk ehline, müjdeli haber salmış
Bad-ı sabâ estikçe, gelen şahika sandı

Hasreti dese sözler, hasretin nefesini
Yürekler parçalayan, çağlar aşan sesini
Hep sinede bir yerde, değişmez adresini
Can yandıkça sonunu, zümrüd-ü anka sandı

Gülpembe çocukluğun, mavi beyaz düşleri
Kanat sesine vurgun, rüzgârın gülüşleri
Hâli bâki kılmaktır, şuarânın işleri
Hayatın kitabına, bir tür lâhika sandı

Gül yüzünde gülüşle, ömre bedel Mehlika
Es bahar meltemiyle, yerin yüzünü yıka
Aslına zulm eyleyen, bedbahta ol sadaka
Âh benim garip gönlüm, varı bir şaka sandı

Muhsin Macit ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ Konuşturana: Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Gelenek, bulunduğumuz yere ve seçtiğimiz mevzuya göre anlam kazanan bir kavram. Dinden siyasete, edebiyattan musikiye, kıyafetten mimariye kadar oldukça geniş kullanım alanına sahip. Ben anlam çerçevesini daraltarak gelenek kavramıyla divan, tekke ve âşık edebiyatı mahsullerinin modern Türk edebiyatı içindeki yaşama ve direnme kabiliyetini kastediyorum. Geleneği biçimlendiren bu üç ırmak; divan, tekke ve âşık şiiri geçmiş asırlarda mükemmel ürünlerini verdi. Sonra iklim değişti, bu ırmakların debisi düştü. Zaman zaman kesintiye uğrasa da bütünüyle kurumadı. Fakat geldiğimiz noktada aynı yöntem ve usullerle benzer ürünleri elde etmek mümkün değil artık. Çünkü gelenek zamanla esnekliğini kaybetti, değişen zihniyet ve dünya algısına pek tabii olarak uyum sağlayamadı. Onun için neredeyse bir asırdan beri geleneğin imkânlarının ne olup olmadığını sürekli yoklama ihtiyacı duyuyor, şiirimizin bu kaynaktan beslenip beslenemeyeceğini tartışıyoruz.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Her ne kadar gelenek kavramıyla halk ve divan şiirinin modern Türk edebiyatı içindeki yaşama ve direnme gücünü kastetsem de günümüzde artık modern şiir de kendi geleneğini icat etmiştir. Gelenekten bahsetmek bile aslında modern bir olgudur. Artık Türk şiirinin mevcut durumunu Batı sanatından ve edebiyatından bağımsız biçimde değerlendiremiyoruz. Modern şiir Batı uygarlığının ürünlerinden de beslenerek yeni bir mecra buldu. Onun için Modern şiirimizde çığır açan her şairi, yeni bir geleneğin de öncüsü olarak görebiliriz. Geleneğin karşısında kendi sanatını sınavarak çığır açan Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Necip Fazıl, Nazım Hikmet, Behçet Necatigil, Atilla İlhan, Fazıl Hüsni Dağlarca, Sezai Karakoç, Hilmi Yavuz gibi bir çırpıda aklıma gelen şairleri modern Türk şiir geleneğini kuran öncüler olarak görmek eğilimindedim.

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Herhangi bir geleneği toptan ret veya kabul etmek yerine, öncelikle imkânlarını ve zaaflarını öğrenmek ve değişen dünyanın ihtiyaçlarına ve diline uygun kıymetlerini ayıklamak gerekir. Bunu gerçekleştirmenin en doğru ve sahih yolu da geleneğin temel metinlerini özümsemekten geçer. Bizim temel ihtiyacımız budur. Herhangi bir divanı veya divan şiiri antolojisini okumadan, bir mesneviyi hatmetmeden ya da ne bileyim Karacaoğlan'ı, Yunus'u can kulağıyla dinlemeden sadece onların sesini anıştıracak kelimeleri kullanarak şiir söylemek bence geleneği de kötürümleştirmektedir. Öte yandan herhangi bir gelenekle sınanmadan yeni olmak iddiası da temelsizdir. Çünkü ister Batı ister Doğu referanslı olsun her gelenek ayna gibidir; sanatkar onun karşısında yapıp eylediklerine bir çekidüzen verir. Bu aynanın mutlaka milli hayatımızın cılasıyla parlayıp tasavvufla sırlanması gerekmez. Hatta başka bir geleneğe, mesela İngiliz, Fransız veya Rus edebiyatına eklemlenerek de bir şairin günümüzde kendi eserini konumlandırması mümkündür. Modern Türk şiirinde çığır açan şairlerin tamamının ya Batı'yı ya da Doğu'yu yahut her iki geleneği birden özümseyen kişiler olması tesadüfi değildir.

Muhsin Macit, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

İtiraf etmem gerekir ki ben, gelenekle alışverişinden yüzünün akıyla çıkabilmiş bir şair değilim. İlk ve tek şiir kitabım *Zembil*, 2001 yılında yayımlandı. Yeni baskısı yapılmadı. *Zembil*'den sonra dergilerde çıkan şiirlerim de kitap hacminde bir dosyada öylece duruyor. Velhasıl Türk şiir geleneğini iyi bildiğimi iddia edebilirim ama bildiklerimi sanatsal üretime dönüştüremedim. Giderek şiir yazmayı bıraktım. Son yıllarda daha çok roman ve hikâye okuyup hikâye ve denemeler yazıyorum. Modern edebiyatla kurduğum sanatkarca ilgi sayesinde geleneği bütün bileşenleriyle daha iyi kavrayıp güncelle ilişkilendirerek Türk edebiyatının sürekliliğine akademik anlamda katkı sağlamaya çalışıyorum.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Günümüz şairlerinden kastınız çığır açan şairlerse tabii ki herhangi biri bu şairleri okuyarak şiirini geleceğe taşıyabilir. Çünkü çığır açan şairlerden hiçbirisi gelenekten bütünüyle kopuk değil. Fakat isteyen her sanatkâr hem çığır açan modern şairleri hem de geleneğin temsilcilerini okuyarak şiir dünyasını zenginleştirebilir.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına “halk şairi” ve “divan şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Edebiyat tarihinin tozlu raflarına kaldırıldığı düşünülen eserlerin tozunu almak öncelikli olarak edebiyat araştırmacılarının görevidir. Ben divan edebiyatını uzmanlık alanı seçmiş bir akademisyen olarak Türkçenin büyük şairleriyle aramıza giren tozlu zaman perdesini aralamaya, üzeri küllenmiş kıymetlerimizi soluğumun yettiği kadar küllerinden arındırmaya çalışıyorum. Küllerine üfledikçe çıkacak kıvılcımların şiir ve Türkçe sevgisiyle dolu kalpleri tutuşturacağına inanıyorum. Böylesine bir çaba içinde olan başka meslektaşlarım da var. Tabii akademisyenlerin bu çabaları biraz daha teknik düzeyde kalmaktadır. Bu ürünlerin dolaşıma girmesi için yayıncılara ve ders kitaplarının içeriğini belirleyen, devletin kültür politikalarını tayin eden yetkililere de sorumluluk düşmektedir. Kültür ve sanat hayatının bütün paydaşları üzerine düşeni layıkıyla yerine getirirse geleneğin ne olduğu daha iyi anlaşılabilir. Bence öncelikli olan, geleneğin bilinmesidir. Sonrasını yaratıcı kabiliyete sahip, sanatkâr ruhlu kişilere bırakmak gerekir.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Edebiyat dünyasına şair olmak hevesiyle adım atmış olsam da neticede akademisyenlikte karar kılmış biriyim. Onun için şiir üstüne iri laflar etmek istemem. Şiire dair düşüncelerim zamanla saflığını kaybetti; akademik bilgi estetik ilgimi bulanıklaştırdı. Doğrusu sanatın her alanında olduğu gibi şiirde de icra ettiği sanata dair görüşleriyle ürettiği eserleri arasında tam bir tutarlılık ve bütünsellik sağlayan sanatkâr sayısı azdır. Bu ayardaki ender şairlerin seslerine kulak vermek gerektiği kanısındayım. Gerisi bence kuru gürültüdür.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmiş bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Ne geçmişe gitmek ne de geçmiş bugüne taşımak mümkündür! Aslında bizim gelenek karşısındaki tutumumuz kavramın gerçek anlamıyla tam bir nostaljidir. Biliyorsunuz nostalji; nostos (eve dönüş) ve algia (özlem) sözcüklerinden oluşan bir kavram; artık var olmayan veya hiç var olmamış bir eve duyulan özlem. Nostalji bir yitirme ve yer değiştirme duygusudur. Bence yapılması gereken, geçmişe idealleştirme eğilimine kapılmadan mevcut olanı anlamaya çalışmaktır. Çünkü dünya değişiyor. Dünya değiştikçe zihniyet ve dilin de değişmesi kaçınılmazdır. Zihniyet değişimi adeta iklim değişimi gibidir. Buna engel olunamayacağını tecrübeyle biliyoruz. Bize düşen değişimin kaçınılmaz olduğunu göz ardı etmeden ana dilimizin, yani Türkçenin tüm gözeneklerine sızmış geleneği canlı tutmak, hafıza mekânlarına ve kültürel belleğimize sahip çıkmaktır.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Bunu başaranlar biraz evvel adını andığım çığır açan büyük şairlerdir.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Her şair mensup olduğu dilin içinde kendini idrak eder. En köklü devrimlerin yaşandığı toplumlarda bile geleneğin izleri silinmez; gelenek bilinci zayıflar. Tarih bilincini canlı tutmak gerekir. Aksi hâlde bastırılanın geri dönüşüyle hiç arzu edilmeyen, estetikten yoksun ürünler ortaya çıkabilir. Böylece bir yandan geleneği reddederken öte yandan da geleneğin kavramlarını yerli yersiz kullanmayı sürdürürüz. Dildeki değişimler doğal seyrine bırakılıp radikal kopuşlar yaşanmadığı sürece gelenek, soluk çizgilerle de olsa varlığını devam ettirir. İşte bu yüzden divan şiirini kıyasıya eleştiren şairlerin bile neticede aynı dile yaslanmalarından ötürü geleneğin dünyasından bütünüyle kaçamadıkları görülmüştür.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Gelenek iç dinamikleriyle kendini yenileme kabiliyetini kaybettiği için ona sahiplenme arzusunu dillendiriyoruz. Bu bakımdan gelenek karşısındaki durumumuz biraz paradoksaldır.

Günümüzde geleneği sürdürmek veya geleneğe eklemlenmek, hiçbir iddia sahibi olmamak demektir. Sözelimi birisi divan şiiri geleneğini günümüzde sürdürmek isterse Baki ile mi, Şeyh Galip'le mi boy ölçüştürmeye kalkışacaktır? Gelenek içinde söylenebilecek her söz söylenmiştir. Gelenek imkânları içinde yeniliği Yahya Kemal gerçekleştirmiştir. Sonrasında imparatorluktan ulus devlete geçiş sürecinde "Yeni Hayat"ın şartlarına uygun biçimde "Yeni Lisan" toplumumuzda genel kabul görmüştür. Fakat daha sonra dilin tarihselliğine aykırı biçimde öz Türkçeciliği dil politikalarının temelini koymak dili yoksullaştırdığı gibi gelenekle bağlarını da aşındırmıştır. Ülkemizde zaman zaman görülen bu tür aşırılıkları bir yana bırakırsak Türkçe kendi mecrasında akışını sürdürmeye devam etmektedir. Durum diğer sanatlarda da pek farklı değildir. Yahya Kemal'in şiirde yaptığı hamleyi Tamburi Cemil Bey musikide gerçekleştirmiştir. Fakat bu iki dehanın gerçekleştirdiği büyük hamleyi tekrar etme şansımız yoktur. Fazla uzağa gitmeye gerek yok. Tamburi Cemil ile oğlu Mesut Cemil'in gelenek karşısındaki tutumuna bakmak bile yeterince ufuk açıcı olabilir. Günümüzün şairi divan şiirine yöneldiğinde Yahya Kemal'i de dikkate almak zorundadır fakat yeni bir Yahya Kemal yaratmak mümkün değildir. Buna yeltenenler nostalji serisinden birbirinin kopyası manzumeler üretmekten başka bir şey yapamazlar. Onun için kültürel sürekliliği canlı tutacak biçimde geleneğin bütün ürünlerini korumak, çağın imkânlarından yararlanarak erişilebilirliği kolaylaştırmak teknik bir konu olmakla birlikte öncelikli ve zorunludur. Bu sağlandıktan sonra her sanatkâr kendi yeteneği nispetinde gelenekten beslenip beslenmeme konusunda tercih yapabilecektir. Gelenekten beslenmenin de bence herhangi bir reçetesi veya ölçüğü yoktur. Tek ölçüt, sanatkârın yaratıcı dehasıdır.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Ben yine dehayaya gönderme yapacağım. Biliyorsunuz arkeolog ve sanat tarihçileri "devşirme malzeme" diye bir kavram kullanıyorlar. Devşirme malzeme; estetik kaygıyla üretilmiş herhangi bir eserin ya da özgün parçasının, kendi dönemi içinde veya sonraki dönemlerde yapılmış/onarılmış başka bir yapıda benzer işlevine uygun veya farklı düzenlemelerle yeniden kullanılmasıdır. Devşirme malzemenin kullanımı sadece ihtiyaçtan kaynaklanmıyordu; *estetik endişe, teşhir, meydan okuma, süreklilik duygusu* gibi farklı sebeplerle devşirme malzeme kullanılıyordu. Mimarlık ve sanat tarihiyle ilgili araştırmalarda devşirme malzemenin kullanımındaki başlıca etkenler arasında sayılan bu

sebepler, divan ve halk şiirinde kullanılan ortak dil malzemesinin yeniden kullanımı için de geçerlidir. Klişe sözler, portatif cümleler konuşmayı kolaylaştırır, arayıp bulmak zorunda kalmayız. Fakat bu tür malzemeyi şiir katına yükseltmek çok zordur. Özgün olmayı ancak söze yeni bir ruh üfleyebilen yaratıcı şairler başarabilirler. Aksi hâlde hatırlatıcı gösterge ve efektlerle yetinen üslupsuz, kişiliksiz ürünlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

"Modern gelenekçi" ifadesi de oldukça paradoksal gibi geldi bana. Bu sıfatın hangi şairler için kullanılabileceğini doğrusu kestiremiyorum. Eskiye küçümsemeden ve yeniyi yüceltmeden şiir mirasımıza sahip çıkan şairleri modern gelenekçi diye nitelendiriyorsunuz sanırım. Bu sıfatla gelenekten yararlanan modern şairleri kastediyorsanız dünyanın yeniliklerini bugünün yeniliklerinin geçersizleştirdiğini de unutmamak lazım. Çünkü hiçbir geleneğin tanımı sabit değildir. Aramızdaki mesafe hem mekânsal hem de zamansal olarak eskiye yüklediğimiz anlamı değiştirmektedir.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Hiç şüphesiz her sanat gibi şiir de yaratıcılık kadar ince işçilik de ister. Bu bakımdan geleneğin teknik tarafını göz ardı edemeyiz; gelenek şaire bu işçiliğin yolunu yordamını telkin eder. Öte yandan geleneğin dünyasında haz, modernlikte gerçeklik duygusu esastır. Haz ve gerçeklik arasında estetik dengeyi sağlayan şair, geçmişin anısını canlı tutarak gelecek tasarımını gerçekleştirir. Sorunuzun devamıyla ilgili kanaatim ise şöyle: Açıkçası ben hiçbir sanatkârın hayatıyla eseri arasında bir koşutluk aranmasını doğru bulmam. Sanatkârın hayatıyla eseri arasında koşutluk kurmaya yeltendiğimizde bugün geleneğin temsilcisi diye yüceltip selamladığımız pek çok şairin kendi eserinin dışına düştüğünü görürüz. Bu noktada etik ile estetik arasında ayırım yapmak zorunda olduğumuzu düşünüyorum. Basit bir örnek vermem gerekirse Fuzuli'nin şairliğini yüceltmek isteyen bazı meslektaşlarım onun samimiyetinden söz ederler. Oysa samimiyet gündelik hayatta etikle ilgili, yani erdemli bir davranıştır. Fuzuli'nin böyle bir erdeme sahip olup olmadığını bilemiyoruz. Fuzuli'nin sanatı söz konusu olduğunda ise önemli olan söylediklerine, yani eserine bizi inandırmasıdır. Bu ise estetik bir tutumdur. Bütün sanatlar ve sanatkârlar için bu böyledir. Her sanat eserinin bir kurgu, öznel bir tasarım olduğunu unutmamak gerekir.

◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı

Dünya

Gah zülmət gecədir, gah nurlu gündüz,
Yaranışdan bəri təzaddı dünya.
Kimsənin olmayıb, olmayacaq da,
Azad yaranıbdı, azaddı dünya.

Ona aşiq olma, min bir könüldən,
Əsla öz ipini buraxmaz əldən,
Namərd insanlarla dostdu əzəldən,
Namərd insan kimi bədzaddı dünya.

Bəddi ürəyinin yağın əridib,
Ağlama dünyanın varın dərd edib,
Vicdanını alıb, daş-qaş vəd edib,
Neçə tamahkarı aldattı dünya.

Sərvətə, dövlətə, eyləmə tamah,
Çalış dürüst yaşa, bilinməz sabah,
Zalımın əlində bir qanlı silah,
Məzlumun dilində fəryaddı dünya.

Kimi dərd əlindən eyləyir ah-vay,
Kimi kef içində salıb hay-haray,
Xoşbəxtlər gözündə billur bir saray,
Bədbəxtlər gözündə bərbaddı dünya.

İnsan alıb satar bu qul bazarı,
Hiylə sərrafıdı, şər xiridarı,
Namərdin, nakəsin himayədarı,
Mərdə divan tutan cəlladdı dünya.

◆ İdris Ertaş

Aşkına Ölüm Gerek

Mansur gibi çek dara sallandır bu bedeni
Aşkına ölüm gerek sevdana tüm uğraşım

Karanlığıma çıra yüzünün beyaz teni
Sensiz gitmez hayıra bu ömrümün treni
Mevtime geldi sıra hazırladım kefeni
Mansur gibi çek dara sallandır bu bedeni

Yanaktan süzülerek sana aksın gözyaşım
Gövdeden kesilerek feda olsun bu başım
Ah çekip üzülmek sorma sakın ha yaşım
Aşkına ölüm gerek sevdana tüm uğraşım

Vatan Aşkı

Karşılıksız bağlandık vatanın toprağına
Delicesine yandık bağına yaprağına

Her zerresi mukaddes doğusu ve batısı
Sanma geçici heves bu aşk alın yazısı

Devletin kıymetini atamızdan bilmişiz
Şehadet şerbetini içmek için gelmişiz

Bir ölür bin dirilir bayrağı indirmeyiz
Tabut tabut serilir ezanı dindirmeyiz

Dönmeyiz yolumuzdan nice tehdit alsak da
Kesseler kolumuzdan yalnız bir baş kalsak da

◆ Ömer Faruk Habiboğlu

Terennüm

Devr-i gârip usta, yabancı bize;
Artık gönül çelen gülistan yoktur.
Gayrı canân aşkta yalancı bize.
Bikes derdimizi avutan yoktur.

Civarda ecnebi çehreler dolu,
Vuslâta imkân yok, bulunmaz yolu,
Nadân tutar mı ki uzatsak kolu?
Hicret-i sevdâda kavuşan yoktur.

Vakt-i vedâ yakın, toplanmalıyız,
Abayı, asayı kuşanmalıyız,
Son nefese kadar katlanmalıyız,
Yâd-ı dosttan öte kabristan yoktur.

Bir Çiçek

Kederim başımdan aşkındı o gün
Dertlerime derman oldu bir çiçek.
Okudu, üfledi; attı bir düğüm
Adeta sihirli dildi bir çiçek.

Girdim gülşenine bir gonca derdim
O anlattıkça ben huzura erdim
Bütün sırlarımı ben ona verdim
Öyle dertlendi ki soldu bir çiçek.

Dertlerim depreşti görünce o an
Yer, göğe kavuştu, tükendi zaman
Bir deli sevda ki başımda duman
Aklımı başımdan aldı bir çiçek.

Ölüyü diriltir sıcak nefesi
Renkleri libası, rayiha sesi
Ben gittim, gönlüme düştü gölgesi
Hayali hatırda kaldı bir çiçek.

Kıskandı galiba bülbüller küstü
Gözlerim kamaştı, ne yaman süstü
Öyle sandım imbat rüzgârı esti
Gönlüme sessizce doldu bir çiçek.

Gurbet kazanından gözyaşım taşı
Kaynadı kaynadı sonunda pişti
Ne zaman gönlüme bir hasret düştü
Bir baktım, kapımı çaldı bir çiçek.

Bazen güldür, bazen menekşe adı
Onlarla doyumsuz hayatın tadı
Kasvetim artınca ruhum bunadı
En dar zamanımda buldu bir çiçek.

Bütün sırlarımı önüne sersem
Her bir yaprağından sadakat dersem
Adına ben onun vefa mı desem?
Her daim kapımda kuldu bir çiçek.

Vefa tükenince dostluklar bitti
Tüm hissiyatımı yalnızlık yuttu
Eşim dostum sırasıyla terk etti gitti
Yalnızca yanımda kaldı bir çiçek.

Hayal alemine bir kapı açtım
Sanki kanatlandım, sevinçten uçtum
O anlattı; bense kendimden geçtim
Dili şeker, kaymak, baldı bir çiçek.

Aşk denen köprü sıratın ince
Kadere razı ol, bir kez düşünce
Beni mecnun eden kimdi deyince
"Benim..." dedi dile geldi bir çiçek.

Gördüm ahvalimi, arttı hayretim
Zannederim kaldım hem öksüz yetim
Ne zaman kendimi yalnız hissettim
Başımı okşayan eldi bir çiçek.

Aşkına düşeli meftunu oldum
Kabusla uyandım, hayale daldım
Güz gülleri gibi sarardım soldum
Sevda diyarına yoldu bir çiçek.

Gurbet mekânımız, yurdumuz aynı
Önümüz aynıdır, ardımız aynı
Kaderimiz aynı, derdimiz aynı
Beni en sadık dost bildi bir çiçek.

◆ Lütfü Kılıç

Sevdiğim

Hasretine dayanamaz yüreğim,
Gel, düşürme âh-u zâra sevdiğim.
Can sağ iken cemalini göreyim,
Görüselim ara ara sevdiğim.

Aşkın âmâ eylediği göz bende,
Mayasına aşk karışmış öz bende,
Ateş bende, alev bende, köz bende...
Yanıyorum, düştüm nâra sevdiğim.

Günler geçti, aylar geçti bekledim,
Dertlerime kederleri ekledim.,
Kervanıma gam yükünü yükledim;
Gözüm yolda, gönlüm yara sevdiğim.

Buluşmanın çaresini bul artık,
Temkinli ol, tedbirini al artık,
Uğrun uğrun, sine sine gel artık
Gözden uzak bir kenara sevdiğim.

Reva mıdır cefa etmek cânâna,
Merhamet et, fasılasız yanana,
Bahane bul, yalan uydur anana;
Helkeni al, gel pınara sevdiğim.

Duman kalksın, ferahlasın başımız,
Çıksın, gitsin fırtınalı kışımız,
Havalansın, kafesinden kuşumuz;
Kanat çırpısın ilkbahara sevdiğim.

Kudret versin, sabır versin Hüdâ'mız,
Gönülleri aydınlatsın sedamız,
Lütfü der ki, bu alemde sevdamız,
Destan olsun bu diyara sevdiğim.

◆ Cihat Barış

Öğret Bana

Bilmenin sırrına erdir
Bilmemeyi öğret bana!
Dilime sükûtu sevdire
Bilmemeyi öğret bana!

Nefsime et dilim dilim
Edep önce, sonra ilim
Ummanda damla değilim
Küçülmeyi öğret bana

Kul olayım, Âdem isem
Buda beni çok gür isem
Hârın yaksın izin silsem
Kül olmayı öğret bana

Nasıl gidilir menzile
Yoldaşsız bir yol nafile
Yunus ile Bektaş ile
Yürümeyi öğret bana

Arifler postuna yatır
Öğrenelim gönül, hatır
Köle etsin birkaç satır
Hürriyeti öğret bana

Beni çöllerimden arıt
Gönlüme aşkını akıt
Dergâhından bir ip sarkıt
Yükselmeyi öğret bana

◆ Ali Ağır

Visal

Güneş ufuklardan veda edince,
Hasret zindanından kaçtım da geldim.
Mehtabın seyrine dalınca gece,
Gönül penceremi açtım da geldim.

Sevdadan vazgeçen düşer mi yola?
Seven bir gönüldür aşka pusula,
Ümit olsun diye her yalnız kula,
Sevgi tohumları saçtım da geldim.

Âlemlerin Rabbi, hüküm sâhibi,
Murat etti, güçlendirdi garibi,
Karda filizlenen kardelen gibi,
Kışın ayazında açtım da geldim.

Çatlamak üzreyken göğüs kafesi,
Bırakmadım, yaksa da kor nefesi,
Ruhumu kuşattı Göksu'nun sesi,
Nunu vadisinden geçtim de geçtim.

Tenime çamların kokusu sindi,
Gözümün sağanak yağmuru dindi,
Kavrulan sinemin yangını söndü,
Suyu Çamoluk'tan içtim de geldim.

Her adımda mesafeler kısaldı,
Aşılmaz mor dağlar ardımda kaldı,
Kuşlar yuvasında uykuya daldı,
Sanki kanatlandım uçtum da geldim.

Omzumda karanfil nakışlı heybe,
İnançla geçildi nice akabe,
Önüme yıldızlar serdi gökkubbe,
Hüzün ülkesinden göçtüm de geldim.

◆ Yasin Şen

Niyaznâme

Gökler yıkılsa da kulun başına
Lutfeyleyip neler ihsân edersin
Gönlü sızısına gözü yaşına
Bir teselli kılıp dermân edersin

Gözümde büyürken firkat elemi
Derdimi yazarım alıp kalemi
Yaratmışsın türlü türlü âlemi
Kullarını salıp seyrân edersin

Günleri geçer de düşer melâle
Bir zaman ermeyi diler kemâle
Yollar dahi elbet gider visâle
Âşığınla yolda devrân edersin

Zerreden küreye olmuşsun ayân
Ârifin dilinden kılmışsın beyân
Yüceden alçağa akar bir zaman
Damlayı sonunda ummân edersin

Hüzündür hayatın her dem mâyesi
Celâlin varlığa düşmüş sâyesi
Bir vuslat imiş kulun sermâyesi
Kulunu âkıbet şâdân edersin

Hükmüne kılmışsın mutî her şeyi
Firkat elemiyle inletip neyi
Gece gündüz içilir aşkın meyi
Aşkınla âşığı sûzân edersin

Varlık nedir böyle yokluğa akar
Yok derdine insan elemeler çeker
Ateşin yakarken sellerin yıkar
Bunca mamûreyi virân edersin

Giydirip garibi ve gurabâyı
Alırsın eyninden bir gün abâyı
Ne eylersin bilmem bunca kabâyı
Giydirirsin sonra üryân edersin

Gecede gündüzde kıldım günâhı
Bunca günâhımla ettim sabahı
Dilersen Ya Rabbi kılsam da âhı
Sırrımı ellerden pinhân edersin

Yaptığımdan beni eyleyip pişman
Gönlümü kavurur hüznüm bir zaman
İlâhi Ya Ganî, artık el-aman
Gözyaşımı benim revân edersin

Yaşarım gönülde türlü sevdâyı
Başıma salarsın neden kavgâyı
Aşkına düşenler neyler davâyı
Dünyayı âşığa zindan edersin

Rahmetin gâliptir kulu seversin
Sevdiğini bazen iyi döversin
Bazen çağırırsın bazen kovarsın
Huzurdan kovduğun şeytan edersin

Cemâlin eseri türlü nebâtın
Celâlin pertevi yani memâtın
Salarak peşine âb-ı hayâtın
Hâlini âşığın irfân edersin

Hüküm senindir ukbâda dünyâda
Kulların her biri başka sevdâda
Herkes olsa n'ola tatlı rüyâda
Bu kadar cümbüşü yalan edersin

Hükmüne karışan yoktur Ya Ganî
Dilersen alırsın şu tatlı canı
Anlamak lutfeyle akıbet seni
Lutfedersen eğer insan edersin

Salarak kulların gurbetlik ile
Nedir keyfiyet burda kimler bile
Feryat ettirirsin her seher güle
Bülbülü durmadan nâlân edersin

Yok hükmünde yaşar nefsi şişiren
Kendi hâlince türlü şeyler başaran
Bulup gördüğünü derhâl aşırın
Onun da âhirin nisyân edersin

Bu âlemde dâim sensin hükümrân
Zâhirde bâtında senindir devrân
Mamûru âkıbet edersin virân
Dilersen kulunu sultan edersin

Âşığın dâimâ aşkına yanar
Türlü kelâm ile visâlin anar
Bir yâresi vardır durmadan kanar
Âşığın cânını cânân edersin

Yağmuru yağdırıp göllerin için
Bülbülü halk edip güllerin için
Şehirler kurarsın kulların için
Sonunda hâk ile yeksân edersin

Bilirim zannıyla bir zaman gezer
Nefsine zulmeder durmadan azar
Hak yarattı demez, herkese kızar
İlmine mağrûru nâdân edersin

Halk edip âlemde türlü eşyâyı
İnsana mekân eylersin dünyâyı
Koyarak içine derin manâyı
Varlığı yokluğa nişan edersin

Daima düşünür insan kendini
Aşmayı dileyip içte bendini
Kurtulur o çözerse kemendini
Sırrını insana ilân edersin

Bahârda görünür Ya Rab cemâlin
Hazanda belirir senin celâlin
Her yerde devreder senin kemâlin
Dünyayı şânına mekân edersin

Nefsinin peşinde her gün koşanı
Fakire zengine kızıp coşanı
Dünyanın zevkine esir düşeni
İnsan iken burda hayvân edersin

Emrine râm olur âkıbet bilmez
Elinde harcolur tâlihi gülmez
Kendine düşmandır haberi olmaz
Nefsini insana düşmân edersin

Neyi halk etmişsen odur karârı
Aksini düşünen görür zarârı
Zamanı gelirse evvel bahârı
Bir yel elinde hazân edersin

Derdi yaratırsın yanında çâre
Gönüller firkatle olsa da pâre
Hoyratın elinde inleyen yâre
Âşığın gönlünü vatan edersin

Akıl ermez bazen böyle kemâle
Kaç nefes yol gider bildir visâle
Rahmedip sonunda her mahzun hâle
Sevene cânânı hem cân edersin

Varlıkta yokluğu bulursam eğer
Lütfunla nefsimi bilirsem eğer
Vakti gelir bir gün ölürsem eğer
Şî'rimi dillere destân edersin

◆ Mehmet Baş

Gelir

Cümle çiçeklerde bulup kokunu
Yoluna gülleri seresim gelir
Yokluğun yayında varlık okunu
Aşk ile o demde geresim gelir

Nakışı sendedir solmayan rengin
Varlığın hesapsız nazarın engin
Arasam âlemi bulunmaz dengin
Görünmez olanı göresim gelir

Hayalden uyanıp düşe dalınca
Sevda köşesinde yalnız kalınca
Boş yere gönlümü derde salınca
Yürek tarlasını süresim gelir

Kılıçtan keskindir sırat köprüsü
Yağmuru anlatır suyun öyküsü
Sığar mı hesaba aşkın ölçüsü
Canımı canana veresim gelir

Kurtulsam dünyanın kirli yüzünden
Karanlık yüzlerin yalan sözünden
Yürüyüp Resulün kutlu izinden
Sırların sırrına eresim gelir

Akarken ırmağa suların kanı
Bir düşün peşinde gezdim cihanı
Doldurdu cihanı yârin ihsanı
Gülleri dalından deresim gelir

◆ Rüşfət Ahundlu

Keçir

Açıb, bağladıqca kitab ömrümü,
Varaqar günah tək əlimdən keçir.
Gecələr gündüzü sayaqalayıram,
Yuxumdan süzülüb, dilimdən keçir.

Daha dada çatmır "simurq tükləri",
Daha aşmaq olmur çətinlikləri...
Həyatın ən ağır, qəliz yükləri,
Belimə yüklənir, belimdən keçir.

Ruhumu ən zərif kəlmə oxşayır,
Ən zərif kəlmə də zülmə oxşayır...
Həyatım ağ-qara filmə oxşayır,
Hər kadr ayımdan, ilimdən keçir.

Sonunda "ölüm" var deyə, qorxum ki?!
Bu sadə, bu adi şeyə qorxum ki?
Axı mən ölümdən niyə qorxum ki?
Onsuz, bütün yollar ölümdən keçir.

◆ Tacettin Çetin

Vel Asr

Asra and olsun ki bütün insanlık
Tepeden tırnağa ziyan içinde
Sokaklar hem soğuk hem de karanlık
Caddeler üst üste hüsrân içinde

Saniyede yaşar onlarca hazzı
Mülteci duygular hayatın tarzı
Tik taklar içinde ölümün nabzı
Bizleri bekliyor zaman içinde

Genizden gitmiyor barut kokusu
Bozuldu doğanın doğal dokusu
Göklerden gelecek birkaç damla su
Kurudu yapraklar hazan içinde

Feri gitti bet kalmadı benizde
Yoruldu bedenler derman yok dizde
Fesat çıktı karada ve denizde
Kayboldu gemimiz umman içinde

Lokmanın helali haramı bitti
Tükendi çareler umutlar yitti
Gelecek elimden kaydı da gitti
Bıraktık milleti isyan içinde

Bağırdım sesimi duyan olmadı
Doğru yol gösterdim uyan olmadı
Hakkın hatırını sayan olmadı
Hakikat kaldı duman içinde

*Havayi Abdal'*ım devran değişti
Kurudu ağaçlar fidan değişti
Zamane bozuldu cihan değişti
Kaldı mı insanın vicdan içinde

◆ Məzahir Hüseynzadə

◆ Osman Fərmanoğlu

Deyişmə

Məzahir Hüseynzadə

Yenə də dağlara duman sis gəlir,
Qoy gəlsin dolayda azan deyiləm.
Ağlıma deyənlər, qələmdən gülür
Ürəyim deməsə, yazan deyiləm.

Osman Fərmanoğlu

Paşam, çox düşmüşəm dumanə, çənə
Alın yazısını pozan deyiləm...
Köhnə havalarda əsərək yenə
Olandan deyirəm, susan deyiləm.

Məzahir Hüseynzadə

Bir əsər- əlamət qalmayıb ərkdən
Yaxşı ki, təpərim düşməyir həkdən
Yellənən simlərim, yellənir kökdən
Mizrabla gül vuran ozan deyiləm.

Osman Fərmanoğlu

Vaxtında sözümlü demədim bərkdən,
Çəkib endirildim Babəktək Ərkdən,
Yüz ələyən ola xəlbir, ələkdən,
Yenə də səsimi qısan deyiləm.

Məzahir Hüseynzadə

Yollarım əzilib, xıncım xıncımdı,
Yanıb külə dönən saç qaxıncımdı,
Misralar yıxılan dar ağacımdı,
Özümlü şeirdən asan deyiləm.

Osman Fərmanoğlu

Baş giley eyləyər saç vəfasıza,
Lil gətirən sular neylər susuza.
İndi dar nə gəzir, gedirlər duza,
Mən ayaq altını qazan deyiləm.

Məzahir Hüseynzadə

Ömür bura qədər, birtəhər dözdü,
Gülməyin, hədəfim ən azı yüzüdü,
Bunlar zarafatdı, adicə sözdü,
Hələ gizləndəyəm ad san deyiləm.

Osman Fərmanoğlu

Düşünmə şairin hər sözü haqdı,
Yüz deyən adaşım yalançı çıxdı.
Daha oynadığım "aşıq- aşıqdı",
Hər hərcayı sözə qızan deyiləm.

Məzahir Hüseynzadə

Çox gördük dünyada, dadar, doymazı,
Biri yağ içində, biri tamarzı,
Gedirəm sabaha, alnımda yazı,
Yazılan yazılıb, pozan deyiləm.

Osman Fərmanoğlu

Ocaqdan gəlmədir gözün toxluğu,
Yoxun varlığıdır, varın yoxluğu..
Heç vaxt sulamadım yuxa qulağı,
Qapaqsız qaynayan qazan deyiləm.

Məzahir Hüseynzadə

Açılıb yaxası, sözün düymələ,
Sən özün açmışdın, özün düymələ,
Mən də ürəyimi, yazıram belə,
Axı Məzahirəm Osman deyiləm.

Osman Fərmanoğlu

Yaxasız köynəkdi, nə düymələmə,
Düyməsiz aləmdən düymə diləmə,
Öyünüb Məzahir, Məzahir, demə,
Bil mən də sonuncu *Osman* deyiləm.

◆ Ercan Sağlam

Bir Eksik

Hepsini ortaya döktüm yılların
Birer birer saydım baktım bir eksik
Kalbura çevrilmiş bütün hayatım
Günahı boynuma taktım bir eksik

Ocağı şubattan nisanı marttan
Seçmedi gözlerim kuzuyu kurttan
Başka ne geldi ki başıma deritten?
Tohumu toprağa ekdim bir eksik

Mutluluk da benim, hüznü de benim
Hedefe varmadan yoruldu tenim
Taş gibi yaraya döndü her yanı
Acının tümünü çektim bir eksik

Yeniden dirilsem ölsem yeniden
Baharın rengini bulsam yeniden
Benmişim yangına körükle giden
Çakmağı üstüme çaktım bir eksik

Kevgire çevirdim gönül dağını
Dağıttım hiç ettim irem bağını
Bilmedim kuşların kaçacağını
Tüfeği doğrultup sıktım bir eksik

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

93.on5kasım2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak resmi

sait ışık

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

93. sayı 15 kasım 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Tacettin şimşek / Rubailer-2- / 3
- ◆ Ömer Demirbağ / Gazel/ 4
- ◆ Rıfat Kütük / Beddua/ 5
- ◆ İsmail Kutlu Özalp / Kaldı/ 6
- ◆ Ömer Karayılan / Sisler Dağılmadan/ 7
- ◆ Tayyib Atmaca / Abdülkadir Dağlar ile
Şiir ve Gelenek Üzerine / 8
- ◆ Kenan Yavuzarslan / Keşke/ 12
- ◆ Kenan Erdoğan / Üstündür/ 13
- ◆ Cəmil Əkbər / Əlden Gədir (Divani)/ 14
- ◆ Kirman Rüstəmli / Şəhid/ 16
- ◆ H. Musa Tuncer / Felsefem/ 17
- ◆ Mehmet Gözükkara / Senin Suçun Yok/ 18
- ◆ Mina Rəşid / Daha Nə İstərəm
Quşlar Mimni Oxuyur/ 19
- ◆ Aliyâr Arslan / Artık/ 20
- ◆ Recep Şen / Eski Defterler/ 21
- ◆ Hüseyin K. Ece / Gül ve Hüzün/ 22
- ◆ Erdoğan Öner / Evlat/ 23
- ◆ Metin Özarıslan/ Dadaş/ 24

◆ Tacettin Şimşek

Rubailer/2

Bülbüle Rakip

Özlemleri döktüğümde
yıldız falına
Sevdalarımız benzedi
Anzer balına
Paydaşlığımız başladı
bülbüllerle
Sözcükleri astığımda
bir gül dalına

Hırsla

İnsan dediğin
biraz da kurtağzı olur
Sevgiyle donanmak gibi
bir tarzı olur
Hırslar yarışırken
bu doyumsuz çağda
Bir lokmaya bir hırkaya
kim razı olur

Çağdaş Emrah

Göklerde süzül gururla
bir akdoğan ol
Bazen de gönüllerde akan
çağlayan ol
Tan vakti düşer semtine
çılgın şair
Emrah'ın olur
yeter ki sen Selvihan ol

Zamansız

Kalbim çok uzak
bilmecedен bulmacadan
Bir serçe nasıl kaçarsa
bir atmacadan
Ben
aşkı çocukken kapıdan kovmuştum
Bilmem niye
yaşlılıkta girmiş bacadan

Terk

Besbelli ömür yerde
ölüm yüksekte
Kalsak da ölüm bizimledir
gitsek de
Derler ki ölen terk ediyor
dünyayı
Gerçek bu ki
dünya bizi terk etmekte

Gurbeti Giyinmek

Sonsuz yaşamak deyince
cennet giyinin
Olmazsa yasak meyvede
hayret giyinin
Havva ile Âdem
soyunun cennetten
Bundan geri
kaftan diye gurbet giyinin

◆ Ömer Demirbağ

Gazel

Her neye meyletse gönül her kere vîrân oluyor
Göz ne taraf dönse görüp gördüğü hicrân oluyor

Şükret aman hâline ey kalbi kırık boynu bükük
Tuz buz oluş var ya o hâlet bize her an oluyor

Sen kara gün kaçkını gel kaçma olup rûy-i siyâh
Gör ne zifîrî geceler bahtıma hayrân oluyor

Yaş geçiyor gün-be-gün ömrüm eriyor hayret o ki
Geçmiyor eyyâmı gamın her günü devrân oluyor

Bak bize bir atf-ı nazar et ki bu dert heykeline
Dertten adam olmaya olmaz deme ey cân oluyor

Olmasın İslâm'a İlâhî ne olur zerre keder
Bin Yezid'in bin Ebu Cehl'in yüzü handân oluyor

Hazret-i Yûsuf gibinin hüsnü ziyân olmasa da
Hazret-i Ya'kûb gibinin gözleri giryân oluyor

Ey bırakıp cân ile cânânı giden merd-i vatan
Var yürü kalbim senin Allâh'ına kurban oluyor

◆ Rıfat Kütük

Beddua

Ne yapsam ne etsem durursun söyle
Kalbimin zarında çözülen zaman
Sarılıp gurbetin ateş tenine
Mahşere kadar sen de yan sen de yan

Kan revan içinde düşüp yollara
Gerçeği bir bitmez yalanda ara
Kara kışları da yorup bahara
Sabır zehrine sen de kan sen de kan

Aydınlık görmesin o solgun yüzün
Uzun gecelere dönsün gündüzün
Mecnûn'a eş etsin seni bu hüznün
Bir hayali yâr sen de san sen de san

Akıbetin bilmem nereye varır
Bu kadar beddua bu kadar kahır
Bugün istediğin gibi yak yık kır
Elbet mizanı sen de an sen de an

◆ İsmail Kutlu Özalp

Kaldı

Sen gittin ya, perişanım
İçimde bir hüznün kaldı.
İzdirabım, aşkım, canım
Nere baksam yüzün kaldı.

Silindi yâdı gözümden
Canım gitti can özümden
İsimler düştü sözümden
Tek elveda sözün kaldı.

Kanımdasın, canımda sen
Fikrimdesin, anımda sen
Yürüyorum yanımda sen
Yağmurlarda izin kaldı.

Nasıl yaktı har beni yar
Yüreğine sar beni yar
Eyle sende var beni yar
Gözlerimde gözün kaldı.

◆ Ömer Karayılan

Sisler Dağılmadan

Sisler dağılmadan anı biriktir
Yaktığın ömrünü külle aklayan
Yaşamak bir çığlık olsa gerektir
Gecenin teninde sabah saklayan

Nasıl bu şehir sana susuyor
Taşıdığın sevdâ ağır yaralı
Bütün kelimeler kana susuyor
Ve bütün cümleler hayli pahalı

Sisler dağılmadan sözünü gizle
Sinede kutsanmış bir mendil gibi
Yasak düşlerini karla temizle
Ve yeni baştan kar, iskambil gibi

Nasıl bir kumar bütün hayatın,
Ve kazanç hanesi koca bir sıfır.
Arkanda büyük bir hiçlik bıraktın,
Ve o hiçlik boşa yaşanmamıştır.

Abdülkadir Dağlar ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ **Konuşturan:** Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Efendim, evvelen selâm ile...

Söyleşinin başlığı her ne kadar “Şiir ve Gelenek” ise de biz söyleşinin konusunu “Şiir ve Töre” şeklinde algılamak isteyip sohbeti töre merkezi etrafında yapmaya niyetlenmiş durumdayız. Böyle bir tercihte, töre kelimesinin, gelenek kelimesine göre sınırları tam olarak çizilemeyen mefûmu daha iyi ifade ettiğini düşünüyor olmamızın etkisi vardır.

Öncelikle, gelenek kavramının sınırlarından biraz söz etmek gerekiyor. Gelenek, kelime olarak Arapça “an’ane” kelimesine karşılık olarak son yüzyılda türetilmiş yeni bir kelimedir; bu anlamda özünde “şifâhî” (sözlü) bir mâhiyet taşır. Geleneğin sınırlarını çizebilmek için daha üst ve daha kadîm bir kavram olan ve “türeyiş ve yaratılış ilkesi” şeklinde tanımlanabilecek olan “töre” ile ilişkisine kısaca değinmekte yarar olabilir:

Töre, var oluş serencâmında dikey ve sonsuz bir sürece işaret eder; gelenek ise, yatay ve geçici bir süreci göstermektedir. Töre, ezelden ebede uzanan bir çizgidir; gelenek ise, bu çizgi üzerinde uzunlukları değişkenlik gösteren iki nokta arasındaki sınırlı alanda başlar ve biter. Töre, müebbeddir; gelenek ise, muvakkattir. Töre, mânâ ve muhtevâ ile ilgili temel ilkedir; gelenek ise, maddî düzlemde şekli kural ve teâmüllere ilişkindir. Hulâsa, töre, töreye bağlı, töre’nin idrâkinde olan ve töreye uyumlu pek çok geleneğe dönüşmektedir.

Şiirde geleneğin çerçevesi de bu zemîn üzerine çizilebilir. Töre’nin belirlemiş olduğu “aslî-mânevî hakikatlar alanı” ile ilişki kurmaya yönelen her edebî gelenek, kendi şiir dâiresini çizen şekli kural ve teâmüllerini de belirler. Türk edebiyâtı çerçevesinde düşünülecek olursa divân şiiri, tekke şiiri, âşık şiiri öz ve töz olarak edebî töreye bağlı birer gelenek şiiridir; bu şiir geleneklerinin vezin ve nazım şekli gibi şekli husûsiyetleri ile söz söyleme tarzı, edebî üretim, edebî aktarım, edebî yayılım tarzları ve sâhaları arasında farklılıklar söz konusudur. Burada şunu belirtmek gerekir ki bu şiir geleneklerinin hepsi özünde ve üretim safhasında şifâhî/sözlü bir mâhiyet taşımaktadır.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Kendisini “modern” olarak tanımlayan şâir ve şiir, öncelikle töre’nin dışındadır, dolayısıyla da herhangi bir geleneğin de dışındadır demektir. Ancak, modern dönemde yukarıda adları sayılan töreli şiir geleneklerinden şuûrlu bir şekilde beslenen pek çok şâir yetişmiştir. Herhangi bir gelenek içinde yer almamış olsalar da bu şâirleri töreli şâirler arasında saymak mümkündür. Bu anlamda “töreli şiir”, mânâ ve muhtevâ bakımından “gelenekli şiir”i ihâta etmektedir; bir şâir şekil ve maddî göstergeler açısından yatay çizgide “gelenekli” sayılmıyor olsa da mânâ ve muhtevâ açısından dikey çizgide “töreli” sayılabilir. Burada belirleyici olanın maddî göstergeler ile mânevî ilkeler olduğu söylenebilir.

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına mı takınılan bir tavidir?

Töreyi reddetmek, geliş-gidiş ve oluş-bozuluş istikâmetinde varlığa, evrene, hayâta ve mânâyâ bakışla alâkalı bir karşı tutumdur. Ancak, geleneği reddetmek, herhangi bir gelenek içerisindeki şekli ve maddî birtakım unsurları, töze ve öze taalluk etmeyen bir takım teâmül ve kabulleri benimsemek anlamına gelebilir. Her edebî şiir geleneği bir şâirle başlar; o şâirin şekli tarzı ve teâmülleri başka şâirlerce de benimsenir ve de birkaç kuşak hayâtiyetini devâm ettirirse bir şiir geleneğinden söz etmek mümkün olabilir. Bu bağlamda Türk şiirinde çok fazla geleneğin bulunduğunu söylemek zordur.

Abdülkadir Dağlar şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Eyvallâh, efendim...

Abdülkadir Dağlar, yukarıda adları anılan gelenekli ana şiir damarlarından beslenmektedir. Soyadına nisbetle, gelenekli bir teâmül sayılan bir mahlas da kullanmaktadır: Cibâlî... Cibâlî'nin vezin, nazım şekli gibi maddî ve şeklî unsurlar bakımından herhangi bir gelenekle ilişkili olduğu söylenemez; çünkü, hangisi olursa olsun, gelenekli şiir bir "mektep işi"dir, mutlakâ usta-çırak ilişkisi çerçevesinde, şiir meclislerinde tâlim edilir. Cibâlî de böyle bir şifâhî eğitimden geçmediğine göre onun şiirini bir gelenek dâiresine dâhil etmek doğru olmaz. Bununla birlikte, Cibâlî'nin, kadîm mânâ ve muhtevâ yönünden, ana töre damarından beslenen törelî bir şâir olduğunu söylemek de yanlış olmaz.

Cibâlî, törelî merâmını ya da murâdını ifâde edebilmek için ağırlıklı olarak serbest tarzda, nâdiren de gelenekli vezin ve nazım şekillerini kullanarak şiir söylemektedir. Mânâ, muhtevâ ve hayal unsurları bakımından törelî tüm şiir geleneklerinin unsurlarından istifâde etmeye çalışmaktadır.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Yine töre diyelim... Töre, ezelden ebede bir varoluş çizgisi olduğuna göre, töreden beslenmeyen şâirlerin de geleceğe yâni ebede kalabileceğini iddiâ etmek boş bir kuruntu olsa gerektir. Cibâlî'nin aforizma üslûbuyla söylemek gerekirse: "Ezelden beslenmeyen, ebede uzanamaz"...

Diğer taraftan... Şâirlik vasfını elde etmiş, kazanmış her şâir, doğrudan ya da dolaylı olarak edebî töreden ve şiir geleneklerinden bir şekilde mutlakâ beslenmiştir. Ancak, bir şâiri törelî kılan ön şart, onun şuûrlu bir şekilde kendisini edebî töre'nin bir sözcüsü ve aktarıcısı olduğunu kabûl etmesidir.

Biraz önce de söylediğimiz gibi, gelenekli şiir bir mektep işidir, ustadan çırağa görgü aktarımı ve şifâhî tâlim yoluyla hayâtîyetini devâm ettirir. Şiir gelenekleri, günümüzde artık hayli zayıflamış ve neredeyse tamâmen taklîdî bir mâhiyete bürünmüştür. Dolayısıyla, eğer ısrâr edilecekse şiir gelenekleri üzerinde değil de edebî töre üzerinde ısrâr etmenin daha tutarlı ve kalıcı olacağı aşîkârdır.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına "halk şairi" ve "divan şairi" denilen şairler için "yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır" düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Âcizâne biz de bu şiir geleneklerinin ucu açık birer çizgiden, artık etrâfı kapalı birer dâireye dönüştüğünü düşünmekteyiz. Türk şiirini var kılan bu şeklî ama çok güçlü şiir geleneklerinin artık sâdece törelî şâirlerin ve şiir meraklılarının gönlünde yaşadığını söyleyebiliriz. Bu şekilde düşünmek, şiirin önüne bir duvar örmek sayılmasa gerek; şiir geleneklerinin de muvakkat ve muayyen birer ömrü olduğunu kabûl etmek gerektiğini söylersek meseleye genel bakışımızı da ortaya koymuş oluruz.

Yakın ve son dönemde, dîvân şiirinden beslenmekle birlikte dîvân şâiri sayılamayacak olan çok güçlü şâirler var; onlar dîvân şiirinin de beslendiği ana şiir damarından yâni edebî töreden beslenmişler, törelî Türk şiirini yeni çağda ihyâ ve yeniden inşâ etmişlerdir. Meselâ, Yahyâ Kemâl Beyatlı, Sezâi Karakoç... Halk şiirine nisbetle dîvân şiirinin yazılı ortama daha fazla dayanması, Tanzîmat'tan sonra zâten âdetâ uzatmaları oynayan bu şiirin, Arabî harflerin de tedâvülden kaldırılması ile gelenekler müzesinin müstesnâ bir yerine yerleştirilmesine sebep olmuştur. Şifâhî mâhiyeti çok daha belirgin olan halk tarzı saz şiirinin ise kısmen son döneme kadar yaşadığını söylemek mümkündür. Meselâ, Garip mahlaslı Neşet Ertaş, Âşık Mahzûnî Şerîf, Âşık Reyhânî, Âşık Murat Çobanoğlu...

Son 150 yıllık süreçte birçoğu edebî dergiler etrâfında şekillenmiş olan edebî mahfillerin, şiir geleneklerinin boşalttığı edebî alanları doldurma gayretinde olduklarını söyleyebiliriz. Şöyle ki bunların bir kısmı törelî edebî mahfiller olsa da diğer kısmının töresizlikten beslendiğini rahatlıkla iddiâ edebiliriz.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızda bu hususta neler canlanıyor?

Eyvallâh, efendim...

Şiirin rûhen ve aklen meşgûl ettiği herkesin te-fekkür dünyâsında az-çok bir poetika belirir, bu kaçınılmaz. Biz de töreli bir yaklaşımla şiirin şuûrla inkâr edilemez, derin alâkasını kabûl ediyoruz. Bununla birlikte şiirin şuûrdan ziyâde şuûraltını beslediğini; şâirin, muhâtabın şuûruna tâlim etmekten ziyâde şuûraaltına telkinde bulunduğu görüşündeyiz. Zîrâ şuûraltı âlemi kuvvetli olan kişinin şuûru da kuvvetli olur.

Yine töreli bir yorumlamayla şiirin, hikmetin dili olduğunu; hikmetin, bir beşerin dilinden, en vecîz ve etkileyici bir şekilde şiirle aktarılabileceğini düşünmekteyiz. Hikmeti, “ezel-ebed çizgisinde töre’nin mahrem bilgisi” şeklinde tanımlayacak olursak, şiirin aynı zamanda töre’nin de dili olduğunu, bu bağlamda edebî ifâde türleri arasında şiirin en hikmetli ve töreli sanat sayılması gerektiğini söyleyebiliriz.

Şâir, yatay-maddî âlemden beslenmekle yetinen bir kişi değildir; o, yatay-maddî âlemin, dikey-mânevî âlemin bir aynası ve tecellisi olduğunu kabûl eden, dolayısıyla ilhâmını dikey-mânevî âlemden alabilme gâye ve gayretinde olan bir sanatkârdır. Şâir, mahlûktan alıp halka sunan bir kişi değil; Hak’tan ve kelâmî hakikatlar âleminden aldığı ilhâmı estetik mecrâdan halka yansıtan bir aynadır.

Töreli şiir telâkkisinde, şiirin tözüne “mazmûn” denmektedir; mazmûn, şiirin kelâmî hakikatıdır. Mazmûnlar âlemi ise, Arş’ın altında bulunduğu kabûl edilen Levh-i Mahfûz’dur; mazmûnlar, töreli şâire Levh-i Mahfûz’dan ilhâm yoluyla indirilir; şâirin gönül aynasına yansıyan mazmûn, şâirin sanatkârlığı mârifetiyle kelâma dönüştürülür.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmiş bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

“Gelenekten geleceğe” şeklinde motto kabûlinden bir ifâde vardır ki esâsında kusurlu olduğunu söylemek mümkündür. Gelenek, tam olarak “geçmiş” demek değildir; geçmiş bir zaman noktasında ortaya çıkan kabul ve teâmülleri şimdiye ve geleceğe taşıyan bir vâsıta. Bir şâirin geçmişe gitmesi imkân dâhilinde değildir; şâirin, geçmiş günümüze ve geleceğe taşıması da ancak şiir geleneklerinden beslenmesiyle, hattâ daha sıhhatli bir usûl ola-

rak, şiir töresince yaşamasıyla mümkün olabilir.

Töre, gelenek gibi, vakti gelince ölen bir şey değildir; töre, varlık aynasında dâimî türeyişle tecellî eden ve canlı kalan bir hayat cevheridir. Yapılması gereken şey, geçmişe gitmek ya da geçmişi bugün yeniden inşa etmek değil, her dâim yaşayan şiir töresini, çağın diliyle, kelâm imkânlarıyla yeniden tecellî ettirmek olmalıdır.

Sorunuzu belki biraz evirmiş olduk, bağışlayınız. Töre, ana çizgi, sâbit ilkedir, değişmez. Değişken olan ya da töre’nin devir ve muhite uyarlanıp güncellenmesiyle yenilenecek olan şey gelenektir; kendisini töre çizgisinde hakkıyla güncelleyemeyen gelenekler ise ölürlər. Şiir gelenekleri dahi aynı kânûna tâbidir. Devir, muhit ve dil unsurları değiştikçe şiir gelenekleri de töreye baş kaldırmadan ve töreye tam uyumlu olarak kendilerini güncellemelidirler; aksi hâlde hükümsüz kalırlar, değerlerini ve canlılıklarını yitirirler.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Töreli şâirler, birer mazmûn ve kelâm aynası olarak, şiir töresini yansıtıp yaşatma adına çok mühim hizmetler icrâ etmektedirler. Şiiri, hikmetin ve töre’nin beşerî dili olarak kabûl eden bir şâir, geçmişten günümüze şiirleri ve eserleriyle yaşayan töreli şâirleri tanımak, şiirleriyle hemhâl olmak mecbûriyetindedir. Şuûraltılarını töreli şâirlerle besleyen bir şâir, şiir aynasıyla asırları aşan mesâfeden onları yansıtmakta, şiirleriyle onları yeniden yorumlayıp inşa etmektedir. Esâsında töreli tüm şâirlerin dilinden konuşan, şiir töresidir; bu yönüyle şâirler töre’nin birer aktarıcısı, yorumcusu ve tercümânıdır.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Kendisinden önceki şiir evrenini iyi bilmek, iyi bir şâir olabilmenin inkâr edilemez ön şartıdır. Şâir, eserleriyle çağları aşarak günümüze ulaşan büyük şâirlerin şiirlerini ezberleme, inceleme ve yorumlama yoluyla şuûraltını ve dilini şiire iyice hazırlamak durumundadır. Bir şâirin şiiri de ancak

bu yolla töreli ve güçlü olabilir. Bilhassa töreli şiir mektebinin vazgeçilmez tâlim-telkin usûlüdür bu.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Efendim...

Sohbetin başından beri dikkatinizi bir kavrama, bir kelimeye çekmeye çalıştım: Töre... Edebî töre ya da şiir töresi, zâten geleşen ve süregelen bir mâhiyet taşımaktadır. Bir geleneği sürdürmek ya da bir gelenekten beslenmekten ziyâde, ehemmiyetini vurgulamaya çalıştığımız şey, geleneklerin de beslenmediği ana damardan, töreden beslenmektir. Hakkı ve hakikatı yansıtmaya, söyleme gâye ve gayretinde olmayan herkes gibi her şâir de bâtil bir yolda yürümektedir. Töreli tâbirle söyleyecek olursak, töreli şâir ise, kelâmî hakikatlardan beslenip halkın kelâmını besleme azmi ve niyetini taşıyan sanatkârdır; yâni, töreli şâir, Hak'tan beslenip halkı besleme gâye ve gayretinde bulunmaktadır.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Meşhûr meseldir: Gökkubbe altında söylenmemiş söz yoktur... Yâni, Arş'ın altında yer alan Levh-i Mahfûz, âdetâ, mazmûn denilen sâbit şiir hakikatlarının korunaklı bir defteridir; Levh-i Mahfûz, bir nevi “mazmûnlar dîvânı”dır. Genel olarak “gelenek” tâbir edilen şiir töresinin gerçek malzemeleri, işte bu mazmûnlardır. Töreli her şâir, bu mazmûnlar dîvânından kendi kadarınca ve kendi kâbiliyetince istifâde eder; bu anlamda bir şâirin özgünlüğü, bu mazmûnları kelâma döküş üslûbundadır, diyebiliriz.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

“Modern gelenekçi” tâbiriyle kastedilen mefhûm “modern çağda ve modern çevrede geleneği yansıtmaya çalışan gelenekçi” olsa gerektir. Bu sıfatla nitelenen şâirlere Hilmi Yavuz iyi bir örnek olabilir. Diğer taraftan, modern çağda kendilerine töreli bir muhît oluşturan, töreyi duyup yaşayan ve yaşatmaya çalışan şâirler de vardır ki onlar için “töreli

şâirler” tâbiri kullanıyoruz. Töreli şâirlerin sayısının modern gelenekçi şâirlerden daha fazla olduğunu söyleyebiliriz; Necip Fâzıl Kısakürek, Sezâi Karakoç, Abdurrahim Karakoç, Câhit Zarifoğlu, İsmet Özel, Süleyman Çobanoğlu bu şâirlerden birkaçıdır.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz, yoksa edebiyat dünyasında şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Şiir töresi ve töreli şiir, işte tam da gelenek kelimesiyle ifâde ettiğiniz bu durumla ilgilidir. Kanâatimize göre, bir şiir geleneği, şekli ve teknik bir dâireye münhasırdır. Ancak, edebî töre ya da şiir töresinin de dâhil olduğu töre, sâdece söz ve şiir bahsiyle mülâhaza edilebilecek dar bir evren olmayıp, bir inanış, düşünüş, duruş, yaşayış tarzını da belirleyip kuran, törelilerin de bu minvalde bulunmalarını bekleyen ilkeler âleimidir. Şiir de esâsında bir hissiyat ve zihniyet sanatı olduğuna göre, töreli bir şâirden beklenen, bütün bir töreye ayna tutmak, töreyi kâmilten yansıtmaktır.

◆ Kenan Yavuzarslan

Keşke

*Sanki bütün kâinat artık bana gülmekte
Seni bilmeden geçen ömrün tümü karanlık
Asıl mesele seni görmesini bilmekte
Hasretin ömür boyu, şair olmak bir anlık*

Yine bütün dünyayı viraneye çevirdin
Ya ben kör olsam ya sen görünmez olsan keşke
Yine bütün dünyayı üzerime devirdin
Ya ben har olsam ya sen görünmez olsan keşke

Tüm âlem nefesini tutuverdi bir lahza
Ve bir ışık zamanı çeviriverdi buza
Nasıl dayansın kalbim, hem kadersin hem kaza
Ya ben hür olsam ya sen görünmez olsan keşke

Bir renk daha eklendi hasretin kıvamına
Bir yük daha yüklendi ömrümün devamına
Bakmaya doyamadım o melek endamına
Ya ben nar olsam ya sen görünmez olsan keşke

Ben durdum zaman durdu, zaman durdu ben durdum
Cesedimin sırtında milyon kıyıya vurdum
İhsan edip, yüzüme bak diye hayal kurdum
Ya ben zar olsam ya sen görünmez olsan keşke

Aşkî bilmeden geçen günlerime ecelsin
Sükûtum cesaret, irşadıma mecalsin
Ecel gelmeden gitme, aşkın arşa yücelsin
Ya ben sır olsam ya sen görünmez olsan keşke

Amenna. İstirabım aşkın ile kardeşse
Amenna. Karanlığın her gün kabrimi eşse
Amenna. Her duadan yokluğun bana düşse
Ya ben yar olsam ya sen görünmez olsan keşke

Ey! İçimde ebedi ateşi yanan canan
Ey! Hasreti tükenmez badeyle sunan canan
Ey! Yokluğu, varlığın yerine konan canan
Ya ben kör olsam ya sen görünmez olsan keşke

◆ Kenan Erdoğan

Üstündür

Bazı olur ki sanatça sinek kartaldan üstündür
Küçük görme karıncayı koca filden de üstündür
Söz olur akli zehirler söz olur sadra şifadır
Söz olur kalbi doyurur börek baldan da üstündür

Hor gördün garip şairi Atmaca amma da attın
Hikmet-i Huda bilir ya tonlarca günaha battın
İzzet ancak Hak'tan durur kendi kendini aldattın
Kul vardır kuldan ileri elbet kuldan da üstündür

Kimseyi küçük görme aman ha ne oldum deme
Ne olacağım demeli sakın ha ben oldum deme
Burası er meydanıdır durum hiç belli olmaz
Dağlardan yüce dağ olur ellerden el de üstündür

Dağlar ne kadar yüc'olsa yollar aşar bir yanından
Sayısız yol vardır elbet Adem baba zamanından
Hazrete varır mı yolu sen yine de sonuna bak
Yol vardır yoldan içeri yollardan yol da üstündür

◆ Cəmil Əkbər

Əldən Gedər (Divani)

Gəl aldanma zəmanənin hər köklənən sazına,
Yolu versən tamahına, şöhrətin əldən gedər.
Həris olma var-dövlətin nə çoxuna, azına,
Boğanmasan sən nəfsini, qeyrətin əldən gedər.

Əvvəl-axır seyrə çıxıb, qazandığın gör nə var?
Ləli-gövhər, cəvahirat, inci, əşrəf, zər nə var,
Sən bilirsən, mən bilmirəm, əllərinə hərnə var,
Düşsən elin nəzərindən, hörmətin əldən gedər.

Qılıncına bel bağlayıb tanınma cəllad kimi,
Enişlərdə, yoxuşlarda sılanma cəllad kimi,
Əvvəl-axır aqibətdə qınanma cəllad kimi,
İtirərsən sədarəti, qüdrətin əldən gedər.

Elə otur, elə durki görənlər əhsən desin,
Yaxşı becər bağlarını dərənlər əhsən desin,
Qədəm qoyub bostanına girənlər əhsən desin,
Gözləməsən ədəb-ərkan, mərfətin əldən gedər.

Elə danış, elə dinki zəhlələri tökməsin,
Qaş-qabağa düyün vurub, qamətləri bükməsin,
Şimşək kimi yalavıyıb, bulud kimi, çökməsin,
Gözləməsən abır-həya ismətin əldən gedər.

Nə bacarsan əsirgəmə, öz xalqına zəhməti,
Göstərginən hünərini, qayğıları, xidməti,
Əhdi-peyman, düz ilqarı, səadəti, hörməti,
Tər tökməsən sən bu yolda, hikmətin əldən gedər.

Elə et ki, çəkiləsən sərrafların gözündə,
Alimlərin, loğmanların, maariflərin gözündə,
Dərdbilənin, ariflərin, əhlihalın gözündə,
Dəyərini bilən olmaz, qiymətin əldən gedər.

Xidmət eylə kişi kimi, vətəninə ad qazan,
Hər bir evdə istin olsun, ocaq qala, od qazan,
Ülfət eylə insanlarla, qohum-qardaş, yad qazan,
Yaşatmasan, yaratmasan, nüsretin əldən gedər.

Öz vaxtının qədrini bil, diqqətini itirmə,
Saatını boş keçirib, saniyəni itirmə,
Böyüyünə təzim eylə, öz dayəni itirmə,
Olan-qalan məharətin, fitrətin əldən gedər.

İnsanlığa xələl vurma, ləyaqətlə gəz, dolan,
Çətinliyə sinə gərib, mətanətlə döz, dolan,
Ədalətlə rəftar edib, həqiqətlə düz, dolan,
Yalan-yanlış danışmaynan, ülfətin əldən gedər.

Çox əylənmə gəl ay *Cəmil*, hər yetənin yanında,
Bədəsilin, nanəcibin, xoryadların yanında,
İdeyası, əqidəsi bərbadların yanında,
İtirərsən olan, qalan söhbətin əldən gedər.

◆ Kirman Rüstəmli

Şəhid

Səbuhi Əhmədov'a

Əzəldən bəxtinə qara gün doğmuş,
Həyat səni boğmuş, yarıcan boğmuş,
Səni yaradanlar ölmüş, ya yoxmuş?
Bir kəsin olmadı gözləri dola,
Evində ağlaya, saçını yola.

Bu adı kim qoyub sənə Səbuhi?
Yetimə kim edər tənə Səbuhi?
Cavab ver, cavab ver mənə Səbuhi,
Şəhidlik şərbətin içmək asanmış?
Sinən vətən dərdi, ocaq qalanmış.

Şəhidlik vətəndə ucalığındır,
Şəhidlik əbədi cavanlığındır,
Şəhidlik həm toyun, xonçalığındır,
Bir bax,səndən ötrü hamı usanmış,
Alovsuz ,ocaqsız gör necə yanmış.

Qazılan məzarlar əllymiş, əlli,
Şücaətiniz də bizlərə bəlli.
Axı, sizsiz necə tapaq təsəlli?
İnsanlar hüznünlə sıra dayanmış,
Şəhidlik məqamı bəxtin oyanmış.

Tay –tuşun yığışib başına sənin,
Bitib tükəndiyi yaşına sənin,
Hərə əlin çəkir daşına sənin,
Sayqıyla baş əyir məzarın üstə,
Oyan,qalx, vətəndən ödülin istə.

◆ H. Musa Tuncer

Felsefem

Benim ne seninle ne başkasıyla
Ali'yle, Veli'yle hiç işim olmaz
Çalıyı dolandır, ite dalanmam
Kavgayla, dövüşle hiç işim olmaz

Halaya dururum emmi, dayılı
Hem "Döne" söylerim, hem "bey mayılı"
Dostlarım bellidir, azdır, sayılı
Adam olmayanla hoş-beşim olmaz

Baş köşe aramam geçmem eşiğe
Oturmam atılan yuka döşeğe
Binip de sallanmam çürük beşiğe
Öyle her mecliste pek neşem olmaz

İrk, mezhep yüzünden insan ayırmam
Gizli sırlarımı ele duyurmam
Sözümün eriyim, adam kayırmam
İşte bu minvalde pek eşim olmaz

Dünyanın şöhreti şanı har iken
Sonsuzluk sahibi bana Yâr iken
Ebedî bir hayat, hedef var iken
Kısa yarışlarda pek koşum olmaz

Ozan Azâbî'yim Hakk-ı ararım
Sadece kendime suçum, zararım
Ben böyle bilirim, böyle kararım
Dünya malı ile bir düşüm olmaz

◆ Mehmet Gözükara

Senin Suçun Yok

Sana sevdiğimi bil demiyorum
Çünkü sevdiğimi ben biliyorum
Sevilip seilmek delil istemez
Seven sevdiğini ispat edemez

Sevgi dağdan yüce denizden engin
Gâh yücede gâh enginde gezinir
Gayrisin anlamak fehmine kalmış
Üstüm-başım, ne ki; dünyam dağılmış

Anlamayı bekleyemem, beklemem
Sevdimse ben sevdim senin suçun yok
Salkım salkım alev çiçek çiçek nar
Ateş farklı yakar kar farklı yakar

Hava kabarcığı çıkarken sudan
Su uyanır damla damla uykudan
Uyurken de sen aldığım nefessin
Gönlüme akıyor çocukça sesin

Gökyüzünde uçan kuşkanadının
Sevdadan bilirim açıldığını
Turnalar içi boş selam taşımaz
Sevmeyi bilmeyen insan yaşamaz

Velhasıl-ı kelam can suyum sensin
Ben sana muhtacım sen bana değil
Günler ayları devirir yıl geçer
Bahtiyar geceden dolunay geçer

◆ Mina Rəşid

Daha Nə İstərəm

Nədən kövrəlirəm mən,
Gözlərini görəndə?
Daha nə istərəm ki,
Qızım, sən olan yerdə.

Sən o qədər şirinsən,
Min bir acı içində.
Anam kimi doğmasan,
Doğmaların içində.

Məni özümdən alıb,
Bağrına basan balam.
Səndən başqa sevimli,
Dünyada hər şey yalan.

Quşlar Himni Oxuyur

Yuxudan oyanıb görəm
Bir möcüzə baş verib.
Görəm qapımın ağzına
Çiçəklər xalı sərib.

Dörd bir tərəf ağaclardı
Quşlar himni oxuyur.
Dünya elə qəribədi
Hava çox xoş qoxulu.

Tut tökülür ot üstünə
Uşaqlar, quşlar yeyir.
Burda tut satan qonşu yox
Anam dua eləyir.

◆ Aliyâr Arslan

Artık

Bedenim yaşlandı, ruhum yoruldu
Tutmuyor ayağım dizlerim artık
Düz yollarda bile yerler yarıldı
Eğri büğrü gider izlerim artık

Beş adımlık hedef fızan gibidir
İlk adımım âlem gezen gibidir
Meltemli rüzgârlar hazan gibidir
Şubatı aratmaz yazlarım artık

Her salise hücrelerim ölürken
Gerisine fosilleri kalırken
Eskiden hayattan keyif alırken
Kalmadı âleme hazlarım artık

Koskoca şu dünya bir başıma dar
Sebebi yanımda olmayan o yar
Gidem desem her adımda engel var
Erciyes'e rakip düzlerim artık

Diyeceğim çok ancak bilene derim
Yıllardır sinemde saklı dertlerim
Dar günümde selam kesti dostlarım
Geçmiyor kimseye nazlarım artık

Yumruğumu balyoz etsem düşüme
Giden gitti geri dönmez boşuna
Aliyâr örende yalnız başıma
Toprağı değniyor gözlerim artık

◆ Recep Şen

Eski Defterler

Eski defterleri açma diyorsun,
Gönle söz geçmiyor, geçmiyor gülüm.
Bu sevdanın yükü, seni de yorsun,
Gönle söz geçmiyor, geçmiyor gülüm.

Saat gibi sende sevdaya kurul,
Aşkın rüzgârında yaprak ol, savrul,
Hele bir ateşte yanıp da kavrul,
Gönle söz geçmiyor, geçmiyor gülüm.

Elimde kalemler, yazdım tükendi,
Gözümünden yaş aktı, toprak yıkandı,
Nefesim kesildi gamla tıkanı,
Gönle söz geçmiyor, geçmiyor gülüm.

Öyle derinde ki açtığın yara,
Senden gayrı kimler bağlayıp sara?
Anlarsın düşünce, ben gibi dara,
Gönle söz geçmiyor, geçmiyor gülüm.

Aydınlığı sensin gülen yüzümün,
Sendedir şifresi alın yazımın,
Telinde sen varsın çalan sazımın,
Gönle söz geçmiyor, geçmiyor gülüm.

◆ Hüseyin K. Ece

Gül ve Hüzün

Yaprak düşer, ışık söner, yaz biter
Bahçelerde bir ıssızlık duyulur
Şenlik kalmaz, türkü diner, saz biter
Her bir yetim ötelere savrulur

Kapılarda bir sam yeli misafir
Tokmalara asılır bir acı ses
Endişeler hiç durmadan değişir
Ve daralır boğazda her bir nefes

Güneş yorgun, sabah bitkin, gün kısa
Her tarafta bir bitkinlik dolaşır
Yürek üzgün, gönüllerde bin tasa
Ellere su yerine gam bulaşır

Biliyorum bu fotoğraf eylöldür
Yazdan sonra güz görünür ufuktan
Unutma ki her beklenti bir güldür
Bağrımızda gövmekte hiç yoktan.

Evlat

Yolun kenarında bir emmi gördüm
Gel hele yanıma az evlat dedi
Yaklaştım halini, hatrını sordum
Galiba yaşlandık biz evlat dedi

Kızma oğlum dedi, yoldan çevirdim
Neçe rüzgârlarda harman savurdum
Yetmiş beşi geçen sene devirdim
Artık tutmaz oldu diz evlat dedi

Gözlerinden belli, çok çile görmüş
Kirli mendiline bir şeyler dürmüş
Elindeki dedim, seni çok yormuş
Baktı şeker ile tuz evlat dedi

Terlemişti şapkasını çıkardı
Torba kesesinden cigara sardı
Ceplerine baktı ateş aradı
Acep sende var mı köz evlat dedi

Şu yaşıma kadar hatır yıkmadım
Aç da olsam eve haram sokmadım
Şükür ettim, el eline bakmadım
El malında olmaz göz evlat dedi

Ninemden bahsettim, gözleri doldu
Yedi sene önce rahmetli oldu
Sonra çaktırmadan yaşını sildi
Gidince gelmedi yaz evlat dedi

Lime lime olmuş sırtında gocuk
Evin köşeleri bağlamış böcük
Yardım edenlerin var mı, çor çocuk
Dördü erkek, üç de kız evlat dedi

Şimdi neredeler, nere gittiler
Hepsini everdim, yuva tuttular
Diyemedi, oğlum hep unuttular
Artık diyemiyom söz evlat dedi

Niyetlendim tarla takım sormaya
Bundan sonrasına umut vermeye
Öldüğümde bedenimi sarmaya
Lazım olan bitli bez evlat dedi

Isırmış elmayı elinde yarım
Gerisini eve varınca yerim
Madem ki şairsin böyledir durum
Her şeyimi tek tek yaz evlat dedi

Dedi adın nedir, söyle kızarım
Dedim *Vakâri*'yim, şiir yazarım
Sazımı omuzlar, çıkar gezerim
Takatin var iken gez evlat dedi

◆ Metin Özarslan

Dadaş

Kabulümdür baş ile göz üzredir
Yaşanan ne varsa kaderdi dadaş
Hamt ve şükür arasında bir yerde
Gönlümü dünyada güderdi dadaş

Çok zaman nadasta pek az hasatta
Bir ömrü yaşayıp belli vasatta
Üç aşağı beş yukarı hayatta
Her türlü bedeli öderdi dadaş

Gönlü ki sevgiye olmuştu durak
Ne kışı soğuktu ne yazı kurak
Dost olan dost ile cenneti bırak
Cehenneme bile giderdi dadaş

Ağlardı derdinle ağladığında
Gözünde gözyaşı çağıldığında
Bara şal kuşağı bağladığında
Bütün hüznüleri giderdi dadaş

Ne gam sığ sulara bağlasan yosun
Sabittir sıkletin ve boyun posun
Felek ne kadar çok koyduysa koysun
Çekerdi yüreğin bu derdi dadaş

An gelir yüzünü asardı dadaş
Gün olur laf demez susardı dadaş
Yarasına tuzu basardı dadaş
Acıyı bal söyler hu derdi dadaş

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

94on5aralık2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak resmi

zeynep yeşilmen

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

94. sayı 15 aralık 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

◆ Muhsin İlyas Subaşı /

Çocuklar ve Savaşlar/ 3

◆ Ahmet Efe / Eski Sokak / 4

◆ Mustafa İmir / Ses Ver / 6

◆ Musa Həşimov / Qəm Karvanım / 7

◆ Tayyib Atmaca / Yaşar Akgül ile Şiir
ve Gelenek Üzerine / 8

◆ Köksal Cengiz / Ömrümüz / 12

◆ Ahmet Yıldırımtepe /

K/Ömür Karası / 13

◆ Nəcibə İlkin / Payız Yağışı / 14

◆ Cihat Barış / Rahvan Atlılar / 15

◆ Mahir Başpınar / Yetiş / 16

◆ Bilal Bütün / Hay Olayım / 17

◆ Olgun Albayrak / Serzeniş / 18

◆ Mustafa Işık / Sen Misin? / 19

◆ Gökhan Daloğlu /

Nisana Eylül Yâr Olmaz / 20

◆ Aybeniz Garagile Qafarlı /

Ətəyindən Tök Daşı / 21

◆ Satılmış Şen / Yayla Dumanı / 22

◆ Ahmet Arslan / Kolay Değil/ 23

◆ Tayyib Atmaca / Yol Arkadaşı / 24

◆ Metin Özarslan / Yoldayız Hâlâ / 24

◆ Muhsin İlyas Subaşı

Çocuklar ve Savaşlar

Her sabah bir melek açar kapımı
Elindeki tasta gözlerim vardır
Yine rüyalar mı aradı beni
Hayallerim umutlarım kadardır

Kaç aşkın suyuyla yıkanır ömür
Kaç hüznün türküsü yorar gönlümü
Sorun savaşları kan çocuğuna
Niye gül bahçesi yapar ölümü

Her bayram sabahı içimde kanar
Gözlerinde donmuş mermi yarası
Semirdikçe silah satan katiller
Çocuklara kıyar çağ ihtirası

Bilirim kaybolan nice sevgide
Gurbet çocukları elbet büyümez
Şefkatle onları yıkamak için
Biz ölürüz ama anneler ölmez

◆ Ahmet Efe

Eski Sokak

Ah şu eski sokaklar cumbalı kâgir evler
Sahibi zâkir evler her biri nâdir evler

Duvarların dibinde hüsnüyusuf çiçeği
Konuk etmiş üstüne birkaç uğur böceği

Bir köşenin başında şırıldayan çeşme der:
“Hak’kı tesbih ediyor su, ateş, hava, mermer...”

Mescit minaresinden kumrular ses veriyor
“Hû” sesiyle şadırvan tam kemâle eriyor

Baharda al ve yeşil donanırken tepeler
Gülümser saksılarda sardunyalar küpeler

Yol ararken duvardan öteye sarmaşıklar
Göz süzer birbirine yeni yetme âşıklar

Yâr için gül yetişir gönüller bahçesinde
Bin hikâye bulunur bir çeyiz bohçasında

Pencerenin önünde cıvıldaşır serçeler
Ne masallar anlatır nakış nakış perdeler

Avlularda çıkırığı gıcırdayan kuyular
Kaç asırdır sunuyor taze ve berrak sular

Hangi dağdan kopup da gelmiş temel taşları
Görkemli sütunların bilinmez ki yaşları

Bir pancurun ardından sokağa bakan çocuk
Sırtında beyaz mintan elinde mavi boncuk

Göklerde pervaz eder burada gönül hüması
Deryayı seyrederken köşkün cihannüması

Başkadır hali elbet sokakta her hanenin
Lâkin kırk yıl hatırı sayılır bir kahvenin

Bilmem hangi sırları saklar şu dev çınarlar
Belki gidip dönmeyen âdemleri anarlar

Paslanmış menteşesi inilder durur kapı
İlerde yalnızlığa yuvarlanmış bir yapı

İnce ince işlenmiş şu tokmağı çalan kim?
Bilinmez gelen kimdir ve ardında kalan kim?

Arnavut kaldırımında bastonlu bir ihtiyar
Mırıldanır: "Bir ömür geçti de gelmedi yâr!"

Az beride sürerken güvercin pazarlığı
Ötelerde serviler bekliyor mezarlığı

Hiç hayalden çıkmıyor ah şu eski sokaklar
Gün gelir "Bir dost..." diye *Ahmed*'i de kucaklar

◆ Mustafa İmir

Ses Ver

Nefsime yüksünmem koşar gelirim
Ayrılık cevrine doyarsan ses ver
Gönül yıkıntımı aşar gelirim
Yalnızlık hüznüme uyarsan ses ver

Hasretinde isen sıcak kucağın
İyi-kötü hâlâ tüten ocağın
Dönüp dolaşıp da sığınacağın
Eski dost yerine koyarsan ses ver

Bizsiz de dönüyor feleğin çarkı
Seninki bir anlam yükleme farkı
İçinde sessiz bir tınlayan şarkı
Bir gönül yankısı duyarsan ses ver

Neleri arayıp bulamadık biz
Dar dünyada ayrı kaldık ikimiz
Ne yapsak da yarım olur tekimiz
Sevgimi saygımı sayarsan ses ver

Delice duygular içimde dürter
Dik başlılığımı pişmanlık örter
Aklım hislerimi yerlere sürter
Öfkeni gönlünden soyarsan ses ver

Gönül unuttur mu özel birini
Hiç kimse doldurmaz senin yerini
Ardında bırakıp öte-berini
O mağrur nefsine kıyarsan ses ver

Bazen özre yetmez insan mecali
Kusur ettimse de insanlık hâli
Af dilemeye diz çökme misali
Vicdanen yanıma kayarsan ses ver

Zaten hiç olmadın hülyamda kaldın
Geç gelen ilhamla dengine aldın
İmir'i muhayyel sürgüne saldın
Başını duvara dayarsan ses ver

◆ Musa Həşimov

Qəm Karvanım

Dözmürəm həsrətə yorulmuşam mən
Dərdimin üstünə elə dərd gəlir.
Qüssədən kədərdən yoğrulmuşam mən
Həyat məni sıxır mənə sərt gəlir.

Baş-başa qalmışam dərdi-sərimlə
Hər şey çaş-baş düşüb duyğularımda.
Hər gün dalaşıram gecələrimlə
Yamanca qarışır yuxularım da.

Ürəyim şam kimi əriyib axır
Xankəndim Xocalım bugün dardadır.
Gözlərim önündə şimşəklər çaxır
Mənim dərdim elə vətən boydadır.

Çox şəhid vermişik vətən yolunda
Onları bu vətən mətinləşdirib.
Bu doğma torpağın hər qarışını
"O şəhid qanları vətənləşdirib."

Yaş üstə yaş gəlir ömür qısalır
Od tutub yanıram mən aram-aram.
Deyirəm görəsən vətən dərdini
Özümlə qəbrəmi aparacağam?

Sarvanam çəkirəm qəm karvanımı
Çəkəcəm niskilin sonuna qədər.
Vətən torpağının son qarışını
Düşməndən geriye alana qədər.

Yaşar Akgül ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ **Konuşturan:** Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Böyle bir çerçevenin çizilmesi oldukça zordur. Hatta çerçeve çizmek bile mümkün müdür veya doğru mudur bilemiyorum. Kadim şiirimiz nereden başlar, nerelerden geçer, nereye dökülür bunu iyi izlemek lazım. Bu biraz da şairin düşüncesi, dünya görüşüyle ve nereye kadar gittiği ile bağlantılıdır.

İslam inancına ve düşüncesine sahip bir şairin gelenek çizgisi doğal olarak derinliğine olacaktır ve bu onu zengin kaynaklara götürecektir. Gayri İslami inanç ve düşünce mensubu bir şairin nerelere kadar gidebileceğini veya inebileceğini doğrusu ben de merak ediyorum. Söz konusu şairler belki sanatsal, felsefi birtakım açılımlar ve dalışlar gerçekleştirebilir ama bunun da sahicilikten uzak olacağına inanıyorum. Bundan İslam inancına sahip olmayan yani Müslüman olmayan şair olamaz gibi kesin ve keskin bir yargı çıkarmamalıyız elbette. Tabii ki şair olabilir hatta iyi bir şair de olabilir ama ortaya konan ürünlerin kendi payına ayakları yere basmayan salt sanatsal, düşünsel ürünler olacağını, duygusallıktan, insani sıcaklıktan uzak olacağını düşünüyorum.

Şimdi denilecektir ki, ne yani dünya edebiyatındaki onca büyük ve önemli yüzlerce şairi yok mu sayacağız. Tabii ki yok sayılamaz, saymıyoruz da. Ben daha çok bu şair ve şiirlerin bize hitap edip etmediğini, bize bir şey söyleyip söylemediğini vurgulamak istiyorum. Okunabilir, okunacaktır, değerlendirilecektir hatta zevk alınacaktır, belki yararlanılacaktır, fakat bütün bunların bizi sarıp sarmalayacağından kuşkuluyum. Belki garipsenecektir bu, biz bize benzeriz, bizi ancak biz anlarız, eller bizden, halimizden anlamaz mottosuna benzedi ama olsun, bunda da gocunacak bir şey göremiyorum.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Biz aynı dünya görüşüne mensup şairler, şiirimizi genelde İslam öncesinden (sözlü ve yazılı) başlatırız, İslamiyet sonrasında tekke, halk, divan şiiri ile sürdürürüz. Daha sonrası malum. Edebiyat Tarihi kitaplarında da klasik bir sıralama vardır ya hani, Tanzimat, Servet-i Fünûn, Fecr-i Âti,

Milli Edebiyat, Milli Mücadele ve nihayet Cumhuriyet dönemi. Burada dikkat çekmek istediğim husus şudur: Günümüz şiirini zorlamayla bu kalıplara oturtmaya çalışmamalıyız. Bu dönemler tabii ki herkese açıktır ve herkes özgürce yararlanabilir istediği dönemden. Bu bir kaynaklanma meselesidir, şairlerin kültürel birikimi ile ilgilidir. Biz buna “modern şiir” demeyelim isterseniz. Yukarıda belirttiğim dönemler de ilk başladığında birileri onu “modern” diye adlandırmışlardır, kavram aynı değilse de içerik aynıdır eminim. Gelenek bir ırmağa benzer, hep akar ama hep aynı sular akar zannederiz. Oysaki ırmak hep yenidir, biz fark etmesek de yenilenir, yeni suları alıp getirir, her dem tazedir. Amma velâkin belli bir dönem içinde dönenip duran şiir, aynı suyu evirip çevirip bize gösteren süs havuzu gibidir. (Akarsudan abdest alınır, durgun sudan alınmaz malum)

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavırdır?

Geleneği reddeden kendi kaybeder. Bir yere kadar kendi aldatıcı gücüyle yürür ama çok sürmez sendelemeye başlar, teklemeye, tükenmeye başlar ki, bu kaçınılmaz sonudur. Şair kendini tekrar edip durur, şiiri de belli simge, imge, imaj...her neyse kullanıla kullanıla kanıksanmaya, sıkılaşmaya başlar, gittikçe okunmaz hale gelir. Aynı handicap geçmiş şiirimizin etrafında dönüp duran şairler ve şiirler için de geçerlidir. Mimaride de böyledir. Müzikte de böyle değil midir? Eski plakları, eski sanatçıları, klasik şarkıları hepimiz hayranlıkla belki bıkmadan usanmadan dinleriz ama o da bir yere kadar. Bir gün bakarsınız ki yeni bir sanatçının, yeniden yorumlamasıyla, kendinden bir şeyler katmasıyla eser adeta dirilir, canlılık kazanır, gündem oluşturur. Hiçbir şair, “geleneği ben oluştururum” gibi bir iddiada bulunamaz. Bulunsa bile o aşamaya kendini getiren bir geçmişi, geleneği olduğunu unutmamalı, arkasına dönüp bir bakmalıdır. Büyük sanatçılar, büyük şairler yüzyılların birikimini günümüze gelenek vasıtasıyla taşırlar ve fakat taşıırken kendi mühürlerini vururlar, vuramayanlar taklitten öteye geçemezler ve geleceğe sadece kuru bir isimleri kalır, izleri kalmaz, yani nehir onu dışarı atar.

Yaşar Akgül, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Babam hem hafız hem müezzin hem de kitapçıydı. İlkokula başlamadan mahalle hocasına gittim. Yani gözümü elif cüzüyle, Kur'anla ve tabii dini kitaplarla açtım. Sonrasında cenknameler, âşıkların hikâyeleri, şarkı sözleri, destanlar, masallar... uzayıp gider bu liste. Demem o ki tam da sizin sözünü ettiğiniz geçmiş ve geleneğin içinde büyüdüm. Oralarda kök saldım, gelenekle bağımı hiç koparmadım ve koparmaya da hiç niyetim yoktur. Birçoğumuzun çocukluğunda aynı izleri taşıdığından eminim. Birçok şair, hikâyeci ve yazarımızın aynı serüveni yaşadığını biliyorum. İlk gençlik yıllarımızda "Hidayet Romanları" ile karşılaştık. Dini hikâyeler, menkıbeler, tarihi romanlar, kahramanlık şiirleri ile devam etti. Nihayet, Büyük Doğu, Diriliş, Edebiyat (Üstad Necip Fazıl'ı, Üstad Sezai Karakoç'u ve Üstad Nuri Pakdil'i hayatta iken ziyaret etme bahtiyarlığına erdim.) Elif, Köprü, Kırığı, Mustu, Maveria, Aylık Dergi, Kıyam, Kardelen, Düşünarı (şimdilerde Edebiyat Ortamı) dergileri... Geleneğimizi oluşturan klasik edebiyatımızın, dolayısıyla divan, tekke, halk şiirinin kaynağından su içmeye daha ilkokul, ortaokul ve lise yıllarımda başlamıştım. Ayaklarımı sağlam bir zemine bastığıma inanıyorum. Ama şiirlerimi yazarken kendime asla bir mânîa koymuyorum, oldukça rahatım bu konuda. Eğer ben bir şiir tamamdır diyorsam ve buna herkesten önce ben inanıyorsam olay bitmiştir. Ama bir itirafta bulunmalıyım. Tek sıkıntım keşkelerim. Ah keşke şu dizeyi öyle değil de böyle yazsaydım dediğim çok olmuştur. Artık onu da şiirlerim kitaplaşırken hallederim herhalde diye teselli ediyorum kendimi.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Sorunuz aynı zamanda cevabını da içeriyor. Tabii ki böyle bir şey mümkün değil. Ama en azından özellikle genç şairler yani hayata ve şiire yeni başlayanlar günümüz şiirini sağlam ve emin adımlarla, özümseyerek okurlarsa umulur ki bu onları yavaş yavaş geçmişe, geçmişten beri devam eden bir geleneğe götürür. Yani akan bir ırmak onları denize kavuşturur. Bunun gerçekleşmesi de "Yurdum Şairleri"ni okumakla olmaz. Yaşayan şairlerimizi, yakın dönem şiirimizi izlemeleri gerekir. Günümüz dergilerinin en azından birkaç tanesini takip etmeleri. Bu okumalar onları mutlaka götürüp geleneğe bağlayacaktır. Unutulmamalıdır ki günümüze

kadar gelebilmiş olan şairler ve hala okunan şiirler gelenekten beslenen ve geleceği günümüze taşıyan şairler ve şiirlerdir. Biz ölülerimizle birlikte yaşarız çünkü. Mezarlıklar olmasa şehrin hep bir yanı eksik kalır değil mi?

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına "halk şairi" ve "divan şairi" denilen şairler için "yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır" düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Biz buna cevherin toza toprağa bulanması, zengin bir maden yatağının üstünün örtülmesi desek daha doğru olur. Arkamızda daha doğrusu önümüzde engin bir şiir denizi vardır. Böyle bir duvar örülmesi de boşuna bir çabadır. Ancak Halk Şiirinin de, Divan Şiirinin de birebir taklidi, benzeri yapılmadan yeniden yorumlanması gerekir. Aynısının tıpkısı denilebilecek şiirlerden uzak durulmalıdır. Günümüzde bunu gerçekleştirebilen şairler vardır ve bundan sonra da var olacaktır. Peki, bu nasıl olacaktır? Belli bir formülü var mıdır? Başarılı örneklerini gösterebilir miyiz? Burada aslolan sizin deyişinizle kanıksanan eski şiirimizin ana damarının belki bir kan değişimi ile günümüze taşınmasıdır. Bu ana damarın içinde, önce estetik vardır, edebi sanatlar vardır, müzikalite vardır, ahenk vardır, söyleyiş güzelliği vardır ve tabii ki, aşk vardır, hasret vardır, sevgili vardır... ila ahir. Eski dediğimiz şiirimizde evet, vezin ve kafiye (ölçü-uyak) vardır. Belli bir form uygulanmıştır ama unutmayalım ki, onu günümüze kadar da bu kalıplar getirmiştir.

Şimdi bize düşen bu formu, kalıbı, ölçüyü kopya çeker gibi değil, yeni, özgün ve özgür bir formda yeni imgeler, teşbihler, mecazlar, istiareler, dize içinde, dizelerin başlarında ve sonlarında oluşturulan ses benzeşmeleri, çağrışımlarla zenginleştirip günümüze taşımaktır. Ölçü ve kafiye tümden inkâr etmek zaten mümkün değildir ama bunlar-sız şiir olmaz demek de doğru olmaz. Ölçüyü şiirin kendi doğal biçiminde, kafiye de bir iç ses gibi pekâlâ oluşturabiliriz, şiirdeki klasik unsurları kendi özel, öznel anlayış ve biçimlerimizle, üslubumuzla somutlaştırabiliriz. Bir yapıyı yeniden kurmak için, öncesini, mazesini, tarihsel izlerini çok iyi takip etmek, değerlendirmek gerekir.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Oldukça haklı ve doğru bir tanımlama bu. Evet,

benim de belki hala yazıya dökemediğim “Şiir üzerine düşüncelerim” var. Bunu yıllar önce Yeni Devir gazetesindeki haftalık köşe yazılarımda belirtmiştim. Sonra bunları tam olarak kitaptan saymadığım “Şiir Haritası” kitapçığımda da yayınlamıştım. Ama aradan uzun yıllar geçti. Bu konudaki düşüncelerim de doğal olarak değişikliğe uğradı sanırım. Kendimi hala şair saymıyorum, şair olup olmadığımı zaman gösterecek. Hala yazmak istediğim şiiri yazmış değilim. Bu yaşta hala mı diyebilirsiniz, evet hala. Şunu söyleyebilirim. Garip gelebilir ama öyle çerçeveye oturtulmuş bir poetikam yoktur. Poetikasız şair mi olur diyebilirsiniz. Bir bakıma mantıklı, doğru bir görüştür. Bence şairin yazdıkları, yalnızca şiirleri onun aynı zamanda şiirle ilgili görüş ve düşüncelerini de gösterir zaten. Bunu ilan etmesi gerekmez. Ben ne hissediyorsam, neyi nasıl hissediyorsam ve ne zaman yazmak istiyorsam, içimden geldiği gibi kâğıda dökerim. Gece yarısı içime düşen bir dizeyi, aklıma gelen bir imgeyi, özgün bir söyleyişi, ya da ne bileyim bir imgelemi, bir tasviri hemen kalkıp defterime not alırım. Tabii ki öyle ham haliyle bırakmam. Üzerinde çokça çalışırım şiirin, mısraları farklı şekillerde söylemeye çalışırım, bir cümlemin, bir dizenin, hatta kelimenin, nasıl ve nerede daha iyi, daha güzel, daha etkili ve özgün bir şekilde söylenebileceğini, bıkmadan, usanmadan denerim. Hani “İlk dize Tanrıdandır, sonrası şairin emeğine bağlıdır.” demiş ya batılı büyük bir şair. İşte aynen öyle. Emek vermeden asla olmaz. Hangi iş emeksiz olmuş ki?

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Bir dönem aruzla şiirler yazmaya çalışıyordum. Hatta Bediüzzaman’ın Sözler eserinden ‘Birinci Söz’ü aruz vezniyle beyitler halinde yazmaya başladım ve birkaç sayfa da yazdım. Sonra ne olduysa bıraktım. Belki bu bir tecrübeydi benim için ama sadece bir çeşitleme olarak kaldı. Sür git geçmişe aynen tekrarlamak bize bir şey kazandırmaz. Bu zaten kâinatın, dünyanın, zamanın yaratılışına da gidişatına da aykırıdır.

Sorunuz cevabı zaten sorunun içinde gibi. Biz zaman makinasıyla geçmişe dönemeyeceğimize göre olması gereken, geçmişte yaşayan değerlerimizi, evrensel diyebileceğimiz inanç, duygu ve düşüncelerimizi, bunlardan kaynaklanan yaşam biçimimizi küçümsemeden, kötülemeden, hafife almadan, suistimal etmeden, kullanmaya çalışmadan içtenlikli bir tavırla günümüzün canlı ortamına, yaşanan hayata, yeni bir söylemle aktarabilme-

mizdir. Evet, yeni şeyler söylemeliyiz, yenilemeli ve yenilenmeliyiz ama sırf yenilik olsun, farklı olsun diye de saçmalamamalıyız.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Böyle bir form veya formül var mıdır tartışılır. Bu aynı zamanda riskleri barındıran bir ameliyedir. Söz konusu üretim, o kadar kendiliğinden, sahici, doğal, yapmacıklıktan uzak olmalı ki, bunu bırakın okuyucu, şairin kendisi bile fark etmemelidir. Kurgusal bakımdan bile bunu gerçekleştirmek son derece zordur, olsa da sanat ve estetik açısından hele hele duygusallık bakımından hiçbir kıymeti yoktur. Bunu ustaca başarabilen iyi şairlerimiz var mı var. İsim zikretmeye gerek yok. Zaten bizi çarpan, şaşırtan, sarıp sarmalayan, sizin deyiminizle okura dökunan, okuyanı alıp götüren de bu ustaların şiirleridir.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Bir şeyi beğenseniz de beğenmeseniz de, sevseniz de sevmeseniz de onu çok iyi bilmeniz gerekir. Eleştirmek için de bu şarttır. Bu soru yalnızca şair/şiir için değil, zanaat için, sanat ve sanatın bütün dalları için de geçerlidir. Tabii ki zorunluluktur, olmazsa olmazdır. Hangi meslek erbabı veya zanaat-kâr, bir usta kendinden öncekilerin izini sürmeden, bağında bahçesinde gezip dolaşmadan, bilinçli bir şekilde inceleyip araştırmadan, ürünlerin künhüne vakıf olmadan, kendi zanaat, sanat ve düşünce dünyasını kurabilir ki, şair de kendi poetikasını oluşturabilir? Bu eşyanın tabiatına dolayısıyla doğallığa da aykırıdır. Sinemanın doğuşundan bu güne kadar olan serüvenini bilmeyen hem de çok iyi bir gözlemle, eleştirel bir gözle sinemanın tarihini, geçirdiği aşamaları, kısaca dünya sinemasını çok iyi tanımayan biri iyi bir yönetmen, iyi bir yapımcı, hatta özgün bir senarist olabilir mi? Bu, diğer bilimsel ve sanatsal disiplinler ve faaliyetler için de aynen geçerlidir. Herkes arkasına dönüp bakmalıdır. Nerede olduğunu, nerede durduğunu iyi bilmelidir.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Gelenekten beslenmek aynı zamanda geleneği sürdürmek demektir ve tabii ki önemlidir. Dikkat edilmesi gereken husus, sürdürmeyi beslenmeyle,

beslenmeyi kopyayla, hatta taklitle karıştırmamaktır. Belki aynı şeyleri yineleyip duruyorum ama bu ince çizgiyi de sürekli göz önünde bulundurmak gerekir. Aksi durumda karmaşıklığın içinden bırakalım okuyucuyu şairin kendisi bile çıkamaz. Gelelim bunun ölçüsüne. İşte bu şairin elindedir, onun poetikası ile ilgilidir. Bunu bir ilaç hazırlar gibi (müstahzar) gerçekleştirmek tabii ki yapmacık, zorlama, tatsız tuzsuz bir şey olacaktır. Böyle bir kurmacayla yola çıkmak baştan kaybetmektir.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Bunun için öncelikle “malzeme” kavramına bakmamız, malzemeden kastımızın ne olduğunu bilmemiz gerekir. Malzeme neleri kapsar. Asırlardır kullanılmış olan dini, dünyevi, insani, edebi, felsefi, sosyal, siyasal, yaşamsal, düşünsel, duygusal... soyut ve somut kavramları, imgeleri, imgelemleri malzeme olarak kabul ediyorsak, bunları olduğu gibi raftan indirip okuyucuya sunmak, edebiyat ortamına sürmek maharet olamaz.

Sözünü ettiğimiz malzemeler hep vardı ve var olacaktır. Aslı olan gelenekten aldıklarımızı geleceğe taşıırken kendi biçimimizi, biçemimizi, üslubumuzu, edamızı, tavrımızı, tutumumuzu, eşyaya ve olgulara, olaylara bakışımızı içten, içtenlikli ve tabii ki özel, öznel, özgün bir şekilde serdetmemizdir. Başka türlü biz biz olmayız, sıradan olmaktan kurtulamayız. Bu da demektir ki, hiçbir bilinen, varlığını sürdüren, canlılığını devam ettiren malzeme böylesi bir orijinalitenin, kalitenin önünde engel teşkil edemez. Çünkü biz o malzemelerle varız.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Böyle bir tanımlama var mıdır, varsa doğru mudur bundan emin değilim. İlk başta da söylemiştim, Cumhuriyet dönemine kadar şiirimiz hep kalıplar içerisinde, ölçülerle, hecelerle hatta parmak hesabıyla vs. yazıla gelmiştir. Bu kalıplar kırılabilir mi, tabii ki evet ama öyle baltayla ormana girer gibi değil. Eğer şiir sağlam, sıkı, yeni, iyi, kaliteli, özgünse sorun yok.

İsim vermek pek âdetim değildir. Ola ki, hoşuna gidenler de çıkabilir, alınanlar da. Ama günümüzde bunu gerçekleştirebilen başarılı şairler var mı var. Bundan mutluluk duymak lazım. Ancak modern adı altında yazılan şiirleri göklere çıkarmak da, geleneksel ölçülerde yazmakta ısrar eden, ya da vezinli, ölçülü, kafiyeli yazmayı tercih eden şairleri dışlamak, alay etmek, hatta küçümsemek de yanlış. Her iki kategoride de yazan şairler, kalıcı olur

veya olmaz, yazdıkları beğenilir veya beğenilmez bunu okuyuculara, belki eleştirmenlere, belki de edebiyat tarihçilerine bırakmak daha uygun olur diye düşünüyorum. Gelenek ve modernizm denilince nedense aklıma hemen köy hayatı ve şehir yaşantısı geliyor. Bu gün birçoğumuz köy hayatından, köyde yaşamaktan o doğal ortamdan hasretle bahsediyoruz ya, eminim birçoğumuzu götürüp köye bıraksalar üç günden fazla dayanamayıp kaçarız oradan. Çünkü artık şehir bizi teslim almıştır, şehirdeki yaşam içimize işlemiştir, bırakıp gitmemiz adeta imkânsızdır. O vakit yapmamız gereken şehirde yaşasak da, köydeki, kırsaldaki doğallığı yitirmeden, tabiatı tahrip etmeden, doğayla başbaşa, doğallıkla iç içe bir yaşam biçimimizi buna uygun ortamı oluşturmaliyiz.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Tabii ki gelenek demek sadece şiirle ve yazım tekniğiyle bağımlı değildir. Aynı kavram öyküyle de, hatta romanla da bağlantılıdır. Diğer yazın ve sanat türlerini saymaya gerek yok. Bunların içinde özellikle “şiir” tam da geleneğin ortasında yer alır. Çünkü bizim geleneğimiz söz konusu olunca akla hemen şiir geliyor ki, bu da yanlış sayılmaz. Tahkiye ve hikâye, destan, menkıbeler, masallar, kıssalar vs. hemen ardından gelir. Gelelim buradaki şair tavrına, yaşam biçimine. Buradan şunu anlıyorum: Şair daha doğrusu geleneğe bağlı, gelenekten beslenen bir şair, eğer bir tavrı varsa, bunu aynen hayatına da uygulaması gerekir. Bu belki her şair için geçerli bir sav olamayabilir. Yaşamı bire bir gelenekle geleneksel değerlerle uyuşmayan şairler de vardır ama ürünleri kaliteli, değerli ise onu da yok sayamayız. Şunu söyleyebiliriz belki: Kardeşim sen anlatıyorsun ya! Bir kendine bak bir de yazdıklarına kimi kandırıyorsun? Hani Boğaziçi’ni seyrederek, içkisini yudumlayarak, köy, köylü ya da Anadolu insanını yazdığını iddia eden romancılar gibi. Burada şairin, sanatçının samimiyeti söz konusudur. Yazdıklarının inandırıcı olup olmasıyla alakalıdır. Biz inananlar için bu önemlidir. İslami değerleri, İslam’ın prensiplerini, emir ve yasaklarını hayatında uygulamayan en azından uygulamaya çalışmayan bir şair ve yazarın bizim için çok da bir ehemmiyeti yoktur. Velez ki yazdıkları inci mercan olsun. Laf salatası yapmaktan öteye geçemez. Başkaları için sanatsal açıdan değerli kabul edilebilir, fakat bizim için bir anlamı yoktur, en azından benim için.

Beni konuşturduğunuz için teşekkür ederim.

◆ Köksal Cengiz

Ömrümüz

Sayılı nefesten gayrı ne kaldı?
Bizi hâlden hâle attı ömrümüz.
Oyun eğlenceyle hayli yol aldı,
Meçhul bir menzili tuttu ömrümüz.

Gücümüze güç katarken şatafat
Anladık bu işin sonucu sakat
Arsız nefsimize inince tokat
Hakikate doğru itti ömrümüz.

Üstümüzden uçup gitti mevsimler
Albümlerde donup kaldı resimler
Hafızamda bölük-pörçük isimler
Koca bir maziyi yuttu ömrümüz.

Söyle sevdiklerin şimdi nerededir?
Çoğusunun hatırası serdedir
Kimi gurbet elde, kimi yerededir
Hicranın hüznünü tattı ömrümüz.

Belli ki her şeyi yalan bu dünya
Ne varsa elinden çalan bu dünya
Gül gibi açıp da solan bir dünya
Sonu bir dehlize çattı ömrümüz.

Dosdoğru giderken bozuldu ayar
Ne muhabbet kaldı ne vefalı yâr
Niyazkâr başımdan eksilmez efkâr
Hangi muradına yetti ömrümüz?
Yel gibi savruldu yitti ömrümüz.

◆ Ahmet Yıldırımtepe

K/Ömür Karası

Tek gayesi helâl ekmek parası
Sarmakla geçer mi yürek yarası
Sürülmüş bir kere kömür karası
Ne kadar yıkasa çıkmaz nafile.

Bareti başında çizmeler dizde
İç çekip ilerler meçhul bir izde
Karanlık kuyuda derin dehlizde
Güne hasret kalır çıkmaz nafile.

Gündüzü öğütür geceyi karar
Dalıp kabus görse hep hayra yorar
Gözleri aniden bir ışık arar
Kibriti çıkarıp çakmaz nafile.

Kömürden karaymış alın yazısı
Helâllik alır da gider bazısı
Yollarını gözler körpe kuzusu
Bir ömür bekler de bıkmaz nafile.

Bir kıyamet kopar yıkılır dağlar
Eşinin feryadı yürekler dağlar
Ardından yüz binler milyonlar ağlar
Dönüp de geriye bakmaz nafile.

◆ Nəcibə İlkin

Payız Yağışı

Döyür pəncərəmi payış yağışı
Dəli sevgimizin gözyaşı kimi.
Səni arzulayır kövrək baxışım
Neçə min illərin sirdaşı kimi.

Elə möhtacam ki bax bu an sənə
Qəlbimin ağrısın yağış da duyur.
Səngimək bilməyən bu yağış yenə
Bəlkə sevgimizin günahın yuyur.

Gəl tut əllərimdən ürəyimizi
Yağışın altında boşaldıb doyaq.
Gizlədək yağışdan gileyimizi
Özümüz sevginin günahın yuyaq.

◆ Cihat Barış

Rahvan Atlılar

Sarıldıkça eğnine sarılmayan yara var
Kabuğunda pişmeden azar durur yaralar.

Cahiller ülkesinde çokça dövüldü şiir
Sesimizin yankısı varsın garba muhacir.

Berraklaştıkça göğü pak kelamın heybesi
Buluta berekettir habbenin alfabesi.

Kafiyede estetik hece saf poetika
Zamanın eyerinde kıymetlenir antika.

Papirüsler doldurur kınına ağıt sesi
Duvarların alnı nur duaların ertesi.

Bakışımı okşuyor saatimin akrebi
İşkân eder bağrında bir mübarek çelebi.

Ruhum anne kucağı yol kenarı bir sebil
Dibacesi gülistan kıraç buna mukabil.

Taşla kurdu ünsiyet kalemin marifeti
Her çarptığında kalpler yağar dilin iffeti.

Saksılar kanat ister bahçeler inkılapta
Tomurcukta bir yanım öbür yanım ıskarta.

Bir mızrak yöneliyor şerefede gülbanga
Ucunda devinen ok rengi zift alafranga.

Korku bilmez cengâver vazgeçmez hamiyetten
Gayret meydanı kavi kaçanı melânetten.

Tohumluk mısra kaim dün bugün ve yarına
Basar göğsüne toprak sadıktır ikrarına.

Ye'ise açma kapı akideye münafi
Tecelli eder kader kim demiş tesadüfi.

Dönedursun bu dünya koşadurur yılmalar
Tarlada akça buğday yolda rahvan atlılar.

◆ Mahir Başıpınar

Yetiş

Zehirli sarmaşık gülü sarmadan
Kerem Aslı gibi yanmadan yetiş.
Gül yerine dikenleri karmadan
Zakkum sahanına banmadan yetiş.

Savda sokakları dar ve dolaşık
Gece yıldızlara ay güne âşık
İçimde var olan o cılız ılık
Üzeri küllenip sönmeden yetiş.

Yetiş ki girdaba düşüp gitmeyim
Yetiş ki bendimi aşip bitmeyim
Yetiş ki yolumu şaşip yitmeyim
Bu fani âleme kanmadan yetiş.

Sayılı nefesim sürem dolmadan
Ölüm meleşimiz canım almadan
Gönlümün sarayı viran olmadan
Haneme baykuşlar konmadan yetiş.

Sevgiden uzakta bilinmez yerde
Düşmüşüm çaresi bulunmaz derde
Mahir'im çıktığım bu son seferde
Çabuk gel makbere inmeden yetiş.

◆ Bilal Bütün

Hay Olayım

Ne haddime sual sormak ne haddime cevap vermek
Üfleyiver nefesini ben seninle hay olayım.
Müsaden olursa eğer, vuslat kasesine dolup
Gönül ateşinde mirim demlediğin çay olayım.

Hâlinden hâl eyle beni gayrılar gibi hor görme
Aramızdaki sırları ifşa edip yere serme
Aldıkça daha da diyen bir nefse boyun eğdirme
Mademki açlığım senden ver sevgini doy olayım.

Sen suçlardan azadesin boynuma yükle vebali
Geçtim dünden ve yarından ruhsatlı kılıver hali
Merkez etrafında dönen uydu cisimler misali
Bilirim ki güneşimsin parlattığın ay olayım.

Düne ve dahi bugüne kopmayacak bağımsın sen
Mihmandarı göz yumarsa yolda yitebilir giden
Emrine amade olan kemankeşçe hazırım ben
Vurmak istersen hedefi okun geren yay olayım.

Bu ayrılık çok uzadı müsade et hitam bulsun
Akıbetim her ne ise vuslat kadehine dolsun
Bereket bereket kat gücünden hem gücüm olsun
Ömrünce sürüp ektiğin, topraktaki say olayım.

İnkârı mümkün müdür hiç zatınca malum olduğu
Beliğ dediğim zamandan anımıza yansıyan hu!
Her şey aslına rücadur kaide-i hilkattir bu
Devamlılık iksiriyle yaşattığın huy olayım.

Nefsani menzilden çıkıp kara yere değdiğimde
Başım sana fedadır bil vur istersen eğdiğimde
Asaletinden paye ver yaşatayım benliğimde
Kısraksan doğur ruhumu geleceğe tay olayım.

◆ Olgun Albayrak

Serzeniş

Edep yere düşünce âleme paspas oldu;
Bak ne kadar uzadı ümmetin pürmelali!
Nice çılgın yiğitler salonda rakkas oldu,
Yıldızımız söndü de görmez olduk hilali.

Bir zamanlar ceddimiz at sürerdi yabanda
Mücahidi cihatta, rençperiyse sabanda
Şimdi ne hükmün kaldı üç kuruşluk çabanda?
Ne kalemi bilirsin ne kılıcı kıtali.

Her şeyin haz üstüne günün haftan ayların
Kahvenin hatrı kaçtı demi düştü çayların
Nedir bu hoyrat ruhun bu çekilmez huyların?
Hangi balçık içinde arıyorsun zülali?

Sen kaçınıcı yolcusun iki kapılı handa?
Gönül niye eğleşir makam şöhret ve şanda?
Son nefesi verirken gözü dikip tavanda
Beklemeyedurursun bir yudumluk suali.

Nice Karun kılıklı yaşıyor hanımızda
Bizim Harun ve Musa dolaşır kanımızda
Mazlum hep ötemizde zalimse yanımızda
Ne olacak deyiver bunca cürmün vebali?

Kimliğimi sorarsan bir divane dervişim
Postumu hem geceye hem gündüze sermişim
Belki bir sefil yolcu belki de bir ermişim
Mürşidimin izinde arıyorum kemali.

◆ Mustafa Işık

Sen Misin?

Yara benden hançer senden sevdiğim
muhabbet bağımın bağbanı mısın?
gül olmaya od'a gitti İbrahim
gönül içre yanar külüm sen misin?

Adın söylemeye varmadı dilim
Mecnun'dur bu yolda emsal-i hâlim
yarayı sevmektir yâre visalim
koynumda parlayan elim sen misin?

Yokluğun saçımı ak edip durdu
aynalar yüzümü tanımaz oldu
kimseler adımı anamaz oldu
zikri Eyüp nebi dilim sen misin?

Öksüz kaldım bilinmedi varlığım
nemlendi duvarlar nefeslendi darlığım
lâldı kelim duyulmadı çılgılığım
düzlüğe çıkmayan yolum sen misin?

Taze gülüşümden eser kalmadı
Azrail vaktinden evvel salmadı
gözlerim hayalsiz düşe dalmadı
bekleyip durduğum ölüm sen misin?

◆ Gökhan Daloğlu

Nisana Eylül Yâr Olmaz

Ümitsiz umutlar peşinde her gün
Anladım uğruna gönül yorulmaz.
Sürgündü sevdalar, bugün de sürgün
Anladım nisana eylül yâr olmaz.

Sebebim sayılır ulaşmazlar
Kördüğüm yolları çözemez rüzgâr
Sevdalım bahara uçar son kuşlar
Anladım nisana eylül yâr olmaz.

Benim adım eylül soyadım hüzn
Anladım dalıma bülbül uğramaz
Dökülen yapraklar yaşları gözün
Anladım nisana eylül yâr olmaz.

◆ Aybeniz Garagile Qafarlı

Ətəyindən Tök Daşı

Bircə əlçim buludam
Bircə qurtum göz yaşı.
Daha ağlatma, nolar,
Ətəyindən tök daşı.

Mənə qənim kəsilib
Qayçılama ömrümü.
Dəli-dolu şimşək tək
Qamçılama ömrümü.

Bir udumluq havanı
Qoy udum bu dünyada.
Göz yaşımla üzümü
Vallah yudum dünyada.

Gözlərimdən nəm çəkib
Mamırlayıb qismətim.
Taleyimə qısılib
Sənə olan həsrətim.

Səndən umacağım yox
Səbrim yaman daralıb.
Yenə bağrımın başı
Alovlanıb qor alıb.

Bircə əlçim buludam
Bircə qurtum göz yaşı.
Daha ağlatma nolar
Ətəyindən tök daşı.

◆ Satılmış Şen

Yayla Dumanı

Aklıma düştükçe bizim oralar
Demlenir içimde bir buruk anı.
Dile gelir depreştikçe yaralar
Bir gözlerin bir de yayla dumanı.

Geçitler yol verir yol verir engin
Sürerim izini o hüzzam rengin
Her akşam kanımda başlayan yangın
Bir gözlerin bir de yayla dumanı.

Ses ver artık yokluğunda yittiğim
Of dedikçe mısra mısra tüttüğüm
Yıllar var ki bu dağlarda güttüğüm
Bir gözlerin bir de yayla dumanı.

İlgaz aynı ılgaz gittiğin gün ki
Sevdamız rüzgârın dilinde sanki
Doruktan doruğa uzanan yankı
Bir gözlerin bir de yayla dumanı.

◆ Ahmet Arslan

Kolay Değil

Bu dünyanın cefasını
Çekmek öyle kolay değil.
O bir demlik sefasını
Sürmek öyle kolay değil.

Halis bir insan olarak
Güzelliklerle dolarak
Kalpten kalbe yol bularak
Durmak öyle kolay değil.

Yücedir Arafat dağı
Kutsaldır o gönül bağı
Her yere örümcek ağı
Örmek öyle kolay değil.

Meşgul eder bu hâl seri
Nasıl olur bilmem yeri
Gelip gecen bu demleri
Görmek öyle kolay değil.

Terk ederken bu hanını
Yalan olan cihanını
Son nefeste bu canını
Vermek öyle kolay değil.

Ulaşmak için emele
Bakmak için o cemâle
Olgunlaşıp da kemâle
Ermek öyle kolay değil.

Arslan Ahmet sözüm sana
Nail olup yapısına
Yaradan'ın kapısına
Varmak öyle kolay değil.

Yol Arkadaşı

Metin Özarslan'a

Senin kalbin sade senin mi sandın
Asya'dan emanet bir incidir o
Damarında deli taylar dolaşmaz
Göğsün kalkan değil sert rüzgârlara
Arada bir durup yokla ruhunu
Yatağından çıkan bir ırmak olma

Aklından geçeni dinlemek için
Gözlerini kapat bak uzaklara
Tortum Şelalesi sende çağlasın
Kavursun bir türkü dudaklarını
Hüma kuşu yükseklerden seslensin
Varsın gözlerinde tütsün Erzurum

Altmış yıldır bir hoş seda uğruna
Kırılmadık tel kalmadı sazında
Sesinin yangını beni yakıyor
Dilinin altında kazan kaynıyor
Yüzüne sancının şavkı vuruyor
Kaşık çalışırsun kendi kendine

Bir ağacın gölgesine oturdun
Hatıralar kanatlanıp uçtular
Uyudun uyandın serinlik çöktü
Daha yolun başındayız dadaşım
Kalbini kalbime yasla da yürü
İkide bir dönüp bakma gölgene

28.07.2022

Yoldayız Hâlâ

Tayyib Atmaca'ya

Bütün kalpler şahsi değil dediler
Her insan insana kalbinden bağlı
Gönül usun kıyısında gezinir
Saçların kırları karışır yele
Hangi yola girsen koşarsın kesin
Ağırdan al nefeslen dur az hele

Hem dinle kendini hem sesin duyur
Gönlünün gözüyle gördüğün her şey
Nurhak dağlarında menekşedir mor
Elbistan düzündü süzülen t/ayı
Görestiğin anda burnun sızlıyor
Kızlar giderler mi Maraş'a dayı

Gezdiğin yollara sinmiş avazın
Uğuldayan kışlar yazın mutedil
Bir serinlik yayar sakın ahvalın
Neler vardır derinlerde bilinmez
En keskin havada meltemdir sanki
İlgıt ılgıt akar bakışlarından

Ne zaman kesişti yollar nerede
Hayal meyal bile değil yaşanan
İlk selamlaşmamız evvelki gündü
Ne tez şafak attı şark cephesinde
Muhabbet daraldı dar zamanlarda
Ne gam gönül mekânımız genişken...

28.11.2022

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

95.on5ocak2023

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

95. sayı 15 ocak 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Mustafa Pınarbaşı / Arsız Bina / 3
- ◆ Hüseyin Kaya / Nöbet / 4
- ◆ İsmail Özalp Kutlu / Üstadım / 5
- ◆ Kenan Yavuzarslan / Mısra / 6
- ◆ Ali Rıza Kaşıkçı / Beni / 7
- ◆ Tayyib Atmaca / Ahmet Efe ile Şiir
ve Gelenek Üzerine / 8
- ◆ Hanifi Yılmaz / Ben mi Aşk
Bilmezem / 11
- ◆ Songül Özen / Kalmadı / 12
- ◆ Lütviyye Əsgərzadə / Ay Od Yıldız
Pervane / 13
- ◆ Aliyâr Arslan / Kaç Kere / 14
- ◆ Hatice Ayşe Hasan / Dilyâre / 15
- ◆ Hüseyin K. Ece / Gözlerinde
Yeşeren Sabah / 16
- ◆ M. Şirin Aydemir / Benim Adım / 17
- ◆ Xalidə Hicran Seyidova / Məchuldur
İnsan Oğlu / 18
- ◆ Rövşən Xasayoğlu / Tutduğun Yola
Bir Bax / 20
- ◆ Cahit Can / Hal-i Perişanımız / 22
- ◆ Hikmet Elitaş / Yıldızları Yollarına
Sererdim / 23
- ◆ Metin Özarslan / Ah Nazlı Ahıska / 24

◆ Mustafa Pınarbaşı

Arsız Bina

üstümde dağlar var, yüküm çok ağır
bugün her günküden daha fenayım
feleğin gözü kör, kulağı sağır
meşk ile maziyi nasıl anayım

gittim, kıvrım kıvrım, yollar tükendi
nice baktırdığım fallar tükendi
yapraklar sarardı, dallar tükendi
bilmiyorum nerelere konayım

akar durur ömrüm, kederle, yasla
sevdim her güzeli bir ihtirasla
farkı yok insanın insandan asla
neyim ki, kendimi birşey sanayım

kendim yaptım, kendim yıktım büstümü
bilmem dostum, hısmım bana küstü mü
gezdim dolaştım da yerin üstünü
boşluğa çatılmış arsız binayım

◆ Hüseyin Kaya

Nöbet

bir beşiktim saklanan sesinin gölgesinde
yazgısıyla körebe oynayan bir çocuktum
yosunlanmış su gibi kıyında dilsiz mahzun
yürümeyi unuttum konuşmayı unuttum

bir geceydin sabaha er geç yenik düşecek
yüzünle kanattığım çıkmaz düşlerden yorgun
aldığım her bir nefes içimde ilmek ilmek
acısını işledi gelmeyen yolculuğun

bir ağrıydım yazgında sözcüklerle dağlanan
yurdunda mahsur kalan kanatsız göçebeydim
paslanmış saatlerle gözlerime bağlanan
çoktan geride kalmış yarınları bekledim

kırılmış uykulara tüneyen yokluğunu
ürkütüyor karanlık şimdi dönsem ne yana
çiçeğine darılan içde suskunluğunu
bu hazin mesnevide büyötmek düştü bana

◆ İsmail Özalp Kutlu

Hüzün Kıyılarında

Ne yıldızlar düştü ne gök kapandı
Ben kendi gönlümün zindanındayım
Düşerken kaç yılın cemresi yandı
Yitirdi şavkını mehtabım, ayım
Ben kendi gönlümün zindanındayım

Kim kaçar gecenin karanlığına
Hangi limanlara sığınır düşler
Görünür perdede bir anlığına
Küskün akşamlarda kahpe gülüşler
Hangi limanlara sığınır düşler

Bin asır gelmesen bile beklerim
Gam mı taşıdığın yük ey kervancı
Asılı kirpikten iner göklerim
Gözlerim hasrettir, yüreğim sancı
Gam mı taşıdığın yük ey kervancı

Bir deli rüzgâr ki gelip her akşam
Esmesin diyorsan bırak esmesin
Kaderin yazgısı var ise ne gam
Ruhumun ölmeyi gözü kesmesin
Esmesin diyorsan bırak esmesin

Siz, ey sakinleri suskun diyarın
Acımın gözü pek, kanı sıcaktır
Umudum var, bugün ve belki yarın
Buzdan yürekleri ısıtacaktır
Acımın gözü pek, kanı sıcaktır

Günah ten karartır, kime çağrısı
Ben kendi varımdan arınıyorum
Varlıktan geçmeden bitmez ağrısı
Ölmeden ölüme sarınıyorum
Ben kendi varımdan arınıyorum

◆ Kenan Yavuzarslan

Mısra

Gelme, attığın adım yirminci asra düşer
Sorma, sorduğun sual karanlık kasma düşer

Bilme mahzenlerime ulaşan yollarımı
Yasin okunmuş gönlün payına İsrâ düşer

Gülme selvi Mahpeyker, bîkarar bu coğrafya
Yavuz yola düşerse Bağdat'ta Kisra düşer

Alma ahını aman elma bir küçük günah
Fırat Dicle kavuşur hasrete Basra düşer

Ölme, sûret-i kalbim, ayan Leyl'in onunda
Şiire şirk koşanın payına usrâ düşer

Kalma uzakta aman vuslat bir kayıp diyar
Kimine hüsrân yağar kimine Büşra düşer

Çalma sen o şarkıyı kavidir kaidemiz
İkramdır maidemiz düşerse esra düşer

Silme, kuğu kavislim, aynanın buğusunu
Şiir miraca çıkar, geceye mısra düşer

◆ Ali Rıza Kaşıkçı

Beni

Ne ölüyüm ne diri,
Neylesin hâllar beni.
Ayağımın yok biri,
Neylesin yollar beni.

Ne sevabım ne günah,
Doldu dile her gün âh.
Kınar beni ol gümrâh,
Neylesin kullar beni.

Çıplak ayak düş çöle,
Çilesizlik tek çile.
Bülbül hasret bir güle,
Neylesin dallar beni.

Yâr'e sundum elimi,
Cân'a ettim zulümü,
Zehir alsın dilimi,
Neylesin ballar beni.

Aşk pazarı bulunmaz,
Bir damlası alınmaz.
Altın olsam çalınmaz,
Neylesin pullar beni.

Tecelli sor fezâdan,
Kader ile kazadan,
Üryan olduk Rıza'dan,
Neylesin çullar beni...

Ahmet Efe ile Şiir ve Gelenek Üzerine

Konuşturan: Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Geleneği, topluma geçmişten tevarüs eden her türlü birikim olarak gördüğümüzde onu göz ardı etmemizin mümkün olmadığı bellidir. Bize göre, ecdadımızın uzun asırlar içinde oluşturduğu madde ve manevi yadigâra sırt dönmek asla doğru değildir. Bu sebeple üreteceğimiz her türlü sanat eserinin geçmiş kültürümüzün temel taşları üzerine konulacak yeni yapı malzemeleri olması kaçınılmaz olur. Büyük inkâr ve hoyratlıkla geçmiş ret tavrı insanî olmadığı gibi hayatın gerçeklerine de isyan demektir. Hiçbir yapının temelsiz olmayacağı bellidir. Şiir dediğimiz edebî sanat dahi bu kuralın dışında düşünülemeyeceği için onu geleneğinden koparmaya çalışmak beyhude bir çaba olacaktır. Bir eserin geleneğe yaslanması ile tam olarak taklidi başka başka şeylerdir. Bu durumda “yeni” dediğimiz şiir de durağanlaşmış bir taklitten öteye geçmeli ve “kökü maziye dayalı bir âti” düşüncesinden neşet etmelidir.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

“Modern” kelimesinin bizim zihnimizde olumlu bir manayı canlandırmadığını peşinen ifade etmeliyiz. Zira ecnebi (Fransız) kökenli bu kelime ve etrafında oluşmuş kavramlar silsilesi husûsen bizim “Müslüman” kimliğimizi hedef alan yabancı bir silah gibi görünüyor. Sanki bu silahla atalarımızın oluşturduğu bütün manevi kültür yapıları vurulacak, gönül bahçelerimiz kurutulmuş medenî birikimlerimiz yok edilecektir. Bir “devrim” kurşunu ile can verme endişesi taşımanın hakkımız olduğunu düşünüyoruz. Nitekim bu zehirli kurşunlarla yere serilmiş nice zevatı görüyor ve onların kendi öz kültür ve medeniyetlerine ne kadar yabancı kaldıklarını acıyla müşahade ediyoruz. Söz gelimi geçmiş inkâr adına işlenen devrim cinayetleri, İslâm ve Osmanlı düşmanlığı, halk ve daha çok tekke ve divan edebiyatı küçümsemesi bize göre en büyük kötülükler arasındadır. Böylece bütün köprüler yıkılmak ve bütün temeller çürütülmek istenmiştir. Bu tür bir eylemi çağdaşlık, batılılaşma ya-

hut modernlik olarak takdimin hiçbir kıymeti harbisi yoktur. Şimdi adına “modern şiir” denilen yeni tarzın toplumumuzda ne kadar kabul gördüğü ve hangi faydalı yapıyı oluşturduğu sorgulanmalıdır. Hiçbir mısrası ezberlenmeyen, ne dediği belirsiz, ilgili ilgisiz kelimelerden oluşturulmuş pek acayip bir yapıya “şiir” denilmesi ne kadar doğrudur? Küçük bir bestenin bile belli bir disiplin içinde inşa edilmesi mecburken o besteye güfte olması beklenen şiirin içine düşürüldüğü karmaşa affedilebilir bir şey değildir. Hem uzun asırlar içinde oluşmuş bir şiir anlayışı bir anda tepetaklak edilebilir mi? Bu yaklaşım insanlığın önder ve üstad saydığı o kadim şairleri hiç mesabesinde görmek değilse nedir? Demek ki insanlığa önderlik yapmış o dahiler bugünkü çömezler nazarında bir kıymet ifade etmemektedirler. Onların değer verdiği vezin, kafiye, aruz, hece gibi kuralların hiçbir önemi yoktur! Bunu nevzuhur bir türedi anlayış olarak görmemiz modernistlerin hoşuna gitmeyebilir ama bizim başka şey söyleme lüksümüz yoktur. Modernizmin gelenekle savaşa tutuşmak için üretilmiş bir yapı olduğu kabulüyle onu gelenekle ilişkilendirmemiz mümkün değildir. Bizim kabule pek yanaşmadığımız bir şey olmakla beraber belki ileriki dönemlerde modern şiir de kendi geleneğini (!) oluşturacaktır.

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavırdır?

Geleneği ret, kıymeti harbiyesi olmayan bir eylemdir ki, belki kendisi hiçbir şey olamamış şair taslağının küçük kapris ve kibrinin eseridir. Onun kendi geleneğini oluşturmak gibi ulvî bir düşüncesi olduğunu kabul zor görünüyor.

Ahmet Efe, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Daha önceki ifadelerimizden anlaşılmıştır ki biz geleneğimize bağlı, kendi kültür ve medeniyetimize hayran ve bilhassa İslâmî esaslara bağlı kişileriz. Şu üç günlük dünya hayatının gelip geçici olduğunu kabulle “Hay” ve “Bâki” olanın yüce Al-

lah olduğunu ikrar ediyoruz. İnsanlığın kazandığı her başarının Allah'ın lütfu sayesinde gerçekleştiğine inanıyor ve bu başarılarından nefislere bir pay çıkartılmaması gerektiğini söylüyoruz. Biz her vakit ecdadımızın mirasına saygı duyuyor, ürettikleri eserleri hayranlıkla okuyup anlamaya çalışıyoruz. Kurdukları sistemi özümseyip daha iyisinin nasıl yapılabileceği hususunda kafa yoruyoruz. Çağın getirdiği bütün çarpık anlayışa sırt çevirip kendi tahir deryamızda yüzmeye çalışıyoruz. Halk, divan, tekke şiirine, koşma, varsağı, ilahi, gazel, meriye ve benzer her türe ilgiyle yaklaşıyor ve onları terennümünden zevk alıyoruz. Yazdıklarımızdan, onlarınkine benzer bir esinti gelebilirse mutluluk duyuyoruz.

Bizim geleneğe bağlılığımız şekil, içerik ve hayal unsurlarından ziyade muhtevaya yönelik bir bağlılıktır. Yani biz ecdadımızın temiz itikadına hayranlıkla, dinimize hizmet için yaşamak istiyoruz. Bu uğurda hiçbir şan, şöhret, mevki, makam, para, pul filan talep edilemez ve ancak yüce Rabbin hoşnutluğundan bahsedilebilir. Bu safhada birilerinin bizi şuarâ zümresi arasında görüp görmemesi de bir kıymet ifade etmez. Kimin gerçek şair olduğunu gelecek kuşaklar belirleyecektir. Bir takım medyatik yorumların ve sosyal medya övgüsünün değeri yoktur!

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Bir şair adayının üç-beş kitap okuyarak bir yere gelmesi elbette mümkün değildir. Şiirin ilimsiz yazılamayacağı belli olduğundan geçmişe dair bilgi birikimi elbette gereklidir. Hele hele hiçbir ilmî geleneğe dayanmayan ve dinî hassasiyetlerden yoksun bir takım günümüz yazarlarının kitaplarını okuyarak şair olunacağı vehmine kapılmak acı verici bir son doğurur.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kamıksanan ve adına "halk şairi" ve "divan şairi" denilen şairler için "yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır" düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

"Edebiyat tarihinin tozlu sahifeleri..." İşte bu, tam da modernistlerin tarifi olup, çağdaşlık adına işlenecek bir cinayeti itiraftır. Bu millete düşman

olmayan hiçbir kimse tarihimizin tozlu sahifelerinden bahsedemez. Bu tıpkı insanlığın yaşadığı en kutlu çağ olan "Orta Çağ"ı karanlık bir dönem olarak takdime yeltenen Peygamber düşmanı müstehriklerin ifadesine benzemektedir. Bir milletin tarihî geçmişi onun en kıymetli hazinesi değil midir? Hele hele bizim milletimizin yüce İslâm ile kurduğu bağdan sonra bu dine hizmeti sayesinde kazandığı üstün başarı ve ürettiği sayısız medenî eser nasıl tozlu sahifeler olarak görülebilir ki? Tam aksine bizim geleneğimiz arı duru, aydınlık ve huzur vericidir. Sadece bir edebî ürün olan geçmiş şiirimize bakmak bile bu aydınlığı görmek için yeterli olacaktır. Bilhassa divan edebiyatında oluşturulmuş mazmunların bizim gönül sesimiz olduğu apaçık görülür. Daha çok deyim ve atasözlerimizle süslenmiş halk şiirimizde asla toz kabul etmeyen mücevherler gibidir. Eski şairlerimizi söyleyeceklerini söyleyip geçmiş ve artık görevlerini tamamlamış kimseler gibi görmek bize göre apaçık bir cehalet sergilemektir. Daha önce de söylediğimiz gibi şiir ancak ilimle yazılabilir.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızda bu hususta neler canlanıyor?

Sorunuza birkaç başlık altında kısaca cevap vermek isterim. Bize göre:

Şiir sevda işidir.

Şiir ve sanatta asıl gaye "İlahî hoşnutluk" olmasıdır.

Şiirde en önemli unsur "muhteva" olmak gerekir.

Şiirin kendi disiplinine tabi olması esaret değil, hürriyettir.

Şiir ve musiki ikiz kardeşler gibidir.

Bir şairin söyleyebileceği en güzel söz: "Allah'tan başka her şey batıldır. Her nimet de muhakkak zevale mahkûmdur!" sözüdür. (Yukarıda tercümesi verilmiş olan Arapça şiir Peygamber Efendimizin övgüsüne mazhar olmuş "Muallaka" şairlerinden Lebid b. Rebia'ya aittir.)

Kelimenin ötesinde kavram durur.

Şiir sanatı da diğer bütün sanatlar gibi Allah ve toplum içindir.

Estetik kaçınılmazdır.

Hece, milli şiirimizin temel direklerindendir.

Her şiir yeni bir doğumdur.

Şiir, “Sanat sanat içindir” gibi ucuz gerekçelerle kutsallaştırılmamalıdır.

Kafiye vazgeçilmez bir imkândır ve her şiirde kendiliğinden doğmalıdır.

İlimsiz şiir olmaz.

Okuyanın teshîr etmeyen ve ezberlenme isteği uyandırmayan söz yığını şiirden sayılmaz.

Şiir dilin değil, gönlün sesidir.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Geleneğe bağlanmak, geçmişe takılıp kalmak şeklinde anlaşılamaz. Bilakis geçmişe dair her türlü bilgi birikiminden istifade etmek, bize ait kültürü tanımak ve bilhassa kurulmuş inanç medeniyetimize olan sadakatimizi göstermektir. Elbette onun omuzlarına yaslanıp ileriye doğru koşmak daha doğrudur. Yeni bir inşa, geçmişin temel değerlerine bağlanmadıkça köksüz bir ağaç gibi kuruyup gidecektir.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üretebilen şairlere selâm olsun...

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Böyle bir zorunluluğu en azından ilmî bir birim için kabul edebiliriz. Her sanatın kendine has bir disiplini olduğunu kabul ediyorsak geçmiş şairleri ve eserlerini tanımadan iyi bir şair olunacağını da kabul edemeyiz.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Geleneğin aynen sürdürülmesi zamanın icapları sebebiyle mümkün değildir. Herhalde yapılacak iş, ondan beslenmek olmalıdır.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Özgünlüğün göreceli bir şey olduğu ve herkeşe göre farklı bir şekil aldığı bellidir. Gelenek niçin bu özgünlüğün engeli olsun? Bilakis onu tanıyarak taklide düşmeden çok daha orijinal ve özgün bir duruş sergilenebilir.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Herhalde geleneğin muhtevaya dair bahislerini özümseyerek yeni tarz ve daha çok serbest şiirler yazmaya çalışan kimseler için “modern gelenekçi” tabiri kullanılıyor. Burada kulağa pek hoş gelmeyen bu nitelemenin içine giren şairlerin isimlerini sıralayarak yeni bir polemik başlatmamız doğru olmayacaktır.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Gelenek dediğimiz şey sadece şiir yahut onun teknik bahislerinden ibaret olamaz. Bilakis bundan kasıt öze dair kabullenişler olsa gerektir. Bir söz söyleme sanatı olarak gördüğümüz şiir de asıl gaye nedir? Eski şairlerimizin hayat tarzları ve düşünceleri dünyaları nasıldı? Neye inanır, hangi ahlâki kurallarla hareket ederlerdi? İddiaları ile yaşayışları arasındaki uyum nasıldı? gibi sorulara cevap aramak gereklidir. Herhalde şiiri kutsal bir gaye için vasıta kabul edenlerin “kal”den önce “hal”e dair endişe taşıması icap eder.

Selam hidâyete tabi olanlaradır.

◆ Hanifi Yılmaz

Ben mi Aşk Bilmezem

(Fuzûlî'ye rahmetle)

Der Fuzûlî Mecnun'un aslı esası benim
Acı elem kederin cümle havassı benim

Şimdi benim divane, düştüm aşkın narına
Beni çöllere salan aşkın tasası benim

Musa gibi savruldum çekildim imtihana
Aşk sırrımın şahidi, yoldaş asası benim

Dilhun oldu yüreğim kim der ki aşk bilmezem
Nerde Mecnun Fuzûlî sevdanın hası benim

Şu feryadımın âhı feleklerden duyulur
Aşk şehrinin delisi dertli karası benim

Şu dünyanın tek süsü ona insan dediler
Bahtıma yazı gelmez sabrın turası benim

Mümtaz insan odur ki ona ilim gerektir
İlmi amel seyreder gönül yarası benim

İlimsiz şiirlerin kerpiçleri dökülür
Yıkılan duvarların ölçü darası benim

Nice derin sevdalar yokluğun kapısında
Hamken pişip yandılar aşkın verası benim

Aşk derdiyle hoş iken çıkmadın Kербela'dan
Şu Fırat'tan yayılan feryad sırası benim

En son türbedar oldun Aliyyül Mürteza'ya
Ol Haydar-ı Kerrâr'ın sırlı kurrası benim

Yılmaz çaldı kapını bâd-ı sabâdan gayrı
Kabrinde rahat uyu rahmet duası benim

◆ Songül Özen

Kalmadı

Bir idi yürekler bir idi gözler
Gönül eskileri her daim özler
Şimdi iki değil bin olmuş yüzler
Hatır da gönül de kalmadı artık

Cümle insanlara selam ederdik
Dostlarla buluşup kelimeler ederdik
Misafire bolca ikram ederdik
Hatır da gönül de kalmadı artık

Kahve fincanları boş boş bekliyor
Her gün dertlerine dertler ekliyor
Zalimler fakiri bir bir haklıyor
Hatır da gönül de kalmadı artık

Bir somun ekmeği bine bölerdik
Dost gülerse ancak biz de gülerdik
Şimdi bu huyları kimlere verdik
Hatır da gönül de kalmadı artık

◆ Lütviyye Əsgərzadə

Ay Od Yıldız Pervane

Bir bende var gökün altda,
Gözleri göke dikilip.
Yakası açılıp gökün,
Yıldızlar yere tökülüb.

Bu gece gök yanır, ne?
Ay od, Yıldız pervane.
Dün söz verib Ay bana,
Bu gün unutub mu, ne?

Uykum kaçıb gözümdən,
Ayla konuşurum ben.
Sevdiğim mi Aya dönüb,
Göke çıkıb, göresen?

Ay göz vurur, gülümsüyor.
Konuşurum, o dinliyor.
Arkadan biri sesliyor;
Bu Ayda ne, görmüsün?!

◆ Aliyâr Arslan

Kaç Kere

Hayat deryasında delik sal ile
Dalgayla karaya vurdum kaç kere
İssız bir adada vuslatım vardı
Onun için kendim yordum kaç kere

Hiç sormayın benim gibi cahile
Bütün ömrüm geçti bin bir ah ile
Bazen yorgun düşüp çıktım sahile
Kum ile kaleler ördüm kaç kere

Ateşlere yandım, düştüm korlara
Hasret kaldım dağ başında karlara
Gözleri gözümde, özü körlere
Yitirdiğim yolu sordum kaç kere

Derman dedim tabiplerden savuldum
Sevgi dedim hakaretle dövüldüm
Sevda dedim kapısından kovuldum
Umutla kapıya vardım kaç kere

Hadi ordan dedi itti döşümden
Def eyledi defalarca başından
Hiç yılmadım öfkesinden taşından
O kapıdan gene girdim kaç kere

Ben yolumda ne eylendim ne durdum
Yüreğimde sevdam, vuslatım derdim
Bana viran oldu mekânım yurdum
Birdi bine döndü derdim kaç kere

Bir padişah oldum ferman eyledim
Yaktım şu özümü duman eyledim
Sevdama benliğim kurban eyledim
Uğruna bin *Aliyâr*'dim kaç kere.

◆ Hatice Ayşe Hasan

Dilyâre

Sükût, derin âh... çeker lerzânlaşır sözleri
Yara kanar, yâr yanar yokluğunda düş üşür
Gönlümü köle eder ahû nigâh gözleri
Hasretin hayalimden cümlelere düşüşür
Yara kanar, yâr yanar yokluğunda düş üşür

Sessizliğe sürükler sonum yine uçurum
O, efsûn dudağından düşen söz lime lime
Gümürlenmiş gülüşe nasıl yapılır yorum
Heceye seni yazdım boyun büktü kelime
O, efsûn dudağından düşen söz lime lime

Ve her yalnız kalışa ağlar dilâra ağlar
Satırlar esirlesir dil kurbândır dil yâre
Bir gamzesi uğruna eğilir koca dağlar
Busesi merhem olur yârindeki dilyâre
Satırlar esirleşir dil kurbândır dil yâre

Karanlıkları yırtar yüzündeki ışığın
Atmosfer kûtsiyete kavuşur nefesinde
Yüzde ölü yası var dilfigâr kör aşığın
Ezberimi hep bozar sihir gizli sessinde
Atmosfer kûtsiyete kavuşur nefesinde

◆ Hüseyin K. Ece

Gözlerinde Yeşeren Sabah

Gözlerinde yeşeren sabahı gördüğümde
Gökkuşağı seyreden çocuk gibi sevindim
Bugün yağmur mu yağdı, bir kuraklıktan sonra
Hangi müjde eklendi bu lacivert levhaya
Hangi yitik bulundu, hangi kapı açıldı?
Dolunay mı doğdu can, karanlık bir geceye

O nasıl bir tezyinat, o nasıl bir iklim ki
Kuşatır bütün ufku kendi boyası ile
O nasıl bir sevinç ki ne şiir anlatır, ne
de Firdevsi destanı terennüm edebilir
En usta bir ressamın fırçası bile aciz
kalır bunu çizmekten, bunu resme dökmekten

Sabah senin yüzünde bir anlam kazanıyor
Kuşlar yeniden beste yapıyorlar sevinçle
Güneşin yedi rengi süzülüyor odana
Bugün hüsn-i cemâla aşına olmak için
Bak, tebrik kuyruğuna giriyor kelebekler
Yüzündeki benleri yeniden saymak için

◆ Mehmet Şirin Aydemir

Benim Adım

Yapmam asla siyaset
Etmem kimseye haset
Dilimde hep ya kısmet
Rıza'dır benim adım.

Kimselerle dalaşmam
Ona, buna bulaşmam
Gurur yapıp uğraşmam
Hilmi'dir benim adım.

Şiir benim tek faslım
Hava âdem'den aslım
Çok şükür yoktur hasmım
Barış'tır benim adım.

Yaradan'adır borcum
Aşkla yoğrulmuş harcım
Muhabbettir amacım
Derviş'tir benim adım.

Halimdir benim huyum
Herkese uyar suyum
Böyleyim ben de buyum
Haluk'tur benim adım.

Severim dünyalıyı
Çocuğundan yaşlıyı
Hatta bütün canlıyı
Âdem'dir benim adım.

◆ Xalidə Hicran Seyidova

Məchuldur İnsan Oğlu

Məchuldur insan oğlu ta ki yaranan gündən,
Elə bərk yerə çırpır, heç özün də bilmədən.

Yarıyolda qoyarsa səninlə bir yol gedən,
Ettdiyi xəbər verər o kəsin qeyrətindən.

Dəyişir sübh çağıtək, bürkütək, gah tutqundur,
Axşam bir az qızarsa, sübhün mehi soyudur.

Tanısən sən əzəldən əgər ki bircə kəsi,
Bəzən də tanımazsan, o kəslə etsən bəhsi.

Çox azdır haqq bilənlər, üzün döndərməyənlər,
Onlar heç unutmayı, yüz il uzaq gəzsələr.

Yanıdan külək ötsə, üz-gözünü döyəcək,
Unudanlar tufantək yerlərdə sürüyəcək.

Bəzən insan belədir, küləyin yerinə qoy,
Külək ağacdən tökür, barından sən də ye, doy.

Təbiətlə təb eyni, həvəsində sevgini,
Verən belə veribdir, qəlbdə yaşat eşqini.

Unutsan kimliyini, qınayarsan özgəni,
Özünü unutmayan düz atır qədəmini.

Belədir bəşəriyyət, kim kimə edir töhmət,
Bil ki, o kəsdən görüb özünə tək cə hörmət.

Gündüzdə görüb sev ki, gecə bəyan eşqini,
Ömrü bada verənlər yaşayacaq tərsini.

İnsanlar möcüzdür, gözələ dəyər özüdü,
Sevmədiyin görsə, dəyər çəpgöz gözlüdü.

İnsanların xasından soruşdum bircə kəlmə,
Dedim, elə danış ki, həddini aşıb keçmə.

Hər kəs gözləsə səddi, öz dediyi sözündə,
İncik adam qalmazdı, inan, bu yer üzündə.

Birin öldürmək üçün kimin xəncər dilində,
Kimin zəhər sözündən zəhərləyər dili də.

Paxıl tanıdım, bəzən istər ki, kor olasan,
İnsan tanıdım, istər ona möhtac olasan.

Müşahidə edirəm, mən hamıyla ekizəm,
Mən hamını həm qardaş, həm də bacı bilirəm.

Bilmədim quş dilini, onları anlayardım,
İnsan dilin bilsəm də, bəzən heç uylaşmadım.

Sən, ey *Xalidə Hicran*, sevin yer üzündəsən,
Qardaş-bacı əliylə quyuya düşməyəsən.

◆ Rövşən Xasayovlu

Tutduğun Yola Bir Bax

*İranda azadlıq mübarizəsinə qatıldığı üçün
işgəncə görən Atilla Ərfəiyə itaf edirəm*

Atilla susdu durdu, suallar Fars dilində
Dedi: "Dilim Türk dili, farsça sorma elimdə.

Fars dilində danışmam, bunu qoy aləm bilə,
Söyləməm özgə dildə nə söz, nə də ki cümlə."

Əyilmədi yadlara, Türklük oldu dayağı,
Qırılsa da qolları, qabırğası, ayağı.

Göstərdi o yadelli yağılara bir daha,
Bu torpaqlar əzəldən Türk yurdu, Türkə oba.

Sənin onündə duran Atilla Ərfə idi,
Türkcə danış deməsi yenilməz zəfər idi.

Baxma ki, yeni girmiş, o on altı yaşına,
Farsın burnunu sürtdü, torpağına daşına.

İran'da Türk dilində məktəb yoxsa da ana
Öz dilini öyrətmiş o doğma balasına.

Bu dili damla-damla südüylə vermiş ona
Ana dilin hopturmuş yaddaşına, qanına.

Türk dilin öldürməyə kimsənin yetməz gücü,
Türk dilində danışır dünyanın dördbir ucu.

Gözlərini yumaraq günəşi yoxmu sandın?
Türklüyü yox sayaraq bil ki, özünü dandın.

Susdu heç danışmadı, qırıldı kemikləri...
Dözüb əziyyətlərə, qızdırdı köpəkləri.

Əyilmədi Atilla, önündə əydi səni,
Türk əyilməz kimsəyə, ağıldan kəm sərsəri.

İran deyə adlanan torpaqlar Səlcukludur,
Tariximə hörmət et, ədəb-ərkan bil budur.

Sənintək xor görmədik başqa dili, a canı
Farsca əsər yaratdı şeyx Nizami, Xaqani.

Türkə düşmən kəsilmən tarım çəkir əsəbi,
Din qardaşı söyləyib hallandırma məshəbi.

İslam olduğun belə şübhə doğurur düzü,
Yavura arxa çıxıb, arxadan vurdun bizi.

Nə olduğun bilinməz, şeytanın kor bəyçisi,
Tutduğun yola bir bax, yoxluğun xəbərçisi.

◆ Cahit Can

Hal-i Perişanımız

İnsanlığın şu perişan halini
Fikredince gözlerimden yaş gelir.
Gerçekleri vicdanlara haykırsam
Dört bir yandan sitem gelir, taş gelir.

Karı erimeden yüce dağların
Hasretini çeken benim baharın
Bin ümide gebe iken bak yarın
Ne yazık ki tipi gelir, kış gelir.

Nerde eski görkem, nerde o heybet?
Ağyarın önünde büküldü kamet
Tükendi saltanat, bitti azamet
Eski demler hayal gelir, düş gelir.

Böyle imiş insanlığın kaderi
Bitmez, artar her geçen gün kederi
Kalmadı hiç dürüstlüğün değeri
Neden böyle dolu gider, boş gelir?

Besmelesiz başlayınca ömürler
İnsanoğlu bu hayattan ne bekler?
Kimi düşmüş, kimi yerde emekler
Her geçen gün bir diğerine eş gelir.

◆ Hikmet Elitaş

Yıldızları Yollarına Sererdim

Gökyüzünden birer birer toplayıp
Üç beş kucak yastığına saklayıp
Saçlarını gecelerce koklayıp
Sabahları belik belik örerdim.

Elvan elvan bezer idim süsünü
Kıskanırdım gülüşünü sesini
Sürme yapar kandillerin isini
Kaşlarına, gözlerine sürerdim.

Aldırmazdım oka, yaya, kurşuna
Vurulurdum, kirpiğine kaşına
Sonra otururdum geçip karşına
Yüreğini gözlerinden sorardım.

Dudağında buse buse yok olup
Elinde sararıp, elinde solup
Kahverengi gözlerinde kaybolup
Ben kendimi yine sende arardım.

Gül takardım saçının her teline
Ellerimi kenetlerdim eline
Kollarımı halka yapar beline
Sabaha dek sarılırdım sarardım.

◆ Metin Özarslan

Ah Nazlı Ahıska

Yalnız kalıverdın ateş içinde
Dağıldın sürüldün kalles içinde
Barındırılmadın bir keş içinde
Nasıl da yıllarca geçildin ıska
Ah nazlı Ahıska nazlı Ahıska

Ne yerin verdiler ne vatan oldun
Çapaklı gözlere sen batan oldun
Soğuk vagonlarda hayattan oldun
Sürüldün her yere koyuldun sıska
Ah nazlı Ahıska nazlı Ahıska

Etrafında zalim oyunlar döndü
Simalar çevrildi boyunlar döndü
Keskin bıçaklardan koyunlar döndü
Sen kurban edildin fücra fıska
Ah nazlı Ahıska nazlı Ahıska

Soldu bahçendeki laleler güller
Lala döndü seni haykıran diller
Sıktı boğazını hoyratça eller
Her gün yedi seni binlerce kıska
Ah nazlı Ahıska nazlı Ahıska

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

7.7-7.6

6 Şubat 2023

Kahramanmaraş

96.on5şubat2023

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak fotoğrafı

beyaz

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak
armada/2 d blok nu: 6
onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

96. sayı 15 şubat 2023

issn 2149-4509. (e-dergi)

Altı Şubat Depremine Ağıt

◆ Ahmet Tanyıldız

Yerler yarıldı, sağlam diyar mı kaldı
Divane olduk, başta karar mı kaldı

Anlık bir zelzele harap etti bizi
Nûru gitti mülkün elde nâr mı kaldı

Anadolu'nun kalbine bir kor düştü
Bak Malatya, Elbistan, Pazar mı kaldı

İstiklal nişanemiz canım Maraş'ta
Şen bülbüller yuvası gülzâr mı kaldı

Renk yok, soldu tüm inanç çiçekleri
Hatay'ımda Habîb-i Neccâr mı kaldı

Haşmetiyle asırları hayran eden
Antep Kalası derler hisar mı kaldı

Adıyaman'ın acısı yaman oldu
Ulu mabedinden bir duvar mı kaldı

Yüzlerce enkazda âh binlerce ceset
Üstüne ağlanacak mezar mı kaldı

Süt bebeğim, genç yiğidim, gelin kızım
Dayanağım asırlık çınar mı kaldı

Acı feryatlar yükselir boşluklardan
Hak'dan gayrı imdada koşar mı kaldı

Türküler mahzun birer ağıttır şimdi
Eyvanlarda ya leyl mi havar mı kaldı

Söz bitti, dilde mecal kalmadı Ahmed
Artık hatır soracağın bir yâr mı kaldı

HECE TAŞLARI 8. YIL FİHRİSTİ

15 MART 2022-15 ŞUBAT 2023

Ali Rıza Atasoy 84/ 14 Şiir ve Şaire Dair Birkaç Kelam
87/7 O Gelen Bizim Yunus

Abdülkadir Dağlar 93/8 Abdülkadir Dağlar ile Şiir ve
Gelenek Üzerine

Ahmet Arslan 90/21 Derdini Kimseye Söyleme, 94/23
Kolay Değil

Ahmet Efe 86/ 5 Mâhım, 88/4 Gedânın Hikâyesi, 91/3
Kime Ne?, 95/8 Ahmet Efe ile Şiir ve
Gelenek Üzerine.

Ahmet Yıldırımtepe 86/13 Arz-ı Hâl, 90/11 Günlük
Ölüm, 94/13 K/Ömür Karası

Ahmet Tanyıldız 96/2 Altı Şubat Deprem Ağdı

Ali Ağır 88/17 Hüzün Deryası, 90/22 Son Hatıra,
92/17 Visal

Ali Kemal Mutlu 90/10 Söylence

Ali Rıza Kaşıkçı 95/7 Beni

Aliyâr Arslan 90/15 Bak Hele, 93/20 Artık,
95/14 Kaç Kere

Âşık Cemal Divanî 90/5 Dedim Dedi

Aybeniz Garagile Qafarlı 94/21 Ətəyindən Tök Daşı,

Bayram Bilge Tokel 88/3 Türküler Nidasız Kaldı

Bilâl Bütün 86/10 Bizim Türküler, 94/17 Hay Olayım

Birkan Akyüz 84/ 18 Sancak

Cahit Can 92/14 Bir Çiçek, 95/22 Hal-i Perişanımız

Casim Babaoğlu 87/19 İzzettir Vatan, 91/19 Âşık,

Cem Gürdal 89/6 Gül

Cəmil Əkbər 91/ Yerinde/15 Deyişme,
93/14 Əldən Gədir (Divani)

Cəmilə Çiçək 87/22 Xəyalında Qalaydım

Cihat Barış 92/16 Öğret Bana, 94/15 Rahvan Atlılar

Dədə Katib 92/5 Dediler

Ədalət Rəsulova 89/17 Müstəqilliyimizin Şair Qurbanı:
Əhməd Cavad

Emine Savaş 84/ 21 Yağmur, 92/7 Melika'nın Gülüşü

Emir Sıktaş 86/16 Gul, Gula Olar, 88/15 Düşseydi
Keşke

Ercan Sağlam 92/24 Bir Eksik

Elvin Mütəliboğlu 84/ 8 Değil mi?

Erdoğan Öner 91/22 Hasbihâl/ 22, 93/23 Evlat,

Erol Koca 91/16 Şair

Fâik Kumru 86/15 İnsan

Gökhan Daloğlu 94/20 Nisan'a Eylül Yâr Olmaz

Günel Dəmirəsənoğlu Qızı 90/7 Qocalır İnsan, 92/11

H. Musa Tuncer 93/17 Felsefem

Habil Yaşar 89/22 Kâbus Geceler

Halil Cengiz 86/9 Geceler

Hanifi Yılmaz 95/11 Ben mi Aşkı Bilmezem

Hatice Ayşe Hasan 95/15 Dilyâre

Həsərət Əli 88/18 Bir Çiçek Eşqi

Hikmet Elitaş 95/23 Yıldızları Yollarına Sererdim

Hilmi Yavuz 88/10 Şiir ve Gelenek Üzerine

Hüseyin Akkaya 86/3 Hüzün Temrinleri

Hüseyin K. Ece 93/22 Gül ve Hüzün,
95/16 Gözlerinde Yeşeren Sabah

Hüseyin Kaya 92/3 Gazel, 95/4 Nöbet

Hüseyin Özkaynakçı 86/18 Keşke, 89/9 Ey Şanlı Asker

İbrahim Sağır 89/3 İçimde Bir Ukte Kalır

İbrahim Şahin 91/21 Bilmece/ 21

İdris Aktaş 92/12 Aşkına Ölüm Gerek Vatan Aşk

İmdat Avşar 92/4 Ağlama

İsmail Kutlu Özalp 84/6 Yalnızlık, 87/20 Gece
Düşlerime İner Yalnızlık, 91/6 İllallah,
93/6 Kaldı, 95/5 Üstadım

Kenan Erdoğan 93/13 Üstündür

Kenan Yavuzarslan 86/7 Gazel-i Aşk, 89/5 Daima,
93/12 Keşke, 95/6 Mısra

Kirman Rüstəmli 93/16 Şəhid

Köksal Cengiz 84/9 Edebi Vustat Çağı,
86/19 Ramazan Geldi, 94/12 Ömrümüz

Lütfi Kılıç 84/ 12 Yedekli Koşma, 92/15 Sevdğim

Lütviyye Asgerzade 88/22 İnat, 91/18 Dünya Baştan
Başa Nagılmış, 95/13 Ay Od Yıldız Pervane

M.Asım Küçükaşçı 86/14 Gösterdin Bana

M. Faruk Habiboğlu 86/17 Mezar Taşı / Mahur Beste

Muhsin İlyas Subaşı 86/6 Seni Anmak Üzere,
88/5 Yurdumun Türküsü, 91/4 Orhun Abideleri,
94/3 Çocuklar ve Savaşlar

M. Nejat Sefercioğlu 87/4 Gazel, 89/10 Nejat Sefercioğ-
lu ile Şiir ve Gelenek Üzerine, 90/3 Bitmez Sanma

M. Nihat Malkoç 88/16 Göz Yangını

M. Şirin Aydemir 95/17 Benim Adım

Mahir Başpınar 94/16 Yetiş

Mehmet Baş 88/20 Yörük Kızı, 92/20 Gelir,

Mehmet Bircan 89/14 Be-târîh-i Mezûniyyet-i Beyzâ/

Mehmet Durmaz 88/9 Temize Çektim Ruhumu

Mehmet Gözükara 93/18 Senin Suçun Yok

Mehmet Güneş 84/19 Bizim Türkülerimiz

Mehmet Kurtoğlu 91/13 Oldum

Mehmet Osmanoglu 91/12 Beyaz Karanlık
Mehmet Yıldız 87/23 D/uyar Gibiyim,
90/13 Vakıtlar Üste
Məmmət İlğar 92/6 Neyim/Gözel
Mənsur Göyçəli 88/21 Üstə
Mesut Karataş 87/9 Gazel, 89/15 Sahne-Çocuk Masalı
Metin Mert 84 / 10 Anne ve Çocuk, 87/10 Dağlı Gencin
Masalı, 91/7 Nilüferin Şarkısı
Metin Önal Mengüşoğlu 87/11 Metin Önal
Mengüşoğlu ile Şiir ve Gelenek Üzerine
Metin Özarslan 84/ 24 Yolcu, 86/24 Ölünün Ham Ha-
yali, 87/24 Eskizler, 88/24 Cama Resim Çizen
Çocuk, 89/24 Kaldırım Taşı, 91/24 Ömür Özeti,
93/24 Dadaş, 94/24 Yoldayız Hâlâ, 95/24 Ah
Nazlı Ahıska
Məzahir Hüseynzadə 92/23 Deyişmə
Mina Rəşid 93/19 Daha Nə İstəyəm/
Quşlar Mimni Oxuyur
Miskinli Şair Veli 91/15 Yerinde/Deyişmə
Muhsin Macit 92/8 Muhsin Macit ile
Şiir ve Gelenek Üzerine
Musa Həşimov 94/7 Qəm Karvanım
Mustafa Erkenekli 88/12 Gülizar
Mustafa Işık 94/19 Sen Misin?
Mustafa İmir 84/7 Sen de Ağlarsın, 87/5 Yağmur
Beklerken II, 90/8 Sevdə Denilen, 94/6 Ses Ver,
Mustafa Kütükçü 87/6 Diyemedim
Mustafa Pınarbaşı 95/3 Arsız Bina
Mustafa Sade 86/8 Güzergâh
Mutlu Gavcar 84/ 11 Kerem Kıl Kuluna
Muzaffer Uslu 86/11 Gittiğimiz Yol
Nazire Erbay 91/8 Nazire Erbay ile Şiir
ve Gelenek Üzerine
Nəcibə İlkin 94/14 Payız Yağışı
Nihat Yücel 89/23 Kömür Gözlüm
Niyazi Karabulut 91/23 Dilrubaya Ağıt
Nurkan Gökdemir 90/9 Haydi Dön Biz'e
Olgun Albayrak 94/18 Serzeniş
Osman Fərmanoğlu 92/23 Deyişmə
Ömer Demirbağ 87/3 Na't, 89/4 Gazel, 93/4 Gazel,
96/9 Ömer Demirbağ ile Şiir ve Gelenek Üzerine
Ömer Faruk Habiboğlu 92/13 Terennüm
Ömer Karayılan 88/13 Benim Adım Sen,
93/7 Sisler Dağılmadan
Rafiq Oday 84/ 23 Düşür Qarmağa
Recep Şen 87/8 Çınarla Hasbihal,

93/21 Eski Defterler
Rifat Kütük 88/6 Sitem, 93/5 Beddua
Rövşən Xasayoglu 95/20 Tuttuğun Yola Bir Bax
Rufəd Ahundlu 92/21 Keçir
Sahib Məmmədov 87/21 Yaddaşımda Qalaydın
Satılmış Şen 90/20 Yitik Türküler,
94/22 Yayla Dumanı
Selim Erdoğan 86/20 Akşam Sefaları, 90/12 Pusula
Selman Bilgili 89/18 Yahya'nın Şairine Anlattığıdır
Seyit Ahmet Kutuzman 91/5 İki Mevsim Arası
Songül Özen 95/12 Kalmadı
Şahnaz Şahin 89/8 Sevgi, 91/20 Nəcəsən
Şəfa Vəliyeva 84/ 22 Yarpaq Ayrılığı
Şükrü Ünal 86/12 Veda Zamanı
Tacettin Şimşek 84/3 Gazel, 90/24 Rubailer-1-,
93/2-3 Rubailer
Tacettin Çetin 92/22 Vel Asr,
Tayyib Atmaca 86/22 dOkunan Şiirler-27-, 87/11 Metin
Önal Mengüşoğlu ile Şiir ve Gelenek Üzerine,
88/10 Hilmi Yavuz ile Şiir ve Gelenek Üzerine,
89/10 Nejat Sefercioğlu ile Şiir ve Gelenek Üze-
rine, 90/14 Yaşar Bayar ile Şiir ve Gelenek Üzerine,
91/8 Nazire Erbay ile Şiir ve Gelenek Üzerine,
92/8 Muhsin Macit ile Şiir ve Gelenek Üzerine,
93/8 Abdülkadir Dağlar ile Şiir ve Gelenek Üze-
rine, 94/24 Yol Arkadaşı, 94/8 Yaşar Akgül ile Şiir
ve Gelenek Üzerine, 95/8 Ahmet Efe ile Şiir ve
Gelenek Üzerine,
Təranə Arıfızı 88/14 Qadın, 90/6 Getti
(Dodağdeğmez)
Tofiq Həsənli 84/ 17 Gözümün Qarası,
89/16 Qarabağı Görüb Gəlib
Üner Dilek 89/7 Hâllerin Ahvali, 90/23 Leyla Sandık
Vahit Aslan 91/17 Yağışı Sevirsən
Xalidə Hicran Seyidova 95/18 Məchuldur İnsan Oğlu
Yasin Şen 84/ 13 Nasıl Rahat Olur İnsan,
87/17 Hâl Pazarı, 88/19 Ögüt,
92/18 Niyaznâme, 96/19 Şiire Dâir
Yaşar Akgül 94/8 Yaşar Akgül ile Şiir ve
Gelenek Üzerine
Yaşar Bayar 88/7 Hükmi Şehid Tayyar Rahmiye Hatun,
90/14 Yaşar Bayar ile Şiir ve Gelenek Üzerine,
84/4 Yitik Bir Mesnevide Eski 'iz'leri
Yaşar Özden 86/21 Baykuş Konar Yurduma
Zəlimxan Yaqub 90/4 Zarafat Gəlməsin Sənə Bu Dünya
Zərəngiz Dəmirçi Qayalı 91/14 50 Yaşıma

